

๗๙/๒๕๕๖

การจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ
เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย

दनัย ช้อนทอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

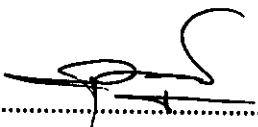
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นายคนัย ช้อนทอง แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษิต บุญทองเถิง)

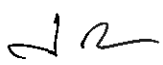
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญญา สมะวรรณนะ)

กรรมการ
(ผู้ทรงคุณวุฒิ)

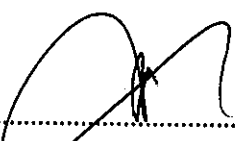

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรکانต์ จังหาร)

กรรมการ
(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศน์ย์ นาคุณทรง)

กรรมการและเลขานุการ
(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรวาท ทองบุ)
คณบดีคณะครุศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนิท ดีเมืองซ้าย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่ เดือน - 1 ค.ศ. 2558 พ.ศ.

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 90.61/86.59 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย มีค่าเท่ากับ 0.6666

3. เด็กระดับปฐมวัยมีทักษะด้านการฟังและการพูดโดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ หลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

TITLE : Experiencing Activity using homophone book with pictures to promote speaking and listening skill for childhood

AUTHOR : Danai Chornthong **DEGREE :** M.Ed.(Curriculum and Instruction)

ADVISORS : Assistant. Prof. Dr.Surakan Janghan Major Advisor
Associate. Prof. Dr.Tussanee Nakunsong Co-advisor

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY, 2015

ABSTRACT

This research was aimed to 1) To prepare experiencing activity by using homophone book with pictures in promoting listening and speaking skill for childhood to gain efficiency E_1/E_2 evaluated 80/80 2) To study efficiency index of learning in the area of listening and speaking skill for childhood after homophone experiencing activity 3) To compare listening and speaking skill for childhood pre and post homophone experiencing activity by using homophone with pictures.

Target group such as children , Nongseang Childhood Development Center, Khok-Ko Administrative Organization , Muang , Mahasarakham , Semester 1 , Academic Year 2015 totally 1 class with the age between 2-4 years totally 22 students obtaining by choosing purposiveSampling. Researching Method is teaching plan in experiencing activity to promote listening and speaking skill for childhood by using homophone book totally 12 teaching plan spending 12 hours on experiment homophone book with pictures to promote listening and speaking skill for childhood totally 12 books and evaluation form listening and speaking skill for childhood is the alternative choice for 2 types totally 20 choices having confidence value 0.59 data analytical statistic such as percentage , Mean , standard deviation and t-test (Dependent Samples)

The findings were found that :

1. Providing experiencing activity with homophone book with pictures to promote listening and speaking skill for childhood is effective and equivalent 90.61/86.59 being higher than criterion

2. The value of efficiency index by using homophone book with pictures in promoting listening and speaking skill for childhood is 0.6666

3. Childhood student have a good listening and speaking skill by using homophone book with pictures is higher post study than the pre one with statistical significance at the level of 0.05

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยการจุดประกายแนวคิดให้เกิดองค์ความรู้ ได้รับความกรุณาความช่วยเหลือ และความเอาใจใส่เป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรกานต์ จิงหาร อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ นาคุณทรง อาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และเสนอแนะข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ตลอดจน ช่วยตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูษิต บุญทองเถิง ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา สมะวรรณนะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาให้ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น เพื่อแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ประกอบด้วย นางสุภาพ ปูนอน ครูชำนาญการ พิเศษ โรงเรียนบ้านบรือ (บรือราษฎร์ผดุง) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 นางสาวกุสุมา สีคาเหล่า นักวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม นางสาวนฤมล อินทิรักษ์ อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีมีลติมีเดีย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม นายเทพอมร ประยูรชาญ หัวหน้าส่วน การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบล โลกก่อ อำเภอเมือง จังหวัด มหาสารคาม และนางเรวดี ชมนาวัง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหัวนา สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือ ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ช่วยให้ผลงานสำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ นางพูนผล แก้วโยธา รักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนอง แสง ที่ได้อนุเคราะห์อำนวยความสะดวกในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบใจ เด็กระดับปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแสง ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยจนสำเร็จได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา แสดงความกตัญญูตเวทิตา บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้ให้ชีวิต ที่ดีงาม ให้เกิดปัญญา จนผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาและก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

คนัย ช้อนทอง

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ข
ABSTRACT	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญแผนภาพ	ญ
สารบัญตารางภาคผนวก	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
สมมติฐานของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
กรอบแนวคิดในการวิจัย	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546	11
การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย	28
รูปแบบและกระบวนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย	35
แผนการจัดประสบการณ์	45
ทักษะภาษากับเด็กปฐมวัย	48
การเตรียมความพร้อมด้านทักษะการฟังและการพูด	53
พัฒนาการทางการพูด	60
การวัดและประเมินผลด้านทักษะการฟังและการพูด	78
หนังสือสำหรับเด็ก	80
การจัดกิจกรรมท้องถิ่นคำคล้องจอง	92

หัวเรื่อง	หน้า
การหาประสิทธิภาพของสื่อ	104
บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแสง	106
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	108
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	115
กลุ่มเป้าหมาย	115
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	115
การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย	116
การเก็บรวบรวมข้อมูล	122
การวิเคราะห์ข้อมูล	123
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	123
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	128
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	128
ลำดับชั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล	129
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	129
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	132
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	132
สรุปผลการวิจัย	132
อภิปรายผล	132
ข้อเสนอแนะ	135
บรรณานุกรม	137
ภาคผนวก ก ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์	145
ภาคผนวก ข สรุปรายการสังเกตพฤติกรรม เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟัง และการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย	159
ภาคผนวก ค ตัวอย่างหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เล่มที่ 1 เรื่อง ตัวเราเฝ้าดูแล	161
ภาคผนวก ง แบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูด (หลังเรียน)	176
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือวิจัย	191
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ	217
ประวัติผู้วิจัย	224

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ขอบเขตเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย	7
2	รายการและเกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย	117
3	ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพ E1/E2 กำหนดเกณฑ์ 80/80	129
4	ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ ด้านทักษะการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ	130
5	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ก่อนกับหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ	131

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	10
---	----------------------------	----

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่

หน้า

1	สรุปรายการสังเกตพฤติกรรม เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย	160
2	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมของแผนการจัดประสบการณ์ โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย	195
3	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสม ของหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย	199
4	วิเคราะห์ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูด (หลังเรียน)	200
5	ค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (B) ของแบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูด (หลังเรียน)	201
6	วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย	202
7	ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เล่มที่ 1 เรื่อง ตัวเราเฝ้าดูแล	204
8	ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เล่มที่ 2 เรื่อง กตัญญูรู้คุณแม่	204
9	ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เล่มที่ 3 เรื่อง สานฝันบ้านน่าอยู่	205

10	ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความ เชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคําสั่งของ ประกอบภาพ เล่มที่ 4 เรื่อง เข้าพรรษาพาทำบุญ	205
11	ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความ เชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคําสั่งของ ประกอบภาพ เล่มที่ 5 เรื่อง หนูรักธรรมชาติ	206
12	ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความ เชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคําสั่งของ ประกอบภาพ เล่มที่ 6 เรื่อง ร่วมมือกันสร้างสรรค์โลก	206
13	ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความ เชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคําสั่งของ ประกอบภาพ เล่มที่ 7 เรื่อง ฉันทรักฤดูฝน	207
14	ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความ เชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคําสั่งของ ประกอบภาพ เล่มที่ 8 เรื่อง พากเพียรรู้คู่สัตว์บก	207
15	ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความ เชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคําสั่งของ ประกอบภาพ เล่มที่ 9 เรื่อง มวลหมู่สัตว์น้ำ	208
16	ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความ เชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคําสั่งของ ประกอบภาพ เล่มที่ 10 เรื่อง มารู้จักเด็กรักไข่	208
17	ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความ เชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคําสั่งของ ประกอบภาพ เล่มที่ 11 เรื่อง เรียนรู้พระคุณข้าว	209
18	ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความ เชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคําสั่งของ ประกอบภาพ เล่มที่ 12 เรื่อง รู้หิน ดิน ทราย	209

19	คะแนนจากการทำแบบประเมินระหว่างเรียนและจากการสังเกต พฤติกรรม เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับ เด็กปฐมวัย	210
20	ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทำแบบประเมินระหว่างเรียน และจากการสังเกตพฤติกรรม เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟัง และการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย	211
21	ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ (E.I.) จากการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย	213
22	ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบทักษะด้านการฟังและการพูด สำหรับเด็กปฐมวัย ก่อนกับหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้ หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ	215

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยมีแนวการจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 5 – 12) และปรัชญาการศึกษาปฐมวัยกล่าวว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (กรมวิชาการ. 2546 : 3)

ภาษานับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับมนุษย์ทุกคน มนุษย์ใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ไม่ว่าชาติใด สังคมใด ย่อมต้องมีภาษาคู่กันทั้งสิ้น ตามที่สมิธ (Smith) ได้ให้คำนิยามของภาษาไว้ว่า “ภาษาเป็นเครื่องมือของสังคม” (ศิริยานิยมธรรม และ ประภัสสร ปริเอี่ยม. 2541 : 1) ความสามารถในการสื่อสารและความเข้าใจภาษานั้นเป็นสิ่งที่มนุษย์ส่วนใหญ่มีติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด พัฒนาการทางภาษา (Language Development) โดยเฉพาะการพูดที่เด็กสามารถพูดคำแรกได้เมื่ออายุประมาณ 12 เดือน เด็กสามารถพูดและออกเสียงได้ประมาณ 270 คำ เมื่ออายุ 2 ปี และเมื่ออายุ 6 ปี สามารถพูดได้ประมาณ 2,600 คำ ภาษาเป็นถ้อยคำ หรือเสียงพูดที่มนุษย์ตกลงกัน เพื่อให้ทำหน้าที่แทนมโนภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์ด้วยกันรับรู้โดยใช้ประสาทสัมผัส ทางตา หู จมูก ลิ้น และกาย มนุษย์เรียนรู้และใช้ภาษาในชีวิตประจำวันในสังคมของตน (ศิริมาศ แก้วเจริญวงศ์. 2541 : 14) เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น ภาษาจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ต้องอาศัยทักษะการฟัง การพูด ซึ่งเป็นพื้นฐานของการอ่านและการเขียน ในการติดต่อทำความ

เข้าใจกับผู้อื่นและให้ผู้อื่นเข้าใจตนได้ สำหรับในเด็กปฐมวัยนั้น ถ้าวาภาษาเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการของเด็ก เด็กจะมีพัฒนาการโดยลำดับไม่ได้ถ้าขาดภาษา อาจกล่าวได้ว่าทั้งน้ำเสียงและความหมายของภาษาย่อมช่วยให้เด็กเกิดอารมณ์ และสรรค์สร้างความคุ้นเคยกับบุคคลอื่นด้วยความชื่นชม เข้าใจเกิดอารมณ์ร่วมในการเล่น การสนทนา การอยู่รวมกลุ่มได้ดี แสดงว่าเด็กจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการฝึกทางภาษา ใช้ภาษาให้ถูกต้องตามสภาพประเพณีนิยม

เด็กอายุ 3 – 5 ปี เป็นวัยที่ร่างกายและสมองของเด็กกำลังเจริญเติบโต เด็กต้องการความรักเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด เด็กวัยนี้มีโอกาสเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้สำรวจ เล่น ทดลอง ค้นพบด้วยตนเอง ได้มีโอกาสคิดแก้ปัญหา เลือกลง ตัดสินใจ ใช้ภาษาสื่อความหมาย คิดริเริ่มสร้างสรรค์และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ผู้รับผิดชอบจึงต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ความรักความเข้าใจ ความเอาใจใส่เด็กในวัยนี้เป็นพิเศษ เพราะจะเป็นพื้นฐานที่จะช่วยเตรียมความพร้อมให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนและในชีวิตของเด็กต่อไป (กรมวิชาการ. 2546 : 1) ดังนั้นหากเด็กปฐมวัยได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้อง ส่งเสริมพัฒนาการและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้เด็ก ทุกคนได้แสดงความสามารถที่มีอยู่ เพื่อให้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของการพัฒนาการทุกด้านอย่างสมบูรณ์ตามวัยของแต่ละบุคคลอย่างเต็มศักยภาพก็จะช่วยให้เด็กปรับตัวเข้ากับสังคม สิ่งแวดล้อม ส่งผลถึงการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นและสามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข เด็บ โตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษามุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กวัยนี้ เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพ พัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และการพัฒนาจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง (กรมวิชาการ. 2546 : 31 – 32)

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกายที่เจริญเติบโตตามวัย พัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจ มีสุขภาพจิตที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม จิตใจที่ดีงาม มีความสุข มีพัฒนาการด้านสังคม รู้จักช่วยเหลือตนเอง ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น

และถึงแวดลอมธรรมชาติรอบตัว พัฒนาการทางด้านสติปัญญา มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ใช้ภาษาสื่อสาร มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มีทักษะในการใช้ภาษา การแสวงหาความรู้และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัยมีความสำคัญ ในการเตรียมความพร้อมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ให้เต็มตามศักยภาพ และควรได้รับการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต การฟังเรื่องราวต่างๆ ในสถานการณ์จริง การพูดเพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ความเข้าใจ การรับรู้ และการอ่านภาพสัญลักษณ์

พัฒนาการด้านสติปัญญาสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี ถือว่ามีความสำคัญในอันที่จะเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้และเตรียมความพร้อมในการเรียนระดับประถมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการใช้ภาษาสื่อสาร ความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหา การมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้ ซึ่งคุณลักษณะตามวัยของเด็กวัยนี้ ได้แก่ การบอกชื่อตนเอง ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยค สั้นๆ สนใจนิทานและเรื่องราวต่างๆ ร้องเพลง ท่องคำกลอนคำคล้องจองง่ายๆ รู้จักใช้คำถามอะไร ทำไม อย่างไร สร้างผลงานตามความคิดของตนเองโดยมีรายละเอียดง่ายๆ ได้ ซึ่งล้วนแต่ต้องได้รับประสบการณ์พื้นฐานทางภาษาจากการฟัง และการพูด (กรมวิชาการ. 2546 : 31-34) เด็กปฐมวัยเริ่มตั้งแต่แรกเกิด - 6 ปี นั้น เด็กจะรับรู้ภาษาและคำพูดจากการได้ยิน เด็กสามารถฟัง เข้าใจสิ่งที่ได้ยินก่อนที่จะพูดได้ ทักษะในการฟังรับรู้และเข้าใจคำพูดของเด็กเกิดก่อนทักษะในการพูดสื่อภาษา พัฒนาการทางภาษาและการพูดจึงเริ่มจากพัฒนาการด้านการฟัง โดยการรับรู้ผ่านประสาทหูส่งไปยังสมอง เพื่อแปลความหมายทำให้เข้าใจคำพูดนั้นได้ แล้วเด็กจึงเริ่มพูดได้ในภายหลัง (รักลูก. 2534 : 1) ทั้งนี้เด็กจะเรียนรู้ภาษาและการพูดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับแม่ บุคคลรอบข้าง และสิ่งแวดล้อมที่มีการใช้ภาษาและการพูดในการสื่อความหมาย (รจนา ทรรทรานนท์. 2537 : 17) พัฒนาการทางภาษาพูดของเด็กเริ่มต้นจากที่บ้าน การที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่อยู่แวดลอมเพียงใด เด็กจะพัฒนาการฟังและการพูดมากเพียงนั้น (ฉันทนา ภาคบงกช. 2532 : 2) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า ผู้ปกครองไม่ว่าจะเป็นพ่อ แม่ หรือผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองมีอิทธิพลโดยตรงต่อพัฒนาการเด็ก (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 : 10) และจากการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางบ้านกับความสามารถทางด้านสติปัญญาของเด็กอายุระหว่าง 4-7 ปี

พบว่า สิ่งแวดล้อมทางบ้านส่งผลต่อการเรียนรู้ความสามารถทางด้านสติปัญญาของเด็กวัยนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระตุ้นเด็กให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการพูดคุยบสนองของแม่ที่มีต่อเด็ก จะทำให้เด็กมีความสามารถทางด้านสติปัญญาสูงขึ้น (สิริมา ภิญ โยธอนันตพงษ์. 2542 : 63) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิดของการ์ดเนอร์ (Gardner) ในทฤษฎีพหุปัญญา ที่กล่าวถึง สติปัญญาทางด้านภาษา (Linguistic Intelligence) ว่าทักษะทางภาษานับเป็นส่วนหนึ่งของ สติปัญญามาโดยตลอด ทั้งนี้เนื่องจากพัฒนาการทางด้านภาษาพูดเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่มีความสามารถทางด้านสติปัญญาของบุคคล ถ้าหากพ่อ แม่ และผู้ใกล้ชิดกับเด็กได้มีการ กระตุ้น ฝึกฝน ทักษะทางภาษาพูดให้เด็กอย่างสม่ำเสมอแล้วก็จะส่งผลต่อความสามารถทาง สติปัญญาที่ดีต่อไปด้วย การเรียนภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยไม่ได้หมายความว่าพอเริ่มต้นก็ จะต้องเรียนอ่านเขียนทันที หากทำเช่นนั้นเด็กย่อมไม่มีความพร้อมพอ จะต้องให้มีทักษะ พื้นฐานอันได้แก่ การฝึกฟัง พูดในระดับของวัย 3 – 6 ขวบก่อน (สุโขทัยธรรมมาธิราช. 2532 : 178)

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจะบรรลุผล ครูควรมุ่งเน้นการจัด ประสบการณ์ที่ขัดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เด็กได้พัฒนาการเรียนรู้ ฝึกการทำงาน และการอยู่ ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิด แก้ปัญหา ใช้เหตุผล ฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัด กิจกรรมด้วยวิธีต่างๆ เช่น สนทนา อธิปราชย สาธิต ทดลอง เล่นิทาน เล่นบทบาทสมมุติ ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ศึกษานอกสถานที่ โดยแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น ฝึกมารยาทในการพูด รู้จักแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้จากการค้นพบด้วยตนเอง ส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะพื้นฐานปลูกฝังให้มีคุณธรรม จริยธรรม และรู้จักปรับตัวในการเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น (กรมวิชาการ. 2540 ข : 36 – 37) อีกทั้งครูผู้สอนต้องใช้เทคนิค และกลวิธีในการสอนโดยการนำสื่อเข้ามาช่วยในการสอน ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะกระตุ้นให้ นักเรียนสนใจและเอาใจใส่และทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น การจัดกิจกรรมต้องให้ เด็กเกิดความสุขสนานและเพลิดเพลินในการเรียนรู้ เปรียบเสมือนเป็นวิธีสร้างกำลังใจและ เร้าใจให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียนให้มากที่สุด มีความรู้สูงสุดสำหรับผู้เรียนทุกคน มีการ ปรับปรุงกระบวนการสอนและประเมินกระบวนการสอนของตนและออกแบบการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 28 – 30)

จากข้อมูลแบบสังเกตและแบบประเมินพัฒนาการของผู้เรียนในปีที่ผ่านมา พบว่า พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแสง ยังไม่เป็นที่น่า

พอใจโดยเฉพาะทักษะด้านการฟังและการพูด ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการอ่านและการเขียน ตลอดจนจนถึงการเรียนรู้ของเด็ก ปัญหาที่พบ คือ เด็กส่วนใหญ่ใช้ภาษาสื่อสารกับเพื่อน ครู และบุคคลอื่นได้น้อย การใช้คำถาม การสนทนาได้ตอบเล่าเรื่องไม่เข้าใจ ทั้งยังขาดสื่อที่เหมาะสมกับวัยและระดับพัฒนาการของเด็ก

สื่อเป็นสิ่งเร้า เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านต่างๆ ของเด็กปฐมวัยซึ่งมีมากมายหลายอย่าง จะเห็นว่าได้มีการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย สารวัตถุที่จะนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาเด็กในระดับปฐมวัยทั้งในและต่างประเทศ (พิทักษ์ คชวงษ์, 2541 : 21) สำหรับกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมทักษะทางด้านภาษาและพัฒนาการทางการพูดให้กับเด็กปฐมวัยนั้นมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การเล่านิทาน การเล่นเกมทบทวน การสนทนา อภิปราย (วราภรณ์ รักวิจัย, 2533 : 83 – 87) รวมทั้งการทำงานศิลปะสร้างสรรค์ การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง และการเล่นเกม ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้สนทนา ซักถามและแสดงความคิดเห็น (กรมวิชาการ, 2540 ก : 37) การจัดกิจกรรมต้องอยู่ในรูปบูรณาการเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาครบทุกด้าน และกิจกรรมที่ครูควรจัดให้กับเด็ก 3 - 6 ปี ควรเป็นกิจกรรมที่ให้เด็กได้แสดงออกทางด้านภาษามากที่สุด เพื่อจะช่วยสร้างคุณลักษณะส่วนตัวของเด็ก และส่งเสริมความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ตลอดจนพื้นฐานของความซาบซึ้งในวรรณกรรม เช่น บทกล่อมเด็ก ร้อยกรอง คำคล้องจอง ที่เน้นเกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึกของเด็ก (หรรษา นิลวิเชียร, 2535 : 215)

กิจกรรมท่องคำคล้องจอง เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญและช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาพูดของเด็กปฐมวัย ถ้าเด็กได้ท่องประกอบท่าทาง จังหวะ หรือประกอบการเล่นนิ้วมือแล้วทำให้เด็กมีความสนใจและสนุกสนานยิ่งขึ้น ซึ่งโดยปกติแล้วการใช้คำคล้องจองนั้นไม่จำเป็นว่าจะต้องสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้เสมอไป แต่ครูจะใช้เมื่อนำเข้าสู่บทเรียน การเตรียมเด็กให้สงบในขณะที่ดำเนินกิจกรรม หรือสรุปบทเรียนและก่อนกลับบ้าน ซึ่งครูส่วนใหญ่มักจะไม่ได้เปิดโอกาสให้เด็กได้สนทนาซักถามและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับคำคล้องจองที่ท่อง รวมทั้งไม่อธิบายความหมายของคำศัพท์และเนื้อหาในคำคล้องจองนั้นให้เด็กเข้าใจ แต่ให้เด็กท่องเพียงอย่างเดียว ตามที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (พรทิพย์ ศิริสมบูรณ์เวช, 2543 : 129) เคยมีพระดำริเกี่ยวกับการท่องจำว่า “สมัยนี้มีคำพูดว่าไม่ควรให้เด็กท่องจำ เป็นนกแก้ว นกขุนทอง บางครั้งถ้าทำตามข้อคิดนี้มากเกินไป เด็กก็ไม่ท่องอะไร เลยไม่มีข้อมูล ที่จริงต้องให้ข้อมูล มีการฝึกความจำ และฝึกในการค้นคว้าเป็น” และยังทรงปรารภเรื่องนี้ไว้ในหนังสือเขียนสบายชายน้ำ อีกว่า “การท่องจำนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่า

เห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญ นักการศึกษาหลายท่านพยายามให้ยกเลิกการท่องจำ โดยกล่าวว่า เป็น การปิดกั้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แต่ถ้าข้าพเจ้าเกิดสงสัยว่าถ้าไม่มีข้อมูลแล้วจะเอาอะไรเป็น พื้นฐานความคิด” ดังนั้นถ้าหากว่าครูปฐมวัยนำคำคล้องจองมาใช้กับเด็กก็ควรให้เด็กท่องแล้ว อธิบายความหมายของคำศัพท์ และให้เด็กได้ฝึกคิดด้วยการเปิดโอกาสให้สนทนา ซักถาม แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในเนื้อหาของคำคล้องจองที่ท่อง ในการจัดกิจกรรมท่องคำ คล้องจองนั้นก็เพื่อให้เด็กได้เลียนแบบ จดจำ และเข้าใจ นำไปสู่การพัฒนาภาษาพูดที่เร็วขึ้น สามารถพูดได้คล่อง ชัดเจน และถูกต้องมากขึ้น รวมทั้งมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างสมดุลต่อเนื่องไปพร้อมๆ กันทุกด้าน

ผู้วิจัยจึงพัฒนาหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูด เพื่อให้เด็กมีสมาธิในการฟังมากขึ้น เข้าใจความหมายของคำศัพท์ ปฏิบัติตามคำสั่งได้ ถูกต้อง พูดแสดงความคิดเห็น แต่งประโยคปากเปล่า พูดเล่าเรื่อง ตอบคำถาม และพูดแสดง ความคิดเห็น ได้ดี ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์ที่จะ ช่วยให้คุณ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ใช้เป็นแนวทางใน การพิจารณาเลือกกิจกรรมและวิธีการในการส่งเสริมพัฒนาการทางการฟังและการพูดให้กับ เด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ ในการส่งเสริม ทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 กำหนดเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ ด้านทักษะการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ก่อนกับหลัง การจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ

สมมติฐานของการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ มีทักษะด้านการฟังและการพูดหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแสง สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลโลกก่อ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1 ห้อง ที่มีอายุระหว่าง 2-4 ปี รวม 22 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ การจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ทักษะการฟัง

2.2.2 ทักษะการพูด

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นเนื้อหาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สาระที่ 1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก สาระที่ 2 บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก สาระที่ 3 ธรรมชาติรอบตัวเด็ก และสาระที่ 4 สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ จำนวน 12 เล่ม ประกอบแผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 12 แผน ใช้เวลาทดลอง 12 ชั่วโมง ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขอบเขตเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เล่มที่	สาระการเรียนรู้	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ชื่อเรื่อง
1	สาระที่ 1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก	หน่วย ตัวเรา	เรื่อง ตัวเราผ้าอูแดูแล
2	สาระที่ 2 บุคคลและสถานที่ แวดล้อมเด็ก	หน่วย ครอบครัวแสนสุข	เรื่อง กตัญญูรู้คุณแม่
3			เรื่อง สานฝันบ้านนาอยู่
4			เรื่อง เข้าพรรษาพาทำบุญ
5	สาระที่ 3 ธรรมชาติรอบตัวเด็ก	หน่วย ธรรมชาติแสนงาม	เรื่อง หนูรักธรรมชาติ
6			เรื่อง ร่วมมือกันสร้างสรรค์โลก
7			เรื่อง ดันรักฤดูฝน
8			เรื่อง พากเที่ยวรู้คู่สัตว์บก
9	สาระที่ 4 สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก	หน่วย มารู้จักสิ่งรอบตัว	เรื่อง มวลหมู่วัดควีนน้ำ
10			เรื่อง มารู้จักเด็กรักไข่
11			เรื่อง เรียนรู้พระคุณข้าว
12			เรื่อง รู้หิน ดิน ทราย

4. สถานที่ในการวิจัย ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแสง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกก่อ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดประสบการณ์ หมายถึง การใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพเป็นสื่อประกอบในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดตามขั้นตอนในการจัดกิจกรรมที่กำหนด ดังนี้

1.1 ขั้นนำ เป็นขั้นเตรียมความพร้อมด้านผู้เรียน ทั้งการแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ การอธิบายและชี้แจงวิธีการใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็ก การปลูกเร้าความสนใจให้กับเด็กด้วยการร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง การจำลองเหตุการณ์ เพื่อเป็นการเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าสู่บทเรียน

1.2 ขั้นสอน เป็นขั้นจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูด โดยเริ่มจากการเสนอปัญหาที่เป็นสาระสำคัญของบทเรียน การกระตุ้นให้เด็กมีสมาธิในการฟัง ช่วยให้เด็กเข้าใจความหมายของคำศัพท์ ปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง สามารถพูดคำศัพท์จากภาพ แต่งประโยคปากเปล่า เล่าเรื่อง ตอบคำถาม และพูดแสดงความคิดเห็นได้

1.3 ขั้นสรุป เป็นขั้นที่ครูและเด็กร่วมกันทบทวนความรู้และสรุปทักษะที่เด็กได้รับจากการจัดประสบการณ์

2. คำคล้องจอง หมายถึง คำประพันธ์คล้องจองกลุ่มละ 4 คำ โดยคำท้ายของกลุ่มคำหน้าสัมผัสกับคำที่ 1 หรือ 2 ของกลุ่มคำหลังเรื่อยไป ซึ่งใช้ถ้อยคำและเนื้อหาสาระง่าย ๆ เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เมื่อเด็กได้อ่านหรือท่องประกอบภาพแล้ว ทำให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และเกิดพัฒนาการทางภาษา

3. หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ หมายถึง สื่อเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีภาพประกอบคำคล้องจองที่มีการลำดับเรื่องราวอย่างสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปเป็นเรื่อง ๆ จำนวน 12 เล่ม โดยมีลักษณะดังนี้

3.1 ภาพประกอบจัดทำโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เน้นรูปภาพขนาดใหญ่ มีตัวละครหลายตัว (มากกว่า 1 ตัว) สีสดใสโต

3.2 เนื้อเรื่องใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย หลีกเลี่ยงคำศัพท์ยากหรือศัพท์ทางวิชาการ ใช้คำและประโยคซ้ำ ๆ เพื่อช่วยให้เด็ก ได้เรียนรู้ภาษา

3.3 ขนาดและรูปแบบตัวอักษร ใช้ขนาดตัวอักษรใหญ่ ไม่ใช่ตัวอักษรแบบ ประคิษฐ์บรรจง ใช้ตัวอักษรที่อ่านง่ายชัดเจน คือ ตัวอักษรแบบ Angsana New ขนาด 48 พอยต์

3.4 รูปเล่มหนังสือ ขนาดแปดหน้ายก (21×30 เซนติเมตร) จำนวน 8 – 12 หน้า

4. การส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูด หมายถึง การส่งเสริมเพื่อให้เด็กมีทักษะ ด้านการฟังและการพูดที่เหมาะสมกับวัยที่สุด เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านพัฒนาการที่ดี ซึ่งจะส่งผลให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดังนี้

4.1 ทักษะด้านการฟัง ได้แก่ มีสมาธิในการฟัง เข้าใจความหมายของคำศัพท์ การปฏิบัติตามคำสั่ง

4.2 ทักษะด้านการพูด ได้แก่ พูดคำศัพท์จากภาพ ตอบคำถาม แต่งประโยค ปากเปล่า เล่าเรื่อง และการแสดงความคิดเห็น

5. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชาย-หญิง ที่มีอายุ 2-4 ปี ที่กำลังเตรียมความพร้อม ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแสง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกก่อ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558

6. ดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index) หมายถึง ค่าที่แสดงความก้าวหน้า ของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ

7. ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ ที่นำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดให้กับเด็กปฐมวัย ตามเกณฑ์ E_1/E_2 กำหนด 80/80

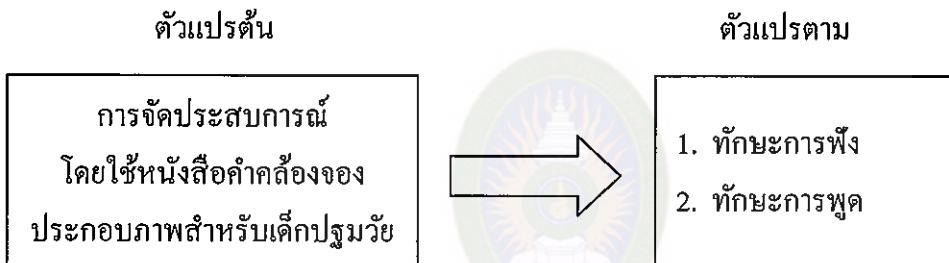
80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของเด็กทุกคนจากการทำแบบ ประเมินระหว่างเรียนของหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของ เด็กทุกคนจากแบบสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะการฟังและการพูด ซึ่งได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของเด็กทุกคนหลังการจัด ประสบการณ์จากการทำแบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูด (หลังเรียน) ซึ่งได้คะแนน ร้อยละ 80 ขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เด็กปฐมวัยมีทักษะการสื่อสารที่ดี และมีความพร้อมที่จะศึกษาในระดับสูงขึ้นไป
2. ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ที่มีความสนใจ มีแนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพให้กับเด็กปฐมวัย
3. สถานศึกษามีแนวทางในการส่งเสริมประสิทธิภาพให้กับเด็กปฐมวัย ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์สื่อนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
2. การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
3. รูปแบบและกระบวนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
4. แผนการจัดประสบการณ์
5. ทักษะภาษากับเด็กปฐมวัย
6. การเตรียมความพร้อมด้านทักษะการฟังและการพูด
7. พัฒนาการทางการพูด
8. การวัดและประเมินผลด้านทักษะการฟังและการพูด
9. หนังสือสำหรับเด็ก
10. การจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจอง
11. การหาประสิทธิภาพของสื่อ
12. บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
13. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

1. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรักความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

2. หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจน

การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่ปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการดังนี้

- 2.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัย ทุกประเภท
- 2.2 ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
- 2.3 พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
- 2.4 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
- 2.5 ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล

3. จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

- 3.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 3.2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
- 3.3 มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
- 3.4 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
- 3.5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวและรักการออกกำลังกาย
- 3.6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 3.7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
- 3.8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

- 3.9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 3.10 มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 3.11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 3.12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

4. คุณลักษณะตามวัย

คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3–5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และการพัฒนาจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่มีความก้าวหน้าอย่างชัดเจนต้องพาเด็กไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันเวลาที่ คุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็กอายุ 3–5 ปี

มีดังนี้

4.1 เด็กอายุ 3 ปี

4.1.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

- 1) กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้
- 2) รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว
- 3) เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้
- 4) เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้
- 5) ใช้กรรไกรมือเดียวได้

4.1.2 พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

- 1) แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก
- 2) ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม
- 3) กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดคนน้อยลง

4.1.3 พัฒนาการด้านสังคม

- 1) รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง
- 2) ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (ของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)
- 3) เล่นสมมติได้

4) รู้จักรอคอย

4.1.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

- 1) สำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้
- 2) บอกชื่อของตนเองได้
- 3) ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา
- 4) สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆได้
- 5) สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ
- 6) ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองง่ายๆและแสดงท่าทางได้
- 7) รู้จักใช้คำถาม “อะไร”
- 8) สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ
- 9) อยากรู้ อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

4.2 เด็กอายุ 4 ปี

4.2.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

- 1) กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้
- 2) รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง
- 3) เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้
- 4) เขียนรูปลิ่มเหลี่ยมตามแบบได้
- 5) ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้
- 6) กระฉับกระเฉงไม่ชอบบอญ่เฉย

4.2.2 พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

- 1) แสดงออกทางอารมณ์ ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์
- 2) เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น
- 3) ชอบทำทนายผู้ใหญ่
- 4) ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ

4.2.3 พัฒนาการด้านสังคม

- 1) แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง
- 2) เล่นร่วมกับคนอื่นได้
- 3) รอคอยตามลำดับก่อน-หลัง
- 4) แบ่งของให้คนอื่น

5) เก็บของเล่นเข้าที่ไว้

4.2.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

- 1) จำแนกสิ่งต่างๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าได้
- 2) บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้
- 3) พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ
- 4) สนทนาโต้ตอบ / เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง
- 5) สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
- 6) รู้จักใช้คำถาม “ทำไม”

4.3 เด็กอายุ 5 ปี

4.3.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

- 1) กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้
- 2) รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้น ได้ด้วยมือทั้งสอง
- 3) เดินขึ้น ลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว
- 4) เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้
- 5) ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด
- 6) ใช้ก้ำมือน้อยได้ดี เช่น ตัดกระดาษ ผูกเชือกกรองเท้า ฯลฯ
- 7) ยึดตัว คล่องแคล่ว

4.3.2 พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

- 1) แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม
- 2) ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น
- 3) ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง

4.3.3 พัฒนาการด้านสังคม

- 1) ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง
- 2) เล่นหรือทำงาน โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้
- 3) พบผู้ใหญ่ รู้จักไหว้ ทำความเคารพ
- 4) รู้จักขอบคุณ เมื่อรับของจากผู้ใหญ่
- 5) รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

4.3.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

- 1) บอกความแตกต่างของกลิ้ง สี เสียง รส รูปร่าง จำแนก

- 2) บอกชื่อ นามสกุล และอายุของตนเองได้
- 3) พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 4) สนทนาโต้ตอบ / เล่าเป็นเรื่องราวได้
- 5) สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นและแปลกใหม่
- 6) รู้จักใช้คำถาม “ทำไม” “อย่างไร”
- 7) เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม
- 8) นับปากเปล่าได้ถึง 20

5. ระยะเวลาเรียน

ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1-3 ปีการศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

6. สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ใช้เป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้สาระการเรียนรู้ประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความรู้สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี จะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บุคคลและสถานที่ที่แวดล้อมเด็ก ชรรษาติรอบตัว และสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็กที่เด็กมีโอกาสใกล้ชิดหรือมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันและเป็นสิ่งที่เด็กสนใจ จะไม่เน้นเนื้อหาการท่องจำ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะหรือกระบวนการจำเป็นต้องบูรณาการทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็ก เช่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ขณะเดียวกันควรปลูกฝังให้เด็กเกิดเจตคติที่ดี มีค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่น ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รักการเรียนรู้ รักธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และมีคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมกับวัย เป็นต้น

ผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษา อาจนำสาระการเรียนรู้มาจัดในลักษณะหน่วยการสอนแบบบูรณาการหรือเลือกใช้วิธีการที่สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย สาระการเรียนรู้กำหนดเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ สติปัญญาช่วยให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้ โดย

ให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ บุคคลต่างๆ ที่อยู่รอบตัว รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมไปพร้อมกันด้วย ประสบการณ์สำคัญ มีดังนี้

- 1.1 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่
 - 1.1.1 การทรงตัวและการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อใหญ่
 - 1) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่และการเคลื่อนไหวเคลื่อนที่
 - 2) การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์
 - 3) การเล่นเครื่องเล่นสนาม
 - 1.1.2 การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก
 - 1) การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส
 - 2) การเขียนภาพและการเล่นกับสี
 - 3) การปั้นและประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ด้วยดินเหนียว ดินน้ำมัน แป้งไม้
 - 4) การต่อของ บรจุ เท และแยกชิ้นส่วน
- 1.1.3 การรักษาสุขภาพ
 - 1) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย
- 1.1.4 การรักษาความปลอดภัย
 - 1) การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นในกิจวัตรประจำวัน
- 1.2 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ ได้แก่
 - 1.2.1 คนตรี
 - 1) การแสดงปฏิภิกิริยาโต้ตอบเสียงคนตรี
 - 2) การเล่นเครื่องดนตรีง่าย ๆ เช่น เครื่องดนตรีประเภทเคาะ ประเภทตี
 - 3) การร้องเพลง
 - 1.2.2 สุนทรียภาพ
 - 1) การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
 - 2) การแสดงออกอย่างสนุกสนานกับเรื่องตลก ขำขัน และเรื่องราว/
- เหตุการณ์ที่สนุกสนานต่างๆ
- 1.2.3 การเล่น
 - 1) การเล่นอิสระ
 - 2) การเล่นรายบุคคล การเล่นเป็นกลุ่ม

3) การเล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

1.2.4 คุณธรรม จริยธรรม

1) การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ

1.3 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ได้แก่

1.3.1 การเรียนรู้ทางสังคม

1.3.2 การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง

1.3.3 การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น

1.3.4 การวางแผน ตัดสินใจเลือก และลงมือปฏิบัติ

1.3.5 การมีโอกาสดำเนินการรับรู้ความรู้สึก ความสนใจและความต้องการของ

ตนเองและผู้อื่น

1.3.5 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพ ความคิดเห็นของผู้อื่น

1.3.6 การแก้ปัญหาในการเล่น

1.3.7 การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยอยู่และความเป็นไทย

1.4 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่

1.4.1 การคิด

1) การรู้จักสิ่งต่างๆ ด้วยการมองฟังสัมผัสชิมรส และดมกลิ่น

2) การเลียนแบบการกระทำและเสียงต่างๆ

3) การเชื่อมโยงภาพ ภาพถ่าย และรูปแบบต่างๆ กับสิ่งของหรือ

สถานที่จริง

4) การรับรู้ และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อวัสดุ ของเล่น และผลงาน

5) การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านสื่อวัสดุ ต่าง ๆ

1.4.2 การใช้ภาษา

1) การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด

2) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือ เล่าเรื่องราว

เกี่ยวกับตนเอง

3) การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ต่าง ๆ

4) การฟังเรื่องราวนิทาน คำคล้องจอง คำกลอน

5) การเขียนในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก

เขียนภาพ เขียนขีดเขียน เขียนคล้ายตัวอักษร เขียนเหมือนสัญลักษณ์เขียนชื่อตนเอง

6) การอ่านในหลายรูปแบบ ผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก
อ่านภาพหรือสัญลักษณ์จากหนังสือนิทานเรื่องราวที่สนใจ

1.4.3 การสังเกต การจำแนก และการเปรียบเทียบ

- 1) การสำรวจและอธิบายความเหมือนความต่างของสิ่งต่าง ๆ
- 2) การจับคู่ การจำแนก และการจัดกลุ่ม
- 3) การเปรียบเทียบ เช่น ยาว/สั้น ขรุขระ/เรียบ ฯลฯ
- 4) การเรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ
- 5) การคาดคะเนสิ่งต่าง ๆ
- 6) การตั้งสมมติฐาน
- 7) การทดลองสิ่งต่าง ๆ
- 8) การสืบค้นข้อมูล
- 9) การใช้หรืออธิบายสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

1.4.4 จำนวน

- 1) การเปรียบเทียบจำนวน มากกว่า น้อยกว่า เท่ากัน การนับสิ่งต่าง ๆ
- 2) การจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง
- 3) การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนหรือปริมาณ

1.4.5 มิติสัมพันธ์ (พื้นที่ / ระยะ)

- 1) การต่อเข้าด้วยกัน การแยกออก การบรรจุ และการเทออก
- 2) การสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จากมุมมอง ที่ต่าง ๆ กัน
- 3) การอธิบายในเรื่องตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน
- 4) การอธิบายในเรื่องทิศทางการเคลื่อนที่ของคนและสิ่งต่างๆ
- 5) การสื่อความหมายของมิติสัมพันธ์ด้วยภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ

1.4.6 เวลา

- 1) การเริ่มต้นและการหยุดการกระทำโดยสัญญาณ
- 2) การเปรียบเทียบเวลา เช่น ตอนเช้า ตอนเย็น เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้ ฯลฯ
- 3) การเรียงลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ
- 4) การสังเกตความเปลี่ยนแปลงของฤดู

2. สารที่ควรเรียนรู้

สารที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมา เป็นสื่อในการจัดกิจกรรม

ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ไม่นับการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเอง ให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญที่ระบุไว้ข้างต้น ทั้งนี้อาจยืดหยุ่นเนื้อหาโดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก สาระที่เด็กอายุ 3–5 ปี ควรเรียนรู้ มีดังนี้

2.1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่าง หน้าตา รู้จักอวัยวะต่าง ๆ วิถีระว่างรักษาร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย เรียนรู้ที่จะเล่นและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองคนเดียวหรือกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และแสดงมารยาทที่ดี

2.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรได้มีโอกาสรู้จักและรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือมีโอกาสใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน

2.3 ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรจะได้เรียนรู้สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน ฯลฯ

2.4 สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้จักสี ขนาด รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก ผิวสัมผัสของสิ่งต่างๆ รอบตัว สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ และการสื่อสารต่างๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน

7. การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3–5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

7.1 หลักการจัดประสบการณ์

7.1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง

7.1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัย

7.1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต

7.1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

7.1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

7.2. แนวทางการจัดประสบการณ์

7.2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุ วุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

7.2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

7.2.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้

7.2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิด โดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

7.2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน

7.2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

7.2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

7.2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

7.2.9 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

7.2.10 จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

7.3 การจัดกิจกรรมประจำวันกิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3–5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

7.3.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

- 1) กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน
- 2) กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที
- 3) กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40–60 นาที
- 4) กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

7.3.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันต้องให้ครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

- 1) การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหวและความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี
- 2) การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อมใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ
- 3) การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ชื่อสัตย์ ประหยัด เมตตากรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการ

ตอบสนอง ตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดคล้องคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาส
เอื้ออำนวย

4) การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่าง
เหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มี
นิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติ
กิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความ
สะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้า
ที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

5) การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก
เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา
อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เจริญวิทยาการมาพูดคุยกับเด็ก คำนคว้าจากแหล่ง ข้อมูลต่าง ๆ
ทดลอง สืบค้นนอกสถานที่ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัย
อย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรม ทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย
กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

6) การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอด
ความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทาง
ภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน
และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัด
กิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

7) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์เพื่อให้เด็กได้พัฒนา
ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว
โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ
ให้ประติมากรรมสิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุม
ต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่างๆ ฯลฯ

8. การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3 - 5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย
อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็น ส่วนหนึ่ง
ของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณา ปรับปรุง

วางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร การประเมินพัฒนาการควรมีหลัก ดังนี้

1. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือ และจดบันทึกไว้เป็น

หลักฐาน

5. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะกับเด็ก รวมทั้งใช้

แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบสำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสม และควรใช้กับ เด็กอายุ 3 - 5 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

9. การจัดหลักสูตรสถานศึกษา

9.1 จุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกับครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงาน และสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน กำหนด จุดหมายของหลักสูตรที่มุ่งให้เด็กมีการพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและ สติปัญญา อย่างเหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างของบุคคล เพื่อพัฒนาเด็กให้เกิด ความสุขในการเรียนรู้ เกิดทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่เด็ก

9.2 การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจะต้องสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม เศรษฐกิจ และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ดังนั้นสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรดำเนินการจัดทำหลักสูตร ดังนี้

9.2.1 ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและเอกสารหลักสูตร อื่น ๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการของ ชุมชนและท้องถิ่น

9.2.2 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สาระการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการ เรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

ทั้งนี้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอาจกำหนดหัวข้ออื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

9.2.3 การประเมิน เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบหลักสูตรของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตรหลังจากที่ได้จัดทำแล้ว โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ การประเมินระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใด และการประเมินหลังการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบหลักสูตรทั้งระบบหลังจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุเพื่อสรุปผลว่าหลักสูตรที่จัดทำควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างไร การจัดการศึกษาปฐมวัย (เด็กอายุ 3–5 ปี) สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส เด็กที่มีความสามารถพิเศษ สามารถปรับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เหมาะสมกับศักยภาพของเด็กแต่ละประเภท

10. การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1

การสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสำคัญอย่างยิ่ง บุคลากรทุกฝ่ายจะต้องให้ความสนใจต่อการช่วยลดช่องว่างของความไม่เข้าใจในการจัดการศึกษาทั้งสองระดับ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการเรียน การสอน ตัวเด็ก ผู้สอน ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ ทั้งระบบ การสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 จะประสบผลสำเร็จได้ต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทเป็นผู้นำในการสร้างรอยเชื่อมต่อโดยเฉพาะระหว่างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในช่วงอายุ 3–5 ปี กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยต้องศึกษาหลักสูตรทั้งสองระดับ เพื่อทำความเข้าใจ จัดระบบการบริหารงานด้านวิชาการที่จะเอื้อต่อการเชื่อมโยงการศึกษาโดยการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างรอยเชื่อมต่อ ดังตัวอย่างกิจกรรมต่อไปนี้

1.1 จัดประชุมผู้สอนระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาร่วมกันพัฒนารอยเชื่อมต่อของหลักสูตรทั้งสองระดับให้เป็นแนวปฏิบัติของสถานศึกษาเพื่อผู้สอนทั้งสองระดับจะได้เตรียมการสอนให้สอดคล้องกับเด็กวัยนี้

1.2 จัดหาเอกสารด้านหลักสูตร และเอกสารทางวิชาการของทั้งสองระดับมาไว้ให้ผู้สอนและบุคลากรอื่นๆ ได้ศึกษาทำความเข้าใจอย่างสะดวกและเพียงพอ

1.3 จัดกิจกรรมให้ผู้สอนทั้งสองระดับมีโอกาสแลกเปลี่ยนเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้รับจากการอบรม ดูงาน ซึ่งไม่ควรจัดให้เฉพาะผู้สอนในระดับเดียวกันเท่านั้น

1.4 จัดเอกสารเผยแพร่ตลอดจนกิจกรรมสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ระหว่าง สถานศึกษา ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

1.5 ระหว่างที่เด็กอยู่ในระดับปฐมวัย ผู้บริหารควรจัดให้มีการพบปะทำ กิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง เพื่อผู้ปกครองจะได้สร้างความเข้าใจและ สนับสนุนการเรียนการสอนของบุตรหลานตนได้อย่างถูกต้อง

1.6 สถานศึกษาที่มีเด็กทั้งสองระดับควรจัดกิจกรรมที่ผู้สอน ผู้ปกครองและเด็ก ได้ทำกิจกรรมร่วมกันในบางโอกาส

1.7 สถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาทั้งสองระดับควรจัดปฐมนิเทศผู้ปกครอง 2 ครั้ง คือ ก่อนเด็กเข้าเรียนระดับปฐมวัย และก่อนเด็กจะเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ ผู้ปกครองเข้าใจการศึกษาทั้งสองระดับ และให้ความร่วมมือช่วยเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับ สภาพแวดล้อมใหม่ ได้ดีขึ้น

2. ผู้สอนระดับปฐมวัย

ผู้สอนระดับปฐมวัย นอกจากจะต้องศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย และจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กของตนแล้ว ควรศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองและ บุคลากรอื่น ๆ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวก่อนเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้สอน อาจจัดกิจกรรมดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อส่งต่อผู้สอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนระดับประถมศึกษาสามารถใช้ข้อมูลนั้นช่วยเหลือเด็ก ในการปรับตัวเข้ากับการเรียนรู้ใหม่ต่อไป

2.2 พูดคุยกับเด็กถึงประสบการณ์ที่ดี ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

2.3 จัดให้เด็กได้มีโอกาสทำความรู้จักกับผู้สอน ตลอดจนสภาพแวดล้อม บรรยากาศของห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งที่อยู่ในสถานศึกษาเดียวกันหรือสถานศึกษาอื่น

3. ผู้สอนระดับประถมศึกษา

ผู้สอนระดับประถมศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีต่อการจัด ประสบการณ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาจัดการเรียนรู้ใน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของตนให้ต่อเนื่องกับการพัฒนาเด็กในระดับปฐมวัย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

3.1 จัดกิจกรรมให้เด็กและผู้ปกครองมีโอกาสได้ทำความรู้จักคุ้นเคยกับผู้สอนและห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเปิดภาคเรียน

3.2 จัดสภาพห้องเรียนให้ใกล้เคียงกับห้องเรียนระดับปฐมวัย โดยจัดให้มีมุมประสบการณ์ภายในห้องเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ เช่น มุมหนังสือ มุมเกมการศึกษา มุมของเล่น เพื่อช่วยให้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ปรับตัวและเรียนรู้จากการปฏิบัติ

3.3 จัดกิจกรรมสร้างข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับการปฏิบัติตน

3.4 เผยแพร่ข่าวสารด้านการเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก

ผู้ปกครอง และชุมชน

4. ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษา

ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษาต้องทำความเข้าใจหลักสูตรของการศึกษาทั้งสองระดับ และเข้าใจว่าถึงแม้เด็กจะอยู่ในระดับประถมศึกษาแล้วแต่เด็กยังต้องการความรักความเอาใจใส่ การดูแลและการปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ได้แตกต่างไปจากระดับปฐมวัย และควรให้ความร่วมมือกับผู้สอนและสถานศึกษาในการช่วยเตรียมตัวเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวได้เร็วขึ้น การกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน

การจัดการศึกษาปฐมวัยมีหลักการสำคัญในการให้สังคม ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและกระจายอำนาจการศึกษาลงไปยังท้องถิ่นโดยตรง โดยเฉพาะสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษาในระดับนี้ ดังนั้นเพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคมจำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานที่ประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา เห็นความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน การวางแผน และดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาและระบบการประกันคุณภาพที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย สร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้อง โดยต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกตั้งแต่ระดับชาติ เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในรูปแบบของ

คณะกรรมการที่มาจากบุคคล ทูกระดับ และทุกอาชีพ การกำกับดูแลและประเมินผลต้องมีการรายงานผลจากทุกระดับให้ ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อนำข้อมูลจากรายงานผลมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

1. ความหมายของการจัดประสบการณ์

พัชรี ผลโยธิน (2548 : 7) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง คำอธิบายหรือรายละเอียดของวิธีการสอนหรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักการ แนวคิดทฤษฎี ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายเฉพาะที่กำหนดไว้

ทิสนา แคมมณี (2547 : 221) ได้ให้คำนิยามการจัดประสบการณ์ หมายถึง สภาพลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบ ซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ ประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่ช่วยให้สภาพ การเรียนการสอนเป็นไปตามทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดที่ยึดถือ และได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ

เขาวภา เดชะคุปต์ (2542 : 20-21) กล่าวว่า เป็นการจัดการศึกษาให้เด็กก่อนประถมศึกษาเพื่อพัฒนาให้ครบทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มิใช่มุ่งเน้นอ่านออกเขียนได้ แต่เป็นการปูพื้นฐานความพร้อมให้เด็กโดยคำนึงถึงความสามารถของเด็กเป็นหลัก และเนื่องจากเด็กระดับก่อนประถมศึกษาต้องเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ดังนั้นการจัดประสบการณ์ควรให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจากประสาทสัมผัสทั้ง 5

วราภรณ์ รักรวิชัย (2533 : 32) ได้ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์ไว้ว่าเป็นขอบข่ายที่ครูจะต้องจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กพัฒนาตามวัยครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยมีใช้จะให้อ่านเขียนได้ตั้งในระดับประถมศึกษา แต่เป็นการปูพื้นฐานหรือพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เช่น ทักษะในการสังเกตโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กที่มีลักษณะและคุณสมบัติที่เหมาะสม อันจะเป็นสถานการณ์ที่กระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์และเกิดประสบการณ์ตามจุดมุ่งหมายของผู้จัดเตรียม

ราศี ธรรมเนียม (2540 : 2) กล่าวว่า เป็นการจัดกิจกรรมตามแผนการจัด ประสบการณ์และการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกให้กับเด็กปฐมวัย โดยให้ได้รับ ประสบการณ์จากการเล่น การลงมือปฏิบัติ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้และเพื่อเป็นการส่งเสริม พัฒนาการให้ครบทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

พรทิพย์ ศิริสมบุรณ์เวช (2543 : 127) กล่าวว่า คือการจัดการศึกษาให้เด็กระดับ ก่อนประถมศึกษาเพื่อพัฒนาให้ครบทุกด้านมิใช่มุ่งให้อ่านเขียนได้เหมือนเด็กประถมศึกษา แต่จะเป็นการปูพื้นฐานความพร้อมให้โดยคำนึงถึงวัยและความสามารถของเด็ก

จากความหมายดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยเป็น สิ่งที่สำคัญมาก ที่ครูผู้ทำหน้าที่เป็นผู้สอนและเป็นกัลยาณมิตรของเด็กต้องจัดสภาพของการ เรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยทั้งภายนอกและภายใน เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้มีโอกาสสัมผัสและสัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อม อุปกรณ์การเรียนรู้ อุปกรณ์การทำงานต่าง ๆ ด้วยการเล่น การลงมือปฏิบัติ จริง โดยไม่มุ่งเน้นให้เด็กต้องอ่านออกเขียนได้ แต่เป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กมีทักษะ พื้นฐานที่ดีในการศึกษาระดับสูงขึ้นไป

2. หลักการจัดประสบการณ์

สุรางค์ โค้วตระกูล (2541 : 61) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ให้เด็กนั้น เด็กได้มี โอกาสปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอกหรือสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในภาวะสมดุล ฝึกทำกิจกรรมตาม ลำพังและการรวมกลุ่ม เด็กจึงได้เรียนรู้จากกันและกัน ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะนี้น่าจะทำให้ เกิดความเข้าใจกันได้ดีกว่าการเรียนรู้จากครู เด็กได้มีประสบการณ์ตรง มีอิสระทางความคิด การแสดงออกและการสนทนาระหว่างเด็กด้วยกันจะทำให้เด็กสามารถเข้าใจกันได้เร็วกว่าครู เป็นผู้อธิบายหรือเล่าให้ฟัง

สภาวดี ศรีวรรณนะ (2542 : 26) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย มีความสำคัญมากในการฝึกให้เด็กได้คิดแก้ปัญหา การแสดงออกอย่างอิสระ และสามารถนำ ความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์นั้น ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาพร้อมด้วย เนื่องจากเด็กปฐมวัย กำลังมีพัฒนาการอย่างรวดเร็วทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา เด็กจะเรียนรู้ได้ดี เมื่อมีการเรียนการสอนและประสบการณ์ที่จัดให้เด็กเป็นประสบการณ์ตรง เด็กลงมือปฏิบัติ เอง การจัดประสบการณ์โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางจึงสำคัญมาก

อีริกสัน (Erikson, 1998 : 83) เชื่อว่า วัยเด็กเป็นวัยแห่งการเรียนรู้และการได้รับ ประสบการณ์ การจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีช่วยให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง มองโลกในแง่ดีและ

รู้จักไว้เนื้อเชื่อใจผู้อื่น ในช่วงวัยก่อนเรียนหรือวัยเล่น (อายุ 4-7 ปี) ซึ่งเป็นขั้นของความคิดริเริ่มและการตัดสินใจ หรือความรู้สึกผิด เชื่อว่าเด็กวัยนี้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ดีและมีความสามารถ ในการทำสิ่งต่าง ๆ โดยผู้ใหญ่มีหน้าที่สนับสนุนให้เด็กได้พยายามแสดงความสามารถใหม่ ๆ ในด้านสังคม เด็กเรียนรู้ในการเข้าสังคมจากการเล่นกับเพื่อน มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และเลียนแบบผู้อื่น เช่น พ่อแม่ หรือบุคคลใกล้ชิด ซึ่งพ่อแม่และผู้ใหญ่ต้องเป็นต้นแบบที่ดีกับเด็ก เพื่อให้เด็กเรียนรู้ทักษะทางสังคม มีลักษณะนิสัยที่ดี รวมทั้งรู้สิ่งที่ถูกและผิด การปลูกฝังจริยธรรมโดยมี พ่อแม่ผู้ใหญ่เป็นต้นแบบที่ดีจะทำให้เด็กมีอุปนิสัยที่ดีในด้านสติปัญญา เด็กวัยนี้อยากเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ รอบตัว มีความคิดริเริ่มทำสิ่งใหม่ ๆ และชอบถามในสิ่งที่ตนเองสงสัยใคร่รู้ ผู้ใหญ่ต้องให้โอกาสในการพูดกระทำสิ่งต่าง ๆ จะทำให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ เด็กจะสนุกในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ กล้าแสดงออก

หรรษา นิลวิเชียร (2535 : 45) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยจะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จะจัดในรูปของการบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวันอาจใช้ชื่อเรียกต่างกันไป แต่ทั้งนี้ประสบการณ์สำคัญที่จัดจะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยได้กำหนดเป็นหลักการไว้ 5 ข้อ คือ

1. จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กเป็นองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบททางสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
3. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกระบวนการและผลผลิต
4. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
5. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

จากหลักการของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่กล่าวมา จึงสรุปได้ว่าเป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของการบูรณาการผ่านการเล่นเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม อันส่งผลต่อการพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

3. สาระการเรียนรู้และการจัดประสบการณ์

เนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้เป็นสื่อกลางที่จะพาผู้เรียนไปสู่ จุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้ ซึ่งเนื้อหาสาระที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายนั้น ควรครอบคลุมข้อเท็จจริง ความคิดรวบยอด การคิด การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะ ต่าง ๆ รวมทั้ง เจตคติและค่านิยม ในการนำเอาเนื้อหาสาระมาบรรจุไว้ในหลักสูตร จำเป็นต้องคำนึงถึงธรรมชาติของวิชาความรู้กับหลักการเรียนรู้ของเด็กประกอบกัน ซึ่งอาจทำได้โดยอาศัยแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้ (ธารง บัวศรี. 2542 : 38-39)

1. แนวทางการจัดเนื้อหาสาระในแต่ละวิชาหรือแต่ละกิจกรรม การจัดในลักษณะนี้จำเป็นต้องจัดตามลำดับขั้นตอนความยากง่ายและความต่อเนื่อง ซึ่งควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1.1 จัดเรียงลำดับจากเนื้อหาสาระที่ง่ายไปหายาก หรือจากสิ่งที่ไม่ซับซ้อน ไปสู่สิ่งที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

1.2 จัดให้เรียนส่วนรวมก่อนส่วนย่อย

1.3 จัดให้เรียนในสิ่งที่ป็นรูปธรรมก่อนนามธรรม

1.4 จัดให้เรียนในสิ่งที่ป็นความรู้พื้นฐานก่อนสิ่งที่เป็นความรู้ขั้นสูง

1.5 จัดให้เรียนตามลำดับเวลาให้เห็นความต่อเนื่องกัน

2. แนวทางการจัดเนื้อหาสาระระหว่างวิชาหรือระหว่างกิจกรรม การจัดในลักษณะนี้เนื้อหาสาระของวิชาต่าง ๆ ที่นำมาบรรจุไว้จะต้องมีความสัมพันธ์กัน โดยการจัดในลักษณะการบูรณาการ คือ ในแต่ละกิจกรรมเด็กจะได้ฝึกฝนทักษะพื้นฐานของวิชา อีกทั้งยังนิยมนจัดหลักสูตรในลักษณะของโยแมงมุม ที่ค่อย ๆ ขยายเนื้อหาออกไปกว้างขึ้นเรื่อย ๆ กิจกรรมมีรายละเอียดยิ่งขึ้น

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยมีหลากหลายรูปแบบ ที่นิยมในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย คือ หน่วยการจัดประสบการณ์ ผู้สอนสามารถกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์เป็นรายสัปดาห์ โดยกำหนดหัวเรื่องเป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กที่สามารถทำได้ 3 วิธี คือ (เยวภา เตชะคุปต์. 2542 : 72)

1. เด็กเป็นผู้กำหนด
2. ผู้สอนและเด็กกำหนดร่วมกัน
3. ผู้สอนเป็นผู้กำหนด

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยไม่เน้นเพียงเรื่องความรู้หรือเนื้อหาวิชา แต่เน้นการเตรียมความพร้อมเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงเน้นการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง และเกิดพัฒนาการ 4 ด้าน จึงเรียกว่า “การจัดประสบการณ์” ที่มีลักษณะเป็นการบูรณาการอย่างเต็มรูปแบบ เพราะไม่มีข้อจำกัดเรื่องความลุ่มลึกในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ให้แก่เด็ก เหมือนการสอนรายวิชาโดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เลือกหัวข้อที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 ระดมความคิดจากเด็กเพื่อสร้างหลักสูตร บูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรม

หลัก 6 กิจกรรม และพัฒนาการ 4 ด้าน

ขั้นที่ 3 วางแผนการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ ระหว่างเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรม

หลัก 6 กิจกรรม และพัฒนาการ 4 ด้าน

ขั้นที่ 4 บูรณาการกิจกรรมและเนื้อหาตามพัฒนาการแต่ละด้าน

ขั้นที่ 5 จัดกิจกรรม เนื้อหา และพัฒนาการ 4 ด้าน ที่บูรณาการแล้ว เพื่อใช้ทำการสอน โดยมีกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นประสบการณ์ (ทำกิจกรรม) ให้นักเรียนทำกิจกรรมซึ่งอาจจะลองผิดลองถูก เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงในเรื่องที่จะเรียน ด้วยความเชื่อที่ว่าวิธีการเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือการให้ผู้เรียนลงมือทำในสิ่งนั้น (Learning by Doing)

2. ขั้นสะท้อนความคิด (สร้างความรู้) ให้นักเรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์ โดยคิดทบทวนว่าเด็กได้เรียนรู้อะไรบ้างจากสิ่งที่ทำ

3. ขั้นทฤษฎี (สรุปความรู้เป็นความคิดรวบยอด) ให้นักเรียนสรุปความรู้ที่ค้นพบจากการทำกิจกรรมเป็นความคิดรวบยอด (Concept) เปรียบเทียบกับทฤษฎีในบทเรียน ให้เด็กสรุปทฤษฎีเองจากประสบการณ์

4. ขั้นนำไปใช้ ให้เด็กนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์จำลองหรือในชีวิตจริง

ความหมายของการจัดกิจกรรมที่让孩子มีส่วนร่วม นั้น ทิศนา แคมมณี ได้กล่าวไว้ใน แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ (ทิศนา แคมมณี, 2543 : 102)

การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวในการเรียนรู้ (Active Participation) ไม่ได้หมายความว่าถึงลักษณะที่แสดงออกทางกายเท่านั้น แต่รวมถึงความกระตือรือร้นทางด้านสติปัญญา ความคิด ความจดจ่อ ทางด้านสังคมคือปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน และทางด้านอารมณ์ คือเกิดอารมณ์ร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ มีความสนุก เต็มใจ ไม่มี ความเครียด การเลือกรูปแบบการสอนซึ่งมีหลากหลายวิธีมาใช้ควรมีเกณฑ์พิจารณาความเหมาะสมดังนี้

1. เหมาะกับความสามารถ ความรู้ในเนื้อหา และความสนใจของครูผู้สอน
2. เหมาะกับความสามารถ วัย และความสนใจของผู้เรียน
3. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียนและความคิดรวบยอด (Concept)

ที่ครูผู้สอนต้องการให้เกิดกับผู้เรียน

4. เหมาะกับเวลา สถานที่ และจำนวนนักเรียน

จากข้อมูลด้านการจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นสำคัญที่กล่าวมานั้น เห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นสำคัญนั้นคำนึงถึงความสนใจ ความเข้าใจในเนื้อหา และกระบวนการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน ที่ต้องดำเนินการผ่านกระบวนการที่ให้เด็กเป็นสำคัญ คือ เหมาะสมกับเด็กทั้งด้านเนื้อหา วัยพัฒนาการ ความสนใจ มีส่วนร่วมในกิจกรรม และผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

4. การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

สุจิตรา สุขกมล (2548 : 36) ได้สรุปวิธีการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. จัดการเรียนรู้โดยไม่แยกเป็นส่วน ๆ ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของสมองมนุษย์ ซึ่งสามารถทำงานได้หลายอย่างในเวลาเดียวกัน และการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับสรีระทั้งหมดของร่างกาย

2. จัดการเรียนรู้โดยให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เพราะการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสมองเกิดจากความสัมพันธ์ทางสังคม

3. จัดการเรียนรู้โดยตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติในการค้นหาความหมายด้วยการให้เด็กได้สำรวจและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ

4. จัดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กำหนดรูปแบบในการเรียนรู้และทำความเข้าใจของตนเอง เนื่องจากสมองจะทั้งรับรู้และทำความเข้าใจรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แต่สมองจะสร้างและแสดงออกด้วยรูปแบบของตัวเอง

5. จัดบรรยากาศที่เหมาะสมซึ่งเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ เนื่องจากอารมณ์และการเรียนรู้เป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ และอารมณ์มีผลต่อรูปแบบการเรียนรู้
 6. จัดการเรียนรู้ทั้งการเรียนรู้ที่เป็นภาพรวมและที่เป็นส่วนย่อย เพื่อตอบสนองต่อข้อความรู้ที่ว่าสมองจะทำการแบ่งข้อมูลออกเป็นส่วน ๆ และทำความเข้าใจโดยภาพรวม สมองทั้งสองซีกจะทำงานอย่างสัมพันธ์กันในทุก ๆ กิจกรรม
 7. จัดการเรียนรู้โดยใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ในทุกแง่มุม เพราะการเรียนรู้ของสมองจะประกอบด้วยจุดสนใจหลักและรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวไปพร้อม ๆ กัน
 8. ออกแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งเอื้อให้ผู้เรียนได้ค่อย ๆ ต่อเติมแนวคิด ทักษะ และประสบการณ์ จนกระทั่งเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้อาจเกิดขึ้นโดยที่ตระหนักในสิ่งที่กำลังเรียนรู้ และไม่ได้ตระหนักว่าเกิดการเรียนรู้ การเรียนรู้อาจไม่ได้เกิดขึ้นอย่างทันที แต่ต้องใช้เวลาที่ค่อย ๆ เกิดขึ้น
 9. จัดการเรียนรู้จากสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน เนื่องจากการเรียนรู้ที่อย่างมีความหมายต่อผู้เรียนเป็นผลมาจากทั้งระบบการจำเป็นมิติและการท่องจำ
 10. จัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับหน้าต่างโอกาสของการเรียนรู้ (Windows of opportunity) และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 11. จัดบรรยากาศที่ปราศจากความกลัว และมีความท้าทายให้ต้องการเรียนรู้ เนื่องจากความท้าทายจะช่วยกระตุ้นให้ต้องการเรียนรู้ ส่วนความกลัวจะยับยั้งการเรียนรู้
 12. จัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความแตกต่างของเด็กเป็นรายบุคคล เนื่องจากสมองของแต่ละคนล้วนแตกต่างกัน ซึ่งเกิดจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน
- จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยควรสอดคล้องกับหลักการทำงานของสมอง เพราะเป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง กล่าวคือ เป็นการจัดประสบการณ์ที่เด็กมีอิสระในการเลือกเรียนตามความสนใจและความสามารถ ได้ฝึกคิด วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติจริง และสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์และเรียนรู้จากบุคคลอื่น ได้ทำกิจกรรมที่ท้าทายและเกิดความเข้าใจได้เรียนรู้ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย อบอุ่น และยอมรับ และมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนไปใช้ อย่างมีความหมาย

รูปแบบและกระบวนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

รูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษา มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้พัฒนาไว้หลายรูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการจัดประสบการณ์ที่ได้รับความนิยม

เป็นรูปแบบการจัดประสบการณ์ปฐมวัยที่สถานศึกษาหรือสถานรับเลี้ยงเด็กนำมาประยุกต์ใช้ในปัจจุบันมากที่สุด (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2550 : 118-121) ได้แก่

1.1 รูปแบบการจัดประสบการณ์แบบมอนเตสซอร์

เป็นการจัดประสบการณ์ที่เน้นการเรียนรู้เป็นรายบุคคล โดยเด็กจะได้ฝึกสัมผัสจับวัสดุอุปกรณ์ที่เตรียมไว้เป็นรายบุคคล ได้รับการแนะนำการใช้ก่อน เด็กเลือกทำกิจกรรมด้วยตนเอง เพื่อเป็นการฝึกความคิดริเริ่ม ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ลองผิดลองถูก ไม่กลัวผิด กล้าเสี่ยง เมื่อเด็กทำได้จะรู้สึกพอใจและเป็นรางวัลภายในตนเอง จะไม่มีการให้คะแนน ดาว หรือขนม ซึ่งนับเป็นสิ่งเร้าภายนอก แต่ให้เด็กเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ

การจัดประสบการณ์แบบมอนเตสซอร์จะมีวิชาต่างๆ ดังนี้ วิชาแรกคือ วิชาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การฝึกทักษะในชีวิตประจำวัน 3 ด้าน คือ การดูแลตนเอง ทั้งการสวมใส่เสื้อผ้า ตัดกระดาษ ล้างมือ แปรงฟัน ด้านการดูแลสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเลื่อนโต๊ะเก้าอี้ การกวาดถูทำความสะอาดห้องเรียน การช่วยตักอาหาร และด้านการมีมารยาททางสังคม เช่น การทักทาย การขอบคุณ การขอโทษ การช่วยเหลือผู้อื่น และการอ่านจากบัตรคำ ซึ่งเป็นการให้เด็กอ่านจากความสนใจ วิชาที่สองคือ วิชาคณิตศาสตร์ เด็กได้เรียนรู้จำนวนและตัวเลขจากสิ่งของที่เป็นของจริงและการสัมผัส วิชาที่สามคือ วิชาวัฒนธรรม เด็กได้เรียนรู้ในเรื่องภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ที่อยู่รอบตัวของเด็ก

1.2 รูปแบบการจัดประสบการณ์แบบวอลดอร์ฟ

การจัดประสบการณ์แบบวอลดอร์ฟเป็นการสอนตามพัฒนาการของเด็ก เด็กวัย 0 – 8 ปี เป็นวัยที่มีธรรมชาติของการพัฒนาทางกายมาก การเรียนจะเป็นการเรียนจากการเลียนแบบเน้นให้เด็กเรียนรู้ด้วยการเล่น เพื่อพัฒนาการใช้วัยๆส่วนต่างๆ เน้นการใช้อุปกรณ์ ให้เด็กฝึกทำกิจกรรม ลงมือกระทำ ให้เด็กได้มีโอกาสแสดงฝึกการคิดและจินตนาการด้วยการเรียนวิชาทางศิลปะ ดนตรี การวาดเขียน และงานเกี่ยวกับบ้าน งานสวน ประกอบอาหาร งานประดิษฐ์

ผู้สอนจะต้องเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เน้นพัฒนาความตั้งใจ ด้านจิตใจ ความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนสุนทรียภาพภายในตัวเด็ก เน้นการใช้กระบวนการเรียนรู้จากของจริงและการสร้างวัสดุธรรมชาติ ใช้ประสาทสัมผัส เกียนแบบโรงเรียนเปรียบเสมือนบ้าน มีลักษณะอบอุ่นใจ มีครูเป็นแม่ เด็กโตเป็นที่ จัดสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณค่าเพื่อสร้างสรรค์ให้กับเด็ก เด็กควรได้เรียน โดยการเล่นกับวัสดุต่างๆ ที่มาจากธรรมชาติ ที่จะช่วยให้เด็กมีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

1.3 การจัดประสบการณ์แบบภาษาธรรมชาติ

เป็นการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาเหมือนกับที่เด็กเรียนรู้ที่บ้าน โดยการเรียนภาษาในทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ไปพร้อมกัน ในการจัดประสบการณ์ครูต้องคำนึงถึงธรรมชาติความเจริญของเด็ก มีการจัดสภาพแวดล้อมที่พรั่งพร้อมทางภาษา เช่น หนังสือชนิดต่างๆ หนังสือนิทานที่หลากหลาย ภาพ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ให้เด็กซึมซับเรียนรู้ภาษา ครูจัดกิจกรรมให้เด็กมีโอกาใช้ทักษะการฟัง การพูดสนทนา อภิปรายกับเพื่อนและครู ได้ขีดเขียน วาดภาพ ได้เล่น มีโอกาสเลือกกิจกรรมโดยอิสระ

การจัดประสบการณ์แบบภาษาธรรมชาติ มีแนวทางในการสอน ดังนี้

(สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2550 : 123-125)

1. เปิดโอกาสให้เด็กใช้ภาษาอย่างอิสระแบบในชีวิตประจำวัน โดยให้เด็กทำกิจกรรมด้วยการใช้ภาษาในการตั้งคำถาม การอธิบาย การสร้างและสื่อจินตนาการ การเล่นเกม บทบาทสมมติ การสะท้อนแสดงความเข้าใจกับคนอื่น ๆ การแก้ปัญหาต่างๆ ในการสอนครูควรเน้นให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เด็กรู้จักตั้งสมมติฐาน การทำนาย และการลองทำ
2. ใช้พัฒนาการภาษาพูดเป็นพื้นฐานในการสอน เด็กเกิดมาพร้อมกับการเรียนรู้และมีประสบการณ์กับภาษา เด็กจะได้ฟังภาษาพูดในรูปแบบต่างๆ อาทิ ฟังนิทาน เพลง กล่อมเด็ก เพลงปลอบเด็ก ฟังกลอน บทสนทนาและอื่นๆ ดังนั้นการจัดกิจกรรมในห้องเรียนครูควรจัดกิจกรรมภาษาให้สนุกสนาน เด็กเรียนรู้คำศัพท์แปลกใหม่และประโยคที่สลับซับซ้อน การเรียนภาษาพูดที่เด็กเรียนรู้มาก่อนนี้ นับเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน
3. ใช้พัฒนาการอ่านเป็นพื้นฐานนำไปสู่กระบวนการคิด ซึ่งเป็นกระบวนการเตรียมสภาพแวดล้อมทางภาษา ด้วยการให้เด็กหยิบ จับต้อง สัมผัส หนังสืออย่างมากมายและ

กว้างขวาง เด็กสามารถเลือกเรียนได้อย่างสม่ำเสมอ เด็กจะค่อย ๆ เรียนรู้ รับรู้และเข้าใจโครงสร้างภาษาในที่สุด และจะนำไปสู่การสร้างกระบวนการคิดต่อไป

4. ใช้การฟัง พูด และอ่าน เป็นพื้นฐานของการพัฒนาการเขียน โดยพัฒนาการเขียนเริ่มต้นจากขั้นขีดเขียน ขั้นวาดภาพอิสระ ขั้นคัดลอกตัวอักษร ขั้นเขียนตัวอักษรอย่างอิสระ และขั้นเขียนตัวพยัญชนะได้ ซึ่งเด็กซึมซับมาจากการอ่านการฟังนิทาน เนื้อหาที่เด็กสามารถจดจำส่วนต่าง ๆ โดยไม่รู้ความหมายในขั้นแรก นับเป็นการให้เด็กมีทักษะการเขียนโดยไม่มีกำบัง แต่เป็นพลังอำนาจในตัวเด็ก ที่อยากเขียนถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาเขียน

1.4 การจัดประสบการณ์แบบไฮสโคป

เป็นการจัดประสบการณ์ที่มีลักษณะเด่นที่เน้นให้เด็กเป็นผู้เรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวิต ซึ่งเรียนรู้ได้จากการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยเด็กเป็นผู้วางแผนและลงมือกระทำด้วยตนเอง กิจกรรมประจำวันหลักที่จัดเป็นประสบการณ์ที่สนองตอบและสนับสนุนการเรียนรู้ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง นับว่าเป็นการจัดหลักสูตรที่มีพื้นฐานเปิดกว้าง ส่งเสริมทางด้านสติปัญญาให้กับเด็ก(สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2550 : 126-127)

1. ขั้นการวางแผน เป็นขั้นตอนเริ่มแรกที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกและตัดสินใจในการทำกิจกรรม โดยมีครูเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในการคิด ตัดสินใจ เด็กมีโอกาสแสดงความคิดเห็นแล้วนำความคิดนั้นไปปฏิบัติ โดยครูสนับสนุนให้เด็กทำได้จนสำเร็จ
2. ขั้นการลงมือกระทำ เป็นขั้นตอนการทำกิจกรรมตามที่เด็กได้บอกไว้ โดยครูคอยดูแลให้กำลังใจ ซึ่งส่งผลให้เด็กมีความเชื่อมั่น เกิดความคิดริเริ่ม และกล้าทำกิจกรรมอื่นอย่างอิสระ

3. ขั้นการทบทวน เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่让孩子สรุปผลงานของตนเองว่าได้ในสิ่งที่วางแผนไว้หรือไม่ งานเสร็จหรือไม่ ผลงานเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ เปลี่ยนแผนหรือไม่ กิจกรรมแต่ละอย่างมีขั้นตอนอย่างไร เมื่อมีปัญหาที่เกิดขึ้นแก้ไขอย่างไร ผลงานเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ จะต้องวางแผนอย่างไร จึงจะทำให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

1.5 การจัดประสบการณ์แบบไฮแมงมุม

การจัดประสบการณ์แบบไฮแมงมุม เป็นการสอนโดยใช้การบูรณาการเนื้อหาสาระ และทักษะกระบวนการ ครอบคลุมกว้างขวางหลายวิชา ทั้งภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม ศิลปะ การเคลื่อนไหว ละคร และดนตรี เป็นรูปแบบการเรียนรู้ตามธรรมชาติ และสร้างมาจากพื้นฐานความสนใจของเด็ก

1. เลือกและคัดหัวข้อเรื่อง โดยหัวข้อเรื่องควรเกี่ยวข้องกับชีวิตของเด็ก สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ มีโอกาสฝึกทักษะ มีแหล่งค้นหาเพียงพอ
2. ครูและเด็กช่วยกันระดมความคิด แลกหัวข้อเรื่องต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กัน
3. เลือกกิจกรรมให้เหมาะสมและสนองตอบเนื้อหา

1.6 การจัดประสบการณ์แบบโครงการ

เป็นการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการความรู้ในวิชาต่างๆ เช่น ภาษา คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และศิลปะเข้าด้วยกัน เป็นการจัดประสบการณ์โดยให้เด็กเลือกศึกษาในเรื่องที่ตนเองสนใจ เน้นการทำงานช่วยเหลือร่วมกันมากกว่าการแข่งขัน เด็กจะได้รับการกระตุ้นให้ใช้คำถาม แสดงความสามารถ ค้นหาทางแก้ไข เสนอแนะกระบวนการแก้ปัญหาที่คิดค้นขึ้น ให้เด็กเรียนรู้ด้วยกระบวนการที่เปิดกว้าง แต่ละเรื่องที่เรียนอาจจะใช้เวลาประมาณสัปดาห์หรือมากกว่า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็ก โดยมีครูคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ ซึ่งการจัดประสบการณ์ในลักษณะนี้ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ พัฒนาสติปัญญา อารมณ์ จิตใจ ทักษะทางสังคม และทักษะทางด้านร่างกาย

1. เลือกหัวข้อที่จะเรียน โดยให้เด็กเลือกตามความสนใจจากสภาพแวดล้อม และสถานการณ์จริงที่อยู่รอบตัวเด็ก
2. สร้างหัวข้อย่อยที่จะศึกษา โดยทำเป็นแผนผังทิศทาง ขณะเดียวกันครูและเด็กช่วยกันตั้งคำถามที่ต้องการค้นคว้า วิธีการที่จะใช้หาคำตอบ และวิธีการเสนอคำตอบ
3. ลงมือทำกิจกรรมตามแผนผังทิศทางที่วางไว้ ซึ่งบูรณาการเนื้อหาและ กิจกรรม
4. ปฏิบัติตามระยะเวลาที่วางไว้
5. รวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลความก้าวหน้าของเรื่องที่เรียน
6. สรุปประเมินผลและคัดสรรหารูปแบบการนำเสนอผลงาน ซึ่งอาจเป็นการวาดภาพระบายสี หรือการแสดงละคร

2. รูปแบบการจัดประสบการณ์ที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย

รูปแบบการจัดประสบการณ์ในหมวดนี้ เป็นรูปแบบที่ช่วยให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระต่างๆ ซึ่งเนื้อหาอาจอยู่ในรูปของเท็จจริง มโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอด ดังนี้

2.1 รูปแบบการจัดประสบการณ์โน้ตทัศน์

จอยส์และวิล (Joyce & Weil, 1996 : 161-178) พัฒนารูปแบบนี้ขึ้นเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้โน้ตทัศน์ของเนื้อหาสาระต่างๆ อย่างเข้าใจ และสามารถให้คำนิยามได้เหมาะสมกับพัฒนาการ

ขั้นที่ 1 ผู้สอนเตรียมข้อมูลสำหรับให้เด็กฝึกหัดจำแนก

ขั้นที่ 2 ผู้สอนอธิบายกติกาในการทำกิจกรรมให้เด็กเข้าใจตรงกัน

ขั้นที่ 3 ผู้สอนเสนอข้อมูลตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน และข้อมูลที่ไม่ใช่ตัวอย่างมโนทัศน์ที่ต้องการสอน

ขั้นที่ 4 ให้เด็กบอกคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งที่ต้องการสอน

ขั้นที่ 5 ให้เด็กสรุปและให้คำนิยามง่าย ๆ ของสิ่งที่ต้องการสอน

ขั้นที่ 6 ผู้สอนและเด็กอภิปรายร่วมกันถึงวิธีการที่เด็กใช้ในการหาคำตอบ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิดของตนเอง

2.2 รูปแบบการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดของกานเย

กานเย (Gagne, 1985 : 70-90) ได้พัฒนาทฤษฎีนี้ขึ้นเพื่อช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ ได้อย่างดี รวดเร็ว และจดจำสิ่งที่เรียนได้นาน

ขั้นที่ 1 การกระตุ้นและดึงดูดความสนใจของเด็ก เป็นการช่วยให้เด็กสามารถรับสิ่งเร้าหรือสิ่งที่จะเรียนรู้ได้ดี

ขั้นที่ 2 การแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้เด็กทราบ เป็นการช่วยให้เด็กได้รับรู้ความคาดหวัง

ขั้นที่ 3 การกระตุ้นให้ระลึกถึงความรู้เดิม เป็นการกระตุ้นให้เด็กดึงข้อมูลเดิมที่อยู่ในหน่วยความจำ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

ขั้นที่ 4 การนำเสนอสิ่งเร้าหรือเนื้อหาใหม่ ผู้สอนควรจัดสิ่งเร้าให้เด็กเห็นลักษณะสำคัญของสิ่งเร้านั้นอย่างชัดเจน เพื่อสะดวกในการรับรู้ของเด็ก

ขั้นที่ 5 การให้แนวการเรียนรู้หรือการจัดระบบข้อมูลให้มีความหมาย เพื่อช่วยให้เด็กสามารถทำความเข้าใจกับสาระที่เรียนได้ง่ายและเร็วขึ้น

ขั้นที่ 6 การกระตุ้นให้เด็กแสดงความสามารถ เพื่อให้เด็กมีโอกาสดอกผลสนองต่อสิ่งเร้าหรือสาระที่เรียน ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวเด็ก

ขั้นที่ 7 การให้ข้อมูลป้อนกลับ เป็นการให้การเสริมแรงและข้อมูลที่ประโยชน์กับเด็ก

ขั้นที่ 8 การประเมินผลการแสดงออกของเด็ก เพื่อช่วยให้เด็กทราบว่าตนเองสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้มากน้อยเพียงใด

ขั้นที่ 9 การส่งเสริมความคงทนและการถ่ายโอนการเรียนรู้ โดยการให้โอกาสเด็กได้มีการฝึกฝนอย่างพอเพียงในสถานการณ์ที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้น

3. รูปแบบการจัดประสบการณ์ที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย

รูปแบบการจัดประสบการณ์ในหมวดนี้เป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาเด็กให้เกิดความรู้สึกรู้จัก เจตคติ คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากแก่การพัฒนาหรือปลูกฝัง การจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัยที่เพียงช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มักไม่เพียงพอต่อการช่วยให้เกิดเจตคติที่ดีได้ จำเป็นต้องอาศัยหลักการและวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

3.1 รูปแบบการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดของบลูม

บลูม (Bloom, 1996 : 67) ได้พัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาความรู้สึกรู้จัก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงให้เป็นที่ไปตามความต้องการ

ขั้นที่ 1 การรับรู้ หมายถึง การที่เด็กได้รับรู้ค่านิยมที่ต้องการจะปลูกฝังในตัวผู้เรียน

ขั้นที่ 2 การตอบสนอง ได้แก่ การที่เด็กได้รับรู้และเกิดความสนใจในค่านิยมนั้น แล้วมีโอกาสดำเนินการในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

ขั้นที่ 3 การเห็นคุณค่า เป็นขั้นที่เด็กได้รับประสบการณ์จากค่านิยมนั้น แล้วเกิดเห็นคุณค่าของค่านิยม ทำให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อค่านิยมนั้น

ขั้นที่ 4 การจัดระบบ เป็นขั้นที่เด็กรับค่านิยมที่ตนเห็นคุณค่าเข้าอยู่ในระบบค่านิยมของตน

ขั้นที่ 5 การสร้างลักษณะนิสัย เป็นขั้นที่เด็กปฏิบัติตามค่านิยมที่ตนรับมาอย่างสม่ำเสมอและกระทำจนกระทั่งเป็นนิสัย

3.2 รูปแบบการจัดประสบการณ์โดยใช้บทบาทสมมติ

พัฒนาขึ้นโดย แชฟเทลและแชฟเทล (Shafitel and Shafitel, 2007 : 67-71) เพื่อช่วยปลูกฝังให้เด็กเกิดความเข้าใจในตนเอง เข้าใจในความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้อื่น และเกิดการเปลี่ยนเจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของตนให้เป็นที่ไปในทางที่เหมาะสม

ขั้นที่ 1 นำเสนอสถานการณ์ปัญหาและบทบาทสมมติ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง และมีระดับความยากง่ายเหมาะสมกับวัย

ขั้นที่ 2 เลือกผู้แสดง เด็กและผู้สอนจะร่วมกันเลือก หรือเด็กสมัครใจเองแล้วแต่ความเหมาะสมกับจุดประสงค์และการวินิจฉัยของผู้สอน

ขั้นที่ 3 จัดฉาก จัดตามความพร้อมและสภาพการณ์ที่เป็นอยู่

ขั้นที่ 4 เตรียมผู้สังเกตการณ์ ก่อนการแสดงบทบาทสมมติผู้สอนจะต้องเตรียมผู้ชมว่าควรสังเกตอะไร และปฏิบัติตัวอย่างไรเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

ขั้นที่ 5 แสดง เด็กที่เป็นผู้แสดงต้องแสดงออกตามบทบาทที่ตนได้รับให้ดีที่สุด

ขั้นที่ 6 อภิปรายและประเมินผล ส่วนใหญ่จะแบ่งเป็นกลุ่มย่อย จะเป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ การแสดงออกของเด็ก และควรเปิดโอกาสให้เด็กที่เป็นผู้แสดงได้แสดงความคิดเห็นด้วย

ขั้นที่ 7 แสดงเพิ่มเติม ควรมีการแสดงเพิ่มเติม หากเด็กเสนอแนะนอกเหนือจากที่ได้แสดงไปแล้ว

ขั้นที่ 8 อภิปรายและประเมินผลอีกครั้ง หลังจากแสดงเพิ่มเติม กลุ่มควรอภิปรายและประเมินผลเกี่ยวกับการแสดงครั้งใหม่ด้วย

ขั้นที่ 9 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปการเรียนรู้ ผู้สอนต้องกระตุ้นให้เด็กร่วมกันอภิปรายกลุ่มและสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็น ค่านิยม คุณธรรมจริยธรรม และพฤติกรรมของบุคคล

4. รูปแบบการจัดประสบการณ์ด้านทักษะพิสัยที่พัฒนาขึ้นโดยนักการศึกษาไทย

โดยมีนักการศึกษาได้ศึกษา เรียบเรียง และพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยไว้หลายท่าน ดังนี้

4.1 รูปแบบการจัดประสบการณ์ทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์

สุมน อมรวิวัฒน์ (2543 : 168-170) ได้พัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์นี้ขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและทักษะกระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการคิด กระบวนการเผชิญสถานการณ์ กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการประเมินค่าตัดสินใจ และกระบวนการสื่อสาร รวมทั้งพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในการแก้ปัญหาและการดำรงชีวิต

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ การสร้างศรัทธา

1. ผู้สอนจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับเนื้อหา ของบทเรียน และเร้าใจให้เด็กเห็นความสำคัญของบทเรียน
2. ผู้สอนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก แสดงความรัก ความเมตตา ความจริงใจกับเด็ก

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

1. ผู้สอนหรือเด็กนำเสนอสถานการณ์ปัญหาหรือกรณีตัวอย่าง
 2. เด็กฝึกทักษะการแสวงหาและรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้และหลักการต่าง ๆ
 3. เด็กฝึกสรุปประเด็นสำคัญ ฝึกการประเมินค่า
 4. เด็กฝึกทักษะการเลือกและตัดสินใจ โดยฝึกการประเมินค่าตามเกณฑ์ที่ ถูกต้อง ดีงาม เหมาะสม ฝึกการวิเคราะห์ผลดีผลเสียที่เกิดขึ้นจากทางเลือกต่าง ๆ และฝึกการใช้ หลักการ ประสบการณ์ และการทำนาย มาใช้ในการหาทางเลือกที่ดีที่สุด
 5. เด็กลงมือปฏิบัติตามทางเลือกที่ได้เลือกไว้ ผู้สอนให้คำปรึกษาแนะนำ
- ฉันก็ลายมิตร

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

1. เด็กแสดงออกด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การพูด การเขียน การกระทำใน รูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับความสามารถและวัย
2. เด็กและผู้สอนร่วมกันสรุปบทเรียน
3. ผู้สอนวัดและประเมินผลการจัดประสบการณ์

4.2 รูปแบบการจัดประสบการณ์ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด

สุมน อมรวิวัฒน์ (2543 : 161-163) ได้พัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์นี้ขึ้น เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระ ที่เรียน

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

1. จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม ได้แก่ เหมาะสมกับระดับของ ชั้นวัยของเด็ก วิธีการจัดประสบการณ์ และเนื้อหาสาระที่เรียน
2. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็ก ครูเป็นกัลยาณมิตร หมายถึง ครูทำตนให้เป็นที่เคารพรักของเด็ก โดยมีบุคลิกภาพที่ดี สะอาด แจ่มใส ส่ารวม มีสุขภาพจิตดี

มีความมั่นใจในตนเอง

3. การเสนอสิ่งเร้าและแรงจูงใจ ประกอบด้วย

- 3.1 ใช้สื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ และวิธีการต่างๆ เพื่อสร้างความสนใจ เช่น จัดป้ายนิเทศ นิทรรศการ เสนอเอกสาร ภาพ สถานการณ์จำลอง เป็นต้น
- 3.2 จัดกิจกรรมชั้นนำที่สนุก น่าสนใจ
- 3.3 เด็กได้ตรวจสอบความรู้ความสามารถของตน และได้รับทราบผลทันที

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

1. ครูเสนอปัญหาที่เป็นสาระสำคัญของบทเรียน หรือเสนอหัวข้อเรื่องประเด็นสำคัญของบทเรียนด้วยวิธีการต่างๆ
2. ครูแนะนำแหล่งวิทยาการและแหล่งข้อมูล
3. ครูฝึกการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ และหลักการ โดยใช้ทักษะที่เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้
4. ครูจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้เด็กคิด ลงมือค้นคว้า คิดวิเคราะห์และสรุปความคิด
5. ครูฝึกการสรุปประเด็นของข้อมูล ความรู้ และเปรียบเทียบประเมินค่าโดยวิธีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทดลอง ทดสอบ จัดเป็นทางเลือกและทางออกในการแก้ปัญหา
6. เด็กดำเนินการเลือกและตัดสินใจ
7. เด็กทำกิจกรรมฝึกปฏิบัติเพื่อพิสูจน์ผลการเลือกและการตัดสินใจ

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

1. ครูและเด็กรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการปฏิบัติทุกขั้นตอน
2. ครูและเด็กอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้
3. ครูและเด็กสรุปผลการปฏิบัติ
4. ครูและเด็กสรุปบทเรียน
5. ครูวัดและประเมินผลการจัดประสบการณ์

4.3 รูปแบบการจัดประสบการณ์โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : โมเดลชิปปา

ทิสนา เขมมณี (2543 : 17) ได้พัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์นี้ขึ้นเพื่อมุ่งพัฒนาเด็กให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง โดยการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วย

ตนเองโดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการทางสังคม และกระบวนการแสวงหาความรู้ เป็นต้น

ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม เป็นการดึงความรู้เดิมของเด็กที่ได้เรียนมา เพื่อให้เด็กมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตน

ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่ เป็นการแสวงหาความรู้ใหม่ของเด็กจาก แหล่งข้อมูลหรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล เป็นขั้นที่เด็กจะต้องศึกษาทำความเข้าใจกับข้อมูล โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม ซึ่ง จำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงความรู้เดิม

ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม ขั้นนี้เป็นขั้นที่เด็กอาศัย กลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตน รวมทั้งขยายความรู้ความเข้าใจของตนให้กว้างขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้แบ่งปันความรู้ความเข้าใจแก่ผู้อื่น

ขั้นที่ 5 การสรุปและจัดระเบียบความรู้ เป็นขั้นสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมด ทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่ และจัดสิ่งที่เรียนให้เป็นระบบระเบียบเพื่อช่วยให้เด็กจดจำสิ่งที่ เรียนรู้ได้ง่าย

ขั้นที่ 6 การปฏิบัติและแสดงผลงาน เป็นขั้นที่ช่วยให้เด็กมีโอกาสดำเนินงาน การสร้างความรู้ของตนให้ผู้อื่นได้รับรู้ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ต่อยอดหรือตรวจสอบความ เข้าใจของตนและช่วยส่งเสริมให้เด็กใช้ความคิดสร้างสรรค์ แต่หากต้องมีการปฏิบัติตามข้อความรู้ ที่ได้ขั้นนี้จะเป็นขั้นปฏิบัติ และมีการแสดงผลงานที่ได้ปฏิบัติด้วย

ขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นขั้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำ ความรู้ความเข้าใจของตนไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความชำนาญ ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหาและความจำในเรื่องนั้น ๆ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า รูปแบบและกระบวนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก ปฐมวัย หมายถึง รูปแบบ วิธีการ กระบวนการในการสอน ที่ได้วางแผนไว้อย่างมีระบบระเบียบ เป็นขั้นตอน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายด้านการเรียนการสอนที่กำหนดไว้

แผนการจัดประสบการณ์

การสอนในระดับปฐมวัยนั้นไม่สอนเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการ ให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่น ดังนั้นการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาครบทุกด้านบรรลุ จุดมุ่งหมายตามหลักสูตรนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์และรู้หลักการเขียน แผนการจัดประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวในการปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. จุดประสงค์การเขียนแผนการจัดประสบการณ์

1.1 เพื่อให้ผู้สอนวางแผนล่วงหน้าในการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็กได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

1.2 เพื่อให้ผู้สอนนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมประจำวันให้ บรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนดไว้

2. รูปแบบของแผนการจัดประสบการณ์

รูปแบบของแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย สามารถแบ่งได้เป็น

2 ลักษณะ ดังนี้ (เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์. 2551 : 138)

2.1 แบบเรียงหัวข้อ เป็นแผนการจัดประสบการณ์ที่เสนอแผนโดยเขียนเรียงลำดับ ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ก่อนหลังโดยไม่ต้องตีตาราง รูปแบบนี้มีข้อดี คือ สะดวกแก่ผู้สอนในการ เรียน เพราะไม่เสียเวลาในการตีตาราง เขียนได้ง่าย กระชับ แต่มีข้อจำกัด คือ ยากต่อการตรวจดู ความสอดคล้องสัมพันธ์กันของแต่ละหัวข้อ เพราะเขียนอยู่คนละหน้า ซึ่งส่วนใหญ่แล้วแผนการ จัดประสบการณ์แบบเรียงหัวข้อนี้จะมีความยาวประมาณ 2 หน้ากระดาษ

2.2 แบบกิ่งหัวข้อกึ่งตาราง เป็นแผนการจัดประสบการณ์ที่เสนอข้อความตาม หัวข้อส่วนหนึ่งและเขียนรายละเอียดในตารางอีกส่วนหนึ่ง แผนรูปแบบนี้มีข้อดีตรงที่กำหนด ขั้นตอนการสอนตามเนื้อหา กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน การประเมินผลอย่าง ละเอียด ทำให้เกิดความสะดวกต่อการนำไปใช้ ส่วนข้อจำกัด คือ มีความยุ่งยากในการตีตาราง มีการกรอกข้อความลงในตารางที่จะต้องมีความชัดเจนและสัมพันธ์กันโดยตลอด

3. องค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์

หัวข้อสำคัญที่ควรมีในแผนการจัดประสบการณ์ มีดังนี้ (ขวัญฟ้า รังสิยานนท์. 2550 : 133-134)

3.1 ชื่อหน่วยการจัดประสบการณ์ ระบุชื่อหน่วยที่ใช้ในการจัดประสบการณ์จาก หลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้แล้ว หรือยืดหยุ่นปรับตามความสนใจของเด็ก

3.2 จุดประสงค์ทั่วไป ระบุเป้าหมายพฤติกรรมที่ต้องการให้เด็กเกิด เมื่อเด็กทำกิจกรรมครบตามระยะเวลาที่ผู้สอนวางแผนไว้ ทั้งนี้ควรอยู่บนพื้นฐานพัฒนาการเด็กและจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย/สถานศึกษาปฐมวัย

3.3 วันที่ ระบุวันที่ทำการสอน

3.4 เวลา ระบุตามตารางกิจกรรมประจำวัน

3.5 ชื่อกิจกรรม ระบุชื่อกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวัน ซึ่งแต่ละหน่วยงานอาจมีชื่อเรียกต่างกัน เช่น กิจกรรมในวงกลม กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นต้น

3.6 จุดประสงค์ ระบุเป้าหมายพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดกับเด็ก เมื่อทำกิจกรรมในหน่วยแล้ว และควรอยู่บนพื้นฐานพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน

3.7 สารการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยสาระที่ควรเรียนรู้และประสบการณ์สำคัญ เป็นสาระที่ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษาที่บุคลากรสถานศึกษาร่วมกันจัดทำ

3.8 วิธีดำเนินกิจกรรม ระบุกิจกรรมเป็นขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบ โดยคำนึงถึงวัยพัฒนาการ ช่วงความสนใจของเด็กและจุดประสงค์ที่ต้องการ

3.9 สื่อ ระบุสื่อที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรม ควรเริ่มจากของจริง ของจำลอง รูปภาพ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็ก

3.10 การประเมิน ระบุวิธีการประเมินและสิ่งที่ประเมิน ซึ่งวิธีการประเมินสำหรับเด็กปฐมวัยมีหลายวิธี วิธีที่เหมาะสม คือ การสังเกต การสนทนา การประเมิน

3.11 บันทึกหลังสอน ระบุผลการจัดกิจกรรมที่เกิดขึ้น และปัญหาการจัดการในชั้นเรียน พร้อมแนวทางการพัฒนาปรับปรุง

4. การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร ผู้สอนควรดำเนินตามขั้นตอน ดังนี้ (เขวภา เศษะคุปต์ และคณะ. 2550 : 131)

4.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.2 วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ความสัมพันธ์ของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (จุดหมาย) ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ของเด็ก 3-5 ปี

4.3 วิเคราะห์สารการเรียนรู้ ซึ่งกำหนดไว้ 2 ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ โดยผู้สอนจะต้องวิเคราะห์และเลือกนำมากำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์

4.4 กำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์ รูปแบบที่นิยมใช้จัดประสบการณ์เป็นรายสัปดาห์ บางสัปดาห์อาจใช้หน่วยตามความสนใจของเด็ก โดยพิจารณาข้อมูลหลักสูตรสถานศึกษา ตัวเด็ก สภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมประกอบ ทั้งนี้สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

4.5 เขียนแผนการจัดประสบการณ์ โดยผู้สอนต้องคำนึงถึงการนำไปใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัย ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

5. ลักษณะของแผนการจัดประสบการณ์ที่ดี

เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์ (2551 : 138) กล่าวว่า แผนการจัดประสบการณ์ที่ดีมีลักษณะดังต่อไปนี้

5.1 มีความเหมาะสม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา ตลอดจนปรัชญาของสถานศึกษาด้วย

5.2 พิจารณากำหนดจุดประสงค์ให้สอดคล้องเหมาะสมกับเด็กและท้องถิ่น

5.3 มีการจัดเนื้อหาสาระให้เหมาะสมกับเวลา สภาพความต้องการและความเป็นจริงของท้องถิ่น เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจ และเกิดประโยชน์แก่เด็กยิ่งขึ้น

5.4 มีการจัดลำดับหัวข้อรายละเอียดของเนื้อหาแต่ละตอนให้กลมกลืนกัน พร้อมทั้งสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่และประสบการณ์เก่าให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน โดยตลอด

5.5 พิจารณากำหนดการใช้เวลาที่จะทำการสอนแต่ละเรื่องแต่ละหัวข้อให้เหมาะสม โดยใช้วิธีวิเคราะห์หลักสูตรเป็นแนวทางในการกำหนดการใช้เวลา

5.6 ควรมีการกำหนดกิจกรรมและประสบการณ์โดยคำนึงถึงวัยของผู้เรียน สภาพแวดล้อม กาลเวลา ความสนใจของผู้เรียน และการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน รวมทั้งการใช้แหล่งวิทยาการในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์แก่การเรียนการสอนได้อย่างคุ้มค่า

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า แผนการจัดประสบการณ์ หมายถึง แนวทางที่ใช้วางแผนการสอนระดับปฐมวัย เพื่อนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียน บริบทชุมชนและสถานศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน และการประเมินผล โดยผู้สอนเองจะต้องมีการเตรียมตัวเป็นอย่างดีในหลายๆ ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านเทคนิควิธี ตลอดจนการนำสื่อมาใช้ เพื่อให้การจัดประสบการณ์มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ทักษะภาษากับเด็กปฐมวัย

1. ความหมายของภาษา

ภาษา เป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพื่อแสดงออกถึงความต้องการ ความรู้สึกและการเข้าใจผู้อื่น ซึ่งมีในทุกสังคม โดยมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของภาษาไว้ ดังนี้

อารี เพชรผุด (ม.ป.ป. : 223) ภาษา หมายถึง วิธีการทั้งหลายที่แสดงความรู้สึกและความคิดของบุคคลและแสดงเพื่อเป็นสื่อให้คนอื่นเข้าใจ

บุษบง ต้นติววงศ์ (2535 : 46 – 47) ได้ให้ความหมายของภาษาไว้ว่าภาษาเป็นสัญลักษณ์สื่อสารที่ต้องใช้ให้เหมาะกับเรื่องที่ต้องการสื่อสาร เด็กปฐมวัยเริ่มรู้จักสัญลักษณ์แบบต่าง ๆ ได้แก่ ภาษา ศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย ละคร และคณิตศาสตร์ ซึ่งสามารถใช้สื่อความคิดและเด็กเริ่มรู้จักใช้กฎเกณฑ์ รู้จักเลือกสัญลักษณ์ที่เหมาะสมสำหรับนำเสนอความคิดแต่ละเรื่อง โดยใช้สัญลักษณ์หลายแบบผสมผสานหรือสลับกันไป

ศรียา นิยมธรรม และ ประภัสสร ปรีเอี่ยม (2541 : 1) กล่าวว่า ภาษา เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือช่วยให้มนุษย์ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นนามธรรมต่อกัน ความหมายของภาษาอาจแตกต่างกัน เช่น ในแง่ภาษาศาสตร์ ภาษา หมายถึง ภาษาที่ใช้พูดเพื่อสื่อความหมายในชุมชนหนึ่ง ๆ ในด้านจิตวิทยา ภาษา หมายถึง ความสนใจในการติดต่อสื่อความหมาย หรือเพื่อแสดงความรู้สึกและความคิด ภาษาจึงหมายถึง การพูด การเขียน การทำท่าทางประกอบ การแสดงสีหน้าและการใช้ภาษาไปเป็นต้น

สรุปได้ว่า ภาษา คือ เครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการติดต่อสื่อสารถึงกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึก รวมทั้งประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจ โดยการใช้เสียงพูดออกมา หรือใช้การแสดงสัญลักษณ์ในเด็กปฐมวัย เช่น ภาษา ศิลปะ ดนตรี คณิตศาสตร์ ละคร ประกอบท่าทางและจังหวะ เพื่อให้เด็กเข้าใจมากขึ้น

2. ความสำคัญของภาษา

ภาษาเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้และสัมพันธ์ต่อพัฒนาการเด็กในทุก ๆ ด้าน ได้มีนักการศึกษาให้ความสำคัญของภาษาไว้ดังนี้

วราภรณ์ รักรวิชัย (2533 : 77) ได้กล่าวว่า ภาษามีความสำคัญกับเด็กมาก เพราะการอยู่ในสังคมเด็กจะต้องสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ ความพร้อมในด้านภาษา คือความพร้อมในการพูด การอ่าน การฟัง (การเข้าใจ) และการเขียน

ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร (2539 : 214 – 215) กล่าวว่า ภาษามีความสำคัญอยู่ 3 ประการ ได้แก่

1. เด็กสามารถใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นและเปิดโอกาสให้เกิดกระบวนการทางสังคมขึ้น

2. เด็กสามารถใช้ภาษาเป็นคำพูดที่เกิดขึ้นภายใน จากรูปแบบของการคิด โดยระบบของการใช้สัญลักษณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการทางภาษาในระดับต่อไป

3. ภาษาเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นภายในตัวเด็ก ดังนั้น เด็กจึงไม่ต้องอาศัยการจัดกระทำกับวัตถุจริง ๆ เพื่อแก้ปัญหา เด็กสามารถสร้างจินตนาการกับวัตถุ แม้ว่าวัตถุนั้นจะอยู่นอกสายตาหรือเคยพบเห็นมาแล้ว เด็กสามารถทำการทดลองในสมอง และทำได้รวดเร็วกว่าการจัดกระทำกับวัตถุนั้นจริง ๆ

เด็กอายุ 2 – 4 ปี มีพัฒนาการเรียนรู้คำมากขึ้น การพูดคุยเป็นลักษณะการสื่อสารแบบสังคม (Social Communication) แต่เด็กจะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง เด็กจะพูดกับตนเองโดยไม่ฟังผู้อื่น ซึ่งเรียกว่า การพูดคนเดียวแบบรวมหมู่ (Collection Monologues) เด็กจะมีทัศนคติต่าง ๆ จากการมองเห็นตัวเองและจะเป็นการยากที่จะให้เด็กยอมรับสิ่งต่าง ๆ จากภาพที่เห็น เด็กจะไม่พยายามเข้าใจถึงคำพูดของผู้อื่น

สรุปได้ว่า ภาษามีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก เด็กจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาเพื่อใช้ในการสื่อความหมาย การคิด จินตนาการ การแสดงออก และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเด็กจะต้องมีความพร้อมทางภาษาในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียนไปพร้อม ๆ กันอย่างมีความหมายเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการครบทุกด้านเป็นไปตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม

3. ทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย

ทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยประกอบด้วยทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน สำหรับในเด็กปฐมวัยนั้น เด็กมักใช้ภาษาพูดในการสื่อความหมายเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งทักษะการพูด ก็ต้องอาศัยทักษะการฟังมาก่อน เด็กจึงจะพูดสื่อความหมายได้ แต่ทักษะการอ่าน การเขียน การพูดก็จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนซ้ำเพิ่มเติมอีกมาก จึงจะสามารถใช้ภาษาได้ดี ดังนั้นจึงได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้านไว้ดังนี้

วรารณ รักรวิชัย (2533 : 44 – 45) ได้กล่าวถึงทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ไว้ดังนี้

การฟัง เป็นการฝึกเสียงธรรมชาติ จังหวะดนตรี เพื่อเตรียมให้พร้อมในการฟังเรื่องราวต่าง ๆ และสามารถถ่ายทอดได้เป็นประโยคที่เหมาะสม รวมถึงมีมารยาทในการฟังและสมาธิในการฟัง

การพูด เป็นการฝึกให้เด็กมีทักษะในการพูดสื่อความหมายให้เข้าใจ และสามารถพูดเพื่อถ่ายทอดความเข้าใจได้ รวมทั้งการใช้ภาษาและถ้อยคำที่สุภาพ มีมารยาทในการพูด ไม่พูดสอดแทรกในขณะที่ผู้อื่นกำลังพูด ตลอดจนการพูดที่ใช้สำเนียงธรรมชาติ สามารถบอกชื่ออธิบาย และแยกแยะความแตกต่างของสิ่งของที่อยู่รอบ ๆ ตัว โดยสามารถตอบคำถาม เล่าข่าว การสนทนา และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การแนะนำ ทักทาย สัมภาษณ์ อภิปราย เล่านิทานได้

การอ่าน เป็นการฝึกให้เด็กพร้อมในการอ่าน การกวาดสายตาดจากซ้ายไปขวา การอ่านตัวหนังสือ คำ (อ่านจากภาพ) อ่านเรื่องราวจากภาพได้

การเขียน เป็นการฝึกถือปากกาใช้มือให้เด็กมีความพร้อมในการเขียนสามารถบังคับก้ามเนื้อได้ตามต้องการ

นอกจากนี้แล้ว ھرรษา นิลวิเชียร (2535 : 232 – 233) ได้กล่าวถึงการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยทั้ง การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ไว้ดังนี้

การฟัง เด็กควรได้พัฒนาทักษะการฟัง เป็นการทำความเข้าใจสิ่งแวดล้อมของตน ชนิดของการฟัง ได้แก่ ฟังอย่างไม่ตั้งใจ ฟังอย่างซาบซึ้ง ฟังอย่างตั้งใจเพื่อหาความรู้ และการฟังแล้วคิดวิเคราะห์

การพูด เด็กควรได้รับการพัฒนาความสามารถในการพูดอย่างชัดเจน เพื่อให้บุคคลอื่นในบ้าน ในโรงเรียน หรือในชุมชนเข้าใจ เด็กควรได้เรียนรู้ชนิดของการพูดตามความเหมาะสมของสถานการณ์ต่าง ๆ

การอ่าน เด็กควรมีประสบการณ์และพัฒนาความสามารถในการอ่านสิ่งพิมพ์ที่มีความยากขึ้นตามลำดับ การอ่านสิ่งพิมพ์หลาย ๆ ชนิดเพื่อค้นหาความรู้ เพื่อทำตามคำแนะนำและเพื่อความบันเทิง

การเขียน เด็กควรจะพัฒนาความสามารถในการเขียนจากขั้นง่าย ๆ ไปสู่ขั้นที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นทั้งนี้เพื่อแสดงออกถึงความประทับใจของคน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ หรือเพื่อเสนอสิ่งบันเทิงเด็กต้องการประสบการณ์การทำเครื่องหมาย และการทดลองเขียนคำ เขียนประโยค เพื่อจะได้เกิดการค้นพบว่าเครื่องหมายเหล่านั้นมีความหมาย

การฟังและการพูดของเด็ก

เมื่อเด็กมีโอกาสได้ยินเสียงแม่พูด แม้วายังพูดไม่ได้ แต่จะเกิดการเรียนรู้ภาษาพูด เพราะการสอนเด็กให้พูดนั้น เด็กจำเป็นต้องได้ยินได้ฟังภาษาพูดก่อน ยิ่งได้ฟังมากจะเข้าใจชัดเจน ยิ่งเรียนรู้คำศัพท์ต่าง ๆ มาก การเรียนรู้วิธีพูดเป็นประโยชน์ยาว ๆ ทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น ในเด็กวัย 2 - 3 ขวบ การพูดของแม่จะช่วยให้อีกมีพัฒนาการทางภาษาที่ดีได้ การสนทนาการซักถามเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวัน เป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาการเรียนรู้ในด้านการเข้าใจความหมายของภาษา จากเรื่องง่ายไปจนถึงเรื่องที่ยากขึ้น สลับซับซ้อนขึ้นเห็นบทบาทของภาษาในการสื่อความคิดหรือแม้แต่จินตนาการเพื่อตอบสนองความต้องการของคนได้เป็นอย่างดี

การอ่านและการเขียน

เราใช้ชีวิตอยู่ในท่ามกลางภาษา ทั้งภาษาเขียนและภาษาพูด ผู้ใหญ่จำเป็นต้องสื่อความหมายกันด้วยภาษาเขียน การอ่านหนังสือให้เด็กฟังทุกวัน จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการให้โอกาสเด็กเรียนรู้เพื่อพัฒนาภาษาเขียน ขณะที่อ่านควรชี้นิ้วตามหนังสือประกอบไปด้วย ทำให้เด็กเรียนรู้กฎเกณฑ์ทุกขั้นตอน สิ่งสำคัญคือให้เรียนรู้ที่จะเข้าใจประเด็นในเรื่องที่อ่านว่าสิ่งประกอบขึ้นทั้งหมดคือองค์รวมที่เป็นเนื้อหาที่น่าสนใจ ระบบการคิดด้วยไวยากรณ์ของภาษา ดังนั้นทุกครั้งในระหว่างการอ่าน ควรสนทนากับเด็กเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางภาษาอย่างง่าย ๆ เนื้อหาที่อ่านควรสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ รอบตัว และพยายามเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของเด็กตลอดเวลา เพื่อให้เห็นประโยชน์และความเกี่ยวพันของภาษาเขียนกับชีวิตจริง

การเขียน หมายถึง การสื่อสาร การแสดงความคิด ความรู้สึกออกมาอย่างมีความหมาย ดังนั้นการเขียนและการอ่านจะดำเนินไปพร้อมกัน เนื่องจากการเป็นนักเขียนที่ดีได้นั้น ต้องอาศัยการอ่านที่แตกฉานในเรื่องนั้น ๆ ส่วนการฝึกฝนให้เด็กเขียนหนังสือได้นั้น ครูต้องตระหนักว่า การฝึกเขียนที่ให้ลอกเลียนแบบ โดยเด็กไม่ได้ใช้ความคิด แต่เป็นการฝึกกล้ามเนื้อมือ หรือฝึกเฉพาะความสวยงามของลายมืออื่นนั้นแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง กับการเขียนที่มาจากความคิด ซึ่งเกิดขึ้นจากการฝึกคิดและถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษาสัญลักษณ์ คือตัวอักษรอย่างธรรมชาติจากการได้ฟังมามาก ได้อ่านมามากจนสามารถถ่ายทอดเองได้ และมาฝึกฝนความถูกต้อง สวยงามภายหลัง

ส่วนการอ่านนั้นสามารถทำได้ตลอดเวลา อ่านจากหนังสือ จากถนน สิ่งรอบตัว จากป้ายโฆษณา จากถุงขนมความรู้ของเด็กจะเพิ่มพูนขึ้นเมื่อเด็กได้รับโอกาสในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอ่านร่วมกับผู้ใหญ่ และกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้อ่านเงียบตามลำพัง

การอ่านกับเพื่อนเป็นคู่ เป็นกลุ่มย่อย เพื่ออภิปรายร่วมกัน เพื่อรับฟังและตรวจสอบความคิด ความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการอ่านจากสิ่งที่ครู – เด็กเขียนร่วมกัน และสิ่งที่เด็กเขียนขึ้นเอง นับได้ว่าเป็นการอ่านที่ดีที่สุดของเด็ก

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยนั้น มีความสำคัญเท่า ๆ กันทุกด้าน การฝึกและส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาทักษะทางภาษา การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน จึงต้องทำไปเป็นลำดับและมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปตามวัย และวุฒิภาวะของเด็ก ซึ่งในบางครั้งอาจจะมีการเน้นทักษะใดเป็นพิเศษ เช่น การเน้นทักษะการฟังหรือทักษะการพูด ทั้งนี้ต้องให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กด้วย

4. แนวทางในการส่งเสริมภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย

มอร์ริสัน (Morrison ; อ้างอิงใน สิริมาศ แก้วเจริญวงศ์. 2541 : 21 – 22) ได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาให้กับเด็ก ไว้ดังนี้คือ

1. ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารพฤติกรรมของเด็กทารก เช่น การยิ้ม การส่งเสียงอ้อ แอ และการเปล่งเสียงต่าง ๆ
2. การสนทนาช่วยสร้างกรอบของพัฒนาการทางภาษา
3. พูดกับเด็กทารกด้วยเสียงที่นุ่มนวล จริงใจ สบตากับเด็กบ่อย ๆ แม้ว่าเด็กจะไม่พูดกับเรา
4. เรียกชื่อเด็กเมื่อต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก เพื่อที่เด็กจะได้ใช้ชื่อในการสนทนาและรู้จักชื่อตัวเอง
5. ใช้วิถีทางที่หลากหลายในการกระตุ้น และส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา ประกอบด้วย การเล่านิทาน การร้องเพลง การฟังเทปบันทึกเพลง เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่และเด็กคนอื่น ๆ ด้วย
6. สนับสนุนเด็กได้พูดกับเด็กและผู้ใหญ่คนอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสาร
7. ช่วยให้เด็กได้พูดคุยในหลาย ๆ สถานการณ์ โดยพาเด็กไปยังสถานที่ต่าง ๆ เพื่อเด็กจะได้ใช้ภาษากับบุคคลที่หลากหลาย วิธีการนี้จะทำให้เด็กเกิดแนวคิดและเผชิญกับเหตุการณ์ที่ต้องใช้ภาษา
8. ส่งเสริมให้เด็กใช้ภาษาในวิถีทางที่แตกต่างกัน เช่น ในการถามคำถาม บอกความรู้สึก อธิบายถึงสิ่งต่าง ๆ
9. ส่งเสริมให้เด็ก ได้มีประสบการณ์ในการที่จะรู้การใช้ภาษาที่เป็นคำแนะนำและคำสั่ง

10. ควรสนทนากับเด็กว่า เขาต้องการทำอะไร และเขาควรทำอย่างไร เด็กจะเรียนรู้ภาษา โดยผ่านข้อมูลย้อนกลับ เช่น การถาม การตอบคำถาม และพูดวิจารณ์เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงว่าเด็กมีความตั้งใจและรู้ว่าเขาทำอะไร

การเตรียมความพร้อมด้านทักษะการฟังและการพูด

1. ความหมายของความพร้อม

ไตรรงค์ เจนการ (2530 : 62) กล่าวว่า ความพร้อมคือ สภาวะที่เด็กสามารถเรียนรู้หรือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเนื่องมาจากการมีวุฒิภาวะทางกายเพียงพอ มีประสบการณ์เดิมที่เหมาะสม มีอารมณ์และการปรับตัวที่ดี

วรภรณ์ รักษ์วิชัย (2533 : 53) ได้ให้ความหมายของความพร้อมของเด็ก คือ ขั้นพัฒนาการของเด็กที่เด็กพัฒนามาถึงระดับหนึ่ง ทำให้เด็กมีความสามารถที่จะเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ได้อย่างง่ายโดยมีวุฒิภาวะทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีพัฒนาการมาถึงจุดหนึ่งซึ่งจะเป็นพื้นฐานให้เขาก้าวไปสู่การเรียนรู้ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ

ก๊าด (วาโร เฟ็งส์วัสดี. 2540 : 11 ; อ้างถึงใน Good. 1973 : 442) ได้ให้ความหมายของความพร้อมว่า หมายถึง ความเต็มใจ ความต้องการและความสามารถที่จะกระทำกิจกรรมที่กำหนดให้ ความพร้อมจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะของผู้เรียน ประสบการณ์ที่ผ่านมา สติปัญญาและอารมณ์

ครอนบาด (วาโร เฟ็งส์วัสดี. 2540 : 10 ; อ้างถึงใน Cronbach. 1970 : 45 – 50) ได้ให้ความหมายของความพร้อมไว้ว่า หมายถึง สมรรถวิสัย (Capacity) หรือวุฒิภาวะ (Maturity) ในด้านต่าง ๆ ที่อยู่ในตัวผู้เรียน ซึ่งจะเป็นสิ่งทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงการกระทำ หรือปฏิกิริยาตอบสนองเพื่อให้เกิดความต้องการ หรือความมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้แล้ว ซึ่งความพร้อมของผู้เรียน แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ความพร้อมที่เป็นวุฒิภาวะทางร่างกาย (Physical Maturity) และความพร้อมที่เป็นวุฒิภาวะทางปัญญา (Intellectual Maturity)

เมื่อพิจารณาถึงความหมายของความพร้อมกับการสอนทักษะทางการฟังและการพูดแก่เด็กแล้ว พอสรุปได้ว่า การเตรียมความพร้อมทางการฟังและการพูด หมายถึง การเตรียมตัวเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการด้านการฟังและการพูดที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งจะส่งผลให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้รวดเร็วและเกิดผลดี

2. พัฒนาการทางภาษาของเด็ก

บันลือ พฤษะวัน (2536 : 22) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางภาษาไว้ว่า หมายถึง ทักษะทางภาษาที่รวมเอาความเข้าใจ ความสามารถที่จะหาคำศัพท์ การออกเสียง สามารถที่จะพูดประโยคได้ ใช้ภาษาในการสื่อความหมายได้ เด็กที่มีพัฒนาการทางภาษาดี ย่อมเรียนรู้ได้เร็วกว่าเข้าสังคมหรืออยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้ดีและมากกว่า พัฒนาการทางภาษาของเด็กมีดังนี้

1. วัยก่อนเข้าเรียน เด็กมีพื้นฐานภาษามาจากที่บ้านและก้าวหน้าขึ้นโดยลำดับและรวดเร็วมาก
2. ปีแรก ๆ พัฒนาการทางภาษาย่อมควบคู่ไปกับพัฒนาการทางกล้ามเนื้อ เมื่อเป็นดังนี้ พัฒนาการทางกายจึงมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางภาษาอย่างใกล้ชิดและเด็กที่บกพร่องทางกายย่อมเสียเปรียบ
3. เด็กที่พูดได้เร็วย่อมได้รับการชื่นชมจากพ่อแม่ ครอบครัว และเพื่อน ๆ นั่นคือด้านสังคมของเด็กดีขึ้น
4. พื้นฐานประสบการณ์ (ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพูด) ได้จากการอบรมเลี้ยงดู เศรษฐกิจของครอบครัว สภาพแวดล้อม
5. เด็กวัย 2 ขวบ พูดประโยคโดยไม่มีกิริยาสันธาน เด็กวัย 3 ขวบ จะเริ่มใช้ประโยคที่มีคำพูดตั้งแต่ 6-7 คำ ส่วนเด็กวัย 6 ขวบขึ้นไปจะพูดเป็นประโยคได้สมบูรณ์

3. ประสบการณ์พื้นฐานทางด้านภาษาของเด็ก

การเรียนรู้ภาษาของเด็กย่อมจะเริ่มจากการฟังผู้อื่นพูดก่อนแล้วจึงจะเลียนมาพูดบ้าง ในขั้นต่อไปก็จะมาเรียนอ่านสัญลักษณ์แล้วจึงเขียนเป็นลำดับสุดท้าย ภาษา หมายถึง สิ่งที่เป็นเครื่องมือที่จะให้คนเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันได้ เด็กจะเริ่มเรียนรู้ภาษาและใช้ภาษาตั้งแต่ยังแบเบาะอยู่ แล้วจะค่อย ๆ พัฒนาขึ้นโดยจะเริ่มจากการสื่อความหมายด้วยการฟัง การพูดก่อน (สุโขทัยธรรมมาธิราช. 2532 : 173)

4. ปัญหาด้านภาษาที่มักพบในเด็กปฐมวัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช. 2532 : 178-179) ได้สรุปถึงปัญหาด้านภาษาไว้ดังนี้

ปัญหาด้านการฟัง แยกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. การฟังเสียงทั่วไป บางครั้งเด็กจะไม่ทราบที่มาของเสียงหรือเมื่อได้ยินเสียงก็ยังไม่อาจออกเสียงตามได้ เช่น แม่อายุจะ 4 ขวบ ก็ยังเรียก “พ่อ” เป็น “อ้อ” ร้องเพลงชาติคำว่า “ประเทศไทย” เป็น “พะเทศพะไท”

2. ความเข้าใจความหมายของคำหรือข้อความยังไม่มีพอ เช่น ถามว่า “แฮตตัน นอนนานหรือยัง” ก็ได้คำตอบว่า “นอนข้างนอก”

ปัญหาด้านการพูด ซึ่งอาจแยกกล่าวได้ดังนี้

1. การใช้คำยังไม่ถูกต้อง ออกเสียงยังไม่ถูกต้อง เช่น ออกเสียง “ง” เป็น “ย” คำควบกล้ำต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นปัญหาในการออกเสียงทั้งสิ้น
2. ความเข้าใจความหมายของคำ เช่น เด็กจะสับสนเวลา “วันนี้” “พรุ่งนี้”
3. การเรียบเรียงคำพูดให้ได้ความหมายถูกต้องได้ใจความ เช่น แทนที่จะพูดว่า “แม่ไปทางโน้น” ก็จะพูดว่า “แม่ไปโน้น”

5. จุดประสงค์ในการเตรียมความพร้อมทางภาษาแก่เด็กปฐมวัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช (2532 : 179–182) ได้สรุปถึงจุดประสงค์ในการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ดังนี้

การฟังกับการพูดเป็นของคู่กัน เพราะเมื่อฟังแล้วย่อมต้องพูดได้ตอบด้วย การฟังมีความสำคัญเพราะเมื่อฟังแล้วได้ยินอะไรก็จะเลียนเสียงที่ได้ยินออกมาเป็นคำพูด ซึ่งในครั้งแรก ๆ อาจไม่ชัดเจน การฟังไม่ชัดก็จะทำให้การพูดไม่ชัด

เด็กจะปรับตัวเข้ากับสังคมใหม่ที่โรงเรียนได้ดีเพียงใด ภาษาของเด็กที่ใช้ที่บ้านมีความสำคัญ หากที่บ้านใช้ภาษาถิ่น เมื่อมาถึงโรงเรียนต้องมาฟังภาษากลางเด็กจะพบปัญหาในการติดต่อกับเพื่อน ๆ บ้าง อย่างไรก็ตามก็ดีกว่าเด็กจะจบชั้นปฐมวัยเด็กจะรู้จักคำประมาณ 2,600 คำ จุดมุ่งหมายด้านการฟังเพื่อ

1. ฟังคำพูดที่ผู้อื่นพูดแล้วมีความเข้าใจ
2. สามารถจำแนกความแตกต่างของเสียงได้
3. สามารถได้ยินเสียงรอบ ๆ ข้างที่เกิดขึ้น
4. ฟังนิทานหรือคำประพันธ์แล้วได้รับความเพลิดเพลิน
5. พูดประโยคคำสั่งง่าย ๆ ได้
6. สามารถจำข้อมูล 2–3 สิ่งที่ได้จากการฟัง
7. สามารถที่จะร่วมสนทนากับผู้อื่นได้เมื่อฟังแล้วสามารถตอบโต้ได้

จุดประสงค์ของการเตรียมความพร้อมด้านทักษะการพูด

การฝึกพูดสำหรับเด็กปฐมวัยย่อมเป็นพื้นฐานที่จะช่วยพัฒนาเด็กให้พร้อมที่จะเรียนอ่าน – เขียนต่อไป จุดมุ่งหมายของการพูดมีดังนี้

1. เพื่อให้เด็กได้พัฒนาการพูดได้คล่องเป็นธรรมชาติเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ศัพท์ใหม่ ๆ

2. พัฒนาความสามารถในการพูดได้ชัดเจน ได้ฝึกเสียงที่เป็นปัญหาสำหรับเด็ก เช่น เสียง “ส” นอกจากนี้ยังควรพูดด้วยเสียงนำฟัง รื่นหู ไม่ดังไม่คอยเกินไป มีความมั่นใจในการพูด

3. พูดถูกต้องจนเป็นนิสัย เช่น เด็ก ๆ มักจะพูดปฏิเสธว่า “ผมเปล่าทำ” ครูก็ต้องแก้เป็น “ผมไม่ได้ทำ” จริงอยู่จะไม่มีการสอนไวยากรณ์ให้เด็กแต่ครูต้องคอยแนะนำให้เด็กพูดให้ถูก

4. เพื่อใช้ภาษาเป็นเครื่องมือติดต่อสังคมกับเพื่อน ๆ และบุคคลอื่น ๆ การที่เด็กจะเป็นที่คบหาสมาคมด้วยย่อมต้องมีภาษาที่สุภาพด้วย ดังนั้น การให้การศึกษาแก่เด็กวัยนี้ ก็ย่อมจะต้องฝึกเด็กให้รู้จักใช้คำสุภาพทั้งหลาย เช่น คำว่า “ขอโทษ” “ขอบคุณ” โดยครูจะต้องเป็นแบบให้แก่เด็กโดยการใช้กับเด็กอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังจะต้องให้รู้จักกาลเทศะด้วยว่า เสียงที่ใช้พูดในห้องเรียนย่อมจะไม่ดังเหมือนที่ใช้ในสนาม

5. เพื่อให้เด็กได้แยกสิ่งต่าง ๆ เข้าพวกกันโดยการดู การสัมผัสและการฟัง

6. เพื่อพัฒนาความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่น

7. ฝึกการเลียนเสียงคำพูดก่อนที่จะบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ

8. เรียนรู้เกี่ยวกับภาษา เช่น หลักของการออกเสียง เสียงวรรณยุกต์

การเว้นวรรค การเรียบเรียงคำให้เป็นประโยค และคำบางคำมีความหมายได้หลายอย่าง

การเตรียมความพร้อมด้านทักษะการฟัง

ยาวภา เดชะคุปต์ (2542 : 79) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ควรคำนึงในการส่งเสริมการฟังไว้ดังนี้

1. ชนิดของการฟัง การฟังที่ครูควรส่งเสริมได้แก่

1.1 การฟังอย่างเงียบ

1.2 การฟังอย่างตั้งใจ ได้แก่ การฟังคำสั่ง การฟังประกาศเพื่อปฏิบัติตาม

1.3 การฟังอย่างชื่นชม เช่น การฟังดนตรี

1.4 การฟังอย่างวิเคราะห์ สามารถแยกแยะสิ่งต่าง ๆ ได้

2. การจัดประสบการณ์การฟัง ในการจัดประสบการณ์การฟังครูควรมีวิธีการ

2.1 ให้เด็กนั่งฟังอย่างสบาย ๆ

2.2 ให้เด็กเข้าใจว่าการฟังเป็นสิ่งสำคัญ ควรตั้งใจฟังผู้อื่นพูดและฝึกมารยาทในการฟังด้วย

2.3 การปฏิบัติตนในการสอนฟังของครู ควรกระทำดังนี้

2.3.1 พูดด้วยน้ำเสียงปานกลางพอที่เด็กจะได้ยิน ไม่ควรตะเบ็งตะโกนหรือพูดค่อยจนเกินไป

2.3.2 อย่าพูดมากจนเกินไปจนเด็กเกิดความเคยชินไม่ตั้งใจฟัง

2.3.3 ใช้เวลาเด็กเตรียมพร้อมที่จะรับฟัง เช่น ให้เด็กเตรียมพร้อมก่อนที่จะพูดกับเด็ก

2.3.4 อธิบายให้เด็กฟังโดยใช้คำพูดง่าย ๆ และมีการเตรียมตัวล่วงหน้า

3. หาหัวข้อที่เด็กสนใจรับฟัง เช่น สนทนาปัญหาของเด็ก เหตุการณ์ประจำวัน การเตรียมการเพื่อไปทัศนศึกษา ฯลฯ

4. สร้างบรรยากาศให้เด็กแยกเรื่องต่างๆ ที่ได้ยิน

5. ฝึกให้เด็กแยกเรื่องต่างๆ ที่ได้ยิน เช่น เสียงจากธรรมชาติ ยวดยานการจราจร เสียงคน เสียงสัตว์ โดยให้เด็กลองปิดตาแล้วฟังเสียงแล้วให้บอกว่าเสียงใด ดัง-ค่อย ทุ่ม-แหลม ไกล-ใกล้ ฯลฯ

6. จัดประสบการณ์ในการฟังอย่างมีความหมาย โดยให้เด็กเกิดความพอใจ สนุกสนาน และได้เนื้อหาสาระด้วย เช่น ครูควรใช้นิทาน บทร้อยกรอง เทปบันทึกเรื่องราว การให้เด็กหาทิศทาง การสนทนา ฯลฯ เข้ามาช่วยในการฝึกทักษะการฟัง

การเตรียมความพร้อมด้านทักษะการพูด

บันทึก พฤษะวัน (2536 : 22) ได้กล่าวถึงการฝึกหัดให้เด็กมีทักษะในการพูดไว้ดังนี้

1. ใช้คำพูดที่ชัดเจน ทุกคำพูดที่ใช้กับเด็กต้องชัดเจน และไม่ควรรวดเร็ว เด็กจะได้เลียนแบบ

2. พยายามพูดให้ถูกต้องอยู่ทุกขณะ เพื่อเป็นแนวการเรียนรู้ของเด็ก

3. ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัย ภาษาที่ง่ายและสุภาพ

4. ให้เด็กได้ขยายประสบการณ์ รู้จักเรียกสิ่งของเครื่องใช้ที่พบเห็น

5. พูดเป็นประโยคถูกไวยากรณ์หรือคนทั่วไปนิยมใช้ในสังคม

6. เวลาเด็กพูดหรือเล่าให้ความสนใจฟัง

7. พยายามหานิทานที่ใช้ภาษาดี ๆ มาเล่าให้ฟังอย่างสม่ำเสมอ ไม่ควรนานเกินประมาณ 10–15 นาที

8. ในการพูดประโยคใดที่เกรงว่าเด็กจะไม่เข้าใจ พ่อแม่ควรแสดงท่าทางหยิบภาพสิ่งที่กล่าวถึงให้เด็กดูประกอบไปด้วย

9. หากมีโอกาสเดินทางไปต่างถิ่นเด็กควรจะได้ร่วมเดินทางไปด้วยจะเป็นการขยายประสบการณ์ของเด็กได้ดีและควรชักชวนพูดคุยไปด้วย

10. ควรให้คำชมเชย ให้กำลังใจ ไม่หักห้ามเมื่อเด็กพูดผิดควรให้แก้ไขหรือหาหนทางแก้ไขไปพร้อมกัน

เยาวภา เดชะคุปต์ (2542 : 75–76) ได้กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดไว้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญต่อการจัดโปรแกรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการทางการพูด คือ ครู ตัวครู การจัดบรรยากาศ และจุดหมายของกิจกรรม ในการฝึกพูด ครูควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การฝึกพูดควรฝึกในกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อให้มีการตอบสนองระหว่างครูและนักเรียนให้มากที่สุด
2. คำพูดของครูควรเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็ก
3. การฝึกพูด ควรพูดในลักษณะที่เป็นธรรมชาติที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการสนทนาในกลุ่มย่อยหรือขณะที่เด็กกำลังเล่น
4. การส่งเสริมพัฒนาการทางการพูด ควรทำควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้เด็กคิดและใช้เหตุผล

วิธีส่งเสริมการพูด

1. ครูสนทนากับเด็ก
2. ครูถามให้เด็กตอบ
3. ครูอ่านนิทาน หนังสือ หรือเปิดเทปให้เด็กฟัง
4. ให้เด็กเล่าประสบการณ์ของตนเอง
5. ให้เด็กฝึกท่องจำบทหรือกรอง เพลง และทำท่าประกอบ

จุดมุ่งหมายในการฝึกพูด

1. ให้เด็กได้พัฒนาการแสดงความคิดเห็นของตน
2. ให้เด็กได้พัฒนาความสามารถในการพูด โดยใช้คำพูดและน้ำเสียงที่เหมาะสม

เหมาะสม

3. ให้เด็กเกิดนิสัยที่ดีในการพูด และสามารถใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสม

4. ให้เด็กได้พัฒนาการใช้ภาษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการสมาคมกับผู้อื่น เช่น การพูดขอบคุณ ขอโทษ ฯลฯ การไม่ใช่เสียงรบกวนผู้อื่น
5. พัฒนาความสามารถในการบอกชื่อ อธิบาย จำแนกสิ่งต่างๆ ที่เขาแลเห็น ในสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น บอกสิ่งที่เขาแลเห็น รู้ลึก ได้ยิน ได้กลิ่น
6. การพัฒนาความสามารถในการสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ เช่น
 - 6.1 สามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นพูดและตอบสนองได้อย่างมีความหมาย
 - 6.2 สามารถเล่านิทานด้วยคำพูดของตนเองหลังจากฟังผู้อื่นเล่าจบแล้วได้
7. สามารถรวบรวมความคิดของตนเองเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้
8. สามารถเรียนรู้ภาษา เข้าใจความหมายและความคิดรวบยอดของภาษา

ดังต่อไปนี้

- 8.1 ภาษาพูดเป็นเรื่องของระบบเสียง
- 8.2 แบบแผนของเสียงทำให้เกิดความหมายที่เข้าใจได้
- 8.3 ภาษาพูดประกอบด้วยน้ำเสียง การเน้นหนักเบา การเว้นวรรคตอน ซึ่ง เป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดความหมายที่เข้าใจได้
- 8.4 เสียงจะใช้อย่างมีความหมายต่อเมื่อนำมาเรียบเรียงเป็นคำ วลี หรือ ประโยคได้
- 8.5 ภาษามีการเปลี่ยนแปลงได้ คำบางคำอาจจะทำให้เกิดความหมายใหม่ๆ และวิธีการใช้ใหม่ๆ ขึ้นได้

6. เทคนิคการจัดประสบการณ์ทางภาษา

ในการจัดประสบการณ์ทางภาษาเพื่อให้เด็กได้พัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ให้มีความสัมพันธ์กัน และเกิดประสบการณ์ทางภาษาที่ดีขึ้นนั้น ครูผู้สอนควรได้ศึกษาแนวคิด และเทคนิคเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ทางภาษาซึ่งกรมวิชาการ (2540 : 123 – 125) ได้เสนอไว้ ดังนี้

1. ครูเป็นผู้มีบทบาทในการสร้างเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาของเด็ก ครูควรมีเทคนิค ดังนี้
 - 1.1 ไม่วิพากษ์วิจารณ์การใช้ภาษาของเด็กจนเด็กหมดกำลังใจ
 - 1.2 ชื่นชมต่อความพยายามในการใช้ภาษาของเด็ก
 - 1.3 ไม่ละเลยคำถามของเด็ก พยายามตอบทุกคำถามด้วยภาษาที่เด็กเข้าใจ
 - 1.4 ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กเมื่อเด็กต้องการ ไม่มีการขู่เชิญให้เรียนรู้

2. ครูเป็นแบบอย่างที่ดีในการฟัง พูด อ่านและเขียน

2.1 อ่านหนังสือให้เด็กฟังอย่างสนุกสนานอยู่เสมอ

2.2 ขณะเล่านิทานควรถามคำถามให้เด็กคาดคะเนเรื่องราว

2.3 ชี้คำขณะที่ย่าน เพื่อกระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการมองและได้ยินเสียง

ที่ครูอ่าน ช่วยให้เด็กเข้าใจทิศทางของการอ่าน

2.4 เขียนตามคำบอกของเด็ก ควรเขียนให้มีขนาดตัวหนังสือใหญ่พอที่เด็กจะเห็นลายมือในการเขียน

2.5 ขณะเขียนตามคำบอกควรหมั่นถามให้เด็กติดตามคำบอกที่ครูให้เขียน การจัดกิจกรรมสื่อและสิ่งแวดล้อม

1. การเรียนรู้ทางภาษาเกิดจากการค้นพบด้วยตนเองมากกว่าการสอนจากครูโดยตรง ครูควรมีเทคนิค ดังนี้

1.1 ให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือนิทานที่ครูจะอ่านให้เด็กฟัง

1.2 ให้เด็กมีโอกาสเลือกสิ่งที่จะอ่านและเขียนอย่างอิสระในสถานการณ์ที่มี

การใช้ภาษาจริง เช่น อ่านป้ายต่างๆ ในโรงเรียน

2. สร้างสิ่งแวดล้อมที่มีตัวหนังสือที่มีความหมายสมบูรณ์และสัมพันธ์กับตัวเด็ก ซึ่งควรมีเทคนิคดังนี้

2.1 ให้เด็กมีส่วนร่วมในการตั้งชื่อ ป้ายคำขวัญ ป้ายคำเตือน ภายในห้องเรียน

2.2 จัดมุมหนังสือให้น่าสนใจ ชูใจให้เด็กอยากเข้าไปเปิดอ่านและยืมไปอ่าน

ที่บ้าน

2.3 ให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดป้ายนิเทศ

2.4 ให้เด็กมีประสบการณ์การอ่านสื่อหลายประเภท เช่น นิทาน เพลง

คำคล้องจอง ข้อความในสิ่งแวดล้อม

2.5 หนังสือที่จัดไว้ให้เด็กเลือกอ่านควรมีลักษณะที่เด็กคาดคะเนเรื่องได้ คือ

มีภาพ และข้อความสัมพันธ์กัน มีตัวหนังสือใหญ่และชัดเจน

พัฒนาการทางการพูด

1. ความหมายของพัฒนาการทางการพูด

1.1 ความหมายของพัฒนาการ

ความหมายของพัฒนาการนี้เป็นคำหนึ่งที่มีความหมายแตกต่างกันออกไปในแต่ละสาขาวิชา ซึ่งในที่นี้จะให้ความหมายของพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยเท่านั้น ตามที่นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ราศี ธรรมนิยม (2530 : 1) กล่าวว่า พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีความก้าวหน้าเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากมีวุฒิภาวะ และประสบการณ์

วงพัทตร์ ภูพันธ์ศรี และศิริพันธ์ คำรงผล (2532 : 1) พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ไปในทิศทางที่ดีตามระยะเวลาของมันและต่อเนื่องกันไปเป็นลำดับขั้นอย่างมีระบบไม่มีการย้อนกลับ ลำดับขั้นที่เกิดหลังจากรวมลักษณะของเดิมไว้ด้วย

สรุปได้ว่า พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ สติปัญญา ภาษาพูด ที่มีความก้าวหน้าเป็นไปในทางที่ดีขึ้นจากเดิม ซึ่งเป็นผลมาจากการมีวุฒิภาวะ ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมรวมอยู่ด้วย

1.2 ความหมายของการพูด

การพูด ได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการพูดไว้หลายด้านด้วยกัน ซึ่งในแต่ละด้านนั้นมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยทั้งสิ้น

เบญจมาศ พระธานี (2538 : 17) การพูด (Speech production) เป็นวิธีการสื่อสาร ที่มนุษย์นิยมใช้ในการแสดงออกทางภาษาเพื่อแสดงความรู้สึนึกคิด ความต้องการ ความรู้และประสบการณ์ในการติดต่อกับผู้อื่น การพูดต้องอาศัยขบวนการต่าง ๆ ทำงานอย่างต่อเนื่องและประสานกัน คือ ขบวนการหายใจ ขบวนการเปล่งเสียง ขบวนการแปรเสียงและการกำชเรเสียง

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร ปรีเอี่ยม (2541 : 49) ได้กล่าวถึงความหมายของการพูดไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1. ในด้านภาษาศาสตร์ (Linguistic level) หมายถึง ขบวนการที่ผู้พูดสรรหาล้อยคำ เสียงที่ต้องการใช้มารวมกัน เปล่งออกมาเป็นประโยคที่ถูกต้อง ตามหลักไวยากรณ์

2. ในด้านสรีรวิทยา (Physiological level) เป็นระบบการทำงานของเซลล์ประสาท เช่น จิตสรรให้อวัยวะต่าง ๆ ของผู้พูดเคลื่อนไหว เพื่อการเปล่งเสียงกระตุ้นการทำงานของอวัยวะที่ใช้ในการออกเสียง และอวัยวะที่ใช้ในการรับฟังเสียงของผู้พูด และผู้ฟัง

3. ในด้านความรู้ในเรื่องเสียง (Acoustic level) ก็คือการที่คลื่นเสียงเดินทางผ่านอากาศระหว่างผู้พูดมายังผู้ฟัง พร้อม ๆ กับที่จะสะท้อนไปเข้าหูผู้พูดเองด้วย

4. ในด้านจิตวิทยา (Psychological level) หมายถึง ความรู้สึกจากการฟังสิ่งที่ได้ยิน ได้ฟังจากผู้พูด ทำให้เกิดความสัมพันธ์กันทั้งผู้พูดและผู้ฟัง โดยที่มีการคาดหวังด้วยกันทั้งสองฝ่าย

สรุปได้ว่า การพูด หมายถึง การแสดงความรู้สึกจากการได้ฟังและการคิดแล้วสื่อออกมาให้ผู้อื่นได้เข้าใจ เช่น การพูดคำศัพท์จากภาพ การตอบคำถาม พูดแต่งประโยค ปากเปล่า พูดเล่าเรื่อง และการพูดแสดงความคิดเห็น หรืออาจเป็นการแสดงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ ความรู้และประสบการณ์ โดยการเปล่งเสียงออกมาเป็นถ้อยคำ เพื่อให้ผู้ฟังฟังแล้วเข้าใจได้อย่างถูกต้อง

1.3 พัฒนาการทางการพูด (Speech Development)

ได้มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ประจิตต์ อภินันุรักษ์ (2533 : 5) กล่าวว่า พัฒนาการทางการพูด คือ ขบวนการพัฒนาเสียงพูดจากเสียงซึ่งไม่มีความหมาย จนเป็นเสียงที่ชัดเจน และเป็นคำที่มีความหมาย

รจนา ทรรทรานนท์ (2537 : 10) กล่าวว่า พัฒนาการทางการพูดเป็นการเรียนรู้การเข้าใจคำพูดผู้อื่น โดยเริ่มจากการเข้าใจคำศัพท์ประเภทต่าง ๆ เด็กจะสะสมความเข้าใจคำศัพท์อยู่ระยะหนึ่งก่อนที่จะใช้ศัพท์เหล่านั้นในการพูดสื่อภาษากับผู้อื่น

เบญจมาศ พระธานี (2538 : 8) พัฒนาการทางภาษา (Language Development) หรือพัฒนาการทางการพูด (Speech Development) เป็นความก้าวหน้าในการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น เพื่อรับรู้หรือแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น และติดต่อซึ่งกันและกัน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ การพัฒนาด้านความเข้าใจภาษา และการพัฒนาด้านการแสดงออกทางภาษา

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางการพูด หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงและ พัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ที่เด็กรู้จัก และเข้าใจความหมายมากขึ้นจากเดิม สามารถพูดสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ชัดเจนและถูกต้องมากขึ้น

2. ความสำคัญของพัฒนาการทางการพูด

ภาษา และการพูด เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ตามทฤษฎีและแนวคิดของการ์ดเนอร์ (Gardner) ในทฤษฎีพหุปัญญาที่กล่าวถึงสติปัญญาทางด้านภาษา (Linguistic Intelligence) ว่าทักษะทางภาษานับเป็นส่วนหนึ่งของสติปัญญา

โดยตลอด ดังนั้นพัฒนาการทางการพูด จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับเด็กปฐมวัยที่จะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต

นอกจากนี้แล้ว ได้มีนักการศึกษากล่าวถึงความสำคัญของการพูดที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางการพูดไว้ดังนี้

สุภาวดี ศิริวรรณ (2542 : 63 – 64) สรุปไว้ว่า การพูดเป็นเครื่องมือสำคัญของการติดต่อสื่อสารที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต การฝึกพูดเป็นพื้นฐานที่จะช่วยฝึกทักษะด้านภาษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งจุดประสงค์ของการฝึกพูดมีดังนี้

1. พัฒนาศาสนาความสามารถในการพูดได้ชัดเจน ได้ฝึกเสียงที่เป็นปัญหาสำหรับเด็ก เช่น เสียง “ส” นอกจากนี้ยังควรพูดด้วยน้ำเสียงที่น่าฟัง รื่นหู ไม่ดัง ไม่ค่อยเกินไป มีความมั่นใจในการพูด

2. เพื่อให้เด็กพัฒนาการพูดได้คล่องเป็นธรรมชาติ ได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ

3. พูดถูกต้องจนเป็นนิสัย เช่น เด็ก ๆ มักจะพูดประโยคปฏิเสธว่า “ผมเปล่าทำ” ต้องแก้เป็น “ผม ไม่ได้ทำครับ” หรือ “ไม่ได้ทำค่ะ”

4. เพื่อใช้ภาษาเป็นเครื่องมือติดต่อสังคมกับเพื่อน ๆ และบุคคลอื่น ๆ การที่เด็กจะเป็นที่น่าคบหาสมาคมด้วยย่อมต้องมีภาษาที่สุภาพ ดังนั้นการให้การศึกษาเด็กวัยนี้ย่อมจะฝึกเด็กให้รู้จักใช้คำสุภาพทั้งหลาย เช่น คำว่า “ขอโทษ” “ขอบคุณ” “ขอโทษ” โดยต้องเป็นแบบให้เด็กและต้องให้เด็กใช้อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้จะต้องให้รู้จักกาลเทศะด้วยเสียงที่พูดในห้องเรียนย่อมจะไม่ต้องดังเหมือนเสียงที่ใช้ในสนาม

5. เพื่อพัฒนาความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่นคือไม่เพียงแต่แสดงความคิดเห็นของตนเท่านั้น แต่ยังสามารถเข้าใจสิ่งที่คนอื่นพูด สามารถพูดสิ่งที่มีความหมายไว้ได้

6. การฝึกเลียนเสียงคำพูดก่อนที่จะบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ หากไม่ฝึกในเรื่องนี้เด็กบางคนจะเล่าเรื่องไม่ตรงจุด เช่น เด็กอาสาจะเล่าเรื่อง “ไปเที่ยวทะเล” แทนที่จะพูดถึงการไปทะเล เด็กบางคนจะมัวพะวงแต่จุดไม่สำคัญ เช่น การแต่งตัว การซื้อของต่าง ๆ สำหรับการเดินทางครูอาจต้องช่วยเตือนเด็กให้พูดเข้ามาหาเรื่องอีกทีหนึ่ง

7. เรียนรู้เกี่ยวกับภาษา เช่น หลักของการออกเสียง เสียงวรรณยุกต์ การเว้นวรรคการเรียบเรียงคำให้เป็นประโยค และคำบางคำมีความหมายได้หลายอย่าง

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางการพูดมีความสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่เด็กจะต้องใช้การพูดเพื่อการสื่อความหมายกับพ่อ แม่ ครู และผู้ใกล้ชิดที่แวดล้อมตัวเด็กให้เข้าใจถึงความต้องการต่าง ๆ ทั้งนี้ต้องอาศัยประสบการณ์ การเรียนรู้ การ

ทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการพูด และการฝึกพูดซ้ำ ๆ อยู่เสมอ จึงจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และเข้าใจความหมายของคำศัพท์ใหม่ ๆ มากขึ้น สามารถพูดได้ถูกต้อง ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยนั้นมีขั้นของพัฒนาการทางภาษาและการพูด โดยเริ่มต้นจากที่เด็กรับรู้ภาษาและคำพูดจากการได้ยิน เด็กสามารถฟังเข้าใจสิ่งที่ได้ยินก่อนที่จะพูดได้ ทักษะในการฟัง รับรู้และเข้าใจคำพูดของเด็กเกิดก่อนทักษะในการพูดสื่อภาษา พัฒนาการทางภาษาและการพูดจึงเริ่มจากพัฒนาการด้านการฟัง โดยการรับรู้ผ่านประสาทหูส่งไปยังสมอง เพื่อแปลความหมาย ทำให้เข้าใจคำพูดนั้นได้ แล้วเด็กจึงเริ่มพูดได้ในภายหลัง (รักลูก. 2534 : 1) พัฒนาการทางภาษา (Language Development) ของเด็กเริ่มตั้งแต่แรกเกิด ตามที่ เมเยอร์ (Meyer) กล่าวว่า เด็กสามารถพูดคำแรกได้เมื่ออายุประมาณ 12 เดือน พูดและออกเสียงได้ประมาณ 270 คำเมื่ออายุ 2 ปี และเมื่ออายุ 6 ปี สามารถพูดได้ประมาณ 2,600 คำ (Meyer. 2001 : 1)

เพ็ญแข ประจวบจั่น (ม.ป.ป. : 19) กล่าวถึงพัฒนาการทางการพูดของเด็กวัย 1 - 5 ปี

1. ระยะเวลาอ้อแอ้ (Babbling) จะเริ่มเมื่อเด็กมีอายุประมาณ 3 เดือน และจะเห็นชัดเมื่อเด็กอายุ 6 เดือนไปแล้ว เด็กจะอ้อแอ้ทั้งเวลามีคนอื่นอยู่ด้วยและเวลาอยู่คนเดียว
2. ระยะเวลาเล่นเสียง (Vocal Play) คือการที่เด็กทำเสียงสูงต่ำประกอบไปด้วยพบในระยะเวลาอายุประมาณ 6 - 8 เดือน
3. ระยะเวลาเล่นเสียง (Jargon Stage) เป็นลักษณะการพูดของเด็กในระยะก่อน 2 ขวบ คือการที่เด็กเลียนแบบเสียงพูดของผู้ใหญ่ ถ้าฟังเดิน ๆ คิดว่าเด็กพูดได้เป็นประโยคยาว ๆ แต่ที่จริงแล้วไม่มีความหมาย
4. ระยะเวลาการพูดย่อ ๆ หรือการพูดคลุมความหมาย เกิดขึ้นระยะอายุ 2 ขวบขึ้นไป เด็กจะนำคำมารวมกันพูดสั้น ๆ การเรียงคำอาจสลับสับสน และส่วนใหญ่จะมีเสียง 2 หรือ 3 คำเท่านั้น เช่น “แมวไหน” เป็นต้น หรือตัดคำให้เหลือคำเดียวเช่น “ไป”
5. การใช้ท่าทาง (Gestures) เกิดในช่วงที่เด็กยังไม่สามารถจะใช้คำพูดบอกความต้องการได้ จึงใช้ท่าทางเพื่อทดแทนภาษา แต่หลังจาก 2 ขวบไปแล้ว เด็กจะใช้ท่าทางน้อยลงไปเป็นลำดับ

ประจิตต์ อภินันท์รักต์ (2533 : 5 - 8) ได้สรุปว่า พัฒนาการทางการพูดของคนปกติ จะแบ่งเป็นลำดับขั้นได้ดังนี้

1. **ขั้นส่งเสียงร้อง (Reflexive Vocalization)** ขั้นนี้เป็นขั้นที่เด็กเกิดใหม่จนถึงระยะ 2-3 สัปดาห์แรก ส่งเสียงร้องอย่างไม่มีจุดหมายเฉพาะ เป็นเสียงที่แสดงถึงความต้องการของร่างกายตามธรรมชาติ เด็กจะร้องเมื่อหิว กระหาย ร้อน เย็น เจ็บปวด และเมื่อเปียกหรือเปลี่ยน ในระยะ 2 สัปดาห์ เสียงร้องให้มักจะเป็นไปอย่างรุนแรง ต่อเมื่อเข้าสัปดาห์ที่ 3 อาการดังกล่าวจะลดลง เสียงส่วนใหญ่จะเป็นเสียงสระ ส่วนหน้าของปาก เช่น อี อี เอ อะ แอ อา แต่เสียง แอ จะเป็นเสียงที่เด่นที่สุด ส่วนพยัญชนะไม่พบในขั้นนี้

2. **ขั้นเสียงอ้อแอ้ (Babbling)** ระยะเวลาประมาณ 6-7 สัปดาห์ เด็กเริ่มแสดงปฏิกิริยาว่ารู้จักเสียงที่ตนเองเปล่งออกมา เช่น เล่นเสียงของตัวเองเพื่อความเพลิดเพลิน ในขั้นนี้เสียงสระส่วนหน้าของปากจะลดน้อยลง แต่สระส่วนกลางและส่วนหลังของปากจะมีมากขึ้น ส่วนเสียงพยัญชนะนั้นจะเป็นไปในทางตรงกันข้ามกับสระ เด็กจะสามารถออกเสียง ก ค ข อ ได้ก่อน

3. **ขั้นเลียนเสียงตัวเอง (Ladling)** เมื่อเด็กอายุ 5-8 เดือน การเปล่งเสียงอ้อแอ้ของเด็กจะเริ่มมีรูปแบบขึ้น มีจังหวะชัดเจน และสม่ำเสมอมากขึ้น เสียงสระจะกลับมาเป็นสระส่วนหน้า เช่น อา แอ ส่วนเสียงพยัญชนะจะเริ่มเสียงที่ใช้ฐานริมฝีปาก เช่น เสียง ป ในคำ ปา-ปา-ปา เสียง บ บา-บา-บา ฐานปลายลิ้นกับปุ่มเหงือก เช่น เสียง ต ในคำ ตา-ตา-ตา เป็นต้น ขั้นนี้เป็นขั้นที่เด็กกำลังพัฒนาทางภาษา โดยการส่งเสียงอ้อแอ้ตลอดเวลา ถ้าระยะนี้เด็กเจ็บป่วย หรือถูกขัดขวางการออกเสียงของเด็ก จะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางการพูดล่าช้าไป

4. **ขั้นเลียนเสียงผู้อื่น (Echolalia)** อายุประมาณ 9-10 เดือน หลังจากที่เด็กเลียนเสียงตัวเองได้แล้ว เด็กจะมีความพร้อมในการเลียนเสียงคนอื่นที่ใกล้ชิดกับเด็ก เช่น พ่อแม่ พี่เลี้ยง แต่ยังไม่มีความเข้าใจอย่างจริงจังในเสียงที่ตนเลียน เด็กจะพยายามเลียนแบบเสียงที่ตนได้ยิน จะสังเกตได้ว่าในบรรดาเสียงที่เด็กเล่นนั้น จะมีเพียงบางเสียงที่ผู้ใหญ่ให้ความสนใจ หรือมีปฏิกิริยาตอบ เด็กก็จะทำเสียงนั้นดูอีก ขณะเดียวกันก็จะเรียนรู้การ โยงความสัมพันธ์ของเสียงนั้นกับวัตถุ คน หรือ สถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยความไม่ค่อยเข้าใจ

5. **ขั้นคำพูด (True speech หรือ Jargon)** อายุประมาณ 12-18 เดือน เด็กทั่ว ๆ ไป จะเริ่มพูดเป็นคำเดี่ยว ๆ ได้ บางคนอาจเริ่มพูดเร็วหรือช้ากว่านี้ก็มี เด็กเริ่มเข้าใจคำพูดเข้าใจที่ผู้อื่นพูด เริ่มรู้จักแสดงปฏิกิริยาตอบอย่างเหมาะสมต่อสภาพการณ์ และคำพูดของคนอื่น

ขั้นต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วนี้ ไม่สามารถที่จะแยกช่วงอายุออกไปให้เห็นได้ เนื่องจากเด็กแต่ละคนมีวุฒิภาวะไม่เหมือนกัน และการแสดงออกแต่ละขั้นก็สลับไปสลับมาอยู่

ตลอดเวลา เด็กบางคนอาจจะไม่ทำเสียงดังที่กล่าวมาแต่ไปทำเสียงอื่นก็ยอมได้ แล้วแต่การสังเกตอย่างใกล้ชิดของคนเลี้ยงเด็กแต่ละคนด้วย

4. ลักษณะที่สำคัญของพัฒนาการทางการพูด

เฮอร์ลอค (Hurlock ; อ้างอิงใน นิรันดร์ รอดเอี่ยม. 2531 : 20 – 23) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของพัฒนาการทางการพูด ไว้ดังนี้

1. ความเข้าใจภาษาที่ผู้อื่นพูด (Comprehension)

ความสามารถที่จะเข้าใจคำพูดของผู้อื่น ต้องอาศัยความรู้ศัพท์ต่าง ๆ เป็นพื้นฐาน ทำนองเดียวกับที่ผู้ใหญ่เรียนภาษาต่างประเทศ ก็ต้องรู้ศัพท์มากพอควร จึงจะจับความได้ และอาจเข้าใจภาษาก่อนจะพูดได้ เด็กก็เช่นกัน เด็กอาจเข้าใจท่าทางการพูด การกระทำ แต่อาจไม่เข้าใจคำประโยคที่พูด ในการพัฒนาความเข้าใจนั้น เด็กอาจมีการตอบสนองต่อทั้งลีลาการพูด และสำเนียงที่เขาได้ยินในสภาพการณ์ต่าง ๆ เด็กจะเรียนรู้ความหมายของคำจาก สถานการณ์ จากท่าทาง เช่น การยิ้ม ชும்เสียงที่พูด

2. การเรียนรู้คำศัพท์ (Vocabulary Learning) พิจารณาได้ 2 ด้าน คือ

2.1 คำศัพท์ทั่ว ๆ ไป ได้ลำดับขั้นของคำศัพท์ไว้ดังนี้

คำนาม เป็นคำแรกของเด็กซึ่งเกิดจากการเล่นเสียง

กริยา หลังจากที่เด็กได้เรียนรู้คำนามเพียงพอที่จะไปใช้เรียกชื่อคน และสิ่งของในสภาพแวดล้อมได้แล้ว เขาก็เริ่มที่จะเรียนรู้คำศัพท์โดยเฉพาะคำศัพท์ที่เป็นการแสดงท่าทาง เช่น ให้อาไป และถือไว้

คำคุณศัพท์ จะปรากฏให้เห็นได้ในราวขวบครึ่ง คำคุณศัพท์ง่าย ๆ ที่ใช้ในเริ่มแรกได้แก่ “ดี” “เลว” “ชน” “ร้อน” และ “หนาว” ซึ่งจะใช้กับบุคคล อาหาร และของเล่น

กริยาวิเศษณ์ เด็กจะรู้จักใช้พร้อม ๆ กับคำคุณศัพท์ คำกริยาวิเศษณ์ที่ใช้ทั่ว ๆ ไป ก็มี “ที่นี่” และ “ที่ไหน” ในช่วงสองปีแรกเด็กเรียนรู้คำศัพท์ได้ช้า หลังจากนั้นในระยะก่อนเข้าเรียนจะเรียนรู้เร็วขึ้น และจะเรียนรู้อย่างรวดเร็วหลังจากเข้าโรงเรียนแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากการได้รับการสอนโดยตรงจากครู และจากการได้พบเห็นสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น ผลจากการศึกษาค้นคว้าของนักจิตวิทยาหลายท่านพบว่า โดยเฉลี่ยเด็กประถมศีกษาปีที่ 1 จะรู้จักคำประมาณ 20,000 – 24,000 คำ หรือ 5 – 6 % ของคำในพจนานุกรม ครั้นโตถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เด็กรู้จักคำศัพท์ประมาณ 50,000 คำ และ ราว 80,000 คำ หรือ 22 % ของคำใน

พจนานุกรมฉบับมาตรฐานสำหรับเด็กที่เริ่มเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจำนวนคำศัพท์ที่เด็กเรียนรู้ ส่งผลถึงภาษาพูดของเด็ก

2.2 ศัพท์เฉพาะ เฮอร์ล็อก (Hurlock) ได้แยกศัพท์เฉพาะออกเป็น 7

ลักษณะคือ

ศัพท์เกี่ยวกับสี เด็กทั่วไปจะรู้จักชื่อสีขั้นต้นในราว 4 ขวบ และจะเรียนรู้ในสีอื่น ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับความสนใจเรื่องสีและโอกาสที่จะเรียนรู้

ศัพท์เกี่ยวกับจำนวนมาตราวัดเซาวิปัญญาของ สแตนฟอร์ด บินเน็ต (Stanford Binet) เด็ก 5 ขวบ สามารถที่จะนับสิ่งของได้ถึง 3 เด็ก 6 ขวบ จะเข้าใจคำว่า “สาม” “เก้า” “ห้า” “สิบ” และ “เจ็ด” ดีพอที่จะนับแท่งลูกบาศก์ได้

ศัพท์เกี่ยวกับเวลา เด็กอายุ 6-7 ขวบ จะรู้ความหมายของเวลา ตอนเช้า ตอนบ่าย ตอนกลางวัน ตอนกลางคืน ฤดูร้อน และฤดูหนาว

ศัพท์เกี่ยวกับเงิน เด็กอายุ 4-5 ขวบ เริ่มที่จะรู้ค่าของเหรียญตามลักษณะขนาดและสีของเหรียญ

ศัพท์สแลง ช่วงระหว่าง 4-8 ขวบ เด็กส่วนมากโดยเฉพาะเด็กชายใช้ศัพท์สแลงแสดงออกทางอารมณ์และทำตามกลุ่มเพื่อน

ศัพท์คำสบถ สาบาน คำสาบานส่วนมากเด็กชายจะเป็นผู้ใช้ เริ่มในวัยเข้าเรียน เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้ตนเองว่าโตแล้ว เพื่อทดแทนความรู้สึกที่เป็นปมด้อย และเพื่อดึงดูดความสนใจ

ศัพท์ลับเฉพาะ เด็กหญิงเกือบทุกคนจะใช้ภาษาเฉพาะหลังจากอายุ 6 ขวบ เพื่อใช้สื่อสารกับเพื่อน

3. การสร้างประโยค (Forming Sentences)

เมื่อเด็กเริ่มพูดเป็นประโยค ก็มักทำโดยเอาคำมาต่อกัน ซึ่งเด็กจะเริ่มทำได้ก่อน อายุ 2 ขวบ ระยะเวลาแรก ๆ ก็มักใช้คำเดี่ยวก่อนอาจเป็นคำนามหรือกริยา มาประกอบกับท่าทาง เมื่อเด็กอายุ 2 ขวบ เด็กจะรวมคำมาต่อเป็นประโยคแต่ไม่สมบูรณ์ ประโยคมักประกอบด้วยคำนาม และคำกริยา บางครั้งอาจมีคำคุณศัพท์ หรือกริยาวิเศษณ์ด้วย เมื่ออายุ 4 ขวบ เด็กพูด เป็นประโยคได้เกือบสมบูรณ์ และรู้จักใช้คำเกือบทุกชนิด พออายุ 6 ขวบ เด็กรู้จักใช้ประโยคเกือบทุกแบบ ประโยคที่ใช้ตอนแรก ๆ มักเป็นประโยคง่าย ๆ แล้วค่อย ๆ ซับซ้อนขึ้นตามลำดับ

4. การออกเสียง (Pronunciation)

เด็กจะเลียนเสียงตามที่ตนได้ยินดังจะเห็นได้ว่า เด็กจะพูดภาษาได้ตาม ลักษณะภาษาที่ตนได้ยินมาจากสิ่งแวดล้อมในช่วงอายุ 12–18 เดือน เด็กส่วนมากมักพูดฟัง ไม่รู้เรื่อง นอกจากคนใกล้ชิดในช่วงอายุ 18–36 เดือน การออกเสียงดีขึ้นมากการไม่เข้าใจสิ่งที่เด็กพูดทำให้เข้าใจผิด ไม่รู้ว่าต้องการอะไรแน่ มักทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจได้ง่าย และ ทำให้เด็กมีพฤติกรรมถอยหลัง คือใช้วิธีร้องไห้เหมือนเมื่อยังเล็กอีกครั้ง โดยปกติหลังวัย 3 ขวบ จะออกเสียงชัดขึ้น แต่ยังมีบางคนยังออกเสียงบางเสียงไม่ชัด เช่น “พ่อ-ป้อ” “ช้าง-ซ้าง” “จี่-สี่” เป็นต้น แต่หลังจาก 5–6 ขวบไปแล้วอาการพูดแบบนี้จะค่อย ๆ หดไป เด็กจะพูดชัดเหมือนผู้ใหญ่

นวลศิริ เปาโรหิต (อ้างอิงใน บันลือ พฤษะวัน. 2536 : 22) กล่าวถึง พัฒนาการทางภาษาพูดของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. การพูดซ้ำ ฟังซ้ำ เด็กชอบใช้คำพูดซ้ำซาก เลียนคำพูดของผู้ใหญ่ และผู้ใกล้ชิด
2. Monologue ชอบพูดคนเดียว ทำนองบอกความประสงค์ของตนเอง เกี่ยวข้องกับตนเอง เช่น จะไปเที่ยว จะมีตุ๊กตาสวย ๆ หรือนั่งเล่นกันอยู่สองคน แต่ต่างพูดกันไปคนละเรื่อง
3. Communicate หมายถึงรู้จักพูดให้คนอื่นเข้าใจในเจตนา เข้าใจตน ชักชวนให้ผู้อื่นเล่นด้วยหรือร่วมมือช่วยตนเองได้

สุภาวดี ศรีวรรณะ (2542 : 68–70) สรุปไว้ว่า พัฒนาการทางการพูดมี กระบวนการในการพูดของเด็กปฐมวัย 3 ขั้นตอน คือ

1. การออกเสียงทำได้โดยการเลียนแบบ เด็กเลียนแบบเสียงคำและ สำเนียงจากบุคคลที่เด็กติดต่อกี่ยวข้องด้วย เมื่อไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ที่สำเนียงพูดต่าง ออกไปเด็กจะเปลี่ยนภาษาพูดไปตามสิ่งแวดล้อมใหม่นั้น เพราะกลไกการออกเสียงและนิสัย การพูดยังไม่ลงรูปแบบแน่นอน ด้วยเหตุนี้พ่อแม่ และนักการศึกษาบางคนจึงเห็นว่า วัยเด็กเล็ก เป็นช่วงที่ดีที่สุดในการเรียนภาษาต่างประเทศ เด็กจะพูดได้เหมือนเจ้าของภาษา แต่ถ้าวัย 3 ขวบ เรียนเมื่อเด็กอยู่ชั้นมัธยมเด็กจะพูดภาษาด้วยสำเนียงภาษาแม่ของตน
2. การสร้างคำ คือ การเชื่อมโยงกับความหมาย คำหลาย ๆ คำมีเสียง เหมือนกัน แต่ความหมายต่างกัน เช่น สาด สารท ศาสน์ การสร้างคำจึงยากกว่าการออกเสียง ทั้งการเชื่อมโยงเสียงกับความหมายมีโอกาสดิได้ง่าย ระยะเวลาแรกเด็กจะเรียนรู้ความหมายของคำ

ที่ต้องการใช้ก่อน ถ้าไม่พอก็ใช้ท่าทางช่วย เมื่อโตขึ้นก็หันไปใช้คำแสดงแทน เมื่อเด็กไปโรงเรียนเด็กจะทราบศัพท์ใหม่และความหมายใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะครูสอนได้โดยตรง และจากประสบการณ์ของเด็กเองจากการอ่านหนังสือ ฟังวิทยุ หรือดูโทรทัศน์ นอกจากนี้เด็กอายุเท่ากันทราบจำนวนศัพท์ไม่เท่ากัน เนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านสติปัญญา อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม และแรงจูงใจ

3. การสร้างประโยค ระยะแรกเด็กอายุ 12-18 เดือน พูดประโยคที่มีคำเพียงคำเดียว ใช้ท่าทางประกอบ เช่น “ขอ” และชี้ไปที่ตุ๊กตา หมายความว่า ขอตุ๊กตาให้หนู อายุ 2 ปี เด็กใช้ประโยคสั้น ๆ ได้แล้ว อายุ 4 ปี เด็กจะพูดประโยคต่าง ๆ ได้ดีขึ้น เด็กชอบใช้ประโยคคำถามมากพอเด็กพูดได้เด็กจะพูดไม่หยุดเหมือนกับตอนที่เด็กเดินได้เด็กจะเดินไม่หยุดเช่นเดียวกัน พัฒนาการทั้งสองอย่างนี้ทำให้เด็กเกิดทักษะและความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ

พัฒนาการทางภาษาพูดของเด็กก่อนวัยเรียน ในระยะ 2-5 ปี นี้เป็นระยะที่เด็กมีความก้าวหน้าทางภาษาอย่างมาก การเรียนรู้ภาษาจะเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งในระยะนี้เด็กจะจำคำศัพท์ได้อย่างรวดเร็วในช่วงอายุหนึ่ง ๆ คือ ระยะ 2 ขวบ ถึง 3 ขวบ เด็กจะรู้คำศัพท์เพิ่มมากกว่า 1 เท่า ปัญหาทางด้านภาษาที่ครูควรสนใจในระยะนี้ก็คือ ปัญหาทางการพูดของเด็ก เช่น พบว่าจะมีเด็กบางคนที่มีพัฒนาการทางด้านภาษาช้ากว่าเด็กอื่น ๆ เช่น ปัญหาพูดไม่ชัด (Articulation) ปัญหาพูดติดอ่าง ปัญหาความผิดปกติทางสมองประเภท Aphasia รวมทั้งปัญหาเด็กมีความผิดปกติทางอวัยวะในการพูดหรือการได้ยินด้วย (เพ็ญแข ประจันปัจฉิม, ม.ป.ป. : 23-24) การพูดของเด็กไม่เป็นไปตามอายุ มีลักษณะที่สังเกตได้ คือ เด็กไม่ค่อยเข้าใจคำพูดของผู้อื่น ทำให้ตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่นไม่ถูก เริ่มพูดคำที่มีความหมายได้ช้ากว่าเด็กอื่น ๆ ซึ่งอยู่ในวัยเดียวกัน พูดได้ไม่สมอายุ สื่อสารกับผู้อื่นด้วยคำพูดไม่ได้ หรือถ้าพูดได้ก็ไม่สามารถเล่าเรื่องต่อเนื่องกัน ซึ่งในเด็กที่พูดช้าจะรู้จักคำศัพท์อยู่ในวงจำกัด และเรียงเรียงถ้อยความได้ไม่ดี เด็กเหล่านี้จึงควรได้รับการกระตุ้นและแก้ไขความผิดปกติโดยเร็วที่สุด

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยนั้นจะเริ่มเปล่งเสียงร้องที่ไม่มีความหมายก่อน จากนั้นเด็กจะค่อย ๆ พัฒนามาเป็นคำพูดคำเดี่ยวก่อนแล้วจึงค่อย ๆ พัฒนามาเป็นประโยคสั้น ๆ ได้ และมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนจนสามารถใช้ภาษาพูดในการสื่อความหมาย ความคิด ความต้องการ และความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นทราบได้เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ทั้งนี้ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ เช่น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู

เพื่อน และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กเป็นสิ่งเร้า เพื่อกระตุ้นและแก้ไขความผิดปกติให้เด็กมีพัฒนาการทางการพูดที่ดีและเหมาะสมกับวัยมากที่สุด

5. ทฤษฎีพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

การที่เด็กปฐมวัยแต่ละคนมีพัฒนาการทางการพูดที่แตกต่างกันนั้น ได้มีนักการศึกษาค้นคว้าและค้นพบ กระบวนการเรียนรู้ภาษาของเด็ก และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางภาษาพูดของเด็กปฐมวัย ดังต่อไปนี้

วงพัคตร์ ภูพันธ์ศรี และศิรินันท์ ดำรงผล (2532 : 6 – 11) สรุปไว้ว่า จากทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดความเข้าใจของเพียเจท์ (Piaget) ในขั้นความคิดเกิดก่อนปฏิบัติการในเด็กอายุ 2 - 7 ปี ในขั้นนี้เด็กเริ่มใช้ภาษาและเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ เด็กจะพยายามพูดและนำคำมาสร้างประโยคใหม่ห้ ๆ ที่ยังไม่เข้าใจความหมายคินัก อายุ 3 ขวบพูดได้ประโยคละ 8 – 10 คำ และถูกหลักไวยากรณ์ เพียเจท์ บอกว่าเด็กวัยนี้ต้องการประสบการณ์มาก ๆ เพื่อเข้าใจคำยาก ๆ บางครั้งความคิดและคำพูดของผู้ใหญ่นั้นยากและคาดหวังจะให้เด็กเล็ก ๆ เข้าใจคำที่ยาก ๆ เหล่านั้นด้วย

ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์ (2539 : 309 – 316) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความคิดและภาษาของไวทสกี้ (Vygotsky 's Theory of Thought and Language) ว่าด้วยพัฒนาการทางภาษา และความสัมพันธ์ระหว่างความคิดและภาษา (ไวทสกี้ ใช้คำว่าภาษาในความหมายเดียวกับ การพูด) สรุปได้ว่า พัฒนาการทางภาษาคำเนินไปเป็น 4 ขั้น เช่นเดียวกับพัฒนาการทางสมอง ดังนี้

1. ระยะแรก, ระยะดั้งเดิม หรือระยะธรรมชาติ ระยะนี้เทียบได้กับวงกลมซึ่งยังไม่ซับซ้อนกับวงกลมของความคิด มีระยะตั้งแต่แรกเกิด 2 ขวบ ระยะนี้มีลักษณะเป็นการพูดที่ไม่ใช้สติปัญญา มี 3 ลักษณะ ลักษณะแรก คือ เด็กจะเปล่งเสียงซึ่งแสดงอารมณ์ เช่น ร้องด้วยความเจ็บปวด หรือความคับข้องใจหรือทำเสียงอ้ออด้วยความพอใจ พออายุได้ 2 เดือน เสียงที่แสดงอารมณ์จะประสานกับเสียงซึ่งอาจตีความว่าเป็นปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อเสียงหรือการปรากฏตัวของบุคคลอื่น ในตอนนี้จะรวมถึงเสียงหัวเราะและเสียงที่เปล่งออกมาอย่างไม่ชัดเจน ด้วยระยะที่สามเป็นลักษณะการเปล่งเสียงซึ่งไม่เกี่ยวกับความคิดมักเป็นคำพูดคำแรกของเด็กซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งของหรือความต้องการ คำเหล่านี้มักเป็นคำที่เกิดจากการเรียนรู้โดยการวางเงื่อนไขจากพ่อแม่หรือพี่น้องจับคู่คำกับวัตถุที่พบเห็นบ่อย ๆ

2. ระยะที่สอง เด็กจะเริ่มใช้สติปัญญาในเชิงของการปฏิบัติโดยจดจำลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งที่อยู่รอบตัวนั้นคือ การเริ่มใช้เครื่องมือในฐานะที่เป็นสื่อเพื่อให้ได้สิ่งที่

ตนประสงค์ อย่างไรก็ตามพัฒนาการทางภาษาก็ถือว่ายังไร้เดียงสาอยู่เพราะเด็กจะใช้โครงสร้างของไวยากรณ์ได้อย่างเหมาะสมโดยปราศจากการรู้ถึงหน้าที่ของโครงสร้างไวยากรณ์ที่เขาใช้

3. ระยะที่สาม เป็นระยะของการพูดโดยยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง การพูดลักษณะนี้จะพบมากในวัยก่อนเข้าเรียนหรือเด็กอนุบาล โดยเฉพาะขณะกำลังเล่น ส่วนใหญ่เด็กจะพูดคนเดียวขณะกำลังทำกิจกรรมไม่ว่าจะอยู่คนเดียวหรืออยู่กับผู้อื่น วิกออตสกีไม่เห็นด้วยกับกลุ่มที่ว่า การพูดในลักษณะการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric Speech) จะหมดไปหลังอายุ 7 ปี แต่เขากลับเห็นว่าการลดลงของลักษณะภาษาในช่วงนี้เป็นอาการที่บ่งถึงการพัฒนาที่เข้าสู่ระยะที่ 4

4. ระยะที่สี่ ซึ่งเรียกว่า การเจริญเติบโตเข้าสู่ภายใน (Ingrowth Stage) เด็กจะเรียนรู้ที่จะใช้ภาษาในสมองของตนเองในรูปของการพูดที่ไม่มีเสียง (soundless speech) การคิดโดยอาศัยความจำที่มีเหตุผล ซึ่งเป็นอาการภายในที่ใช้เพื่อแก้ปัญหา ตลอดจนชีวิตบุคคลจะใช้ทั้งการพูดภายนอกและการพูดภายในเป็น เครื่องมือในการสร้างความคิด

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร ปรีเอี่ยม (2541 : 27 – 30) ได้กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาและการพูดไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีเสริมกำลัง (Reinforcement Theory) ทฤษฎีนี้อาศัยจากหลักทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าพฤติกรรมทั้งหลายถูกสร้างขึ้นโดยอาศัยการวางเงื่อนไข ไรน์โกลด์ (Rheingold) และคณะพบว่าเด็กจะพูดมากขึ้นเมื่อให้รางวัลหรือเสริมกำลัง วินิทซ์ (Winitz) ได้อธิบายถึงการที่เด็กเกิดการรับรู้ ในระยะการเล่นเสียงตอนต้น ๆ ว่าเป็นการกระทำตามธรรมชาติของมนุษย์ ในการที่จะมีจุดหมายปลายทางตัวอย่างเช่น เมื่อเด็กหิวก็เคลื่อนไหวปากซึ่งมีจุดหมายปลายทางที่การดูด และการกินอาหาร ต่อมาเมื่อโตขึ้นก็อาจใช้วิธีทำเสียงอ้อแอ้ โดยหวังว่าแม่จะเข้ามาหาและเล่นเสียงคุยตามไปด้วย

2. ทฤษฎีการรับรู้ (Motor Theory of Perception) ในบางครั้งเด็กจะพูดคำที่ไม่เคยพูดหรือไม่เคยถูกสอนให้พูดมาก่อนเลย แม้แต่ในระยะเล่นเสียงก็มีได้แปลงเสียงที่คล้ายกับคำนั้น จึงสงสัยว่าเด็กเรียนรู้ได้อย่างไร ทฤษฎีนี้ให้คำตอบในแง่ที่ว่า ลิเบอร์แมน (Lieberman) ตั้งสมมติฐานไว้ว่า การรับรู้ทางการฟังขึ้นอยู่กับการเล่นเสียง จึงเห็นได้ว่าเด็กมักจะจ้องหน้าเวลาเราพูดด้วย ทำนองเดียวกับเด็กหูตึง การทำเช่นนี้อาจเป็นเพราะเด็กฟัง พูดซ้ำด้วยตนเองหรือหัดแปลงเสียงโดยอาศัยการอ้าริมฝีปากแล้วจึงเรียนรู้คำ

3. ทฤษฎีสภาวะติดตัวมาแต่กำเนิด (Innateness Theory) ชอมสกี (Chomsky) นักภาษาศาสตร์อเมริกันเป็นผู้คิดทฤษฎีนี้ เขาอธิบายว่าเด็กทุกคนเกิดมาพร้อมกับ

เครื่องมือในการเรียนรู้ภาษา (Language Acquisition Device) ซึ่งเรียกว่า แอล เอ ดี (L.A.D.) เครื่องมือนี้จะเป็นฝ่ายรับข้อมูลทางภาษา ซึ่งมาจากประโยคต่าง ๆ เด็กก็จะเกิดการเรียนรู้กฎต่าง ๆ ทางไวยากรณ์ที่มีใช้ในภาษา กฎทางไวยากรณ์ต่าง ๆ นี้ก็คือความรู้ในภาษา (Competence)

4. ทฤษฎีความสัมพันธ์ (Interaction Theory) ได้มีนักสังคมวิทยา ภาษาศาสตร์ และนักจิตวิทยาศาสตร์กลุ่มหนึ่งเสนอขึ้น โดยกล่าวว่า คนเราเกิดมานั้นจะต้องมีบางสิ่งบางอย่างติดตัวมาซึ่งทำให้คนคิดไปจากสัตว์อื่น แต่ไม่ใช่ แอล เอ ดี สิ่งนั้นคือความสามารถในการเรียนภาษา (Language Capacity) และความรู้เกี่ยวกับโลก (Cognitive Knowledges)

นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาอื่น ๆ อีก เช่น

1. ทฤษฎีความบังเอิญจากการเล่นเสียง (Babble Luck) ซึ่งธอร์นไดค์ (Thorndike) เป็นผู้คิด โดยอธิบายว่าเมื่อเด็กกำลังเล่นอยู่นั้น เสียงมีบางเสียงไปคล้ายกับเสียงที่มีความหมายในภาษาพูดของพ่อแม่ พ่อแม่จึงให้รางวัลในทันที ด้วยวิธีนี้เด็กจะมีพัฒนาการทางภาษาไปเรื่อย

2. ทฤษฎีชีววิทยา (Biological Theory) ของอิริค เลนเนเบอร์ก (Eric Lenneberg) เชื่อว่าพัฒนาการทางภาษานั้นมีพื้นฐานทางชีววิทยาเป็นสำคัญ กระบวนการที่คนพูดได้ก็เกิดจากการที่คนสามารถถ่ายทอดภาษากันได้

3. ทฤษฎีการให้รางวัลของแม่ (Mother Reward Theory) จอห์น ดอลลาร์ด (John Dollard) และนีล มิลเลอร์ (Neel Miller) เป็นผู้คิดตั้งทฤษฎีนี้ โดยย้าเกี่ยวกับบทบาทของแม่ในการพัฒนาภาษาของเด็กว่า ภาษาที่แม่ใช้ในการเลี้ยงดูเพื่อสนองความต้องการของลูกจะเป็นเหตุให้เกิดภาษาพูดแก่ลูก

จากการศึกษากระบวนการเรียนรู้ภาษา และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยนั้น สรุปได้ว่า พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องพร้อมกับพัฒนาการทางด้านอื่น ๆ มีความแตกต่างกันไปในแต่ละคน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในตัวเด็กเองและจากปัจจัยภายนอกที่แวดล้อมตัวเด็ก

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยแต่ละคนจะแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน ตามที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

บันลือ พฤษะวัน (2536 : 26) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบความพร้อมทางภาษา

1. ความพร้อมทางกาย ได้แก่ สุขภาพของเด็ก การใช้สายตา การฟังและการพูดตลอดจนความสัมพันธ์ด้านกล้ามเนื้อกับสายตา
2. ความพร้อมทางสมอง ได้แก่ ความสนใจในลำดับเหตุการณ์ จากนิทานที่ตนฟัง หรือรูปภาพและลำดับภาพได้ สถิติปัญญาจำได้แม่นยำ สามารถเข้าใจคำสั่งได้ง่าย
3. ความพร้อมในด้านอารมณ์ ได้แก่ การรู้จักควบคุมอารมณ์ สามารถทำงานเป็นหมู่ เล่นเป็นหมู่ไม่แย่งสิ่งของกัน ไม่ทะเลาะวิวาทกันบ่อย ๆ
4. ความพร้อมทางด้านจิตวิทยา ได้แก่ มีความสนใจในด้านการอ่านภาพและหนังสือ มีช่วงความสนใจยาว รู้จักฟังอย่างตั้งใจ ใช้ภาษาได้ดีพอสมควร

เบญจมาศ พระธานี (2538 : 15 – 16) กล่าวถึงการพัฒนาภาษาและการพูดจะมีความก้าวหน้าได้ตามปกติหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการได้แก่

1. พัฒนาการด้านร่างกาย เด็กที่มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ ไม่มีความพิการทางร่างกาย สามารถเคลื่อนไหวในสิ่งแวดล้อมได้ด้วยตัวเอง จะมีโอกาสพบปะพูดคุย เพิ่มพูนประสบการณ์และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันมาก

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร ปรีเอี่ยม (2541 : 42) สรุปไว้ว่า ถึงแม้ว่าเด็กทุกคนจะมีพัฒนาการด้านการพูดเป็นไปในทำนองเดียวกัน แต่ก็ยังมีความแตกต่างกันในอัตราการพัฒนาการ ขนาด และคุณภาพของคำศัพท์ตลอดจนความถูกต้องในการออกเสียงในทุกระดับอายุของคำประกอบสำคัญที่ทำให้สิ่งเหล่านี้แตกต่างกันได้แก่

1. สุขภาพ การเจ็บป่วยเรื้อรังหรือรุนแรงในช่วงสองปีแรกของชีวิตมักทำให้การเริ่มพูดและการรู้จักใช้ประโยคช้าไปราว 1 – 2 เดือน ทั้งนี้เพราะการที่เด็กป่วยรุนแรงหรือเรื้อรังนั้นทำให้เด็กถูกตัดขาดจากการคบค้ากับเด็กอื่น ๆ ซึ่งส่งผลให้พัฒนาการทางภาษาล้าหลังได้

2. สถิติปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างสถิติปัญญาและภาษาพูดนั้นเกี่ยวเนื่องกันอย่างเด่นชัด จนบ่อยครั้งที่มีผู้อ้างภาษาพูดของเด็กเป็นเครื่องชี้ระดับสติปัญญาข้อเท็จจริงอันนี้ไม่เพียงแต่จะเรียนรู้ในระดับอายุต่าง ๆ ตลอดวัยเด็ก สำหรับเด็กเล็ก ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงพูดและระดับสติปัญญาจะเพิ่มมากขึ้นจนอายุ 2 ขวบ หลังจากนั้นความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางภาษาและสถิติปัญญาจะเป็นไปอย่างแน่นแฟ้น (Spiker & Irwin)

3. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวพบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทาง

เศรษฐกิจและสังคมต่ำ จะมีพัฒนาการทางภาษาล่าช้ากว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงกว่า

4. เพศ ในช่วงปีแรกของชีวิต ไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศในการพูดให้ปรากฏจนกระทั่งเริ่มปีที่ 2 ความแตกต่างระหว่างเพศเริ่มแสดง เด็กผู้หญิงเริ่มแสดงการใช้เสียงพูดได้เร็วกว่าเมื่ออยู่ในวัยเด็กตอนต้น เด็กผู้ชายจะเริ่มพูดได้ช้ากว่าเด็กผู้หญิง ประโยคที่พูดก็มักจะสั้นกว่าและผิดไวยากรณ์มากกว่า ความเข้าใจศัพท์น้อยกว่า การออกเสียงก็ถูกต้องน้อยกว่า

5. ความสัมพันธ์ในครอบครัว จากการศึกษาเด็กในสถานเลี้ยงดูเด็ก และเด็กกำพร้าพบว่า ความสัมพันธ์ของครอบครัวมีผลต่อพัฒนาการด้านการพูดเป็นอย่างมาก ทารกในสถานเลี้ยงดูเด็กจะร้องไห้มากกว่าเด็กที่เลี้ยงอยู่ที่บ้าน เด็กพวกนี้จะเล่นเสียงน้อยกว่า และจะเล่นเสียงแปลก ๆ น้อยกว่าเด็กที่อยู่กับครอบครัว

6. การพูดหลายภาษา คนส่วนใหญ่มักมีความเชื่อว่า การจะหัดเรียนภาษาอื่นนั้นต้องหัดพูดให้เหมือนเจ้าของภาษามากที่สุด และหากผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนตั้งแต่อายุก่อน 5 ขวบแล้วจะเรียนได้ดีกว่าให้เรียนเมื่อโต ผู้ปกครองส่วนใหญ่จึงพยายามให้ลูกเรียนภาษาอื่นควบคู่ไปกับการที่เด็กเรียนภาษาของตน ความจริงแล้วการทำเช่นนั้นกลับ ทำให้เด็กพูดได้ช้า เนื่องจากเด็กเกิดความสับสนในการพูด

6. บทบาทของพ่อแม่ที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการทางการพูดของเด็กจะเป็นไปด้วยดีเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับพ่อ แม่ เป็นสำคัญ จะเห็นได้ว่าพัฒนาการทางการพูดของเด็กเริ่มต้นจากที่บ้าน การที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่อยู่แวดล้อมเพียงใด เด็กจะพัฒนาการฟัง และการพูดมากเพียงนั้น (จันทนา ภาคบงกช. 2532 : 2) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า ผู้ปกครองไม่ว่าจะเป็น พ่อ แม่ หรือผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองมีอิทธิพลโดยตรงต่อพัฒนาการเด็ก (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 : 10) ซึ่งจากการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางบ้านกับความสามารถทางด้านสติปัญญาของเด็ก อายุระหว่าง 4-7 ปี พบว่า สิ่งแวดล้อมทางบ้านส่งผลต่อการเรียนรู้ความสามารถทางด้านสติปัญญาของเด็กวัยนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระตุ้นเด็กให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการพูดตอบสนองของแม่ที่มีต่อเด็ก จะทำให้เด็กมีความสามารถทางด้านสติปัญญาสูงขึ้น (สิริมา ภาณุโณนนตพงษ์. 2542 : 63) ดังนั้นพ่อแม่จึงควรให้ความสนใจ และช่วยส่งเสริมการพูดของเด็กให้มากที่สุด ในการส่งเสริมการพูดนั้นสามารถทำได้หลายวิธี เช่น ให้อากาศเด็กฝึกเล่นเสียง สนใจและหาวิธีศึกษาการเล่นเสียง ว่าเสียงใดมีความหมายใช้ประโยชน์ได้ และ

เสียงการใช้ท่าทางให้น้อยลงแต่ฝึกให้เด็กนำคำศัพท์มาใช้แทน (ศรียา นิยมธรรม และ ประภัสสร ปรีเอียม. 2541 : 48) ทั้งนี้เพราะพ่อแม่เป็นผู้ที่ใกล้ชิดที่สุดของเด็ก จึงทำหน้าที่เสมือนเป็นแบบอย่างในการหัดพูด หัดเขียนแบบต่าง ๆ การเป็นตัวแบบที่ດີนั้นจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้มีการแสดงออกอย่างเต็มที่ ทั้งด้านการพูด การแสดงออกทางท่าทางและการเล่น (พัชรี สวนแก้ว. 2536 : 105) ในเด็กที่มีปัญหาในการพูดนั้น มักเป็นเด็กที่พ่อแม่ขาดความสนใจ จึงทำให้เด็กมีพัฒนาการทางการพูดช้ากว่าปกติ และไม่เหมาะสมกับวัย

สิ่งที่พ่อแม่ควรปฏิบัติในการส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยมีดังนี้ คือ(ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร ปรีเอียม. 2541 : 52 – 55)

1. พูดให้ชัดเจน พ่อแม่ควรออกเสียงให้ชัดเจน พูดช้าพอประมาณเพื่อให้เด็กมีโอกาสเลียนแบบได้ง่ายขึ้น
2. พูดให้ถูกต้อง พ่อแม่ไม่ควรแก้งพูดไม่ชัด หรือใช้ภาษาพูดแบบเด็ก ๆ ในขณะที่สนทนา ได้ตอบกับเด็ก แม้จะล้อเลียนก็ตาม แต่ควรช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาที่ถูกต้อง โดยการเป็นแบบอย่างที่ดี การพูดที่ไม่ชัดหรือใช้ภาษาพูดแบบเด็ก ๆ จะทำให้เด็กขาดโอกาสในการเรียนรู้ในสิ่งที่ควรจะได้เรียน
3. ใช้ภาษาที่ก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ ภาษามักซับซ้อนขึ้นตามวัย พ่อแม่ควรสังเกตและใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ไม่ควรใช้ภาษาที่ทำให้เด็กเกิดสับสน ขณะเดียวกันก็ควรให้เป็นประโยชน์สมบูรณ์มากตามวัย เช่น จาก น้ำ – ขอน้ำ – ขอน้ำน้อยค่ะ ฯลฯ
4. พูดบ่อย ๆ ควรพูดกับเด็กถึงทุก ๆ อย่างที่ผ่านเข้ามาในสายตา และความสนใจของเด็กแม้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น เมื่อจะเอาเด็กเข้านอน ก็พูดว่า “นอนกันเถอะ” หรือ “แม่เอาน้องหนูนอน” “หนูนอนกับแม่” ฯลฯ ให้เด็กได้ยินซ้ำ ๆ กันจะช่วยให้เด็กเข้าใจความหมายพร้อม ๆ กับจำคำไว้
5. พูดให้ถูกต้องไวยากรณ์ พ่อแม่จะต้องแก้ไขข้อผิดพลาดในการออกเสียงของลูกทั้งในการใช้คำและประโยค เพราะเป็นการจัดหาแบบอย่างที่ถูกต้องดีงามให้ช่วยกระตุ้นให้เด็กเลียนแบบแทนการดู ซึ่งทำให้เกิดความคับข้องใจอันจะนำไปสู่การติดอ่างได้ ควรให้เด็กรู้สึกปลอดภัย โปร่ง ไม่เครียดจนเกินไปอย่างไรก็ดีการพูดตะกุกตะกักนั้นถือว่าเป็นเรื่องปกติในการพัฒนาภาษาในระยะเวลาที่พ่อแม่กระตุ้น การฝึกนั้นต้องระวังอย่าให้เปลี่ยนความรู้สึกเป็นเกลียดชัง เด็ก 4 – 5 ขวบ ที่มีปัญหาทางพฤติกรรม เช่น คือ เกเร ก็มักติดอ่าง หรือพูดตะกุกตะกักไป

ด้วย พ่อแม่ควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ใช้ภาษาง่าย ๆ ในการติดต่อกัน ให้ความสำคัญกับเด็กทำเป็น ไม่สนใจต่ออาการตะกุกตะกักเสียบ้าง ก็จะช่วยแก้ปัญหานี้ให้ลุล่วงไปได้

6. ฟังอย่างสนใจ เด็กต้องการโอกาสในการฝึกพูด ครอบครัวสมัยใหม่พ่อแม่มักสนใจต่อกิจกรรมของลูกและมักเร่งรัดเด็กจนแทบไม่มีเวลาสำหรับจะฟังเด็กเป็นเหตุให้เด็กขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาก่อให้เกิดปัญหาทางพฤติกรรมด้วยความเชื่อมั่นด้านภาษานั้น อาศัยประสบการณ์ซ้ำ ๆ โดยเริ่มมาตั้งแต่วัยเด็ก ฉะนั้นการเล่นเกมส์ซ้ำ ๆ โดยหากำมาเปลี่ยนก็เป็นการฝึกใช้ภาษาเช่นกัน

7. อ่านอย่างสม่ำเสมอ เด็กต้องการประสบการณ์ในการฟัง ฉะนั้นพ่อแม่ควรใช้เวลาราว ๆ วันละ 15 นาที ช่วยเด็กเล็กในการพัฒนาการออกเสียงด้วยการอ่านให้เด็กฟัง โดยให้รูปภาพประกอบและถามให้ได้ตอบบ้าง ขณะเดียวกัน ก็คอยแก้ไขคำผิด หรือเสียงที่ไม่ชัดไปด้วย แต่ไม่จำเป็นต้องแก้ตลอดเวลาจนเด็กหมดสนุก และไม่กล้าพูด

8. หัดเรียกชื่อสิ่งต่าง ๆ พ่อแม่จะช่วยเพิ่มคำศัพท์ให้ลูกได้ด้วยการบอกชื่อสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัว ที่เด็กได้พบได้เห็นหรือจากหนังสือที่มีภาพประกอบหรือให้ทำกิจกรรมประจำวันในบ้าน หากคำศัพท์ใหม่ ๆ ที่มีความหมายทำนองเดียวกับศัพท์ที่เด็กรู้แล้วมาพูดให้เด็กเข้าใจในความหมายที่ต่างกันออกไป เช่น ใช้คำเดียวกันในลักษณะนาม หรือกริยา หรือคุณศัพท์ เช่น แม่รักหนู หนูหิบบดอกรักให้แม่หน่อย หนูของแม่เป็นเด็กน่ารัก เป็นต้น แล้วให้เด็กพูดตาม

9. กระตุ้นบ่อย ๆ พ่อแม่สามารถจัดสิ่งแวดล้อมหลาย ๆ อย่างให้เป็นที่น่าสนใจหรือเกิดความประหลาดใจ เพื่อให้เด็กมีโอกาสดูถึง ยังมีสิ่งเร้าให้เด็กมากเท่าไรก็เท่ากับช่วยกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ภาษาพูด ซึ่งช่วยพัฒนาการทางภาษามากขึ้นเท่านั้น การจัดประสบการณ์ให้เด็ก ทำให้เด็กมีความคิดใหม่ ๆ ซึ่งเป็นเสมือนกุญแจในการสร้างภาษา

10. การให้รางวัล ภาษาเป็นเครื่องสื่อความหมาย และใช้แทนพฤติกรรมได้ เด็กควรได้เรียนรู้ ความจริงข้อนี้ เช่น เวลาโกรธ อาจใช้คำพูดแทนการชกต่อย การขอสิ่งที่อยากได้ แทนการหยิบฉวยตามอำเภอใจ ฯลฯ เด็กควรได้รับรางวัลเสมอ ๆ หรือบ่อย ๆ ทันทิที่เขาใช้ภาษาพูดในการสื่อความหมาย

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางการพูดของเด็ก ต้องอาศัยแบบอย่างเป็นปัจจัยสำคัญในกรณีที่เด็กมีพ่อแม่เป็นใบ้ จำเป็นต้องอาศัยแบบอย่างจากสถานเลี้ยงดูเด็ก ครู เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง และเพื่อนร่วมชั้น แต่แบบอย่างที่สำคัญรองจาก พ่อ แม่ ก็คือ ครู ครูสามารถเป็น

แบบอย่างที่ดีในการพูดให้กับเด็กเมื่อเขาอยู่ที่โรงเรียน การเป็นแบบอย่างที่ดีของครูนั้นก็ต้องอาศัยกิจกรรมเป็นเครื่องมือในการส่งเสริม และกระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการพูดที่ดีขึ้น

7. กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

สำหรับกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดให้กับเด็กนั้นมีกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุย ซักถาม และแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาครบทุกด้าน (กรมวิชาการ. 2540 ก : 36 - 37) ตามแนวการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ที่สามารถจัดได้หลากหลายวิธี เช่น

1. การสนทนา อภิปราย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาในการพูด การฟัง รู้จักแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสื่อที่ใช้อาจเป็นของจริง ของจำลอง รูปภาพ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ
2. การเล่านิทาน เป็นการเล่าเรื่องต่าง ๆ ส่วนมากจะเป็นเรื่องที่เน้นการปลูกฝังให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้น ในการเล่านิทานสื่อที่ใช้อาจเป็นรูปภาพ หนังสือนิทาน หุ่น การแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง
3. การสาธิต เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้สังเกตและเรียนรู้ตามขั้นตอนของกิจกรรมนั้น ๆ ในบางครั้งครูอาจให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับครู เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การเพาะเมล็ด การเป่าลูกโป่ง การเล่นเกมการศึกษา
4. การทดลอง/ปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เพราะได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ได้สังเกตการณ์เปลี่ยนแปลง ฝึกการสังเกต การคิดแก้ปัญหา และส่งเสริมให้เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น และค้นพบด้วยตนเอง เช่น การประกอบอาหาร การทดลองวิทยาศาสตร์ง่าย ๆ การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การปลูกพืช ฯลฯ
5. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอีกรูปแบบหนึ่งด้วยการพาเด็กไปทัศนศึกษาสื่อต่าง ๆ รอบโรงเรียนหรือสถานที่นอกโรงเรียนเพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์แก่เด็ก
6. การเล่นบทบาทสมมติ เป็นตัวละครต่าง ๆ ตามเนื้อเรื่องในนิทาน หรือเรื่องราวต่าง ๆ อาจใช้สื่อประกอบการเล่นสมมติเพื่อเร้าความสนใจ และก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่น หุ่นสวมศีรษะ ที่คาดศีรษะ รูปคน และสัตว์รูปแบบต่าง ๆ เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ของจริง ๆ
7. การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง เป็นการจัดให้เด็กได้แสดงออก

เพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและจังหวะ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพัฒนาการทางการพูด สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยนั้นจะเริ่มเปล่งเสียงร้องที่ไม่มีมีความหมายก่อน จากนั้นเด็กจะค่อยๆ พัฒนามาเป็นคำพูดคำเดียว แล้วจึงพัฒนามาเป็นประโยคสั้น ๆ ได้ และจะมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นเมื่อเด็กเข้าโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นการพูดคำศัพท์จากภาพ การตอบคำถาม พูดแต่งประโยคปากเปล่า พูดเล่าเรื่อง และการพูดแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ เช่น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู เพื่อน และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กเป็นสิ่งเร้า

การวัดและประเมินผลด้านทักษะการฟังและการพูด

1. ความหมายการวัดและประเมินผลด้านทักษะการฟังและการพูด

เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์ (2551 : 146) กล่าวว่า การวัดเป็นกระบวนการเชิงปริมาณในการกำหนดค่าเป็นตัวเลขหรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายแทนคุณลักษณะของสิ่งที่วัด โดยอาศัยกฎเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ส่วนการประเมินผลเป็นการตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพหรือคุณค่าของวัตถุสิ่งของ การศึกษาพฤติกรรม ประสิทธิภาพการทำงานของคน หรือความรู้ความสามารถของผู้เรียน

ทิตินา เขมมณี (2543 : 103-104) กล่าวถึงการวัดและประเมินผล หมายถึง การเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติของผู้เรียนกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่ได้กำหนดไว้ ถ้าจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้มีความชัดเจนรัดกุมและจำเพาะเจาะจงแล้ว การวัดและการประเมินผลก็จะดำเนินไปได้อย่างดี

จากความหมายข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลด้านทักษะการฟังและการพูด หมายถึง การนำข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการมาสรุป เพื่อตัดสินใจจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการด้านการฟังและการพูดของเด็กเป็นรายบุคคล และจะต้องมีการบันทึกและรวบรวมไว้ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่เด็ก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของเด็กแต่ละคนให้ถึงขั้นสูงสุด และใช้รายงานผู้ปกครอง

2. จุดประสงค์ของการวัดและประเมินผลด้านทักษะการฟังและการพูด

การวัดและประเมินผลการจัดประสบการณ์เป็นไปเพื่อจุดประสงค์ดังต่อไปนี้ (เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์, 2551 : 146-147)

1. เพื่อการจัดตำแหน่ง โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อจัดหรือแบ่งประเภทผู้เรียนแต่ละคนว่ามีความสามารถด้านทักษะการฟังและการพูดอยู่ตรงระดับไหนของกลุ่ม เก่งปานกลาง หรืออ่อน มากน้อยเพียงใด

2. เพื่อการวินิจฉัย เป็นการวินิจฉัยว่าผู้เรียนคนใดมีความสามารถทางด้านการฟังและการพูด และเมื่อจัดประสบการณ์ไปแล้วมีส่วนใดที่เด็กเข้าใจชัดเจน ปฏิบัติได้ถูกต้อง ไม่ถูกต้องบ้าง

3. เพื่อการเปรียบเทียบ เป็นการเปรียบเทียบความเจริญของงานหรือพัฒนาการของเด็ก โดยผู้สอนอาจจะวัดความรู้ความสามารถด้านทักษะการฟังและการพูดของเด็กก่อนจัดประสบการณ์ไว้ก่อน หลังจากนั้นเมื่อจบการจัดประสบการณ์ผู้สอนจึงวัดและประเมินผลอีกครั้ง

4. เพื่อการพยากรณ์ เป็นการทำนายคาดการณ์ว่าเด็กคนนั้น ๆ เมื่อวัดและประเมินผลแล้วควรจะส่งเสริมการจัดประสบการณ์หรือส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดอย่างไร จึงจะประสบความสำเร็จและสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของแต่ละคน เพื่อให้การจัดประสบการณ์ประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี

5. เพื่อการป้องกันผลย้อนกลับ โดยนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงการจัดประสบการณ์ในครั้งต่อไป โดยหลังการวัดและประเมินเด็กจะได้รับรายงานผลของตนเอง ทำให้ทราบว่าตนเองมีทักษะทางด้านการฟังและการพูดในระดับใด มีทักษะใดบ้างที่ทำได้ดี และทักษะใดบ้างที่ต้องได้รับการส่งเสริม ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อตัวเด็กที่จะเป็นพื้นฐานในการสื่อสารและการศึกษาในขั้นสูงต่อไป

6. เพื่อการเรียนรู้ เพราะการวัดและประเมินผลจะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ผู้สอนและเด็กจะมีแนวทางในการส่งเสริม พัฒนา และปรับปรุงแก้ไขการจัดประสบการณ์ให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. เครื่องมือและเทคนิควิธีในการวัดและประเมินผล

เครื่องมือและเทคนิคที่ใช้ในการวัดและประเมินผลนั้นมีมากมายหลายชนิด แต่ที่รู้จักและนิยมใช้กันเป็นส่วนมาก ได้แก่ (เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์. 2551 : 148-150)

1. การสังเกต เป็นการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าของผู้สังเกต สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในสภาพการณ์ที่เป็นจริงแล้วจัดบันทึกไว้

2. การสัมภาษณ์ เป็นการพูดคุยซักถามกันระหว่างผู้สอนกับเด็ก เป็นการซักถามโต้ตอบซึ่งกันและกัน การสัมภาษณ์อาจทำได้สองแบบ คือ แบบไม่มีแบบแผนและแบบมีแผน โดยเฉพาะแบบมีแผนนั้นจะกระทำเพื่อหาข้อมูลบางอย่างโดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน มีแนวการสัมภาษณ์และกำหนดเป็นคำถามไว้ล่วงหน้า ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย การ

สัมภาษณ์วิธีนี้จะมีการบันทึกผลการสัมภาษณ์และการตั้งเกณฑ์สำหรับคนที่จะผ่านการสัมภาษณ์ด้วย

3. การให้ปฏิบัติ เป็นการให้เด็กได้ปฏิบัติให้ดูว่าสามารถทำได้ตามที่จัดประสบการณ์มาหรือไม่ อาทิ ทักษะการฟัง ได้แก่ การมีสมาธิอดทนอดกลั้นตั้งใจฟัง การปฏิบัติตามคำสั่งอย่างถูกต้อง การเข้าใจความหมายของคำศัพท์ ทักษะการพูด ได้แก่ การพูดคำศัพท์จากภาพ การพูดอธิบาย การพูดเล่าเรื่อง การแต่งประโยคปากเปล่า การตอบคำถาม การพูดแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

4. การศึกษากรณี เป็นเทคนิคการศึกษาปัญหา หรือปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยละเอียดลึกซึ้งเป็นราย ๆ ไป เช่น การค้นหาสาเหตุของเด็กที่ขาดสมาธิในการฟัง เด็กที่ไม่สามารถพูดแสดงความคิดเห็นได้ เป็นต้น ในการศึกษาจะใช้เทคนิคและเครื่องมือหลายชนิดมารวบรวมข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ พร้อมบันทึกผลไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์สรุปหาสาเหตุของปัญหาหรือประเด็นที่ต้องการศึกษาอย่างแท้จริง

5. การใช้จินตนาการ เป็นเครื่องมือวัดทางจิตวิทยาที่สร้างขึ้นเพื่อลวงความรู้สึกนึกคิดของผู้ถูกวัดออกมาอย่างไม่ให้เจ้าตัวรู้สึก และให้เจ้าตัวเห็นว่าเป็นความรู้สึกหรือปฏิกิริยาของคนอื่น

6. การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีที่จะต้องมีการแบบสอบถามเป็นชุดของคำถามที่ถูกจัดเรียงไว้อย่างเป็นระบบระเบียบ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ แบบคำถามปลายเปิดและแบบคำถามปลายปิด

7. การทดสอบ เป็นการนำข้อคำถามที่สร้างขึ้นไปกระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการออกมา โดยสามารถสังเกตและวัดได้

หนังสือสำหรับเด็ก

1. ความหมายของหนังสือสำหรับเด็ก

วินัย รอดจ่าย (2539 : 8) กล่าวถึงความหมายของหนังสือสำหรับเด็กว่า คือหนังสือที่เขียนให้เด็กอ่านโดยเฉพาะ หรืออาจให้ผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง โดยมุ่งเน้นที่จะให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ใคร่รู้ นำสู่นิสัยรักการอ่านต่อไป

จินตนา ไบกาซุยี (2542 : 1) กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็ก คือ หนังสือที่ให้เด็กอ่าน

2. ประเภทของหนังสือสำหรับเด็ก

มีนักวิชาการหลายท่านได้แบ่งประเภทหนังสือสำหรับเด็กโดยยึดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ

ในการแบ่ง ดังนี้

วินัย รอดจ่าย (2539 : 9) แบ่งหนังสือสำหรับเด็กออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. บันเทิงคดี คือ หนังสือที่แต่งขึ้นเพื่อให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่เด็ก เขียนได้ทั้งแบบร้อยแก้วและร้อยกรอง แบ่งออกได้เป็น นิทาน นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล การ์ตูน

2. หนังสือสารคดี คือ หนังสือที่ให้ความรู้แก่เด็กแบ่งออกได้ดังนี้ สารคดีทั่วไป สารคดีชีวประวัติ สารคดีท่องเที่ยว

3. หนังสือร้อยกรอง คือ หนังสือประเภทบันเทิงคดีอีกรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ความสนุกสนาน แบ่งออกได้ ดังนี้

3.1 ร้อยกรองสำหรับเด็ก แบ่งได้เป็น

3.1.1 เพลงกล่อมเด็ก

3.1.2 เพลงปลอบเด็ก

3.2 ร้อยกรองสำหรับเด็กวัยรุ่น แบ่งออกได้เป็น

3.2.1 เพลงประกอบการเล่นของเด็ก

3.2.2 ปริศนาคำทาย

3.2.3 บทกล่อมสอนใจวัยรุ่น

3. จุดมุ่งหมายของหนังสือสำหรับเด็ก

จินตนา ไบกาซูยี (2542 : 8) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. ช่วยให้เด็กได้รับความบันเทิง สนุกสนานเพลิดเพลิน สนองความต้องการ

2. ช่วยสร้างความคิดคำนึงและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

3. ช่วยพัฒนาการเรียนรู้เรื่องภาษาของเด็กให้เจริญงอกงาม เด็กยิ่งอ่านมากยิ่งมี

ความแตกฉานทางภาษา โดยเฉพาะในเรื่องคำ ประโยค และข้อความเป็นอย่างมาก หนังสือบางเล่มที่ใช้ภาษาไพเราะสละสลวยจัดเป็นสื่อการเรียนของเด็กได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะหนังสือประเภททวิ คำประพันธ์ ร้อยกรอง หรือคำคล้องจองประเภทต่างๆ เด็กจดจำคำและเรื่องราวได้โดยง่าย

4. ช่วยปลูกฝังคุณธรรม เจตคติ และแบบอย่างอันน่าพึงปรารถนาให้บังเกิดแก่เด็ก คุณธรรมที่แทรกแอบแฝงอยู่ในเนื้อหาเรื่องราวที่สนุกสนานมีส่วนปลูกฝังสร้างเสริมนิสัยที่ดีให้เกิดแก่เด็กที่อ่าน

5. ช่วยให้เด็กรู้จักเลือกอ่านหนังสือ อ่านหนังสือเป็น อ่านหนังสือเก่งและเกิดนิสัย

รักการอ่าน รวมทั้งดำรงนิสัยรักการอ่านให้อยู่ตลอดชีวิต ซึ่งอำนวยความสะดวกต่อเด็กมากในแง่ที่รู้จักใช้การอ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้

6. ช่วยทดแทนความรู้สึกของเด็กที่ขาดหายไป เช่น ขาดความรัก ความว่าหวั่น มีปมด้อย หนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ จะช่วยปลอบประโลมจิตใจของเด็กและเป็นเพื่อนกับเด็กได้ดี

7. ช่วยให้เด็กอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัย เป็นการป้องกันไม่ให้เด็กหันไปอ่านและสนใจเรื่องผู้ใหญ่เร็วกว่าวัย อันจะเป็นสิ่งชักนำประพฤตินในสิ่งที่ไม่ควร

4. ลักษณะของหนังสือสำหรับเด็ก

จินตนา ไบคาซูยี (2542 : 10 – 19) กล่าวถึงลักษณะหนังสือที่ดีสำหรับเด็กไว้ ดังนี้

1. เนื้อหาไม่มีวัตถุประสงค์และแก่นเรื่องบ่งบอกชัดเจนแต่เพียงเรื่องเดียว เพราะจะทำให้ผู้อ่านในวัยนี้ไม่สับสน ยิ่งถ้าเป็นหนังสือภาพสำหรับผู้อ่านวัยก่อนเรียนจนถึงระดับประถมศึกษา ตั้งแต่อายุ 3 – 11 ปี ที่ยังมีความสนใจ ความสามารถและความอดทนในการอ่านน้อย เนื้อเรื่องจึงไม่ควรซับซ้อนเพราะจะทำให้เด็กอ่านแล้วไม่เข้าใจ
2. เนื้อหาต้องมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัย การเลือกเนื้อหาต้องพิจารณาให้มีความเหมาะสมกับวัย ความสามารถในการอ่าน และความสนใจในการอ่านของผู้อ่านตามระดับวัย เช่น หนังสือสำหรับเด็กเล็กและเด็กวัยระดับประถมศึกษาตอนต้น ๆ เนื้อหาควรสนุกสนาน เพลิดเพลิน ไม่มีบทบรรยายมากนัก มีเรื่องราวแสดงความเคลื่อนไหวของตัวละคร มีการดำเนินเรื่องของตัวละครอย่างรวดเร็ว ใช้ตัวละครที่เหมาะสมไม่มีตัวละครมาก มีบทสนทนาพอสมควร
3. แนวเขียนเนื้อหาหรือการเสนอเนื้อหา รูปแบบในการเสนอเนื้อหาหรือแนวการเขียนมีหลายประเภท มีทั้งนวนิยาย นิทาน นิทานพื้นบ้าน เรื่องสั้น สารคดี บทความ บทละคร จดหมาย บันทึกเรื่อง ความเรียง ฯลฯ รวมทั้งบทร้อยกรองทุกรูปแบบหรือคำคล้องจอง ที่ต้องมีเนื้อเรื่องหรือโครงเรื่องอยู่ด้วย แนวการเขียนนี้ควรเลือกให้เหมาะสมกับประเภทของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของหนังสือ เมื่อเลือกใช้ประเภทใดจะต้องให้อย่างถูกต้องตามรูปแบบไม่ปะปนจนสับสน และควรกลมกลืนกันไป ส่วนหลักการเขียนเรื่องหรือการเสนอเรื่องนั้นให้เขียนให้ผู้อ่านซึ่งเป็นเด็กสามารถอ่านเข้าใจง่ายและรู้เรื่องเร็วที่สุด
4. ภาพประกอบเป็นส่วนสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก สัดส่วนของภาพกับเนื้อเรื่อง ขึ้นอยู่กับวัยของเด็กผู้อ่านเด็กอายุน้อยภาพต้องมาก เด็กอายุมากภาพมีน้อยลงได้ ประเภทของภาพมีความเหมาะสมกับเนื้อหาของหนังสือประเภทนั้น ๆ เช่น การ์ตูนตลกควรเป็นลายเส้นง่าย ๆ เรื่องให้ความรู้ควรใช้ลายเส้นสมจริง หนังสือสำหรับเด็กจะเน้นภาพมากกว่าเนื้อเรื่องที่

เขียนเป็นตัวอักษร ส่วนเรื่องสี่ เด็กเล็กชอบสีสดใสมากกว่าสีขาวดำ แต่เด็กโตชอบทั้งสองอย่าง ขึ้นอยู่กับประเภทของเนื้อหา เรื่อง และลักษณะของหนังสือเล่มนั้น ข้อควรระวัง คือ ภาพนั้น จะต้องชัดเจน ไม่มีมัว เลือน หรือมีรายละเอียดมากเกินไป หรือมีลักษณะภาพของผู้ใหญ่ ภาพมีลักษณะยุ่งเหยิง เด็กจะดูไม่รู้เรื่องเพราะรับรู้ความหมายของภาพไม่ได้

5. ภาษาและสำนวนที่ใช้ในหนังสือสำหรับเด็ก ภาษาและสำนวนที่ใช้ต้องใช้คำง่าย ที่ไม่ต้องแปลซ้ำอีกครึ่งหนึ่ง หลีกเลี่ยงคำศัพท์ยากๆ หรือคำศัพท์ทางวิชาการต่างๆ ใช้ประโยคสั้นๆ หนังสือสำหรับเด็กเล็กใช้คำและประโยคซ้ำๆ กันให้มากเพื่อช่วยในการเรียนรู้ด้านภาษาด้วย เพราะการอ่านหลาย ๆ ครั้ง ผู้อ่านสามารถจดจำได้เอง

6. ขนาดอักษรและการเลือกใช้ตัวอักษร ลักษณะความยาวของประโยค ขนาดของตัวอักษรและชนิดของตัวอักษรที่ใช้ในหนังสือสำหรับเด็กควรใช้ประโยคสั้น ๆ ไม่ยาวมากนัก ขนาดตัวอักษรต้องใหญ่ด้วย ส่วนชนิดของตัวอักษรไม่ควรใช้ตัวอักษรประดิษฐ์บรรจง ให้ใช้ตัวอักษรที่อ่านง่ายและชัดเจน การเลือกขนาดตัวอักษรขึ้นอยู่กับปริมาณเนื้อหาของเรื่อง หรือความยาวของเรื่อง รูปเล่มหนังสือ และวัยของผู้อ่าน หากเป็นเด็กเล็กถึงชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-ป.3) ควรใช้ขนาดตัวอักษรโตประมาณ 32-38 พอยต์ ส่วนเด็กประถมศึกษาตอนปลาย ใช้ขนาด 18-20 พอยต์

7. รูปเล่มหนังสือ หนังสือสำหรับเด็กควรมีขนาดกะทัดรัด ไม่ใหญ่ กว้างหรือยาว หรือเล็กเกินไป เพราะเด็กจะถือหนังสืออ่านไม่สะดวก อีกทั้งกล้านเนื้อและนิ้วมือยังไม่แข็งแรงพอที่จะรับของเล็กหรือของใหญ่มากเกินไป หนังสือสำหรับเด็กเริ่มเรียนและระดับประถมศึกษาตอนต้น จำนวนหน้าควรอยู่ระหว่าง 8-16, 8-24 หน้า ประถมศึกษาตอนปลาย ประมาณ 16-32 หน้า หรือ 16-48 หน้า ขนาดรูปเล่มที่นิยมจัดทำกัน ได้แก่

7.1 ขนาดพ็อกเก็ตบุ๊ก ขนาดสิบหกหน้ายกเล็ก 13×18.5 เซนติเมตร ในแนวตั้งหรือแนวนอน

7.2 ขนาดสิบหกหน้ายก (ขนาดกลาง) 14×21 เซนติเมตรในแนวตั้งหรือแนวนอน

7.3 ขนาดแปดหน้ายก (ขนาดใหญ่) 18.5×26 เซนติเมตรในแนวตั้งหรือแนวนอน

นอกจากนี้ขนาดรูปเล่มยังสัมพันธ์กับการจัดหน้าของหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือภาพประกอบซึ่งมีรูปภาพเป็นส่วนใหญ่มีคำบรรยายน้อยจึงต้องใช้ขนาดหน้าหนังสือที่ใหญ่พอสมควร การเย็บรูปเล่มต้องแข็งแรง ทนทานต่อการหยิบใช้ของเด็ก การเย็บเล่มมีหลาย

ชนิด เช่น เย็บอก เย็บสน เย็บกี่ เย็บไสสันทากาว เป็นต้น การเลือกเย็บเล่มพิจารณาจากจำนวนหน้าของหนังสือ ชนิดกระดาษ และปกหนังสือ

สมศักดิ์ ศรีมานโชน (2533 : 39–53) กล่าวถึงลักษณะที่ดีสำหรับหนังสือเด็กไว้ดังนี้

1. ชื่อเรื่อง เป็นสิ่งสำคัญและมีหลักในการที่จะจัดทำและตั้งชื่อหนังสือ ดังนี้
 - 1.1 ชื่อเรื่องต้องน่าสนใจมองเห็นแล้วสะดุดตา
 - 1.2 แปลกประหลาด น่าสงสัย และน่าติดตาม
 - 1.3 ชื่อเรื่องสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ซึ่งอาจจะนำมาจากชื่อสถานที่ ชื่อตัวละคร เหตุการณ์
2. หน้าปก หรือปกนอก หน้าปกหนังสือเป็นสิ่งสำคัญในการที่เด็กจะเลือกหนังสือเพื่อที่จะทำไปอ่าน เพราะหน้าปกเป็นสิ่งที่แรกที่จะชักจูงใจให้หยิบมาดู เปรียบเสมือนกับคนหน้าสวยใครก็ชอบ หลักในการจัดทำหน้าปกมีดังนี้
 - 2.1 การจัดทำหน้าปกนั้นต้องศึกษาเรื่องเทคนิคในการวางภาพต่าง ๆ เป็นพิเศษ ซึ่งจะทำให้มีลักษณะชวนอ่าน
 - 2.2 ตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจน
 - 2.3 ภาพ มีสีสันสวยงามและถูกต้อง ภาพต้องสอดคล้องกับชื่อเรื่องและ โครงเรื่องภายใน
 - 2.4 มีภาพและอักษร มีขนาดพอเหมาะสมไม่มากไม่น้อยเกินไป มีรายละเอียดได้บ้างแต่ไม่ควรมีมากเกินไป อย่านำภาพทับตัวอักษรหรือตัวอักษรทับภาพ
 - 2.5 ปกนอกต้องแข็งแรงและทนทาน เมื่อเปิดออกอ่านทางใต้เต็มที่ การเข้ารูปเล่มต้องทำอย่างประณีต นิยมเจาะเป็นรูเย็บด้วยด้ายหรือเชือก ใช้ผ้าหุ้มปกซึ่งทนทานกว่ากระดาษ
3. ชื่อเรื่องและภาพบนหน้าปก
 - 3.1 การวางแบบหน้าปก ควรให้เด่น สะดุดตาเหมาะกับขนาดของหน้าปก มีการเว้นที่ว่างระยะห่างที่เหมาะสมสวยงาม
 - 3.2 ชื่อเรื่องและภาพหน้าปก ต้องสอดคล้องกับโครงเรื่องภายใน ข้อสำคัญต้องมีลักษณะเด่นสะดุดตา อ่านออก ควรมีชื่อผู้แต่ง ผู้เขียนภาพ หรือจะนำไปเขียนหลังปกให้พิจารณาคุณภาพและชื่อเรื่องมีที่ว่างพอหรือไม่ ถ้าเดิมแล้วไม่เหมาะก็ดัดแปลงให้เหมาะสม

4. ขนาดของหนังสือ สำหรับเด็กควรมีขนาดต่างๆ กันออกไปเพราะเด็กมีความสนใจในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ถ้านานเกินไปเห็นบ่อยๆ มองดูซ้ำซากจำเจเด็กก็จะเกิดความเบื่อหน่ายและเลิกสนใจในการอ่าน เพราะวัยเด็กชอบสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ เสมอ ดังนั้นผู้ผลิตหนังสือจึงควรเปลี่ยนขนาดของหนังสือเพื่อสนองความต้องการของเด็ก

5. ลักษณะภาพประกอบที่ดีสำหรับหนังสือเด็ก

สมศักดิ์ ศรีมาโนชน์ (2533 : 50) กล่าวถึงลักษณะภาพประกอบที่ดีสำหรับเด็กดังนี้

1. ควรมีภาพประกอบทุกหน้า เด็กเล็กหรือเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชอบอ่านภาพมากกว่าตัวอักษร เพราะฉะนั้นจึงต้องมีการแต่งหนังสือที่มีภาพประกอบมากอักษรน้อย ถ้าหนังสือสำหรับเด็กประถมนั้นมีตัวหนังสือมากเกินไป จะทำให้เด็กไม่สนใจยิ่งเป็นคนอ่านไม่เก่ง เรียนไม่เก่งอยู่แล้ว ก็ยิ่งหมดกำลังใจและอาจจะหนีเสียไม่รักการอ่าน เด็กวัย 11 – 16 ปี แม้จะดูมีความจำเป็นน้อยกว่าเด็กเล็กแต่ภาพก็มีความสำคัญ เพราะช่วยให้หนังสือเป็นที่น่าสนใจขึ้นมากที่สุดของภาพ ภาพประกอบมีสีสันสวยงาม มองแล้วสะดุดตาไม่เลอะเทอะ หรือซ้อนกันเพราะจะทำให้สายตาเสีย และดูไม่ค่อยรู้เรื่อง ควรใช้ภาพสีมองแล้วสวยงาม เพื่อเป็นเครื่องดึงดูดใจให้อยากอ่าน การให้สีหนังสือส่วนใหญ่ควรให้สีตรงความเป็นจริงตามธรรมชาติ ยกเว้นนิทานต้องการให้ผิดไป และเด็กสามารถเข้าใจว่าเป็นเรื่องสมมติไม่ใช่เรื่องจริง

เด็กเล็ก – 1.1 ชอบสีสดประเภทแม่สี ไม่คำนึงถึงความเป็นจริงและรายละเอียด

1.2 – 1.3 ควรใช้สีสดประเภทแม่สีเช่นเดียวกันแต่การให้สีควรเป็นไปตามธรรมชาติบ้าง

1.4 – 1.5 ใช้สีผสมก็ได้ แต่มีความเป็นจริงตามธรรมชาติ

1.6 – 1.3 ชอบสีผสม ภาพมีรายละเอียดตรงกับความเป็นจริง

ขนาดของภาพหนังสือเด็กกำหนดตายตัวลงไม่ได้ แต่ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับความต้องการและวัยหรืออายุของผู้อ่าน ต้องคำนึงถึงหลักที่ว่า เด็กเล็กชอบภาพโต เด็กโตขึ้นภาพเล็กลงตามลำดับ

6. ขั้นตอนในการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก

จินตนา ไบกาชุย (2534 : 96 – 105) ให้ข้อเสนอแนะในการเขียนหนังสือสำหรับเด็กว่ามี 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นแรก

1.1 กำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจนว่า จะเขียนเรื่องในรูปแบบใด นิทาน นิยายร่วมสมัย เรื่องสั้น สารคดี โดยเน้นความบันเทิงหรือสาระความรู้ หรือคติสอนใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง กำหนดให้แน่นอนและบันทึกไว้

1.2 วางแก่นเรื่อง (Theme) อย่างชัดเจนเพียงเรื่องเดียว

1.3 สร้างโครงเรื่อง (Plot) ให้มีเหตุการณ์ที่น่าสนใจ โดยมีบทนำตอนกลางเรื่องและตอนจบ ทั้งนี้เหตุการณ์ต่างๆ จะต้องมีการกำหนดจุดเร้าใจที่สุด หรือเหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้น ซึ่งเป็นจุดสุดยอดของเรื่อง ซึ่งจะคลี่คลายปัญหาทุกอย่างอันจะนำไปสู่ตอนจบ

1.4 เขียนโครงเรื่องย่อในกระดาษ อ่านทบทวนดูว่าโครงเรื่องถูกใจผู้เขียนหรือไม่

1.5 กำหนดการเขียนบทนำหรือการขึ้นต้นเรื่อง การดำเนินเรื่องตอนกลางและตอนจบอย่างละเอียด โดยดูว่าสนองความพอใจของผู้เขียนหรือไม่

1.6 สร้างตัวละครและอุปนิสัยให้ชัดเจน โดยเฉพาะตัวละครตัวเอก เช่น กำหนดอายุ รูปร่าง นิสัย เป็นต้น

1.7 สร้างรายละเอียด ฉาก ได้แก่ บ้าน สถานที่ ถนนหนทาง บริเวณที่เรื่องราวเกิดขึ้น กำหนดยุคสมัย ระยะเวลาและฤดูกาลให้ถูกต้อง รวมทั้งเสื้อผ้าที่ตัวละครแต่งให้ถูกต้องตามยุคสมัยด้วย เพราะเรื่องสำหรับเด็กส่วนใหญ่ใช้ภาพแสดงรายละเอียดปลีกย่อยเหล่านี้

1.8 ทบทวนดูว่าโครงเรื่องยังสนุกเป็นที่น่าสนใจแก่ผู้เขียนหรือไม่ แล้วนำไปเล่าให้เด็ก 2-3 คนฟัง เพื่อดูว่าเด็กสนุกในการฟังหรือไม่

1.9 ตรวจสอบดูว่าแก่นเรื่องที่แทรกหรือทักษะหรือคุณธรรมตามที่กำหนดไว้ยังคงอยู่ในเรื่องชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจหรือไม่มีลักษณะแอบแฝงอยู่ในเรื่องอย่างแนบเนียนหรือแยกออกเป็นคำสอนชัดเจนต่างหาก จนดูเป็นคำสอนในตอนจบหรือไม่ต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น

1.10 สำรวจดูว่าเรื่องมีการเคลื่อนไหวดีหรือไม่ ตัวละครสำคัญเป็นผู้ดำเนินเรื่องอย่างราบรื่นหรือไม่ เหตุการณ์ต่างๆ สอดคล้องรับกันดีมีเหตุผลหรือไม่

1.11 กำหนดความยาวของเรื่องจะใช้ประมาณกี่หน้า

2. ขั้นที่สอง

2.1 ลงมือเขียนเรื่องอย่างละเอียด ตามที่กำหนดไว้ในขั้นแรกตั้งชื่อเรื่อง

2.2 ทบทวนดูว่าชื่อเรื่องมีความเหมาะสมหรือไม่ เรื่องค่อยๆ ดำเนินไปอย่างเหมาะสมหรือไม่ ตั้งแต่ต้น ตอนกลาง และจบเรื่อง ทั้งหมดมีความสัมพันธ์ต่อเนืองกันหรือไม่ ตั้งแต่ต้น ตอนกลาง และจบเรื่อง ทั้งหมดมีความสัมพันธ์ต่อเนืองกันหรือไม่ แก่นเรื่องที่เน้นมี

อยู่ตลอดเรื่องหรือไม่ ดูว่าเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างเฉียบพลันดึงความสนใจได้หรือไม่ ปัญหาของตัวละครสำคัญได้รับการแก้ไขอย่างมีเหตุผลและสนุกเร้าความสนใจของผู้อ่านหรือไม่ อุปนิสัย ทัศนคติของตัวละครเป็นธรรมชาติเหมือนคนธรรมดาหรือไม่ น่าสนใจหรือไม่ ภาษาสำนวนและคำพูดได้ตอบเป็นภาษาที่ใช้จริงของเด็กหรือไม่ น่าสนใจหรือไม่ เนื้อเรื่องดำเนินไปด้วยเหตุการณ์ รายละเอียดที่แทรกอยู่ในเรื่องมีมากเกินไปจนความต้องการหรือไม่ เรื่องเหล่านี้จะต้องทบทวนและแก้ไขให้เรื่องมีลักษณะที่ดี

2.3 เขียนเรื่องด้วยลายมืออ่านง่ายและเก็บเอาไว้สักระยะหนึ่ง นำมาอ่านใหม่ จนกว่าจะพอใจโดยไม่ปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปให้เพื่อนที่สนิทอ่านเพื่อฟังความคิดเห็นจากนั้นนำไปให้เด็กอ่าน 2-3 คน เพื่อดูว่าอ่านเข้าใจเรื่องโดยตลอดหรือไม่ มีคำยากที่ไม่เข้าใจ ชอบเรื่อง และสรุปเรื่องในตอนจบได้หรือไม่ แล้วปรับปรุงจนพอใจ

3. ขั้นที่สาม

3.1 อ่านทบทวนตลอดเรื่องอีกครั้งหนึ่ง เพื่อตรวจดูสำนวนภาษาที่ใช้และความกลมกลืนของเรื่อง

3.2 ลงมือเขียน หรือพิมพ์ ใส่กระดาษด้วยลายมือที่ชัดเจน

3.3 การทำต้นฉบับที่เป็นหนังสือการ์ตูน จะต้องจัดทำเป็นบทสคริปต์ ตัวละคร มีคำพูดได้ตอบและคำบรรยายเรื่องและคำพูด

3.4 การจัดทำต้นฉบับที่เป็นหนังสือภาพสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนหรือหนังสือภาพประกอบเด็กสำหรับชั้นประถมศึกษา ซึ่งมีรูปภาพประกอบทุกหน้า ควรทำต้นฉบับในทำนองคัมภีร์ ซึ่งเป็นรูปเล่มจำลอง กำหนดเนื้อเรื่องลงใจแต่ละหน้าพร้อมเลขหน้า ถ้าเป็นไปได้กำหนดรายละเอียดภาพลงไปด้วย อาจเป็นภาพขยาย ๆ หรือเว้นที่ไว้สำหรับใส่ภาพ จะช่วยให้เรื่องกับภาพในแต่ละหน้าผสมกลมกลืนอ่านราบรื่นโดยตลอด และยังช่วยให้ผู้วาดจัดภาพประกอบในหน้าได้สวยงามเหมาะสมกับเรื่องด้วย

3.5 เมื่อจัดทำต้นฉบับเรียบร้อยแล้ว อ่านทบทวนต้นฉบับอีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้าย เพื่อตรวจดูความเรียบร้อยของทุกอย่างในฉบับ โดยเฉพาะการสะกดตัวการ์นต์และวรรคตอน

3.6 จัดส่งต้นฉบับไปยังบรรณาธิการ เพื่อจัดทำรูปภาพประกอบหรือถ้าวาดภาพได้เองก็เริ่มลงมือวาดภาพประกอบ หรือจัดหาภาพประกอบตามเรื่อง การวาดภาพประกอบให้วาดลงในกระดาษต่างหาก ไม่วาดลงในต้นฉบับเรื่องหรือคัมภีร์

7. การประเมินหนังสือสำหรับเด็ก

ชุตินา ตัจจานนท์ (2533 : 44) ได้ให้เกณฑ์ในการประเมินคุณค่าหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. ด้านโครงเรื่อง
 - 1.1 เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน หรือไม่เยิ่นเย้อมากเกินไปที่จะจำ
 - 1.2 มีความสัมพันธ์กับพื้นฐานประสบการณ์ของเด็ก
 - 1.3 มีเงื่อนไขที่สนุกสนานชวนติดตาม
 - 1.4 คลี่คลายเงื่อนไขได้เร็ว
 - 1.5 เรื่องจบลงด้วยดีทำให้ผู้อื่นมีความสุข
2. ด้านตัวละคร
 - 2.1 ตัวละครมีวัยใกล้เคียงกับเด็ก เพราะเด็กยังยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง
 - 2.2 บทบาทของตัวละครเด่นช่วยให้จดจำได้ดี
 - 2.3 ตัวละครน้อย
3. ด้านสำนวนภาษา
 - 3.1 ภาษาง่าย สั้น ชัดเจน ถูกต้อง เหมาะสมกับเรื่องและวัยของเด็ก
 - 3.2 ภาษาเหมาะสมกับบุคลิกของตัวละคร ตรงตามสมัยในเรื่อง
4. ฉากหรือบรรยากาศในเรื่อง
 - 4.1 เป็นบรรยากาศที่เด็กคุ้นเคยหรือมีประสบการณ์
 - 4.2 บรรยากาศช่วยเสริมสร้างประสบการณ์

8. หนังสือภาพ

มีผู้ให้ความหมายของหนังสือภาพไว้มากมาย ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ดังนี้

รัตพร ชังชาติ (2531 : 107) ให้ความหมายของหนังสือภาพ คือ หนังสือที่มีรูปภาพเป็นส่วนอธิบายเรื่อง ซึ่งโดยทั่วไปมีไว้สำหรับเด็กวัยก่อนเข้าเรียนที่ยังอ่านหนังสือไม่ได้ แต่เด็กสามารถอ่านเรื่องราวจากภาพหรือผู้ใหญ่อ่านเรื่องให้ฟัง

วินัย รอดจ้าย (2539 : 14) ได้ให้ความหมายของหนังสือภาพว่า หมายถึง หนังสือที่เน้นแสดงเรื่องราวด้วยภาพประกอบให้เห็นเด่นชัดมากกว่าเรื่องราวที่นำเสนอ ดังนั้นส่วนใหญ่จึงมีรูปแบบที่เต็มไปด้วยภาพวาดหรือภาพประกอบอื่น ๆ ตลอดทั้งเล่ม เรื่องหรือตัวอักษรเป็นเพียงส่วนขยายให้ภาพสมบูรณ์ขึ้นเท่านั้น

จากความหมายของหนังสือภาพที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า หนังสือภาพเป็นหนังสือสำหรับเด็กวัยก่อนเรียนที่ภาพมีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง ภาพและเนื้อเรื่องมีความสำคัญเท่ากัน ผู้อ่านจะได้ดูทั้งภาพและอ่านคำบรรยายไปพร้อมกัน ซึ่งเด็กจะได้รจากการอ่านเรื่องจากภาพหรือจากผู้ใหญ่อ่านให้ฟังก็ได้

9. ประเภทของหนังสือภาพ

สมพร จารุณัฐ (2541 : 12-21) ได้แบ่งหนังสือภาพออกเป็นหลายประเภทดังต่อไปนี้

1. หนังสือที่แสดงตัวเลขและจำนวนนับ

หนังสือประเภทนี้เหมาะสำหรับเด็กวัยก่อนเรียนและวัยเริ่มเรียนแสดงตัวเลข 1-10 และจำนวนนับ โดยมีภาพประกอบ เด็กจะได้รู้จักตัวเลข รู้จักสังเกต และเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงและตัวเลข รวมทั้งได้เรียนรู้ศัพท์และความหมายของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับคน สัตว์ และสิ่งของ ซึ่งผู้เขียนมักจะนำมาแสดงแทนจำนวนนับของตัวเลขด้วย

2. หนังสือที่แสดงตัวอักษร

หนังสือประเภทนี้เหมาะสำหรับเด็กวัยก่อนเรียนและวัยเริ่มเรียน อาจจะเป็นหนังสือที่แสดงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ในภาษาไทยหรือแสดงตัวอักษรของภาษาอังกฤษ เด็กจะมีโอกาสสังเกตเกี่ยวกับเครื่องหมายอันเป็นตัวอักษร รู้จักเปรียบเทียบเสียงกับตัวอักษร รู้จักคำศัพท์ที่ผู้เขียนนำมาแสดงเป็นตัวอย่างและเข้าใจความหมายของคำศัพท์จากการดูภาพประกอบ

3. หนังสือของเล่น

หนังสือประเภทนี้เหมาะสำหรับเด็กวัยก่อนเรียนและวัยเริ่มเรียน หนังสือประเภทนี้นอกจากจะผลิตด้วยกระดาษเหมือนหนังสือปรกติแล้ว ยังอาจจะผลิตขึ้นจากวัสดุต่าง ๆ เช่น กระดาษแข็ง พลาสติก ฝ้าย เป็นต้น หนังสือประเภทนี้บางชนิดอาจจะแสดงภาพสามมิติ ผู้อ่านหรือผู้ฟังมักจะเพลิดเพลินกับการฟังเรื่องและดูภาพที่สวยงาม และใช้จินตนาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องราวกับภาพ บางชนิดอาจเป็นหนังสือที่ผู้อ่านสามารถเข้าร่วมกิจกรรม เช่น ชักหรือดึงแถบกระดาษซึ่งจะทำให้ภาพเคลื่อนไหวได้ หรือบางครั้งอาจมีการเล่นเกมที่เกี่ยวกับภาพและข้อความ เป็นต้น หนังสือที่สร้างขึ้นและผู้อ่านอาจจะเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ด้วยนี้อาจจะมีเนื้อหาหลากหลายส่วนใหญ่จะมุ่งให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินและได้เรียนรู้เรื่องราวและความคิดรวบยอดต่าง ๆ ส่งเสริมให้เด็กในวัยก่อนเรียนเกิดพัฒนาการทั้งทางการใช้ภาษา ทางความคิด ทางบุคลิกภาพและทางสังคม

4. หนังสือที่แสดงความคิดรวบยอด

หนังสือประเภทนี้เหมาะสำหรับเด็กวัยก่อนเรียนและวัยเริ่มเรียน เป็นหนังสืออีกประเภทหนึ่งที่พยายามแสดงความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม โดยการใช้ภาพและเส้นช่วยทำความเข้าใจ เช่น หนังสือที่แสดงรูปทรงเรขาคณิตเพื่อให้เด็กในวัยเยาว์เข้าใจเรื่องของเส้นตรง วงกลม รูปทรงหลายเหลี่ยม หนังสือที่แสดงความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี ขนาด ระยะทาง ทิศทาง แสดงสิ่งที่ตรงข้ามกัน เช่น มีด – สว่าน สกปรก – สะอาด เป็นระเบียบ – รกรุงรัง ข้างบน – ข้างล่าง ข้างนอก – ข้างใน เป็นต้น

5. หนังสือที่แสดงเกี่ยวกับคน สัตว์ สิ่งของและสถานที่

หนังสือประเภทนี้เหมาะสำหรับเด็กวัยก่อนเรียนและวัยเริ่มเรียน เป็นหนังสือภาพสวยงามเกี่ยวกับคน สัตว์ สิ่งของ หรือสถานที่ พร้อมกับคำศัพท์หรือคำอธิบายสั้น ๆ แทนความหมายที่แสดงด้วยภาพ เช่น หนังสือภาพแนะนำให้รู้จักบุคคลที่มีอาชีพต่าง ๆ เช่น ครู หมอ ตำรวจ แนะนำให้รู้จักสัตว์เลี้ยงต่าง ๆ เช่น สุนัข แมว นก แนะนำให้รู้จักสิ่งของ เช่น ผลไม้ อวัยวะของร่างกาย ลักษณะภูมิประเทศและแนะนำให้รู้จักสถานที่ที่เด็กอาจจะมีโอกาสไปเยี่ยมชม เช่น ชายทะเล ภูเขา เป็นต้น

6. หนังสือแสดงภาพโดยไม่มีตัวหนังสือ

หนังสือประเภทนี้เหมาะสำหรับเด็กวัยก่อนเรียนและวัยเริ่มเรียน ภาพที่ปรากฏในหนังสือประเภทนี้จะต้องสามารถสะท้อนเป็นเรื่องราวได้ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้จินตนาการ ความคิด และความสามารถทางภาษาเล่าเรื่องจากภาพ อาจจะเป็นการเล่าปากเปล่าหรือเล่าด้วยการเขียน เป็นการส่งเสริมให้เกิดการอภิปรายและตีความหมายจากภาพด้วย

7. หนังสือภาพประเภทเรื่องอย่างง่าย

หนังสือประเภทนี้เหมาะสำหรับเด็กวัยเริ่มเรียน มีภาพเป็นส่วนประกอบสำคัญ แต่จะมีเรื่องราวที่มีเค้าโครงเรื่องง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ผู้เขียนจะต้องใช้ภาษาด้วยความระมัดระวังเพื่อเด็กในวัยเริ่มเรียนจะสามารถอ่านได้ด้วยตนเอง หนังสือภาพสำหรับเด็กวัยเริ่มเรียนที่ผู้เขียนไม่ระมัดระวังเลือกใช้คำและประโยคที่เข้าใจง่ายสำหรับเด็ก เช่น เรื่องเกี่ยวกับการผจญภัย เรื่องลึกลับ เรื่องเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ เรื่องเชิงวิทยาศาสตร์ เรื่องมหัศจรรย์ต่าง ๆ และเรื่องเกี่ยวกับเวทมนตร์คาถา เป็นต้น

หนังสือภาพประกอบเรื่องอย่างง่ายนี้เหมาะสำหรับเด็กระดับประถมศึกษาในช่วงต้นด้วย เพราะเด็กในวัยนี้ยังอ่านหนังสือไม่คล่อง เรื่องที่แต่งสั้น ๆ และใช้ภาษาง่าย ๆ จึงช่วยฝึกการอ่านได้เป็นอย่างดี

8. หนังสือภาพประกอบเรื่อง

หนังสือภาพประเภทต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ยกเว้นหนังสือภาพประกอบเรื่องอย่างง่าย ส่วนใหญ่จะเสนอเนื้อหาผ่านภาพ ภาพประกอบเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะหนังสือภาพที่ให้ความรู้เกี่ยวกับความคิดรวบยอด การนับเลข การแนะนำให้รู้จักตัวอักษร รวมทั้งหนังสือภาพที่ไม่มีตัวหนังสือเลย หนังสือเหล่านี้โดยปกติจะไม่มีเนื้อหาแต่งเป็นเรื่องที่มีเค้าโครงเรื่องติดต่อกัน แต่จะมีภาพที่สะท้อนเนื้อหาตามสาระสำคัญของหนังสือหรือตามลำดับ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสาระสำคัญของหนังสือ เช่น ตามลำดับอักษร หรือตามลำดับตัวเลข

10. คุณค่าของหนังสือภาพ

หนังสือภาพเป็นวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทหนึ่ง (สมพร จารุณี, 2538 : 35–43) กล่าวถึงคุณค่าของวรรณกรรมไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. พัฒนาการทางภาษา งานวรรณกรรมสามารถส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กได้เป็นอย่างดี หากพ่อแม่หรือครูให้เด็กได้มีโอกาสดูหนังสือภาพ อ่านหนังสือภาพประกอบเรื่องให้เด็กฟังบ่อย ๆ การที่เด็กได้ค้นเคยกกับคำ เสียง ความหมาย ได้ฝึกฝนการพูด รู้จักคำศัพท์ การใช้ภาษาและรู้จักสังเกตรายละเอียดต่าง ๆ ของภาพ เด็กมักจะมีความสามารถในการพูด การฟัง และมีความรู้ในการใช้คำศัพท์ต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และคล่องแคล่ว

2. พัฒนาการทางความคิดและสติปัญญา วรรณกรรมมีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการทางความคิดและสติปัญญาด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ด้านการสังเกต การใช้หนังสือภาพที่มีขนาดใหญ่ สีสันสะดุดตาทำให้เด็กดูและกระตุ้นให้สังเกตสิ่งที่ปรากฏในภาพ จะทำให้เด็กได้พัฒนาความสามารถในการสังเกต โดยพิจารณารายละเอียดต่าง ๆ ในภาพ

2.2 การใช้หนังสือภาพ หนังสือภาพประกอบเรื่อง และหนังสือประเภทอื่น ๆ เป็นเครื่องมือให้เด็กรู้จักเปรียบเทียบ เช่น เปรียบเทียบความแตกต่างด้านขนาด รูปร่าง รูปทรง หรือวิวัฒนาการของสิ่งต่าง ๆ เปรียบเทียบลักษณะนิสัยของตัวละคร สถานที่และเหตุการณ์ เป็นต้น

2.3 การจัดกลุ่มหรือการจัดประเภทหนังสือภาพที่แสดงความคิดรวบยอดแสดงเกี่ยวกับสี รูปร่าง ขนาด สามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการจัดกลุ่ม จัดประเภท หากเป็นหนังสือที่แสดงถึงสัตว์ประเภทต่าง ๆ ก็สามารถส่งเสริมให้เด็กจัดประเภทสัตว์ตามขนาดรูปร่าง ลักษณะที่อยู่อาศัย และตามอาหารที่กิน

2.4 การจัดลำดับ หนังสือประเภทบันเทิงคดีที่ผู้แต่งเรียบเรียงเรื่องราวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับ วัน เวลา เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน - หลัง จะช่วยให้เด็กเข้าใจเกี่ยวกับการจัดลำดับ

2.5 การสรุปความ การให้เด็กเล่าเรื่องที่ได้อ่านหรือได้ฟัง ช่วยส่งเสริมความสามารถในการสรุปความ

2.6 การนำความรู้ไปใช้ เด็กควรได้รับโอกาสให้ลงมือปฏิบัติจริงหรือนำความรู้ความเข้าใจหรือทักษะบางอย่างไปใช้ด้วย เช่น การวาดภาพ ลากเส้น ฯลฯ ภายหลังจากดูหนังสือเกี่ยวกับรูปทรง

2.7 การวิพากษ์วิจารณ์ การที่เด็กได้มีโอกาสสนทนา อภิปราย เรื่องราว เหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน การได้แสดงความคิดเห็นพร้อมกับอธิบายเหตุผล การที่พ่อแม่หรือครูใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการอภิปราย จะทำให้เด็กมีการพัฒนาความคิด วิพากษ์วิจารณ์

3. การพัฒนาบุคลิกภาพ การที่เด็กในวัยต่างๆ ได้มีโอกาสอ่านวรรณกรรม จะได้สัมผัสเรียนรู้เกี่ยวกับบุคคล เหตุการณ์ ปัญหา และอุปสรรค ความใฝ่ฝัน การต่อสู้ ได้เรียนรู้ความทุกข์ความสุขของตัวละคร จะส่งผลให้เด็กรู้จักตนเอง รู้จักควบคุมอารมณ์ เข้าใจคนอื่น เข้าใจตนเอง นับถือตนเองและรู้จักที่จะยอมรับและนับถือผู้อื่น

4. พัฒนาการทางสังคม วรรณกรรมที่เด็กอ่านช่วยให้เด็กเข้าใจความสัมพันธ์ของตนเองและสิ่งแวดล้อม เรียนรู้ที่จะสร้างสัมพันธ์ภาพกับสมาชิกในครอบครัวเป็นอันดับแรก เรียนรู้ที่จะปฏิบัติต่อผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกของคนอื่น ยอมรับความคิดเห็น รู้จักบทบาทสำคัญของบุคคลต่างๆ รวมทั้งบทบาทของตนเองในครอบครัวและชุมชน

การจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจอง

1. ความหมายของคำคล้องจอง

คำคล้องจอง (Nursery Rhymes) คำคล้องจอง หรือร้อยกรองสำหรับเด็กปฐมวัย นั้นได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของคำคล้องจองไว้ ดังนี้

สุมนา พานิช (2531 : 100) คำคล้องจอง หมายถึง คำประพันธ์ อาจเป็นโคลง กลอน ฯลฯ ซึ่งใช้ถ้อยคำง่าย ๆ เหมาะสมกับวัยของเด็กมีเนื้อหาสาระง่าย ๆ เด็กท่องแล้วเกิดความสนุกสนาน

เครือรัตน์ เรื่องแก้ว (2534 : 1) คำคล้องจอง หมายถึง คำที่รับสัมผัสถูกต้องกัน ไม่ขัดกันคล้องจองสัมผัสกันด้วยรูปสระ และตัวสะกด

พัฒนา ชัชพงศ์ (2535 : 8) คำคล้องจอง หมายถึง คำประพันธ์ต่าง ๆ อาจเป็น โคลง กลอน กาพย์ ฯลฯ ซึ่งใช้ถ้อยคำง่าย ๆ และไม่ยากมากนักเหมาะกับวัยของเด็ก มีเนื้อหาสาระง่าย ๆ เด็ก ๆ ท่องแล้วเกิดความสุขสนุกสนาน

กิติ วรรณจิต (2535 : 43) คำคล้องจอง เป็นคำที่มีเสียงสัมผัสสระ ทำให้ง่ายต่อการออกเสียง ง่ายต่อการจดจำ และหากนำมาเรียงเป็นเรื่องเป็นราวต่าง ๆ ก็จะเป็นเรื่องที่ น่าสนใจติดตามอ่าน เด็ก ๆ จะชอบอ่านข้อความที่มีเสียงคล้องจองกันมาก นอกจากนี้การฝึกเขียน คำคล้องจองยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเขียนหรือแต่งคำประพันธ์ประเภทร้อยกรองต่าง ๆ ต่อไปในอนาคตด้วย

สรุปได้ว่า คำคล้องจอง หมายถึง ร้อยกรอง หรือคำประพันธ์ต่าง ๆ เช่น โคลง กลอน กาพย์ ซึ่งใช้ถ้อยคำและเนื้อหาสาระง่าย ๆ มีเสียงสัมผัสสระ ง่ายต่อการออกเสียง และง่ายต่อการจดจำ เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก เมื่อเด็กได้ท่องประกอบท่าทาง หรือประกอบการเล่นนิ้วมือแล้วเกิดความสุขสนุกสนาน

2. ความสำคัญของคำคล้องจอง

การท่องคำคล้องจองสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ถือว่ามีความสำคัญและมีความจำเป็นมาก ตามที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 33) กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของคำคล้องจองไว้ดังนี้

1. ทำให้เด็กสนุกสนาน
2. ช่วยให้การใช้ภาษาดีขึ้น
3. เตรียมความพร้อมสู่การอ่าน
4. ฝึกคิด ฝึกจำ

จิระประภา บุญนิศย์ (ม.ป.ป. : 71) กล่าวถึงจุดมุ่งหมาย หรือความสำคัญในการสอนบทร้อยกรอง หรือ คำคล้องจองให้แก่เด็กไว้ดังนี้

1. เพื่อสนองความต้องการทางธรรมชาติในเรื่องของจังหวะ เด็ก ๆ มีความสนใจ มีความสุขที่ได้ทำเสียงหรือท่าทางให้เข้ากับจังหวะ หรือ ได้ฟังเสียงที่เป็นจังหวะ
2. เพื่อช่วยปกป้องและส่งเสริมพัฒนาการทางด้านจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
3. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็ก ช่วยให้เด็กใช้ภาษาได้ดี

ใช้ถ้อยคำที่ถูกต้อง ชัดเจน สามารถใช้ระดับเสียงแสดงออกซึ่งความรู้สึกได้ตรงความหมาย เช่น ประหลาดใจ ดีใจ กลัว ตกใจ เสียใจ ฯลฯ

4. ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การใช้วรรคตอน ก่อนที่จะอ่านหนังสือออก ซึ่งเป็นการฝึกฝนตามธรรมชาติ

5. เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยฝึกฝนเด็กให้รู้จักสังเกต
6. เพิ่มพูนความรู้ในด้านต่าง ๆ ให้แก่เด็ก
7. ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์มากขึ้น
8. ช่วยให้ผู้ใหญ่และเด็กมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

สุมนา พานิช (2531 : 100) กล่าวถึงความสำคัญของคำคล้องจองไว้ว่า คำคล้องจอง มีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาภาษา
2. เพื่อฝึกความจำ
3. เพื่อให้เข้าใจบทเรียนดียิ่งขึ้น
4. เพื่อให้สนุกสนานเพลิดเพลิน
5. เพื่อฝึกระเบียบวินัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2531 : 461) กล่าวถึงความสำคัญของคำคล้องจองไว้ว่าวัตถุประสงค์ของกิจกรรมคำคล้องจอง มีดังนี้คือ

1. เพื่อให้เด็กมีความสนุกสนาน จิตใจร่าเริงแจ่มใส
2. เพื่อพัฒนาด้านภาษาของเด็ก
3. เพื่อฝึกความจำให้แก่เด็ก
4. ฝึกการเคลื่อนไหวเป็นจังหวะคำคล้องจอง

พัฒนา ชัชพงศ์ (2535 : 8) กล่าวว่า การท่องคำคล้องจองนั้นมีจุดประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเตรียมเด็กให้สงบ
2. เพื่อพัฒนาภาษา
3. เพื่อฝึกความจำ
4. เพื่อทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน
5. เพื่อฝึกระเบียบวินัยและพร้อมที่จะทำกิจกรรมต่อไป

ถ้ารับรายละเอียดของความสำคัญนั้นจะขอนำมากล่าวเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก) เป็นเทคนิคที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนั้นถ้านำคำคล้องจองมาให้เด็กท่องในช่วงกิจกรรมการทักทาย การนำเข้าสู่บทเรียนระหว่างดำเนินกิจกรรม และการสรุปบทเรียน หรือก่อนกลับบ้านนั้น มีความสำคัญมากทีเดียวตามที่ (พัชรี เจตน์เจริญรักษ์, 2537 : 39) กล่าวว่า ครูสามารถใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบในช่วงใดของกิจกรรมก็ได้ ที่เห็นว่าเด็กไม่สนใจทำกิจกรรม เช่น ช่วงเริ่มต้น กิจกรรมหลัก หรือช่วงต่อระหว่างกิจกรรม การใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ จึงเป็นเทคนิคที่ควรใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การเชิดหุ่น การใช้ท่าทาง การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง การเล่านิทาน ฯลฯ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถตามวัย และความพอใจของเด็กเป็นหลักเสมอ

2. เพื่อพัฒนาภาษา เพราะภาษาถือเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งสำหรับการพัฒนาการด้านต่าง ๆ เช่น ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ของเด็กเริ่มตั้งแต่การฟังไปสู่การรับรู้ เกิดเป็นความจำ ความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกต่าง ๆ จะถ่ายทอดออกมาโดยผ่านภาษา การพูด (ศิริมาศ แก้วเจริญวงศ์, 2541 : 18) ถือเป็นการแสดงออกทางพัฒนาการทางภาษาด้านหนึ่ง แล้วพัฒนาไปสู่การเขียนและการอ่านต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้คือการพัฒนาทักษะทางภาษา ซึ่งสอดคล้องกับ (บันลือ พฤษะวัน, 2536 : 22) ที่กล่าวว่า พัฒนาการทางภาษา หมายถึง ทักษะทางภาษาที่รวมเอาความเข้าใจ ความสามารถที่จะหาคำศัพท์ การออกเสียง สามารถที่จะผูกประโยคได้ ใช้ภาษาในการสื่อความหมายได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การให้เด็กได้ท่องคำคล้องจองแล้วเด็กมีพัฒนาการทางภาษา เนื่องจากเด็กได้ฝึกการออกเสียง การเลียนเสียงซ้ำ ๆ บ่อย ๆ เด็กจะเกิดความจำและเข้าใจ ความหมายคำศัพท์ และเนื้อหาในคำคล้องจองที่ท่องได้

3. เพื่อฝึกความจำ การท่องคำคล้องจองนั้น เด็กได้ฝึกความจำ ตามที่ กิลฟอร์ด (Guilford) ได้กล่าวถึงความหมายของการจำ (Memory) เป็นความสามารถทางสติปัญญาของมนุษย์ในการสะสมเรื่องราว หรือข่าวสาร และสามารถระลึกได้เมื่อเวลาผ่านไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2537 : 106) ซึ่งสอดคล้อง กับ พรทิพย์ ศิริสมบุญณเวช (2543 : 131) ที่กล่าวว่า การท่องจำคือ กฎของการฝึกฝน และการกระทำซ้ำ (Law of practice) ที่ตรงกับทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของ ธอร์นไดค์ (Thorndike) ในกฎการเรียนรู้ ที่เป็นกฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ ย่อมจะทำให้เกิดความสมบูรณ์ถูกต้อง (อารี พันธุ์มณี, ม.ป.ป. : 124) เช่นเดียวกันหากเด็กได้ท่องคำคล้องจองอย่างสม่ำเสมอก็ย่อมจะเกิดความจำและเป็นความเข้าใจในที่สุด

4. เพื่อให้เกิดความสุขสนานเปล็ดเปล็ด การท่องคำคล้องจองทำให้เกิดความสุขสนานเปล็ดเปล็ด มีอารมณ์และจิตใจที่ดี ดังที่ (ณรงค์ ทองปาน. 2536 : 51) กล่าวว่า ร้อยกรองสำหรับเด็กผู้ชาย ซึ่งเป็นข้อความคล้องจองแบบคำกลอน แต่มีขนาดสั้น ให้เด็กร้องเล่นเพื่อความสุขสนานเปล็ดเปล็ดนั่นเอง ถ้ามีการท่องคำคล้องจองประกอบท่าทางและจังหวะ หรือท่องคำคล้องจองประกอบการเล่นนิ้วมือก็จะยิ่งเพิ่มความสุขสนานให้กับเด็กมากขึ้น เด็กจะลืมเรื่องอื่น ๆ ไปชั่วขณะเนื่องจากมีความเปล็ดเปล็ดกับการได้ท่องคำคล้องจอง ทั้งนี้เด็กบางคนอาจมีจินตนาการคล้อยตามไปกับเนื้อหาในคำคล้องจองนั้นด้วย

5. เพื่อฝึกระเบียบวินัยและพร้อมที่จะทำกิจกรรมต่อไป การท่องคำคล้องจองเพื่อให้เด็กมีระเบียบวินัยกล่าวคือ ในขณะที่เด็กกำลังเล่นส่งเสียงดัง เมื่อได้ยินคำคล้องจองเด็กจะค่อย ๆ สงบลงและกลับมานิ่งที่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ถ้าครูฝึกอย่างสม่ำเสมอเด็กจะปฏิบัติจนติดเป็นนิสัย

ดังนั้น สรุปได้ว่า การท่องคำคล้องจองมีความสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยมาก เพราะทำให้เด็กได้มีพัฒนาการครบทุกด้าน เช่น ทางด้านร่างกาย เด็กได้เรียนรู้จังหวะ ท่าทาง และได้บริหารร่างกายให้แข็งแรง ทางด้านอารมณ์ – จิตใจเด็กได้รับความสนุกสนานเปล็ดเปล็ด ทางด้านสังคมเด็กได้ฝึกความมีระเบียบวินัย เรียนรู้ข้อตกลงกฎระเบียบภายในห้องเรียน และการยอมรับจากเพื่อน และทางด้านสติปัญญาเด็กได้ฝึกความจำ เข้าใจบทเรียนดียิ่งขึ้น และที่สำคัญเด็กมีพัฒนาการทางภาษามากขึ้นด้วย

3. ประเภทของคำคล้องจอง

กิฟลี วรรณฉวี (2535 : 43) ได้จัดแบ่งประเภทของคำคล้องจองตามจำนวนของคำ ๆ ดังนี้

1. คำคล้องจองที่มี 2 คำ คือ กลุ่มคำที่มีคำกลุ่มละ 2 คำ และมีเสียงคล้องจองกันระหว่างกลุ่ม โดยคำท้ายของกลุ่มคำหน้าสัมผัสกับคำแรกของกลุ่มคำหลังเรื่อยไป

2. คำคล้องจองที่มี 3 คำ คือ กลุ่มคำที่มีคำกลุ่มละ 3 คำ และมีเสียงคล้องจองกันระหว่างกลุ่ม โดยคำท้ายของกลุ่มคำหน้าสัมผัสกับคำที่ 1 หรือ 2 ของกลุ่มคำหลังเรื่อยไป

3. คำคล้องจองที่มี 4 คำ คือ กลุ่มคำที่มีคำกลุ่มละ 4 คำ และมีเสียงคล้องจองกันระหว่างกลุ่มโดยคำท้ายของกลุ่มคำหน้าสัมผัสกับคำที่ 1 หรือ 2 ของกลุ่มคำหลังเรื่อยไป

นอกจากนี้แล้วยังมีนักการศึกษาหลายท่าน แบ่งประเภทของคำคล้องจองไว้แตกต่างกันดังนี้

ปราณี เชียงทอง (2536 : 56 – 60) กล่าวถึงประเภทของคำคล้องจองไว้ว่า คำคล้องจองประกอบด้วย บทกล่อมเด็ก บทเด็กเล่น และบทกลอน (Nursery Rhymes) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. บทกล่อมเด็ก เป็นบทกลอนที่หลังไหลมาจากอารมณ์ โดยไม่ได้คิดตกแต่ง ให้มีความประณีตแต่อย่างใดเป็นการผูกคำให้สัมผัสคล้องจองกันไปเรื่อย ๆ ไม่มีลักษณะบังคับให้ลึกซึ้งซับซ้อน นึกสิ่งใดได้ก็ว่าออกไปตามใจชอบ บทกล่อมเด็กเป็นคำคล้องจองที่บรรยายถึงความรักและความห่วงใยที่มารดาพึงมีต่อบุตรน้อย อย่างเหลือล้น จนต้องระบายออกมาเป็นถ้อยคำที่อ่อนหวานไพเราะจับใจ และใช้สรรพนามเรียกบุตรน้อยด้วยการแสดงความห่วงหาอาทรอย่างที่สุด ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบทกล่อมเด็ก

นอนไปเถิดเอ๋ย	ขวัญข้าวเจ้าเกิดในคอกบัว
เลี้ยงไว้หวังจะได้เป็นเพื่อนตัว	ทูนหัวเจ้าคนเดียวเอ๋ย

2. บทปลอบเด็กและบทขู่เด็ก มักจะยกเอาชื่อสัตว์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ใกล้ตัวเด็กมาแต่งเป็นคำคล้องจอง ในยามที่เด็กไม่ยอมนอนหลับง่าย ๆ มารดาก็จะขู่ด้วยความรักและความเอ็นดู ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบทปลอบเด็ก เมื่อยามเค็งงอแง หรือหกล้ม มีดังนี้

จิงโจ้เอ๋ย	มาไล่สำเภา	มาไนไล่เห่า
จิงโจ้ตกน้ำ	มาไนไล่ซ่า	จิงโจ้ดำหนี
ไต่กล้วยสองหวี	ทำขวัญจิงโจ้	โหฮิ้วโหฮิ้ว

ตัวอย่างบทขู่เด็ก

อ้ายแมวห่างวเอ๋ย	ตัวมันยาวไม่น้อย
เด็กนอนไม่หลับ	มากินตับเสี้ยสั๊กหน้อย

หนึ่งเถิดอ้ายแมวห่างวเอ๋ย

3. บทเด็กเล่น เด็กเล็ก ๆ รู้จักร้องรำทำเพลง และรู้จักสร้างคำหรือบทเด็กเล่นมาประกอบการเล่นของตน เป็นธรรมชาติของเด็กที่ชอบบทกลอนและดนตรี เด็กถูกสอนให้คุ้นเคยกับคำคล้องจองมาตั้งแต่ยังนอนเปล เด็กจึงชอบคำคล้องจองและรู้จักคิดถ้อยคำคล้องจองมาร้องเล่นกัน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างบทเด็กเล่น

วีร์ข้าวสาร สองทะนานข้าวเปลือก

เลือกห้องโบลาน เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน

พานเอาคนข้างหลังไว้

บทเด็กเล่นนั้นมีแทบทุกเรื่องที่เป็นที่สนใจในชีวิตประจำวันของเด็กไทยในสมัยก่อน บทเด็กเล่น หรือบทกล่อมเด็กมีในทุกชาติทุกภาษา ตามที่ (ณรงค์ ทองปาน. 2536 : 46) กล่าวว่าเพลงกล่อมเด็กนั้นมีทุกชาติทุกภาษาทั่วโลก กล่าวคือ เป็นของสากล ชาติทางยุโรป เรียกว่า Mother Goose ในอเมริกาเรียกว่า Lullaby ชนชาติเก่าแก่ เช่น อินเดียแดงหรือในประเทศแถบเอเชียใกล้ ๆ ไทย เช่น พม่า เขมร ลาว มอญ สำหรับของชาวยุโรปก็มี เช่น บทเด็กเล่นสำหรับเล่นนิ้วมือนิ้วเท้าของเด็ก ๆ โอลิเวอร์ โกลด์สมิธ (Oliver Goldsmith) ชาวอังกฤษ ได้สอนให้เด็ก ๆ ทุกคนที่เขารู้จักเล่นเกมนี้ด้วยมือ (ปราณี เชียงทอง. 2536 : 61) สำหรับประเทศไทยของเรานั้น เป็นชาติที่มีขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมที่ดั้งเดิม ประกอบกับภาษาไทยมีเสียงเป็นดนตรี และคนไทยมีนิสัยเจ้าบทเจ้ากลอนรักสนุก จึงมีเพลงกล่อมเด็กมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้วซึ่งสอดคล้องกับสุทธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ที่กล่าวว่า เพลงกล่อมเด็ก (Lullaby) เป็นคติชนวิทยา หรือคติชาวบ้าน (Folklore) แขนงหนึ่ง ซึ่งจัดอยู่ในประเภทที่ใช้ภาษาเป็นสื่อ (Verbal) มีการสืบทอดจากปากต่อปากสืบทอดกัน โดยไม่มีการขีดเขียนเป็นลายลักษณ์ จึงเป็นพวกรมุขปาฐะ (Oral Tradition) เพลงกล่อมเด็กมีลักษณะเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้าน มีบทบาทหน้าที่และเป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ของชุมชนนั้น ๆ (สุทธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. 2534 : 7)

ณรงค์ ทองปาน (2536 : 45 – 52) กล่าวถึงประเภทของคำคล้องจองไว้ว่า คำคล้องจองหรือ ร้อยกรอง (Poetry) สำหรับเด็กนั้นอาจจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ร้อยกรองสำหรับเด็กเล็ก (Nursery Rhymes)

1.1 เพลงกล่อมเด็ก เป็นวรรณคดีประเภทมุขปาฐะ (Oral Literature) ซึ่งน่าจะมีวิวัฒนาการมาจากการเล่านิทานหรือนิยายให้เด็กฟังเวลาก่อนนอน โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน นอนหลับง่ายและอบอุ่นใจว่า ขณะที่ตนนอนหลับนั้นมีคนอยู่เป็นเพื่อนคอยทะนุถนอมอยู่ข้าง ๆ ด้วย แต่การเล่านิทานนั้นย่อมเป็นภาระแก่ผู้เล่า จึงมีผู้คิดเอาทำนองเพลงที่มีลีลาซ้ำ ๆ แทรกเข้าไปด้วยเพื่อความไพเราะ และสร้างบรรยากาศให้เด็กนอนหลับง่ายขึ้น ตัวอย่างเพลงกล่อมเด็ก เช่น

อ้ายแมวเหมียวเออ แยกเขี้ยวชิงฟัน
 เสือปลาหน้าสั้น กัดกันกับแมวเหมียวเออ

1.2 เพลงปลอบเด็ก เป็นบทเพลงที่ผู้ใหญ่ใช้ร้องล้อเลียนหรือปลอบเด็กอย่างหนึ่งกับเด็กใช้ร้องล้อเลียนกันเองอย่างหนึ่ง บทเพลงบางบทแสดงถึงจิตใจอันสูงส่งของคนไทย ความรักใคร่ผูกพัน ความกตัญญู ฯลฯ เช่น ร้องปลอบหรือล้อเลียนเด็ก

ตั้งไข่ล้ม จะต้มไข่กิน
 ไข่พัดตกลงดิน ใครอย่ากินไข่เนื้อ

2. ร้อยกรองสำหรับเด็กกรุณาเยาว์ ประกอบด้วย

2.1 เพลงประกอบการเล่นของเด็ก ตัวอย่างเช่น

จ้ำจิ้มเชือเปราะ กะเทาะหน้าแว่น
 พายเรือออกแอ่น กระแทนตันกุ่ม
 สาวสาวหนุ่มหนุ่ม อาบน้ำท่าไหน
 อาบน้ำท่าวัด เอาแป้งที่ไหนผัด
 เอากระจกที่ไหนส่อง เขียมเขียมมองมอง
 นกขุนทองร้องวู้

2.2 ปริศนาคำทาย เป็นการละเล่นที่ให้ความเพลิดเพลินและพักผ่อนหย่อนใจ นิยมเล่นในเวลากลางคืน โดยเฉพาะคืนเดือนหงาย ปริศนาคำทายนอกจากจะเป็นการเล่นแล้วยังสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มคน สำหรับเด็ก ปริศนาคำทายเป็นเสมือนแบบฝึกหัดสำหรับฝึกทักษะ สติปัญญา ทำให้เด็กฉลาด รู้จักการสังเกตและมีไหวพริบในการแก้ปัญหา ทั้งยังทำให้ผู้ทายเกิดความเพลิดเพลิน ตัวอย่างปริศนาคำทาย เช่น อะไรเอ่ย

คนทำไม่ได้ใช้ คนใช้ไม่ได้ทำ (โลงศพ)

สูงเทียมฟ้า ต่ำกว่าหญ้าชนิดเดียว (ภูเขา)

2.3 บทกลอนสำหรับเด็กกรุณาเยาว์ (Poetry for young reader) เพลงกล่อมเด็ก เพลงปลอบเด็ก เพลงประกอบการเล่น และปริศนาคำทายนั้นเป็นบทกลอนมาตั้งแต่โบราณ แต่ในปัจจุบันนี้มักจะเขียนขึ้นมาเนื่องในโอกาสต่างๆ เช่น วันเด็กแห่งชาติ เช่น นิทานร้อยบรรทัด กลอนสักวา กลอนบทดอกสร้อย ตัวอย่างเช่น

เด็คน้อย

เด็กเอ๋ยเด็คน้อย

ความรู้เรายังค่อยเร่งศึกษา

เมื่อเติบโตใหญ่เราจะได้มีวิชา
เป็นเครื่องหาเลี้ยงชีพสำหรับตน
ได้ประโยชน์หลายสถานเพราะการเรียน
จงพากเพียรไปเถิดจะเกิดผล
ถึงลำบากตรากตรำก็จำทน
เกิดเป็นคนควรหมั่นขยันเอย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2532 : 461) ได้แบ่งรูปแบบในการจัดกิจกรรม
ท่องคำคล้องจองออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1. คำคล้องจองประกอบการเล่นนิ้วมือ การเล่นนิ้วมือเป็นการแตงนิ้วทำทาง
ประกอบคำคล้องจองนั้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อมือควบคู่กันไปกับด้าน
ภาษา การเล่นนิ้วมืออาจเล่นโดยขยับนิ้วต่าง ๆ แสดงบทบาท หรืออาจแตงตัวนิ้วให้เป็นตัว
ละครแล้วเล่นตามบทบาทก็ได้ นิ้วมือสามารถใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนให้เด็กเกิด
ความสนุกสนาน และเพิ่มพูนทักษะต่าง ๆ ให้แก่เด็กได้ดี โดยเฉพาะในด้านภาษาเพราะการเล่น
นิ้วมือส่วนใหญ่จะใช้ประกอบคำพูด คำคล้องจอง โดยครูสามารถใช้นิ้วมือได้ ตลอดเวลา
ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ และเนื้อหาที่ต้องการสอนเด็กด้วย

2. คำคล้องจองประกอบการทำทาง การทำทำทางประกอบคำคล้องจองมีวิธีการ
เสนอกล้ายกับการเคลื่อนไหวประกอบเพลง คือ ครูและเด็กพูดคำคล้องจองพร้อมกับทำทำทาง
ประกอบไปด้วย

นอกจากการแบ่งประเภทของคำคล้องจอง บทร้อยกรอง เพลงปลอบเด็ก เพลง
กล่อมเด็ก และบทเด็กเล่นแล้วยังได้แบ่งประเภทของการนำไปใช้ตามสภาพสังคม และ
วัฒนธรรมที่ละเอียดออกไปอีกตามที่ (ผอบ โปษะกฤษณะ และคณะ. 2531 : 91 – 97) ได้
กล่าวถึงประเภทของบทร้อยกรองสำหรับเด็กและเพลงกล่อมเด็กไว้ในรายงานการวิจัยเรื่อง
“บทเพลงกล่อมเด็กและบทประกอบการเล่นของเด็ก ภาคกลาง 16 จังหวัด” ไว้ดังนี้

1. ประเภทที่แสดงความรักความผูกพันระหว่างแม่กับลูก
2. ประเภทที่แสดงความรักความห่วงแทน ทะนุถนอม
3. ประเภทที่แสดงความรักความเอ็นดูในลักษณะทำทาง หน้าตาของเด็ก ส่วน
ใหญ่มักจะเอ็นดูเด็กที่มีสุขภาพสมบูรณ์ เจ้าเนื้อ ผิวอ่อนละมุน
4. ประเภทที่แสดงให้เห็นวิธีการเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น สรุปได้ว่าคำคล้องจองนั้นแบ่งออกได้หลายประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การเก็บรวบรวมและค้นคว้าของนักการศึกษาแต่ละท่านที่แสดงข้อคิดเห็นแตกต่างกันออกไป จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่จะจัดแบ่งประเภทเพื่อให้ง่าย และสะดวกต่อการนำมาใช้ได้ ตามความเหมาะสมนั่นเอง เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียนและง่ายต่อการจดจำรวมทั้งความต้องการของเด็กในการนำคำคล้องจองไปใช้สอนเด็กได้หลากหลาย

4. กระบวนการและขั้นตอนการสอนคำคล้องจอง

ได้มีนักการศึกษากล่าวถึงกระบวนการและขั้นตอนการสอนคำคล้องจองไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 34) กล่าวถึงทักษะวิธีสอนคำคล้องจองไว้ดังนี้

การพูดให้ฟัง-----การให้พูดตาม-----การให้พูดซ้ำๆ -----การพูดพร้อมกัน
ที่มีสื่อประกอบการพูดบทคล้องจอง-----บัตรภาพ , บัตรคำ, แผนภูมิ, แผนภาพ

สุมนา พานิช (2531 : 100 - 101) กล่าวถึงวิธีจัดกิจกรรมการสอนคำคล้องจองประกอบด้วย

1. ครูพูดคำคล้องจองให้เด็กฟัง พร้อมทั้งอธิบายความหมาย
2. ครูให้เด็กพูดตามที่ละวรรคตอนจนจบบท แล้วครูจะบอกให้เด็กพูดซ้ำอีก 2-3 ครั้ง และพูดพร้อมครู
3. ขณะที่พูดคำคล้องจองครูต้องมีสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส พร้อมทั้งทำท่าทางประกอบ ไปช่วยให้เด็กดู
4. ให้เด็กทำท่าทางประกอบตามครูตามบทของคำคล้องจองแล้วจึงให้เด็กพูดคำคล้องจองและทำท่าทางประกอบด้วยตนเอง
5. ในการทำท่าทางประกอบครูควรทำให้เด็กดูเป็นตัวอย่างก่อนเพื่อให้เกิดความเข้าใจ เมื่อเด็กเข้าใจแล้วครูอาจให้เด็กลองคิดทำประกอบเอง
6. ครูควรมีสีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส จะช่วยให้เด็กมีความเพลิดเพลินในการพูดคำคล้องจองยิ่งขึ้น

พัฒนา ชัชพงศ์ (2535 : 8) กล่าวถึงลำดับการสอนคำคล้องจองไว้ ดังนี้

1. ครูกล่าวคำคล้องจองให้เด็กฟัง พร้อมทั้งอธิบายความหมาย
2. ให้เด็ก ๆ พูดตามที่ละวรรคจนจบบท แล้วให้เด็กพูดตามคำคล้องจองซ้ำอีก 2-3 ครั้ง เมื่อเด็กจำได้บ้างแล้วจึงให้พูดพร้อมกัน

3. ขณะที่พูดคำคล้องจอง ครูทำท่าทางประกอบไปด้วย ถ้าสามารถทำได้ ส่วนเด็ก ๆ จะทำท่าทางประกอบตามครู

4. ในการท่องคำคล้องจอง บางครั้งคำคล้องจองที่สนุกสนานและเด็กทำท่าประกอบตามได้ ก็เป็น วิธีการที่หันเหความสนใจของเด็กได้

จากการที่นักการศึกษาได้กล่าวถึง กระบวนการและขั้นตอนการสอนคำคล้องจองนั้น จะเห็นได้ว่าการสอนเด็กปฐมวัยนั้นครูจะต้องทำให้ดูก่อนเสมอเพื่อให้เด็กทำตามและเลียนแบบ เกิดเป็นความจำ เด็กมีโอกาสดูได้แสดงออกทั้งภาษา ท่าทาง ความรู้สึก และความคิดของเด็ก เช่น การได้สนทนา ซักถาม และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำ ซึ่งจะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางการพูดที่ดีตามมาด้วย

5. การจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองกับการส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

การจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองกับการส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยนั้นนับว่ามีความสำคัญมากเพราะเป็นการปลูกฝังให้เด็กได้เรียนรู้การท่องจำตั้งแต่ยังเล็ก และยังได้มีพัฒนาการพูดที่เร็วขึ้นด้วย จะเห็นได้ว่าการท่องเป็นพื้นฐานของการจำนำไปสู่การรับรู้และเข้าใจ รวมทั้งเกิดความคิดและสติปัญญาตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 110) การท่องจำนั้นมีความสำคัญมาก ตามที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (พรทิพย์ ศิริสมบุรณ์เวช. 2543 : 129) เคยมีพระดำริเกี่ยวกับการท่องจำว่า “สมัยนี้มีคำพูดว่า ไม่ควรให้เด็กท่องจำ เป็นนกแก้วนกขุนทอง บางครั้งถ้าทำตามข้อคิดนี้มากเกินไป เด็กก็ไม่ท่องอะไร เลยไม่มีข้อมูล ที่จริงต้องให้ข้อมูล มีการฝึกความจำ และฝึกในการค้นคว้าเป็น” และยังทรงปรารภเรื่องนี้ไว้ในหนังสือ เย็นสบายชายน้ำ อีกว่า “การท่องจำนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญ นักการศึกษาหลายท่านพยายามให้ยกเลิกการท่องจำ โดยกล่าวว่า เป็นการปิดกั้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แต่ถ้าข้าพเจ้าเกิดสงสัยว่าถ้าไม่มีมูลแล้วจะเอาอะไรเป็นพื้นฐานความคิด” จากพระดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ดังกล่าว ข้างต้น จะเห็นได้ว่าการท่องจำมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับมนุษย์ทุกคน ตั้งแต่เกิดจนโตก็ต้องอาศัยความจำในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกความจำด้วยการท่องในเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นพื้นฐานในด้านความคิดและสติปัญญาต่อไปด้วยซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวว่าการท่องจำ หมายถึง การอ่านคำ หรือข้อความที่จะจำตั้ง ๆ (อาจ ดังมากดังน้อยตามความเหมาะสมหรือจำเป็น) พยายามพรั้าท่องให้จำได้ทุกตัวอักษรทุกถ้อยคำวรรคตอน ส่วนมากจะเป็นคำศัพท์ ส่วนวน

ข้อความสั้น ๆ บทอาขยาน (บทท่องจำ) กฎเกณฑ์ ทฤษฎี สูตรในวิชาคำนวณ โคลง กลอน สุภาษิตสำคัญเป็นต้น นอกจากนี้แล้วการท่องจำสามารถป้องกันการลืมด้วย การผูกสิ่งที่ต้องการจะจำไว้ในรูปของ โคลง กลอน เพลงหรือจังหวะเพื่อช่วยในการจำด้วย

กิจกรรมการท่องคำคล้องจอง จัดเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษาของเด็กโดยตรง และการพูดก็เป็นส่วนหนึ่งของทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญเนื่องจากการพูดเป็นสื่อสำหรับการแสดงความคิด ความรู้สึกออกไปให้ผู้อื่นได้เข้าใจ และการพูดก็เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เช่น พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาว่ามีพัฒนาการที่ดีหรือไม่ รวมทั้งมีผลต่อความสามารถในทักษะทางด้าน การอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัยต่อไปด้วย ถ้าหากเด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดด้วยการท่องคำคล้องจองอย่างสม่ำเสมอเด็กก็ย่อมมีพัฒนาการทางการพูดที่ดีขึ้น ตามที่ (สาวิตรี สุวรรณสถิต. 2534 : 12) กล่าวว่า เมื่อเด็กอายุ 5 ขวบ จะรู้จักคำประพันธ์ สรรพนาม และคำสันธานเชื่อมประโยคและในภาษาก็มีการกระจายกริยา เด็กก็จะรู้จักผันกริยาได้ ในการสอนเด็กถ้าครูจะเน้นแต่ทักษะทางด้านภาษาแต่อย่างเดียวโดยไม่มีกิจกรรมอื่นมาเกี่ยวข้องจะทำให้การเรียนนั้นยากและเด็กไม่มีความสนใจแต่ถ้านำกิจกรรมคำคล้องจองมาจัดให้กับเด็กแล้ว เด็กก็จะสนใจมากขึ้น (สุโขทัย ธรรมาธิราช. 2532 : 461) จะเห็นได้ว่าการให้เด็กได้เรียนรู้ภาษา และฝึกการพูดที่ถูกต้องผ่านกิจกรรมการท่องคำคล้องจองนั้น จะทำให้บทเรียนน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการค้นคว้าของ Terman & Lima ในหนังสือ Children Reading (บันลือ พฤกษ์วัน. 2536 : 24) ที่กล่าวว่า เด็กก่อน 5 ขวบ ชอบฟังนิทานสั้น ๆ และท่องคำคล้องจอง ที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติ และสิ่งสำคัญที่ครูใช้เพิ่มพูนความสามารถทางการพูดให้กับเด็กนั้น ต้องประกอบไปด้วย ร้อยกรอง การเล่นนิ้วมือ และเพลงพื้นบ้านหรือเพลงกล่อมเด็ก

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองสำหรับเด็กปฐมวัยมีประโยชน์เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบอธิบายคำศัพท์นั้น จะทำให้เด็กมีความเข้าใจใน ความหมายของคำศัพท์ และเนื้อหาที่มีในคำคล้องจอง รวมทั้งการเปิดโอกาสให้เด็กได้สนทนา ซักถาม และแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ซึ่งมีการจัดกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงทางภาษาด้วยการฟัง พูด อ่าน เขียนไปพร้อม ๆ กันอย่างมีความหมายด้วย เพื่อที่เด็กจะได้ฝึกพูดซ้ำ ๆ อย่างสม่ำเสมอ มีพัฒนาการพูดที่ดีขึ้น

การหาประสิทธิภาพของสื่อ

การหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนใด ๆ มีกระบวนการสำคัญอยู่ 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนของการหาประสิทธิภาพตามวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach) และขั้นตอนของการหาประสิทธิภาพตามวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical Approach) ทั้งสองวิธีนี้ควรทำควบคู่กันไปจึงจะมั่นใจได้ว่าสื่อเทคโนโลยีการเรียนการสอนที่ผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพจะเป็นที่ยอมรับได้ มีรายละเอียดดังนี้ (เผชญิ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี. 2544 : 40 – 51)

1. วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach)

กระบวนการนี้เป็นการหาประสิทธิภาพโดยใช้หลักของความรู้ และเหตุในการตัดสินใจตัดสินคุณค่าของสื่อการเรียนการสอน โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ (Panel of Experts) และความเหมาะสมในด้านความถูกต้องของการนำไปใช้ (Usability) ผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะนำมาหาประสิทธิภาพโดยใช้สูตรดังนี้

$$CVR = \frac{2 N_e}{N} - 1$$

เมื่อ CVR แทน ประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach)

N_e แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ยอมรับ (Number of Panelists Who Had Agreement)

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2. วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical Approach)

วิธีการนี้จะนำสื่อไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนเป้าหมาย การหาประสิทธิภาพของสื่อ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) บทเรียนโปรแกรม ชุดการสอนแผนการสอน แบบฝึกทักษะ เป็นต้น ส่วนมากใช้วิธีการหาประสิทธิภาพด้วยวิธีนี้ ประสิทธิภาพที่วัดส่วนใหญ่จะพิจารณาจากร้อยละการทำแบบฝึกหัด หรือกระบวนการเรียน หรือแบบทดสอบย่อย โดยแสดงค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น $E_1/E_2 = 80/80$, $E_1/E_2 = 85/85$, $E_1/E_2 = 90/90$ เป็นต้น เกณฑ์ ประสิทธิภาพ E_1/E_2 มีความหมายแตกต่างกันหลายลักษณะในที่นี้จะยกตัวอย่าง E_1/E_2 ดังนี้

2.1 เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพ

ของกระบวนการ ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนการหาค่า E_1 และ E_2 ใช้สูตรดังนี้

$$E_1 = \frac{\frac{\sum x}{N} \times 100}{A}$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	$\sum X$	แทน	คะแนนของแบบฝึกหัดหรือของแบบทดสอบ ย่อยทุกชุดรวมกัน
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดทุกชุดรวมกัน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\frac{\sum x}{N} \times 100}{B}$$

เมื่อ	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของแบบทดสอบหลังเรียน
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

2.2 เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1)

คือนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนั้นได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

2.3 เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือจำนวน

นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วน 80 ตัวหลัง (E_2) คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มขึ้นจากแบบทดสอบหลังเรียน โดยเทียบกับคะแนน ก่อนเรียน

2.4 เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 4 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) หมายถึงนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อถูกมีจำนวนร้อยละ 80 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูกมีจำนวนนักเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 แสดงว่า ข้อไม่มีประสิทธิภาพ และชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับข้อนั้นมีความบกพร่อง)

โดยสรุปเกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนจะนิยมตั้งเป็นตัวเลข 3 ลักษณะ คือ 80/80 85/85 และ 90/90 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชาและเนื้อหาที่นำมาสร้างสื่อ นั้น ถ้าเป็นวิชาที่ค่อนข้างยากก็อาจตั้งเกณฑ์ 80/80 หรือ 85/85 สำหรับเนื้อหาวิชาที่ง่ายก็อาจจะตั้งไว้ที่ 90/90 เป็นต้น

ประสิทธิภาพของสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน จะมาจากผลลัพธ์ของการคำนวณ E_1 และ E_2 เป็นตัวเลข ตัวแรกและตัวหลังตามลำดับ ถ้าตัวเลขเข้าใกล้ 100 มากเท่าไรยิ่งถือว่ามีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาการรับรองประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน

โดยการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีในการหาประสิทธิภาพของหนังสือ คำนวณของประกอบภาพ ที่นำมาใช้ในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ตามเกณฑ์ E_1/E_2 กำหนด 80/80 ดังนี้ (เพชัญ กิจระการ และ สมนึก ภัททิยธนี. 2544 : 45)

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของเด็กทุกคนจากการทำแบบประเมินระหว่างเรียนของหนังสือคำนวณของประกอบภาพ และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของเด็กทุกคนจากแบบสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะการฟังและการพูด ซึ่งได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของเด็กทุกคนหลังการจัดประสบการณ์จากการทำแบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูด (หลังเรียน) ซึ่งได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป

บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแสง

1. ข้อมูลทั่วไป

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแสง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกก่อ ตั้งอยู่ หมู่ที่ 6 บ้านหนองแสง ตำบลโคกก่อ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เปิดสอนเมื่อ พ.ศ.

2519 จนถึงปัจจุบัน รวมเป็นเวลา 39 ปี โดยถ่ายโอนจากกรมพัฒนาชุมชน มายังกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จัดประสบการณ์เด็กอายุ 2-4 ปี มีบุคลากรสายผู้สอนทั้งหมด 2 ท่าน ปีการศึกษา 2558 มีเด็กปฐมวัยทั้งสิ้น 22 คน มีอาณาเขตทั้งหมด 412 ตารางวา

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมประสบการณ์ผู้เรียน ใช้หลักสูตรแกนกลางปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสม
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

2. วิสัยทัศน์

วิชาการดี มีวิสัยทัศน์ พัฒนาจริยธรรม นำสู่ชุมชน

3. พันธกิจ

3.1 มุ่งสู่การเป็นศูนย์เด็กนำอยู่ ตามนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข

3.2 เด็กเล็กทุกคนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการให้สมบูรณ์ครบทุกด้าน โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย

3.3 ส่งเสริมและพัฒนาด้านศาสนา การบำรุงศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมไทย และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีพัฒนาการชีวิตเหมาะสมตามวัย

3.4 นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เด็กสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชนดูแลใส่ใจอย่างใกล้ชิดให้เกิดการเรียนรู้ที่พึงประสงค์

4. จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

- 4.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้
- 4.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้สมบูรณ์ทุกด้าน โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย
- 4.3 เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมในทุกด้านอย่างมีคุณภาพ พร้อมทั้งจะรับการศึกษาในชั้นพื้นฐานต่อไป
- 4.4 เด็กปฐมวัยมีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 4.5 เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำอยู่ระดับดีมาก
- 4.6 เกิดการมีส่วนร่วมและมีความสัมพันธ์กับชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ทัศนีย์ นิธิปริษา (2547 : 121) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยใช้สื่อเคลื่อนไหวในกระดิ่งประกอบคำคล้องจอง ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยทำการทดลองกับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสีมูม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 22 คน ผลการศึกษา พบว่า แผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้สื่อเคลื่อนไหวในกระดิ่งประกอบคำคล้องจอง มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และมีความพร้อมทางด้านภาษา การพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ฐิติพร มะเดื่อชุมพร (2548 : 132) ได้ศึกษาค้นคว้าถึงการพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่าน โดยใช้หนังสือภาพประกอบคำคล้องจอง ชั้นอนุบาลปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนในตำบลโนนเมืองพัฒนา อำเภอด่านขุนทด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 5 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่าน โดยใช้หนังสือภาพประกอบคำคล้องจอง ชั้นอนุบาลปีที่ 2 แผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 แบบทดสอบวัดความพร้อมด้านการอ่าน แบบทดสอบย่อยท้ายแผนการจัดประสบการณ์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 และแบบวัด

ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 หลังจากเรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่านโดยใช้หนังสือภาพประกอบคำคล้องจอง ผลการศึกษา พบว่า

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่าน โดยใช้หนังสือภาพประกอบคำคล้องจอง ชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 91.36/89.44

2. ดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ของแผนการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่าน โดยใช้หนังสือภาพประกอบคำคล้องจอง ชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.6095 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 60.95

3. นักเรียนกลุ่มทดลองมีความพร้อมด้านการอ่านเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าเฉลี่ยด้านความพร้อมทางการอ่านมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่าน โดยใช้หนังสือภาพประกอบคำคล้องจอง ชั้นอนุบาลปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก

สมพร ประโคทัง (2549 : 119) ได้ศึกษารายงานการพัฒนาความพร้อมทางภาษาด้านการฟังและการพูด โดยใช้คำคล้องจองประกอบภาพ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ผลการศึกษาดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองประกอบภาพโดยรวมมีพัฒนาการความพร้อมทางภาษาด้านการฟังและการพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการจัดกิจกรรมคำคล้องจองประกอบภาพ เด็กมีพัฒนาการความพร้อมทางภาษาสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมคำคล้องจอง

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองมีพัฒนาการความพร้อมทางภาษาด้านการฟังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการทดลองมีพัฒนาการด้านการฟังและจำแนกเสียง การฟังและปฏิบัติตามคำสั่ง และการฟังและสรุปเรื่อง สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมคำคล้องจอง

3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองมีพัฒนาการความพร้อมทางภาษาพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการทดลองสามารถพูดบอกชื่อสิ่งของ การพูดเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ การพูดเล่าเรื่องจากภาพ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมคำคล้องจอง

จุฑา สุขใส (2550 : 108) ได้ศึกษาถึงผลของการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมายที่มีต่อพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชาย-หญิง ที่มีอายุ 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนวัดบางเตย สำนักงานเขตบึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมาย และการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบปกติมีพัฒนาการทางการพูดดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมายมีพัฒนาการทางการพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการทดลองมีพัฒนาการทางการพูดสูงกว่าก่อนการทดลอง
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบปกติมีพัฒนาการทางการพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการทดลองมีพัฒนาการทางการพูดสูงกว่าก่อนการทดลอง
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมาย และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบปกติ มีพัฒนาการทางการพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมาย และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบปกติ มีความก้าวหน้าของพัฒนาการทางการพูดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สูงขึ้น

จุฬารัตน์ อินุพัฒน์ (2553 : 111) ได้ศึกษาพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อกแบบเต็มรูปแบบ และมุมบล็อกแบบปกติ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ขวบ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อกแบบเต็มรูปแบบ และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อกแบบปกติ มีพัฒนาการทางการพูดไม่แตกต่างกัน

นงเยาว์ คลินิกกลาง (2553 : 123) ได้ศึกษาถึงความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้เพลงประกอบ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ขวบ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้เพลงประกอบมีความสามารถด้านการฟังและการพูดสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามปกติ

เบญจะ คำมะสอน (2554 : 104) ได้วิจัยความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์พูดเล่าเรื่องอย่างต่อเนื่องโดยใช้ภาพประกอบทำการทดลองกับเด็กอายุ 4-5 ปี โรงเรียนสุวิทย์เสรีอนุสรณ์ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมมีความสามารถด้านการฟังและการพูดก้าวหน้าเปลี่ยนแปลงจากก่อนทดลองสูงขึ้น

ประไพ แสงตา (2554 : 131) ได้ทำการวิจัยผลของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง ที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนอนุบาลปีที่ 1 อายุ 4-5 ปี โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แผนการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงระยะเวลาของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นตามความสามารถด้านการเขียนตลอดระยะเวลาตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 8

ขวัญนุช บุญอยู่อง (2554 : 109) ได้ทำการศึกษาเรื่องการส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยการเล่า "นิทานคณิต" เพื่อศึกษาพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคณิต กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุ 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนวัดสารนารถธรรมมาราม จังหวัดระยอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดกิจกรรมการเล่า "นิทานคณิต" และแบบทดสอบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคณิต มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในทุกทักษะสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อจำแนกรายด้านแล้ว พบว่า ในด้านการนับ การรู้ค่าตัวเลข การจับคู่ การเปรียบเทียบ การเรียงลำดับ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านการจัดประเภท สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. งานวิจัยทางประเทศ

อมอริจจิ (Amoriggi, 2006 : 1366-A) ได้วิจัยความสามารถในการพูดนิทานของเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยพูดนิทานคำคล้องจองให้เด็กปฐมวัยฟัง จากนั้นให้เด็กย้อนกลับและพูดเรื่องต่อจากผู้วิจัยเป็นเวลา 2 สัปดาห์ เด็กสามารถพูดนิทานได้ถูกต้อง การเรียงลำดับเหตุการณ์ต่างๆ พัฒนามากขึ้น ในขณะที่ทำการทดลองเด็กสามารถนำเอานิทานที่ฟังไปประยุกต์และพูดเรื่องต่อไปหลังทดลองผ่านไป 3 สัปดาห์

ซิมป์สัน (Simpson, 2006 : 3262 -A) ได้ทำการวิจัยลักษณะภาษาพูดของเด็กปฐมวัย 4 ปี ที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่นนิทานคล้องจองประกอบภาพแบบเล่าซ้ำ ๆ ผลการวิจัยพบว่าการเล่าซ้ำ ๆ ช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการสื่อสารขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถในการถ่ายทอดภาษาให้ชัดเจน ละเอียดลออ ครอบคลุมความหมายที่ต้องการสื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจ ซึ่งความสามารถนี้วัดได้เป็นจำนวนคำต่อประโยค

เลคเกอร์ (Lecker, 2007 : unpagged) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้ ในรูปแบบแรงเสริมการบูรณาการทักษะในการเพิ่มความสามารถของนักเรียน ทั้งการเรียนรู้เนื้อหาในหลักสูตรธุรกิจสื่อสารและปรับปรุงทักษะพื้นฐานในการติดต่อสื่อสาร โดยในการพัฒนาการนั้น ได้ให้คำแนะนำในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและกับครูมีอยู่ 15 ยุทธวิธี ที่จะนำไปใช้บูรณาการทักษะและกิจกรรมภายในหลักสูตรโดยตรง โดยยุทธวิธีทั้งหมดนั้นประกอบไปด้วย ส่วนของการประเมิน ส่วนของการนำยุทธวิธีไปใช้ และส่วนของการประเมินผล ยุทธวิธีในสองส่วนแรกนั้นเน้นทักษะการอ่าน การเขียน การพูด และการฟัง ในส่วนสุดท้ายนั้นเน้นการประเมินทักษะการเขียนเบื้องต้น โดยการประเมินผลจากเพื่อน จากผู้สอน และประเมินร่องรอยทั้งหมดจากการเรียน ยิ่งไปกว่านั้นยังนำเอายุทธวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้อีกด้วย ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบในกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า แม้รูปแบบของแรงเสริมการบูรณาการทักษะในหลักสูตรธุรกิจสื่อสารจะให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการติดต่อสื่อสารของพวกเขา นั้นมันจะเป็นประโยชน์มากถ้านำยุทธวิธีเหล่านี้ไปใช้กับสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง

มาเซอร์ (Mazur, 2007 : 49 – unpagged) ได้วิจัยเป้าหมายเพื่อที่จะได้สำรวจการใช้ทักษะแบบบูรณาการ เพื่อเพิ่มความสามารถของนักเรียนในการเรียนรู้และติดต่อสื่อสาร ทักษะทั้งหมดจะนำไปใช้เพื่อการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับความรู้ โดยรวบรวมเอาทักษะด้านการเขียน การเข้าใจในการอ่าน ทักษะด้านการฟัง และทักษะด้านการติดต่อสื่อสารไว้ในหลักสูตร และพัฒนาเทคนิคการสอนและเทคนิคการเรียนรู้แบบใหม่ ซึ่งทักษะทั้งหมดนั้นจะเป็นแรงเสริมวัดโดยข้อสอบ งานที่มอบหมาย การสัมภาษณ์ และการบันทึกวีดีโอ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบูรณาการนั้นจะช่วยให้คุณได้พบกับการเรียนรู้ที่หลากหลาย และทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่หลากหลาย กิจกรรมการเรียนรู้ต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ และผู้สอน

เบตตี้ (Batey, 2008 : 2123-A) ได้วิจัยการพัฒนาความสามารถในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ถึงความสำคัญและอิทธิพลที่มีต่อความเชื่อถือของครูช่วยสอนที่มีต่อเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า การให้บริการในด้านการเรียนการสอนของครูที่มีต่อเด็กปฐมวัย ซึ่งครูเชื่อว่าการพัฒนาความสามารถของเด็กมีความสำคัญ และเด็กถือว่าครูเป็นตัวแบบและเป็นบุคคลที่สำคัญ

ซึ่งมีอิทธิพลมากต่อการเรียนรู้ของเด็กในด้านพัฒนาการ ด้านสังคมของเด็ก แต่ความสามารถในการสอนของครูช่วยสอนมีประสิทธิภาพต่ำ จึงมีผลต่อพัฒนาการในด้านสังคมของเด็ก ถือว่าครูเป็นผู้มีบทบาทและความสำคัญในการพัฒนาความเชื่อมั่นและความสามารถของเด็กในด้านสังคม

เบนซ์ (Bentz. 2008 : 3509 – A) ได้วิจัยการเรียนรู้ผ่านแบบอย่างทางจินตนาการ เป็นการศึกษาบทบาทเทพนิยาย นิทาน และงานศิลปะในโรงเรียนวอลดอร์ฟ ที่มีความสำคัญในการพัฒนาเด็ก และการสอนให้เกิดการพัฒนาด้านความคิด ความรู้สึก และพลังเจตจำนง จากการศึกษาสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในเด็กเกรด 7 ของโรงเรียนวอลดอร์ฟในการ์เดินชีวิต การสัมภาษณ์ครู และผลการเรียนในวิชาหลัก ๆ ของนักเรียน คือ วิชาภาษาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และประวัติศาสตร์ แล้ววิเคราะห์จากตัวอย่างการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ของเด็กเกรด 7 พบว่า แบบอย่างทางความคิดแทรกซึมผ่านเรื่องเล่าเทพนิยาย นิทาน และผลงานศิลปะของนักเรียน ซึ่งเหมาะสมที่สุดสำหรับเป็นพื้นฐานทางภาษา คณิตศาสตร์ และประวัติศาสตร์ การเรียนรู้เป็นไปอย่างสอดคล้องกับธรรมชาติและแนวทางการดำเนินชีวิต ซึ่งการเข้าใจความหมายตามแบบอย่างทางจินตนาการนี้มีความสำคัญสำหรับการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ในธรรมชาติ และความสำคัญของสื่อประเภทเรื่องราวต่าง ๆ จากภาพ สี จังหวะ การเคลื่อนไหว ดนตรี การพูด การฟัง การอ่าน การเขียน คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ล้วนแล้วแต่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาพฤติกรรมด้านอารมณ์ และด้านการสื่อสาร โดยเฉพาะทักษะการพูดและการฟัง นิทานคำคล้องจองหรือหนังสือภาพประกอบคำคล้องจองที่ส่งเสริมจินตนาการของเด็กช่วยให้เขาค้นพบคำตอบ จะมีการตั้งคำถามมากมายจากเรื่องที่เขาฟัง ได้รับความกล้าหาญ มีความเคารพเกรงขามต่อสรรพสิ่งในธรรมชาติ ได้รับความเข้มแข็ง มีจินตนาการตามแบบอย่างจากสิ่งที่สัมผัส รู้จักตั้งคำถามปากเปล่า มีทักษะในการเล่าเรื่อง การท่องคำคล้องจอง การปฏิบัติตามคำสั่ง

เฟอร์นันเดซ (Fernandez. 2008 : 373) ได้วิจัยเกี่ยวกับการสอน ผลกระทบที่มีต่อการสอนโดยใช้ภาษาสองภาษาในการสอนระดับปฐมวัย โดยตั้งสมมติฐานไว้สองประการ คือ การใช้ทักษะการสอนอ่านภาษาอังกฤษแก่เด็กปฐมวัย โดยใช้สองภาษากับการสอนโดยใช้ภาษาเดียวแตกต่างกัน สมมติฐานที่สองการใช้ทักษะการสอนอ่านด้วยภาษาสเปนกับการสอนทักษะการสอนอ่านภาษาอังกฤษและสอนภาษาเดียวแตกต่างกัน โดยใช้การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการสอนอ่านด้วยภาษาอังกฤษได้รับผลการประเมินโดย TEXAS PRIRNARY READING INVENTORY (TPRI) ทักษะการสอนอ่านภาษาสเปนใช้เครื่องมือของ TEJAS LEC ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่ได้รับการสอนอ่านด้วยภาษาอังกฤษโดยใช้ภาษาเดียวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเด็กที่ได้รับการสอนสองภาษา และเด็กที่ได้รับการสอนด้วยภาษาสเปน

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การฟังและการพูดเป็น เครื่องมือสำคัญในการสื่อสาร สร้างความมั่นใจในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดให้ผู้อื่นรู้และเข้าใจ ในเด็กปฐมวัยการฟังครูเล่านิทานประกอบภาพหรือหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ แล้วเด็ก สามารถสื่อออกมาเป็นภาษาพูดนั้นถือเป็นพื้นฐานทางภาษาที่ควรได้รับการส่งเสริมเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่ช่วยสนับสนุนทางด้านการสื่อสารของเด็กปฐมวัยให้มี ทักษะหลากหลายวิธี ซึ่งจะต้องคำนึงถึงธรรมชาติ ความสนใจ พัฒนาการตามวัย และต้อง สอดคล้องกับความต้องการของเด็กด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจอง ประกอบภาพเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแสง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกก่อ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1 ห้อง ที่มีอายุระหว่าง 2-4 ปี รวม 22 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ชนิด คือ

1. แผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ จำนวน 12 แผน ใช้เวลาในการทดลอง 12 ชั่วโมง
2. หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 12 เล่ม
3. แบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย (หลังเรียน) เป็นแบบประเมินแบบเลือกตอบ ชนิด 2 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

1. การสร้างแผนการจัดประสบการณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแผนการจัดประสบการณ์ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กรมวิชาการ. 2546 : 31 – 49) และหนังสือคู่มือการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง (นันทา โพธิ์คำ. 2543 : 16 – 81) และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้รู้แนวทางที่จะพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรกำหนด

1.2 ศึกษาทฤษฎี หลักการ รูปแบบการจัดประสบการณ์ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย

1.3 ศึกษาแนวการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจอง จากแนวการจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ของกรมวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2540 ข : 36 - 37)

1.4 ศึกษาคำศัพท์พื้นฐานที่ได้ระดับปฐมวัยควรรู้จัก จากศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการ และทำการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อเชื่อมโยงกับสภาพท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ เพื่อสร้างให้เด็กเกิดแนวคิดและได้รับประสบการณ์สำคัญตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของจุดมุ่งหมาย คุณลักษณะของเด็กอายุ 3 – 5 ปี ที่พึงประสงค์ หลักการจัดกิจกรรมประจำวันเพื่อนำไปกำหนดรายละเอียดในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

1.5 ศึกษาการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยประกอบแผนการจัดประสบการณ์ ที่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะด้านทักษะการฟังและการพูด จากเอกสารต่าง ๆ ทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ศึกษาทฤษฎี หลักการ รูปแบบกระบวนการในการวัดและประเมินผล เครื่องมือวัดและประเมินผล พร้อมสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูด ดังปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับรายการและเกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รายการและเกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย

รายการสังเกตพฤติกรรม	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
1. มีสมาธิในการฟัง	มีสมาธิในการฟังตลอดช่วงเวลาในการจัดประสบการณ์	มีสมาธิในการฟัง บางช่วงเวลาในการจัดประสบการณ์	ไม่มีสมาธิในการฟังตลอดช่วงเวลาในการจัดประสบการณ์หรือต้องคอยกระตุ้นอยู่ตลอดเวลา
2. เข้าใจความหมายของคำศัพท์	เข้าใจคำศัพท์ด้วยการบอกความหมายได้ถูกต้องทุกครั้ง	เข้าใจคำศัพท์ด้วยการบอกความหมายได้ถูกต้อง บางครั้ง	เข้าใจคำศัพท์ด้วยการบอกความหมายได้ไม่ถูกต้องหรือต้องคอยให้ช่วยเหลืออยู่เป็นประจำทุกครั้ง
3. ปฏิบัติตามคำสั่ง	ปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้องทุกครั้ง	ปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง บางครั้ง	ปฏิบัติตามคำสั่งไม่ถูกต้องทุกครั้ง
4. พูดย่อคำศัพท์จากภาพ	พูดย่อคำศัพท์ได้ถูกต้องสัมพันธ์กับภาพทุกครั้ง	พูดย่อคำศัพท์ได้ถูกต้องสัมพันธ์กับภาพบางครั้ง	พูดย่อคำศัพท์ไม่ถูกต้องสัมพันธ์กับภาพทุกครั้ง
5. ตอบคำถาม	ตอบคำถามได้ถูกต้องมั่นใจทุกครั้ง	ตอบคำถามได้ถูกต้องอย่างมั่นใจบางครั้ง	ตอบคำถามไม่ถูกต้องและไม่มีความมั่นใจทุกครั้งหรือต้องคอยให้ผู้อื่นช่วยเหลือเป็นประจำ
6. แต่งประโยคปากเปล่า	พูดแต่งประโยคปากเปล่าได้ชัดเจนถูกต้องทุกครั้ง	พูดแต่งประโยคปากเปล่าได้ชัดเจนถูกต้องบางครั้ง	พูดแต่งประโยคปากเปล่าไม่ถูกต้องทุกครั้ง
7. เล่าเรื่อง	เล่าเรื่องได้ถูกต้องสอดคล้องกับเรื่องที่ฟังทุกครั้ง	เล่าเรื่องได้ถูกต้องสอดคล้องกับเรื่องที่ฟัง บางครั้ง	เล่าเรื่องไม่ถูกต้องสอดคล้องกับเรื่องที่ฟังทุกครั้ง
8. พูดย่อแสดงความคิดเห็น	พูดย่อแสดงความคิดเห็นได้ถูกต้องสอดคล้องกับเรื่องที่ฟังทุกครั้ง	พูดย่อแสดงความคิดเห็นได้ถูกต้องสอดคล้องกับเรื่องที่ฟังบางครั้ง	พูดย่อแสดงความคิดเห็นได้ไม่ถูกต้องสอดคล้องกับเรื่องที่ฟังทุกครั้ง

1.6 เขียนแผนการจัดประสบการณ์ ระดับปฐมวัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 แล้วนำแผนการจัดประสบการณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1.6.1 นางสุภาพ ปูนอน วุฒิ ศษ.ม. (สาขาหลักสูตรการเรียนการสอน) ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านบรบือ (บรบือราษฎร์ผดุง) สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและภาษา

1.6.2 นางสาวกุสุมา สีตาเหล่า วุฒิ ศษ.ม. (สาขาการวิจัยการศึกษา) ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการ วัดผลประเมินผล

1.6.3 นางสาวนฤมล อินทธีรภัฏ วุฒิ วท.ม. (สาขาเทคโนโลยีมีเดีย) ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีมีเดีย คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรม

1.6.4 นายเทพอมร ประยูรชาญ วุฒิ ศษ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา) ตำแหน่ง หัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลโคกก่อ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและการจัดการศึกษาท้องถิ่น

1.6.5 นางเรวดี ชมนาวัง วุฒิ ค.บ. (สาขาการศึกษาปฐมวัย) ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหัวนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัย

1.7 การพิจารณาความเหมาะสมที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยถามครอบคลุม องค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์ 6 ด้าน คือ

1.7.1 ด้านสาระสำคัญ

1.7.2 ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้

1.7.3 ด้านสาระการเรียนรู้

1.7.4 ด้านวิธีดำเนินกิจกรรม

1.7.5 ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้

1.7.6 ด้านการประเมินผล

โดยแบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดประสบการณ์มีลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ชนิด 5 อันดับ จำนวน 20 ข้อ คือ

- คะแนน 5 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
 คะแนน 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก
 คะแนน 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
 คะแนน 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย
 คะแนน 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินความเหมาะสมแผนการจัดประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ ตามเกณฑ์ของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ยึดเกณฑ์การประเมินค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.33 / ภาคผนวก จ)

1.8 ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยปรับกิจกรรมให้สัมพันธ์กับเนื้อหาและเวลาที่ใช้ในการจัดประสบการณ์

1.9 นำแผนการจัดประสบการณ์ โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพที่ปรับปรุงเหมาะสมแล้วไปจัดทำเป็นฉบับจริง เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

2. การสร้างหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย

การสร้างหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยมีวิธีสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสูตรและคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนปฐมวัย จิตวิทยาการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก เอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เทคนิคการจัดประสบการณ์ทางภาษา

2.2 ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ระดับปฐมวัย ที่สร้างขึ้นตามโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

2.3 วิเคราะห์เนื้อหา แนวคิด จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการจัด
ประสบการณ์แล้วพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาที่จะนำมาสร้างเป็นหนังสือคำคล้องจองประกอบ
ภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย

2.4 สร้างหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟัง
และการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้ประกอบแผนการจัดประสบการณ์ ได้หนังสือคำคล้อง
จองประกอบภาพ จำนวน 12 เรื่อง ดังนี้

- 2.4.1 หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เรื่อง ตัวเราเฝ้าดูแล
- 2.4.2 หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เรื่อง กตัญญูรู้คุณแม่
- 2.4.3 หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เรื่อง สานฝันบ้านนาอยู่
- 2.4.4 หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เรื่อง เข้าพรรษาพาทำบุญ
- 2.4.5 หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เรื่อง อนุรักษ์ธรรมชาติ
- 2.4.6 หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เรื่อง ร่วมมือกันสร้างสรรค์

โลก

- 2.4.7 หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เรื่อง ฉันทรักฤดูฝน
- 2.4.8 หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เรื่อง พากเพียรรู้คู่สัตว์บก
- 2.4.9 หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เรื่อง มวลหมู่สัตว์น้ำ
- 2.4.10 หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เรื่อง มารู้จักเด็กรักไข่
- 2.4.11 หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เรื่อง เรียนรู้พระคุณข้าว
- 2.4.12 หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เรื่อง รู้หิน ดิน ทราย

2.5 นำหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ
พิจารณาความเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข โดยถามครอบคลุมองค์ประกอบ
ของหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ 5 ด้าน คือ

- 2.5.1 เนื้อเรื่อง
- 2.5.2 ลักษณะรูปเล่ม
- 2.5.3 การใช้ภาษา
- 2.5.4 ภาพประกอบ
- 2.5.5 ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

โดยแบบประเมินความเหมาะสมของหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ชนิด 5 อันดับ จำนวน 19 ข้อ คือ

- คะแนน 5 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
- คะแนน 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก
- คะแนน 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
- คะแนน 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย
- คะแนน 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินความเหมาะสมหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพของผู้เชี่ยวชาญ ตามเกณฑ์ของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ยึดเกณฑ์การประเมินค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.42 / ภาคผนวก จ)

2.6 นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขจนได้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 12 เรื่อง

2.7 จัดพิมพ์หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

3. แบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมิน และวิเคราะห์เนื้อหาแผนการจัดประสบการณ์ พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย แล้วสร้างแบบประเมินให้สอดคล้องกับทักษะการฟังและการพูด โดยปรับปรุงมาจากแบบฝึกทักษะความสามารถในการฟังและการพูดของ (บงกช ทองเอี่ยม, 2543 : 79 – 83) เป็นแบบประเมินแบบเลือกตอบ ชนิด 2

ตัวเลือก สำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็นแบบประเมินส่งเสริมทักษะด้านการฟัง จำนวน 8 ข้อ และด้านการพูด จำนวน 12 ข้อ

3.2 นำแบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบประเมินกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) (สมนึก ภัททิยธนี. 2544 : 167) ตามเกณฑ์ ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าแบบประเมินนั้นวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบประเมินนั้นวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าแบบประเมินนั้นไม่วัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

แล้วพิจารณาคัดเลือกแบบประเมินข้อที่มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไปเป็นข้อประเมินที่อยู่ในเกณฑ์มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

3.3 นำแบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับเด็กระดับปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองหิน สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโลกก่อ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย (Try out) จำนวน 4 คน เป็นเด็กเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และเด็กอ่อน 1 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน แล้วนำมาวิเคราะห์ความยากง่าย (P) ระหว่าง 0.20 -0.80 และค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป เป็นข้อประเมินที่ใช้ได้ แล้วคัดเลือกข้อที่อยู่ในเกณฑ์ไว้ใช้ในการประเมินจำนวน 20 ข้อ

3.4 นำข้อประเมินที่คัดเลือกไว้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยทั้งฉบับ โดยวิธีของ Lovett (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 93) ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.59 (ภาคผนวก จ)

3.5 จัดพิมพ์แบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ฉบับจริง เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการและขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ประเมินทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยก่อนดำเนินการจัดประสบการณ์ ด้วยแบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูด เพื่อเก็บข้อมูลที่นำไปใช้เปรียบเทียบผลหลังการจัดประสบการณ์

2. หาประสิทธิภาพของหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมทุกด้าน และให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขจนได้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพฉบับสมบูรณ์

3. ดำเนินการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ด้วยการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์

4. หลังจากจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยเสร็จสิ้น ผู้วิจัยให้เด็กทำแบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูด (ชุดเดิม) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ และเปรียบเทียบทักษะด้านการฟังและการพูดระหว่างก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 กำหนดเกณฑ์ 80/80
2. วิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะด้านการฟังและการพูดระหว่างก่อนกับหลังการจัดประสบการณ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน

- 1.1 ร้อยละ (Percentage) ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 101)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 56)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 87)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม
	\sum	แทน	ผลรวม

2. การหาประสิทธิภาพของหนังสือคำคั่งจองประกอบภาพ โดยการหาค่า E_1 และ E_2 ใช้สูตรดังนี้ (เพชฌ กิจระการ. 2544 : 49)

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	ΣX	แทน	คะแนนของชุดเตรียมความพร้อมทุกชุดรวมกัน
	A	แทน	คะแนนเต็มของชุดเตรียมความพร้อมทุกชุดรวมกัน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\frac{\Sigma X}{N}}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
	ΣX	แทน	คะแนนของแบบทดสอบหลังเรียน
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ก่อนทดลองและหลังทดลอง โดยใช้สูตร t-test (Dependent Sample) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 228) ดังนี้

$$t = \frac{\Sigma D}{\sqrt{\frac{n \Sigma D^2 - (\Sigma D)^2}{(n-1)}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต จากการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
	D	แทน	ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน
	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่คะแนน

4. สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

4.1 ค่าความเที่ยงตรง

ใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (สมนึก กัทฑิษณี. 2545 : 221)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหาหรือระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

4.2 ค่าความยาก (p)

โดยใช้สูตรดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2545 : 200)

$$P = \frac{PU + PL}{2}$$

เมื่อ	P	แทน	ระดับความยาก
	PU	แทน	สัดส่วนคนตอบถูกในกลุ่มสูง
	PL	แทน	สัดส่วนคนตอบถูกในกลุ่มต่ำ

4.3 ค่าอำนาจจำแนก (B)

โดยใช้สูตรดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2545 : 201)

$$B = \frac{U}{n_1} - \frac{L}{n_2}$$

เมื่อ	B	แทน	ค่าอำนาจจำแนก
	U	แทน	จำนวนผู้รอบรู้หรือสอบผ่านเกณฑ์ที่ตอบถูก
	L	แทน	จำนวนผู้ไม่รอบรู้หรือสอบไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตอบถูก
	n_1	แทน	จำนวนผู้รอบรู้หรือสอบผ่านเกณฑ์
	n_2	แทน	จำนวนผู้ไม่รอบรู้หรือสอบไม่ผ่านเกณฑ์

4.4 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ Lovett ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103)

$$r_{cc} = \frac{k\sum X_i + \sum X_i^2}{(k-1)\sum (X_i - C)^2}$$

เมื่อ r_{cc} แทน ค่าความเชื่อมั่น
 K แทน จำนวนข้อสอบ
 X_i แทน คะแนนเกณฑ์หรือจุดตัดของแบบทดสอบ

5. การหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ โดยใช้วิธีของ กูดแมน เฟลทเชอร์ และชไนเดอร์ (Goodman, Fletcher and Schnieder) ดังนี้ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2545 : 279)

$$\text{ค่าดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมคะแนนทดสอบท้ายบทเรียน} - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

6. การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนประเมินก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ ด้วยการทดสอบ t -test (Dependent Samples) มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 87-88)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n\sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต เพื่อทราบค่าความ มีนัยสำคัญ
 D แทน ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน
 N แทน จำนวนกลุ่มเป้าหมาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

E.I. แทน คำนีประสิทธิผล

E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

N แทน จำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

$\sum D$ แทน ผลรวมของผลต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

$\sum D^2$ แทน ผลรวมของผลต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน
แต่ละตัวยกกำลังสอง

\bar{d} แทน ผลต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

S_d แทน ผลต่างของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนก่อนเรียนและ
หลังเรียน

t แทน ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตเพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
ในการแจกแจงแบบ t

df แทน ชั้นความอิสระ (Degrees of Freedom)

ลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 กำหนดเกณฑ์ 80/80

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ ด้านทักษะการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ก่อนกับหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 กำหนดเกณฑ์ 80/80

ผู้วิจัยนำหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยที่สร้างขึ้น ไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยให้เด็กทำแบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย (ก่อนเรียน) จำนวน 20 ข้อ จัดการเรียนตามแผนการจัดประสบการณ์ที่กำหนด พร้อมทำแบบประเมินระหว่างเรียน จำนวน 12 เรื่อง ๆ ละ 5 ข้อ รวมทั้งหมด 60 ข้อ จากนั้นทำแบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย (หลังเรียน) จำนวน 20 ข้อ ซึ่งเป็นแบบประเมินชุดเดียวกันกับแบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย (ก่อนเรียน) เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 กำหนดเกณฑ์ 80/80

ผลการประเมิน	N	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	\bar{X}	ร้อยละ
ระหว่างเรียน	22	240	4784	217.44	90.61
หลังเรียน	22	20	381	17.32	86.59

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินระหว่างเรียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูด จำนวน 12 เล่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 217.44 คิดเป็นร้อยละ 90.61 และผลการประเมินหลังเรียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.32 คิดเป็นร้อยละ 86.59 ดังนั้นผลการประเมินของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูด มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 90.61/86.59 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 (ภาคผนวก จ)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ ด้านทักษะการฟังและการพูด สำหรับเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ ด้านทักษะการฟังและการพูด สำหรับเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ผลรวมของคะแนน ก่อนเรียนทุกคน	ผลรวมของคะแนน หลังเรียนทุกคน	ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
22	20	263	381	0.6666

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้านทักษะการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ มีค่าเท่ากับ 0.6666 ซึ่งแสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ มีความสามารถด้านทักษะการฟังและการพูดเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 66.66 (ภาคผนวก จ)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ก่อนกับหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ ปรากฏดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย
ก่อนกับหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ

การประเมิน	N	\bar{X}	S.D.	\bar{d}	S_d	df	t
ก่อนเรียน	22	11.95	1.33	5.37	0.20	21	34.62
หลังเรียน	22	17.32	1.13				

จากตารางที่ 5 พบว่า คะแนนประเมินด้านทักษะการฟังและการพูด โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย หลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ ในการส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 กำหนดเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ ด้านทักษะการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ก่อนกับหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ

สรุปผลการวิจัย

1. การจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 90.61/86.59 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้
2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย มีค่าเท่ากับ 0.6666 หรือคิดเป็นร้อยละ 66.66
3. เด็กระดับปฐมวัยมีทักษะด้านการฟังและการพูดโดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ หลังจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพด้านกระบวนการของหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย (E_1) เท่ากับ 90.61 และ ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ของหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย (E_2) เท่ากับ 86.59 ดังนั้นประสิทธิภาพของหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย เท่ากับ 90.61/86.59 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังนี้

1.1 ก่อนการสร้างหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กระบวนการและรูปแบบวิธีการจัดประสบการณ์ ธรรมชาติ ของเด็กปฐมวัย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โครงสร้างหลักสูตรของการจัด ประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย จากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 จากหลักสูตร สถานศึกษา และคู่มือหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 ศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับวิธีสร้างหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ หลักใน การผลิตหนังสือเพื่อใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสือสำหรับเด็ก ลักษณะที่ดีของหนังสือเด็ก ธรรมชาติและความ ต้องการในการอ่านหนังสือของเด็ก ลักษณะรูปแบบ รูปภาพ เนื้อหา การใช้ภาษา ที่เหมาะสม กับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้กำหนดจุดประสงค์ของการสร้างหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับความบันเทิงควบคู่ไปกับสาระความรู้ เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิด ประสบการณ์และทักษะการฟังและการพูดที่ดี เกิดองค์ความรู้ใน 4 สาระ ประกอบด้วย สาระเรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก สาระบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก สาระธรรมชาติรอบตัวเด็ก และสาระสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก โดยสร้างตัวละครกำหนดบทบาทสมมติในการถ่ายทอด ประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย กำหนดเนื้อเรื่องเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวของผู้เรียน โดย สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและเจตคติที่ดี อีกทั้งช่วยฝึกฝนให้ผู้เรียนรักในการฟัง และการพูด รักในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อันเกิดจากสื่อหนังสือคำคล้องจองประกอบ ภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.3 หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพได้ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะ โดยผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา หลักสูตร และการสอน การวัดผลและประเมินผล การผลิตสื่อและนวัตกรรม จำนวน 5 ท่าน อีกทั้ง การจัดประสบการณ์ด้วยหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพได้กระตุ้นส่งเสริมให้เด็กมี พัฒนาการทางภาษาการฟังและการพูดมากขึ้น โดยที่ครูอธิบายความหมายของคำศัพท์ เนื้อหา

ที่มีในคำคล้องจอง และเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกพูดคำศัพท์จากภาพ เล่าเรื่อง สนทนา ซักถาม และแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ทางด้านการฟังและการพูด ทำให้เด็กกับครูได้มีปฏิสัมพันธ์กัน ครูได้ซักถามพูดคุยกับเด็ก และเด็กก็ได้ซักถามพูดคุยกับครู แล้วเกิดความเข้าใจอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น เช่น คำคล้องจอง “มือ ตา หู ขา” เด็กได้รู้ถึงหน้าที่ของอวัยวะต่างๆ ในร่างกาย แล้วยังได้สนทนาซักถาม ถึงคำศัพท์ใหม่ๆ ที่มีในคำคล้องจอง การที่เด็กรู้จักใช้ความสามารถที่จะได้ตอบสนองความคิดเห็น และเข้าใจคำถามได้ดั่งนั้น เนื่องจากคำถามเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวเด็ก เด็กได้พบเห็นและใช้ อยู่ในชีวิตประจำวัน จึงสามารถ ฟัง พูด สื่อสารออกมาอย่างมีความหมาย ตามทฤษฎี พัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget) ที่กล่าวว่า มนุษย์มีความสามารถในการสร้างความรู้ผ่านการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2542 : 36 ; อ้างอิงจาก Sprinthall. 1998. Education psychology. n.d.) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบรูเนอร์ (Bruner) ที่เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมแวดล้อมที่มีผลต่อความงอกงามทาง สติปัญญาของเด็ก เขากล่าวว่า ครูจะต้องจัดรูปแบบของกิจกรรม ทักษะ และการฝึกหัดให้ เหมาะสมและสอดคล้องกับความเจริญงอกงามทางสติปัญญาของเด็ก (เขาวพา เชชะคุปต์. 2542 : 68 ; อ้างอิงจาก Bruner. 1969. Process of education. n.d.) การท่องคำคล้องจองแบบมีความหมายนั้นเน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้เด็กได้พูด และแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกคำคล้องจองตามความพอใจของเด็ก เป็นคำคล้องจอง ที่สั้น กระชับ และสนุก ง่ายต่อการจดจำ เช่น คำคล้องจอง “ฝนตกพริ้วพริ้ว แม่คำกาจ ร่ม แกเดินกัมกัม อยู่ข้างกำแพง ประเดี้ยวแดดออก แยกบอกพ่อแดง ฉันไม่มีแรงหุปร่มให้ที” เป็นการส่งเสริมเด็กให้มีประสบการณ์ตรงทางภาษาที่เหมาะสมกับความสนใจและธรรมชาติ ของเด็ก

2. คำดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย มีค่าเท่ากับ 0.6666 ซึ่งแสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ มีทักษะการฟังและการพูดเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 66.66 ซึ่งวัดได้จากคะแนนประเมินทักษะด้านการฟังและการพูดก่อนเรียนและหลังเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เด็กสามารถเรียนรู้ตามความสามารถของตน และการนำประสบการณ์จากการใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพมาประกอบบทเรียน ทำให้เด็กเกิดความสนใจ กระตือรือร้นในการทำ

กิจกรรม ได้รับความสนุกเพลิดเพลิน เกิดทัศนคติและเจตคติที่ดี เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีคุณธรรมจริยธรรม สามารถเชื่อมั่นหัวใจให้เด็กมีสมาธิและมารยาทในการฟัง เข้าใจความหมายของคำศัพท์ ปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง สามารถพูดคำศัพท์จากภาพ แต่งประโยคปากเปล่า พูดเล่าเรื่อง ตอบคำถาม และพูดแสดงความคิดเห็นได้ดีขึ้น จึงทำให้เด็กมีความก้าวหน้าด้านทักษะการฟังและการพูดที่สูงขึ้น

3. การเปรียบเทียบทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ก่อนกับหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ พบว่า เด็กมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นระบบ มีการแก้ไข ปรับปรุง เนื้อเรื่อง รูปแบบ ภาพประกอบ การดำเนินเรื่อง และภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ประกอบกับผู้วิจัยได้ศึกษาจากหลักสูตร คู่มือครู เนื้อหาเทคนิคการสร้างจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการสร้างโดยยึดหลักการ จุดมุ่งหมาย ขั้นตอน การจัดกิจกรรมประสบการณ์ที่มุ่งสนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก อีกทั้งมีเนื้อหาที่ใกล้ตัว สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงของเด็ก จึงทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องราวอย่างรวดเร็ว สนุกกับหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพที่ครูอ่านให้ฟัง เด็กไม่รู้สึกลำบากหน่าย ส่งผลดีต่อทักษะการฟังและการพูดของเด็ก อีกทั้งมีการประเมินก่อนเรียนเพื่อวัดพื้นฐานความรู้ และการประเมินหลังเรียนเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจ ความจำ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้รับ ซึ่งเป็นกระบวนการในการส่งเสริมให้เด็กมีสติ ได้ฝึกการคิด มีจินตนาการ มีสมาธิที่ดีในการฟัง ปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างถูกต้อง กล้าแสดงออกซึ่งความคิด กล้าพูด กล้าถาม มีทักษะในการเล่าเรื่อง และพูดประโยคปากเปล่าได้ จึงเป็นปัจจัยที่ช่วยทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางเรียนหลังเรียนสูงขึ้น ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ครูต้องเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้พูด ได้เล่าเรื่อง และได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน และมีส่วนร่วมใน การดำเนินกิจกรรมการจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกิจกรรม ครูเป็นเพียงผู้คอยให้กำลังใจ ความช่วยเหลือ แนะนำ และกระตุ้นให้เด็กได้พูด ได้ใช้ภาษา และกล้าแสดงออกมากที่สุด

1.2 การจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ครูจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการพูดของเด็ก และคำนึงถึงความดังของเสียงด้วย เพราะในการอ่าน ฟัง และท่องคำคล้องจองนั้น จำเป็นต้องใช้เสียง อารบกววนห้องหรือสถานที่ใกล้เคียงได้ ดังนั้นจึงควรรหาสถานที่และเวลาที่เหมาะสมด้วย

1.3 ในการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ควรให้เด็กท่องประกอบท่าทางแล้วอธิบายคำศัพท์ทุกครั้ง เพื่อให้เด็กได้เข้าใจและนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน เป็นคำคล้องจองที่มีสัมผัสสระง่าย ๆ สั้น ๆ เด็กชอบ น่าสนใจ ทันสมัย และจดจำได้ง่าย ในการสอนคำคล้องจองนั้นครูควรใช้น้ำเสียงของตนเอง ท่องให้เด็กฟัง ควรให้เด็กได้เห็นสีหน้า สีตา ท่าทาง และจังหวะที่ครูได้ปฏิบัติจริง

1.4 การส่งเสริมให้เด็กได้ฟังหรือท่องคำคล้องจองใหม่ ๆ จากสื่อโฆษณาต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ที่เข้ากับยุคสมัย เป็นคำคล้องจองที่มีสัมผัสสระง่าย ๆ กระชับ สนุก ง่ายต่อการจดจำ จะทำให้เด็กพูดชัด และพูดได้คล่องมากขึ้น เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการใช้ภาษาด้านการฟังและการพูดได้ดี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบทักษะทางการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย โดยใช้เทคนิควิธีการอื่น เช่น การใช้เพลงกล่อมเด็ก ปริศนาคำทาย และการวาดภาพ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาการจัดประสบการณ์คำคล้องจองแบบอื่น เช่น การท่องคำคล้องจองแบบมีความหมาย เพื่อพัฒนาการทางการอ่านและการเขียน ความคิดสร้างสรรค์ และความมีวินัยในตนเอง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. การสอนภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ :
คุรุสภาลาดพร้าว, 2544.
- _____. คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3 - 6 ปี). กรุงเทพฯ :
คุรุสภาลาดพร้าว, 2540 ก.
- _____. คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็ก 3 - 5 ปี).
กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2546.
- _____. แนวการจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
คุรุสภาลาดพร้าว, 2540 ข.
- กิฟตี วรรณจิตย์. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนบทร้อยกรอง
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการใช้แบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์
กับการใช้แบบฝึกแบบปกติ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, 2535.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. การสอนแบบจิตปัญญา : แนวการใช้ในการสร้างแผนการสอนระดับ
อนุบาลศึกษา. กรุงเทพฯ : เอดิชั่น เพรส โปรดักส์, 2542.
- ขวัญนุช บุญอยู่สง. การส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยการเล่า
“นิทานคณิต”. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, 2554.
- _____. รายงานผลการประเมินแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530 - 2534)
ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, 2537.
- ขวัญฟ้า รังสิยานนท์. การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนดุสิต, 2550.
- เคธีอรัตน์ เรืองแก้ว. คำคล้องจอง. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2534.
- จินตนา ไบกาชูย์. เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- จิรประภา บุญนิติย์. ช่วยเด็กให้ชอบอ่าน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอนุบาลศึกษา วิทยาลัยครู
สวนดุสิต, ม.ป.ป.

- จุฬา สุขใส. ผลของการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมายที่มีต่อพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.
- จุฬารัตน์ อินุพัฒน์. พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อก. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร, 2553.
- ฉันทนา ภาคบงกช. เอกสารประกอบการศึกษาวิชา ปว. 541 การศึกษาผู้ปกครอง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2532.
- ชุตินา ถังจางนที. การเลือกและการจัดหาวัสดุห้องสมุด. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2533.
- จิตติพร มะเดื่อชุมพร. การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่านโดยใช้หนังสือภาพประกอบคำคล้องจอง ชั้นอนุบาลปีที่ 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. หลักสูตรและการสอน มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- ณรงค์ ทองปาน. การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2536.
- ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์. การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2539.
- ไฉรรงค์ เจนการ. “ความพร้อมทางการเรียนของเด็กปฐมวัย,” วิทยากรย์. 85(2) : 64-62 ; กุมภาพันธ์, 2530.
- ทัศนีย์ นิธิปรีชา. การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยใช้สื่อเคลื่อนไหวในกระดิ่ง ชั้นอนุบาลปีที่ 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- ทิสนา แคมมณี. ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- _____. การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : โมเดลซิปปา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- ธีรารัง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพฯ : ธนรัชการพิมพ์, 2542.

- นางเยาว์ กลิกกลาย. ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้เพลงประกอบ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2553.
- นันทา โพธิ์คำ. รายงานการสร้างและพัฒนาเอกสารนิเทศทางไกลระดับก่อนประถมศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง. ม.ป.ท. : ม.ป.พ., 2543.
- นิรันดร์ รอดเยี่ยม. การศึกษาการพัฒนาทางภาษาพูดของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาด้วยแบบทดสอบรูปภาพ. ปรินญาณิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- บงกช ทองเยี่ยม. การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้วยการเล่านิทานแบบใช้และไม่ใช้ภาพประกอบ. ปรินญาณิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543.
- บันลือ พุกกะวัน. แนวการสอนสำเร็จรูปคู่มือการสอนป. 1. และเด็กแรกเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2536. ก
- _____. วรรณกรรมสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2536. ข
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- บุษบง ต้นดวงศ์. “นวัตกรรมการสอนภาษากับธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย,” ในเอกสารประกอบการสัมมนา : มิติใหม่การสอนระดับปฐมวัย. หน้า 46 – 47. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม, 2535.
- เบญจมาศ พระธานี. ความผิดปกติทางการพูดและภาษา. ขอนแก่น : ภาควิชาโสต คอ นาสิก ลาริงซ์วิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2538.
- เบญจจะ คำมะสอน. ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ การพูดเล่าเรื่องอย่างต่อเนื่องโดยใช้ภาพประกอบ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2554.
- เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์. หลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2551.
- ประจิดต์ อภินัยนุรักษ์. ปัญหาและการแก้ไขการพูดของเด็กในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2533.

ประไพ แสงดา. ผลของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องที่มีต่อความสามารถของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2554.

ปราณี เชิงทอง. วรรณกรรมสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2536.

ผอบ โปษะกฤษณะ และคณะ. บทเพลงกล่อมเด็กและบทประกอบการเล่นของเด็กภาคกลาง 16 จังหวัด. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. อัดสำเนา. 2531.

พรทิพย์ ศิริสมบูรณ์เวช. “มิติใหม่ในการสอนอาชยานไทย,” ใน ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา. หน้า 127 – 139 กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

พัชรี เจตน์เจริญรักษ์. ความสนใจในการรับรู้ของเด็กปฐมวัย จากการใช้เทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบ (การเก็บเด็ก). ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร. 2537.

พัชรี ผลโยธิน. รูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ใน ประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย. หน่วยที่ 4 (หน้า 15-32). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2548.

พัชรี สวนแก้ว. เอกสารการสอนประกอบวิชา 2173107 จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์ ดวงกมล จำกัด, 2536.

พัฒนา ชัชพงค์. “การเตรียมเด็กให้สงบ,” ใน เอกสารประกอบการอบรม. หน้า 8 – 12. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2535.

พิทักษ์ ขวงษ์. ศิลป์ไทยคนสำคัญในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์ ดวงกมล จำกัด, 2541.

เพ็ญแข ประจันปัจฉินึก. (ม.ป.ป.). เด็กวัยก่อนเรียน. ม.ป.พ.

เยาวภา เดชะคุปต์. การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2550.

_____. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มีค, 2542.

รจนา ทรรทรานนท์. รวมบทความทางวิชาการ เรื่องปัญหาทางการพูดและวิธีแก้ไข.

กรุงเทพฯ : คลินิก โสตสัมผัสและการพูด ภาควิชาภาษาศาสตร์ โสต ศอ นาสิกวิทยา คณะแพทยศาสตร์ รามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537.

- รักลูก. อนุรักษ์การพูดและภาษา. กรุงเทพฯ : บริษัท แปลน พับลิชชิ่ง จำกัด, 2534.
- รัตพร ชังชาดา. หนังสือสำหรับเด็ก. มหาสารคาม : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 2531.
- ราศรี ธรรมนิยม. จิตวิทยาพัฒนาการฉบับสมบูรณ์. ม.ป.พ., 2530.
- วงพิศตร์ ภูพันธ์ศรี และศิรินันท์ ดำรงผล. จิตวิทยาพัฒนาการและการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2532.
- วรรณิ ศิริสุนทร. เอกสารคำสอนวิชา บร 620 การเล่านิทาน. กรุงเทพฯ : เอส พี เอฟ พรีนติ้ง, 2542.
- วราภรณ์ รักวิชัย. การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : บริษัท ต้นอ่อน จำกัด, 2533.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. การวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย. สกลนคร : โปรแกรมวิชาการวัดผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร, 2540.
- วินัย รอดจ่าย. การเขียนและการจัดทำสื่อหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน, 2539.
- ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร ปรีเอี่ยม. พัฒนาการทางภาษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บรรณกิจเทรคดิ่ง, 2541.
- ศิริมาศ แก้วเจริญวงศ์. สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. การประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- สมนึก ภัททิยชนี. วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. กทม. : ประสานการพิมพ์, 2544.
- สมพร จารุณัฐ. คู่มือการเขียนเรื่องบันทึงคดีและสารคดีสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2541.
- สมพร ประโคทัง. รายงานการพัฒนาความพร้อมทางภาษาด้านการฟังและพูดโดยใช้คำคล้องจองประกอบภาพ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1. โรงเรียนบ้านหนองคูไชยหนองขาม, นครปฐม, 2549.
- สมศักดิ์ ศรีมาโนชนัน. การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2533.
- สาวิตรี สุวรรณสถิตย์. 6 ปีแรกของชีวิต. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2534.
- สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. เอกสารประกอบการเรียน รายวิชา ECED 201 การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2550.

- _____. รายงานการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางบ้านกับความสามารถด้านสติปัญญาของเด็กอายุ 4-7 ปี. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร, 2542.
- _____. แบบทดสอบสติปัญญา (IQ TEST) ทักษะพื้นฐานภาษาไทย ระดับอนุบาลชั้นปีที่ 3 อายุ 5-6 ปี. ฟอรัม ค. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2535.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดฝึกอบรบครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 1-5. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532.
- ศุมน อมรวิวัฒน์. สมบัติทิพย์ของการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- สุรงค์ ไคว้ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- สุจิตรา สุขกมล. ผลของการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้เพลงประกอบที่มีต่อความสามารถด้านการฟังและการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนธรรมจารีนิवास. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.จิตวิทยาการศึกษา มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- สุธวิงศ์ พงศ์ไพบุลย์. วิเคราะห์สาระตะ เพลงกล่อมเด็กภาคใต้. สงขลา : โครงการฝ่ายวิจัยสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา, 2534.
- สุภาวดี ศรีวรรณนะ. พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยและวิธีการส่งเสริม. นครสวรรค์ : .เจ. กรู๊ป แอคเควอร์ไทซิง/อินทนนท์การพิมพ์, 2542.
- ศุมนา พานิช. การเตรียมความพร้อมเด็กเล็ก. ราชบุรี : โรงเรียนชุมชนเมืองราชบุรี, 2531.
- พรรณษา นิลวิเชียร. ปฐมวัยศึกษา : หลักฐานและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2535.
- อารี เพชรมุด. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, มปป.
- Amoriggi, Helen Delores. "The Effect of Storytelling on Young Children's Sequencing Ability," *Dissertation Abstracts International*. 49(6) : 1366 - A ; December, 2006.

- Batey, Jacqueline Jennings. "Development of Peer Competence in Preschool : Preservice Early Childhood Teachers' Beliefs About Influence and Importance," **Dissertation Abstracts International**. 63(06) : 2123 – A ; December, 2008.
- Bentz, Maia. "Learning Through Archetypal Symbolic Images : The Role of Fairy Tales, Myths, and the Arts in the Waldorf School," **Dissertation Abstracts International**. 63(10) : 3509 – A ; April, 2008.
- Boom, B.S. **Taxonomy of education objectives**. Handbook II : Affective domain. New York Mckay, 1996.
- Erickson, H.L. **Concept-based curriculum and instruction**. Calif : Corwin Press, Inc, 1998.
- Fernandez, Alma Dolores. "The Effect of Dual Language Instruction on the Pre-reading Skill of Kindergarten Students," **Dissertation Abstracts International**. 64(02) : 373 – A ; August, 2008.
- Gagne, R.M. **The conditions of learning**. New York : Holt Rinehart & Winston, 1985
- Joye, B. & Weil, M. **Models of teaching** (5th ed.). London : Allyn and Bacon, 1996.
- Lecker, Martin Jeffcy. "Integrated Skills Reinforcement in Business Communications at Rockland Community College." **Dissertation Abstracts International**. 51(06) : Unpaged, 2007.
- Mazur, Stephanie Chawkin. "Integrated Learning Skills in General Biology : a Learning Guide," **Dissertation Abstracts International**. 49(06) : Unpaged, 2007.
- Shafel and Shafel. **The conditions of learning**. New York : Holt Rinehart & Winston, 2007.
- Simpson, T. "Characteristic of Oral Language Used by Selected Four – years old in Story Retellings," **Dissertation Abstracts International**. 49(11) : 3262 – A ; May, 2006.

ภาคผนวก ก
ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์

แผนการจัดประสบการณ์ที่ 1

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูด
 โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ ชั้นปฐมวัย
 สาระการเรียนรู้ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก หน่วย ตัวเรา เรื่อง ตัวเราเฝ้าดูแล
 สัตว์ป่าที่ ใช้สอนวันที่..... เดือน พ.ศ. 2558 เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ร่างกายของเรานั้นมีส่วนประกอบที่สำคัญมากมายไม่ว่าจะเป็น ผม คอ ป่า มือ เท้า ปาก หู ตา จมูก แขน ขา เราควรดูแลรักษาความสะอาดอวัยวะต่างๆ อยู่เป็นประจำ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้เด็กมีสมาธิในการฟังตลอดช่วงเวลาในการจัดประสบการณ์
2. เพื่อให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งด้วยการชี้รูปอวัยวะและบอกประโยชน์ของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้ถูกต้อง
3. เพื่อให้เด็กเข้าใจความหมายของคำศัพท์จากการฟังคำคล้องจองได้
4. เพื่อให้เด็กตอบคำถามเนื้อหาจากการฟังคำคล้องจองได้
5. เพื่อให้เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของคำคล้องจองได้

สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้

อวัยวะและประโยชน์ของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย (สาระที่ 1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก)

ประสบการณ์สำคัญ

1. สมาธิในการฟัง
2. การปฏิบัติตามคำสั่ง
3. การเข้าใจความหมายของคำศัพท์
4. การตอบคำถาม
5. การแสดงความคิดเห็น

วิธีดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูประเมินเด็กด้วยแบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูด (ก่อนเรียน) จำนวน 20 ข้อ เพื่อวัดพื้นฐานทักษะของเด็กปฐมวัย
2. ครูนำหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เล่มที่ 1 เรื่อง “ตัวเราฝ้าดูแล” มาให้เด็กดูก่อน พร้อมถามถึงลักษณะรูปเล่ม สี สัน รูปภาพหน้าปก เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและกล้าตอบคำถาม รวมทั้งกล้าพูดแสดงความคิดเห็น
3. ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้เด็กทราบว่าต่อไปนี้นักเรียน จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับร่างกายของหนู โดยครูกระตุ้นให้เด็กมีสมาธิในการฟังด้วยการตั้งคำถามเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมว่า “ร่างกายของเรามีอวัยวะอยู่หลายชนิด ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง” (ผม คอ บ่า มือ เท้า ปาก หู ตา จมูก แขน ขา เป็นต้น)
4. ครูแจกหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพให้กับเด็ก ๆ ทุกคนก่อนคนละ 1 เล่ม

ขั้นสอน

5. ครูสั่งให้เด็กทุกคนเปิดหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เล่มที่ 1 เรื่อง ตัวเราฝ้าดูแล ในหน้าที่ 1 และให้เด็กดูภาพประกอบกับเรื่องที่ครูอ่านให้เด็กฟัง พร้อมสังเกตพฤติกรรมว่าเด็กแต่ละคนปฏิบัติตามคำสั่งได้มากน้อยเพียงใด
6. ครูพาเด็กท่องคำคล้องจองในหน้าที่ 1 และ 2 และให้เด็กดูภาพประกอบไปด้วยขณะที่ท่องคำคล้องจองดังต่อไปนี้

มาดูตัวเรา	ให้เข้าใจดี
ทุกส่วนทุกที่	ว่ามีอะไร
มีผมมีคอ	คงพอเข้าใจ
มีบ่านี้ไง	บ่าซ้ายบ่าขวา
7. จากนั้นครูก็ถามเด็กว่าเด็กรู้จักร่างกายของคนเราหรือไม่ โดยถามเด็กว่า รู้จักผม คอ บ่า หรือไม่ โดยให้เด็กตอบทีละคนและให้เอามือจับผม คอ บ่าให้เพื่อนดูด้วย
8. เด็กทุกคนตอบได้และสามารถเอามือไปจับได้ว่า ส่วนไหนคือผม ส่วนไหนคือคอ และส่วนไหนคือบ่า
9. ครูพาเด็กอ่านหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพต่อไปจนจบทุกหน้า

ขั้นสรุป

10. ครูและเด็กร่วมกันสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับ เรื่อง ตัวเราเฝ้าดูแล ว่าอวัยวะในร่างกายของเรามีอะไรบ้าง มีประโยชน์และหน้าที่อย่างไร มีวิธีการดูแลรักษาความสะอาดอย่างไรรวมทั้งปลูกฝังและเน้นย้ำให้เด็กเห็นความสำคัญของการมีสมาธิในการฟัง การปฏิบัติตามคำสั่งของครูให้ถูกต้อง ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการเรียน เช่น การช่วยเหลือเพื่อน การตอบคำถามและการพูดแสดงความคิดเห็น

11. ครูประเมินเด็กด้วยแบบประเมินท้ายเรื่อง เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 5 ข้อ

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. อวัยวะต่างๆ ของร่างกาย (ของจริง) เช่น ผม คอ บ่า มือ เท้า ปาก หู ตา จมูก แขน ขา
2. หนังสือคล้องจองประกอบภาพ เล่มที่ 1 เรื่อง ตัวเราเฝ้าดูแล
3. แบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูด (ก่อนเรียน)
4. แบบประเมินท้ายเรื่อง เล่มที่ 1 เรื่อง ตัวเราเฝ้าดูแล

การประเมินผล

วิธีการประเมิน

1. สังเกตการมีสมาธิและมารยาทในการฟัง
2. สังเกตการปฏิบัติตามคำสั่ง
3. สังเกตการเข้าใจความหมายของคำศัพท์
4. สังเกตการตอบคำถาม
5. สังเกตการพูดแสดงความคิดเห็น
6. ประเมินทักษะด้านการฟังและการพูด

เครื่องมือการประเมิน

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบบันทึกคะแนนทักษะด้านการฟังและการพูดท้ายเรื่อง
3. แบบบันทึกคะแนนทักษะด้านการฟังและการพูด (ก่อนเรียน)

เกณฑ์การประเมิน

1. แบบสังเกตพฤติกรรมใช้มาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยเด็กที่มีพฤติกรรมในระดับที่ 2 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

3	หมายถึง	ดี
2	หมายถึง	ปานกลาง
1	หมายถึง	ปรับปรุง

2. แบบบันทึกคะแนนทักษะด้านการฟังและการพูดท้ายเรื่อง แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยเด็กที่ได้คะแนนตั้งแต่ 3 คะแนนขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

5	คะแนน	ดีมาก
4	คะแนน	ดี
3	คะแนน	ปานกลาง
2	คะแนน	ต่ำ
1	คะแนน	ควรปรับปรุง

3. แบบบันทึกคะแนนทักษะด้านการฟังและการพูด (ก่อนเรียน) โดยเด็กที่ได้คะแนนตั้งแต่ 12 คะแนนขึ้นไป หรือคิดเป็นร้อยละ 60 ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

แบบสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย (ต่อ)
โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูด
หน่วย ตัวเรา เรื่อง ตัวเราเฝ้าดูแล

คนที่	รายการสังเกตพฤติกรรม																	
	มีสมาธิ ในการฟัง			การปฏิบัติ ตามคำสั่ง			เข้าใจ ความหมาย ของคำศัพท์			การตอบ คำถาม			การแสดง ความคิดเห็น			รวม	สรุปผล ประเมิน	
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	15	ผ	มผ
21																		
22																		

หมายเหตุ เกณฑ์การประเมิน

3 หมายถึง ดี (11 - 15 คะแนน)

2 หมายถึง ปานกลาง (6 - 10 คะแนน)

1 หมายถึง ปรับปรุง (1 - 5 คะแนน)

ได้ระดับ 2 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(นายคณัย ช้อนทอง)

ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแสง

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

แบบบันทึกคะแนนทักษะด้านการฟังและการพูดท้ายเรื่อง

โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ

หน่วย ตัวเรา เรื่อง ตัวเราเฝ้าดูแล

คนที่	ผลงานที่ตรวจ	ร้อยละ	สรุปผลการประเมิน	
	แบบประเมินที่ 1		ผ่าน	ไม่ผ่าน
	5 คะแนน			
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				

แบบบันทึกคะแนนทักษะด้านการฟังและการพูดท้ายเรื่อง (ต่อ)

โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ

หน่วย ตัวเรา เรื่อง ตัวเราเฝ้าดูแล

คนที่	ผลงานที่ตรวจ	ร้อยละ	สรุปผลการประเมิน	
	แบบประเมินที่ 1		ผ่าน	ไม่ผ่าน
	5 คะแนน			
21				
22				
รวม				
เฉลี่ย				
ร้อยละ				

เกณฑ์การประเมิน

การผ่านการประเมินต้องได้คะแนนรวมทั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป

สรุปการประเมิน

การผ่านการประเมินต้องได้คะแนนรวมทั้งแต่ 3 คะแนน ขึ้นไป

(ลงชื่อ)..... ผู้บันทึก

(นายคนัย ช้อนทอง)

ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแสง

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

แบบบันทึกคะแนนทักษะด้านการฟังและการพูด (ก่อนเรียน)
โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ

คนที่	คะแนนประเมิน		คะแนน พัฒนาการ	เกณฑ์	
	ก่อนเรียน (20)	หลังเรียน (20)		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					

แบบบันทึกคะแนนทักษะด้านการฟังและการพูด (ก่อนเรียน)

โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ

คนที่	คะแนนประเมิน		คะแนน พัฒนาการ	เกณฑ์	
	ก่อนเรียน (20)	หลังเรียน (20)		ผ่าน	ไม่ผ่าน
21					
22					
รวม					
เฉลี่ย					
ร้อยละ					

เกณฑ์การประเมิน การผ่านเกณฑ์การประเมินต้องได้คะแนนรวมตั้งแต่ ร้อยละ 60 ขึ้นไป

สรุปผลการประเมิน การผ่านเกณฑ์การประเมินต้องได้คะแนนรวมตั้งแต่ 12 คะแนน ขึ้นไป

(ลงชื่อ)..... ผู้บันทึก

(นายคนัย ช้อนทอง)

ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแสง

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรม

โดยใช้หนังสือคำคั่งของประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูด

หน่วย ตัวเรา เรื่อง ตัวเราเฝ้าดูแล

รายการสังเกต พฤติกรรม	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
1. มีสมาธิในการฟัง	มีสมาธิในการฟังตลอดช่วงเวลาในการจัดประสบการณ์	มีสมาธิในการฟัง บางช่วงเวลาในการจัดประสบการณ์	ไม่มีสมาธิในการฟังตลอดช่วงเวลาในการจัดประสบการณ์หรือต้องคอยกระตุ้นอยู่ตลอดเวลา
2. ปฏิบัติตามคำสั่ง	ปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้องทุกครั้ง	ปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้องบางครั้ง	ปฏิบัติตามคำสั่งไม่ถูกต้องทุกครั้ง
3. การเข้าใจความหมายของคำศัพท์	เข้าใจคำศัพท์ด้วยการบอกความหมายได้ถูกต้องทุกครั้ง	เข้าใจคำศัพท์ด้วยการบอกความหมายได้ถูกต้องบางครั้ง	เข้าใจคำศัพท์ด้วยการบอกความหมายได้ไม่ถูกต้อง หรือต้องคอยให้ช่วยเหลืออยู่เป็นประจำทุกครั้ง
4. ตอบคำถาม	ตอบคำถามได้ถูกต้องมั่นใจทุกครั้ง	ตอบคำถามได้ถูกต้องอย่างมั่นใจบางครั้ง	ตอบคำถาม ไม่ถูกต้องและไม่มีความมั่นใจทุกครั้ง หรือต้องคอยให้ผู้อื่นช่วยเหลือเป็นประจำ
5. พูดแสดงความคิดเห็น	พูดแสดงความคิดเห็นได้ถูกต้อง สอดคล้องกับเรื่องที่ฟังทุกครั้ง	พูดแสดงความคิดเห็นได้ถูกต้องสอดคล้องกับเรื่องที่ฟังบางครั้ง	พูดแสดงความคิดเห็นได้ไม่ถูกต้องสอดคล้องกับเรื่องที่ฟังทุกครั้ง

ความเห็นและข้อเสนอแนะของหัวหน้าสถานศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางพูนผล แก้วโยธา)

ครู ค.ศ. 1

รักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแสง

บันทึกผลหลังการจัดประสบการณ์
ผลที่เกิดขึ้นกับเด็ก

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ปัญหา / อุปสรรค

.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ปัญหา

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(นายคณัย ช้อนทอง)

ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแสง

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ภาคผนวก ข

สรุปรายการสังเกตพฤติกรรม

เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย

ตารางภาคผนวกที่ 1 ตารางสรุปรายการสังเกตพฤติกรรม ประกอบแผนการจัดประสบการณ์ โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟัง และการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย

แผนการจัดประสบการณ์ที่	รายการสังเกตทักษะด้านการฟังและการพูด							
	มีสมาธิในการฟัง	เข้าใจความหมายของคำศัพท์	ปฏิบัติตามคำสั่ง	พูดคำศัพท์จากภาพ	ตอบคำถาม	แต่งประโยคปากเปล่า	เล่าเรื่อง	การแสดงความคิดเห็น
1	✓	✓	✓		✓			✓
2		✓		✓	✓	✓	✓	
3	✓			✓	✓		✓	✓
4		✓	✓			✓	✓	✓
5	✓	✓	✓		✓			✓
6	✓	✓		✓	✓	✓		
7			✓	✓	✓		✓	✓
8	✓		✓			✓	✓	✓
9	✓	✓	✓		✓	✓		
10	✓	✓		✓		✓		✓
11	✓		✓	✓	✓		✓	
12			✓	✓		✓	✓	✓

ภาคผนวก ค

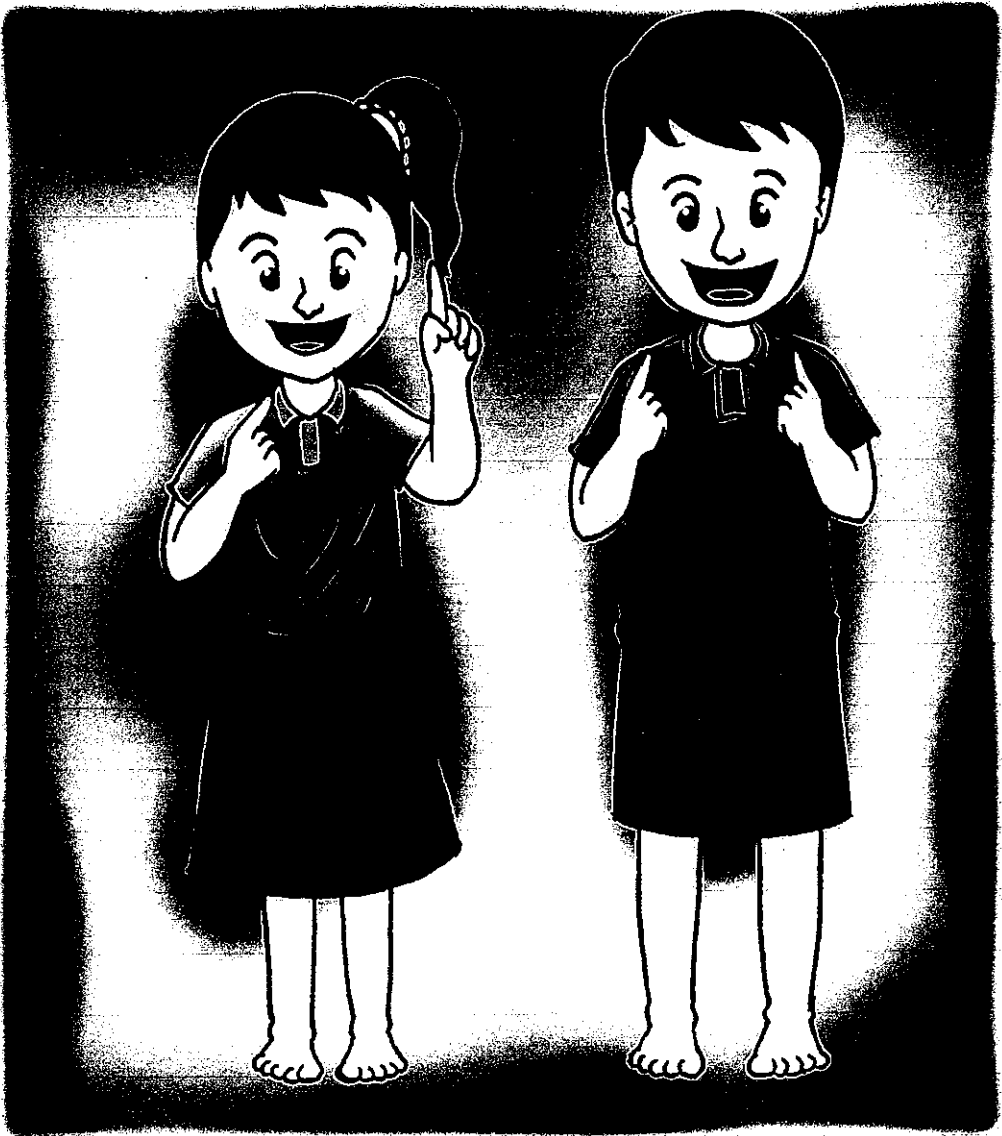
ตัวอย่างหนังสือคำร้องขอประกอบภาพ เล่มที่ 1 เรื่อง ตัวเราฟ้าดูเด

ตัวเราเฝ้าดูแล

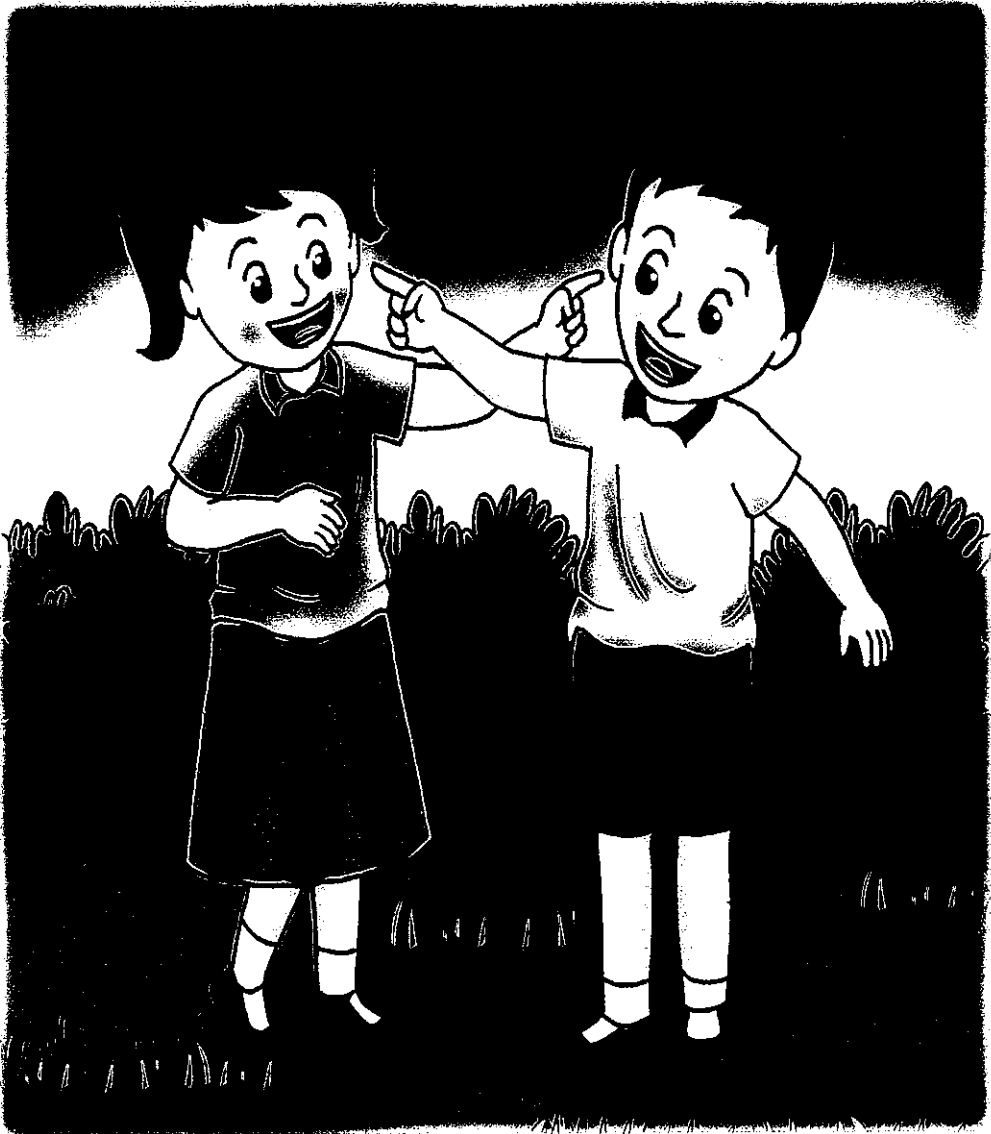
มาดูตัวเรา
ทุกส่วนทุกที่

ให้เข้าใจดี
ว่ามีอะไร

มีผมมีคอ
มีบ้านี่ใจ

คงพอเข้าใจ
บ่าซ้ายบ่าขวา

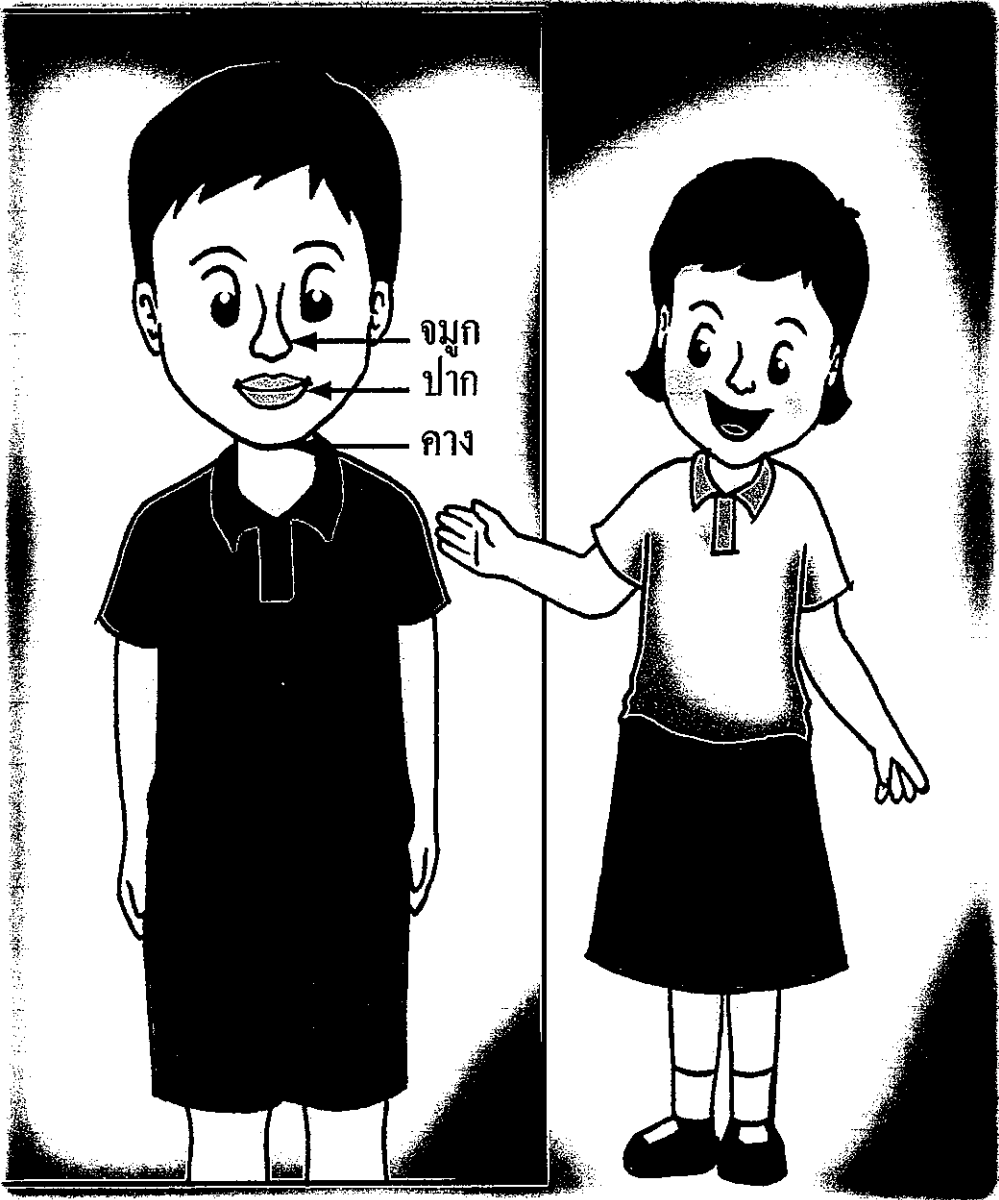

มีหุมีตา

หุอยู่ข้างหัว

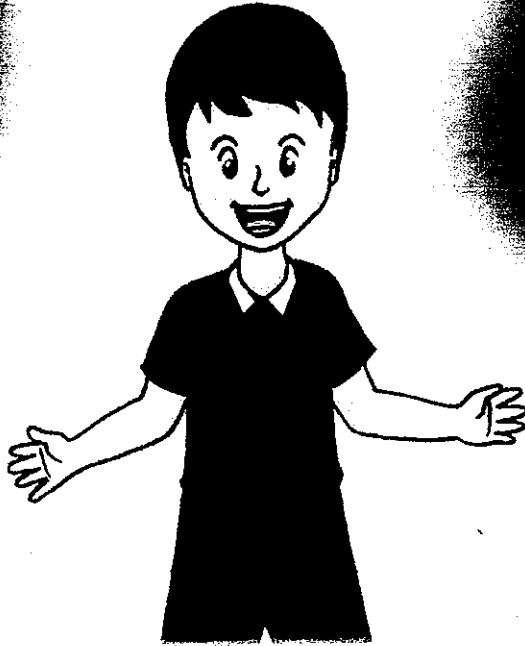
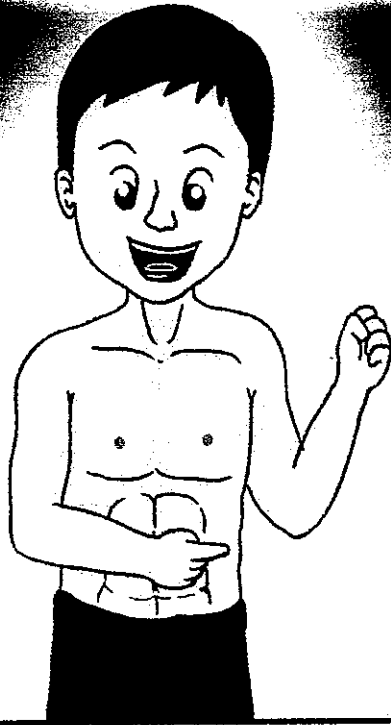
น้องจ้ำในตัว

จ้ำไว้ให้ดี

จมูกปากคาง
ทุกคนนั้นมี

อยู่ข้างหน้านี้
น้องพี่จำไว้

มีอกมีตอก

ดูออกเข้าใจ

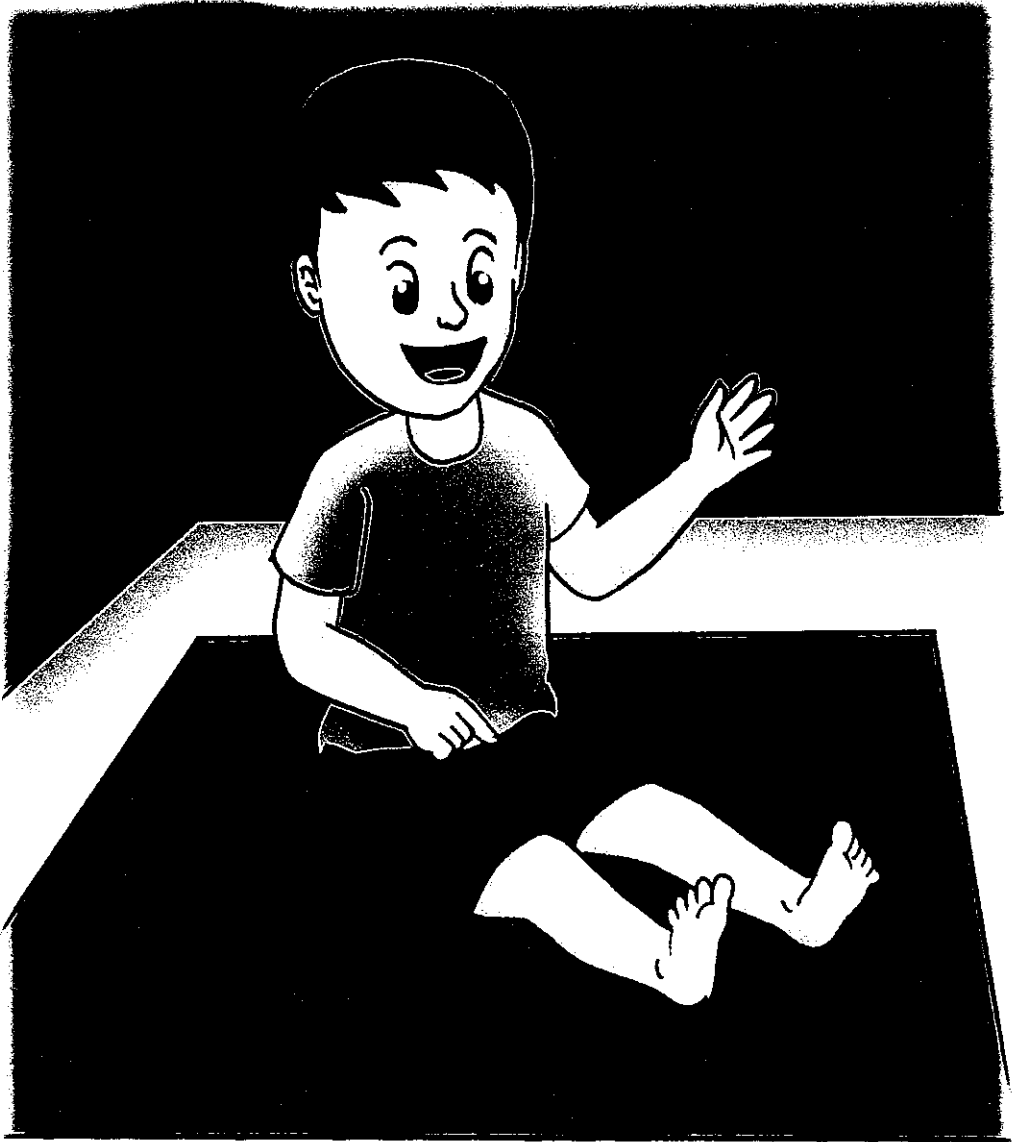
มีแขนยาวใหญ่

สองข้างเข้าที่

เรามีข้อมือ
ทุกนิ้วงามดี

นิ้วมือคู่
เรามีทุกคน

มีเข้ามีขา

มีกันทุกคน

ก็อย่าลืบน

ขาตนซ้ายขวา

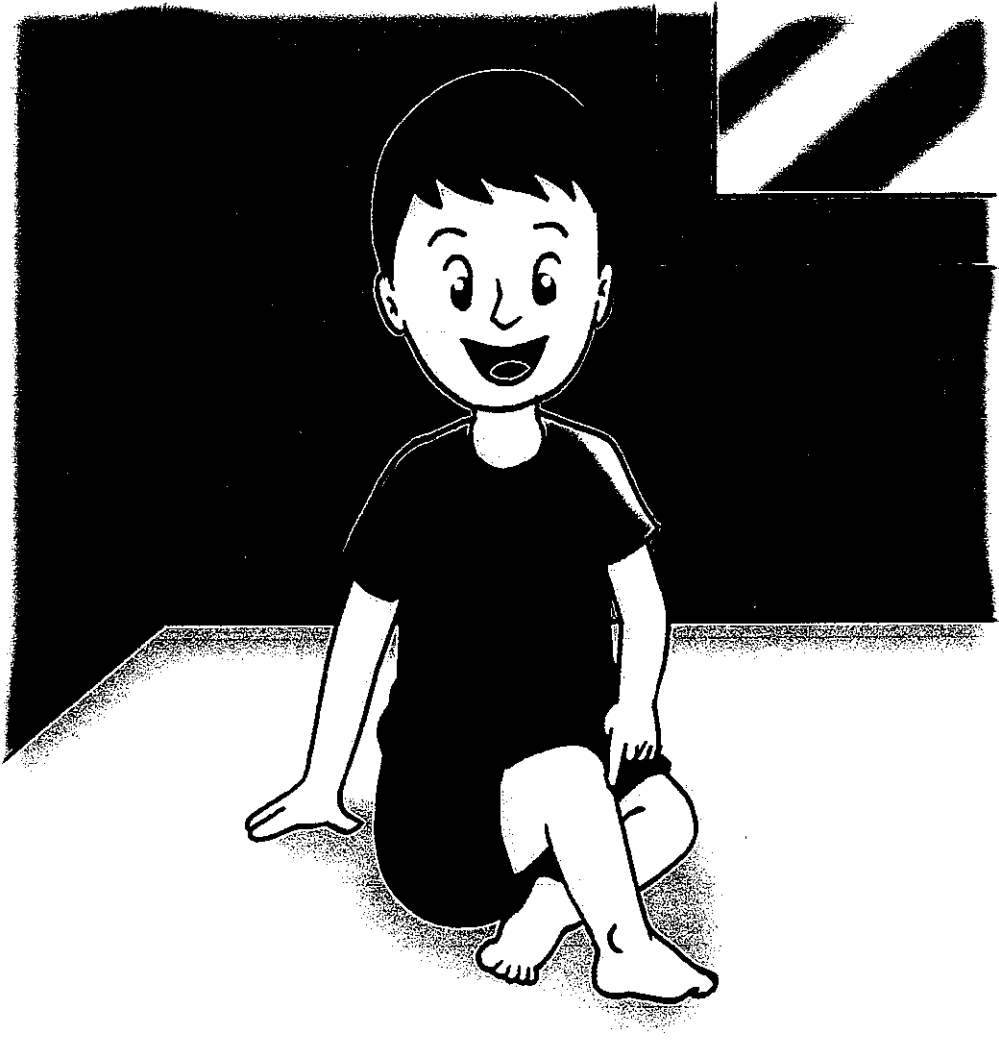
ตัวเรามีเท้า
สองข้างติดตัว

นะเจ้าทูนหัว
ซ้ายขวาคู่มือ

เรามีนิ้วเท้า
เท่ากันพอดี

น้องสาวดูซิ
ไปงั้นนับไป

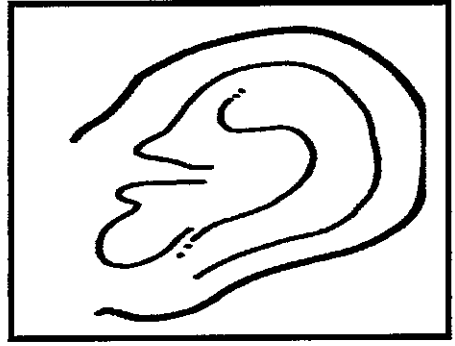
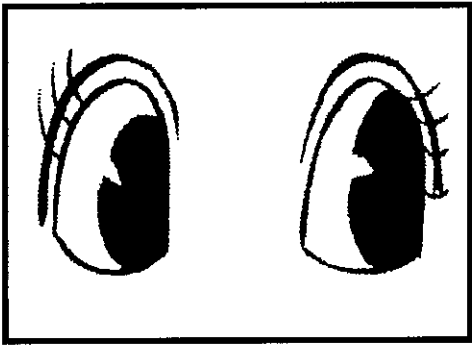
เรามีตาตุ่ม
ไม่ใช่ตุ่มไก่

เป็นตุ่มทำใจ
จำไว้เถิดเอ๋ย

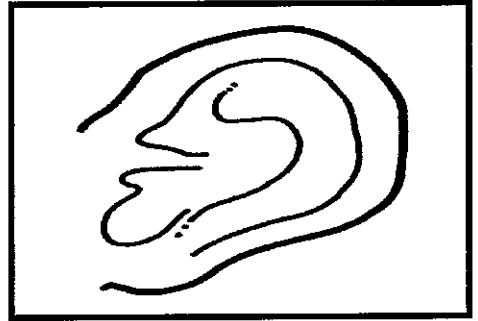
แบบประเมินท้ายเรื่อง
เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย
เล่มที่ 1 เรื่อง ตัวเราเฝ้าดูแล

คำชี้แจง ให้เด็กตั้งใจฟังข้อความที่ครูอ่าน พร้อมทำเครื่องหมาย X ทับรูปภาพที่สัมพันธ์กับ
คำถาม

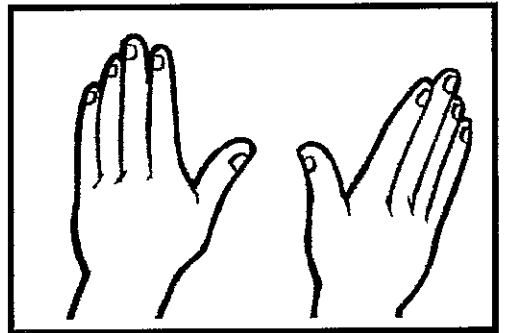
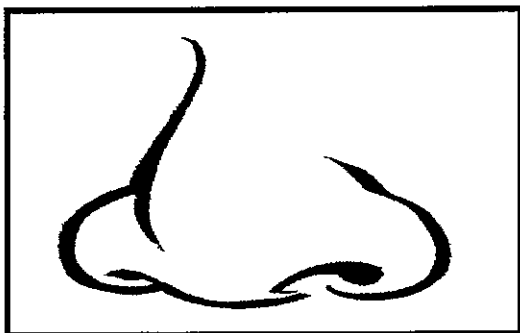
1. หนูจำอวัยวะในภาพใดที่มีประโยชน์ในการมองเห็น

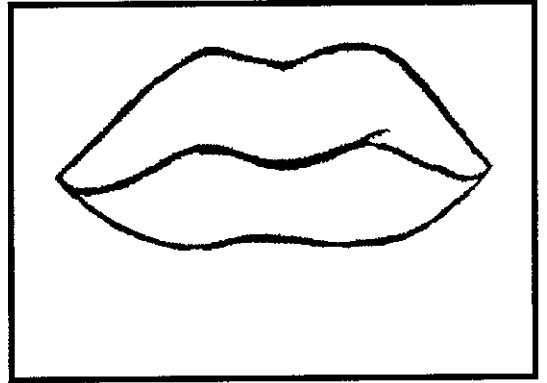
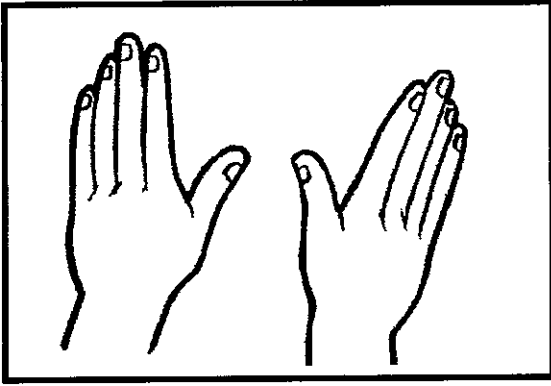
2. เด็ก ๆ ทราบไหมว่า “หู” คืออวัยวะที่ใช้ในการฟังเสียง ซึ่งตรงกับรูปภาพใด

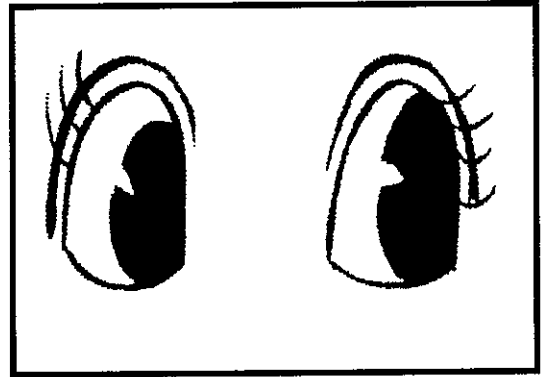
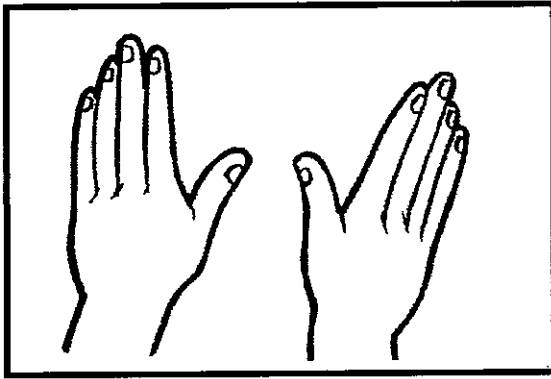
3. เด็ก ๆ จะใช้อวัยวะใดเพื่อหายใจและดมกลิ่น

4. ถ้าครูให้เด็กพูดแสดงความคิดเห็นถึงอวัยวะที่ใช้ในการพูด นักเรียนจะเลือกรูปภาพใด

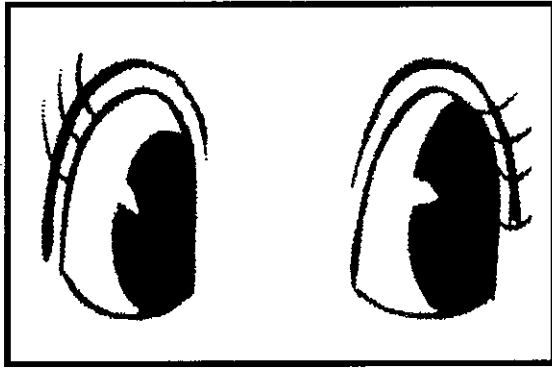
5. ก่อนรับประทานอาหาร เด็ก ๆ ควรล้างทำความสะอาดอวัยวะในภาพใด

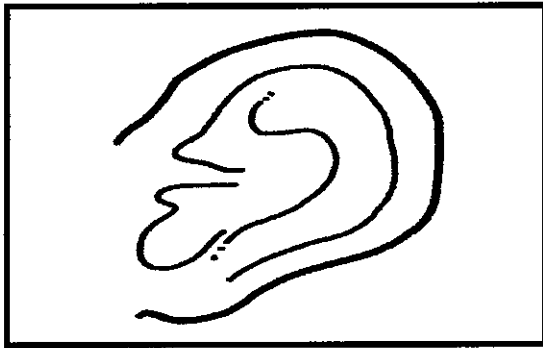
เคล็ดลับประเมินท้ายเรื่อง
เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย
เล่มที่ 1 เรื่อง ตัวเราเฝ้าดูแล

คำชี้แจง ให้เด็กตั้งใจฟังข้อความที่ครูอ่าน พร้อมทำเครื่องหมาย X ที่รูปภาพที่สัมพันธ์กับคำถาม

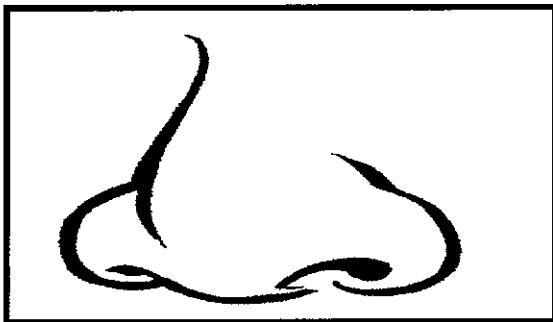
1. หูจ๋อวัยวะในภาพใดที่มีประโยชน์ในการมองเห็น

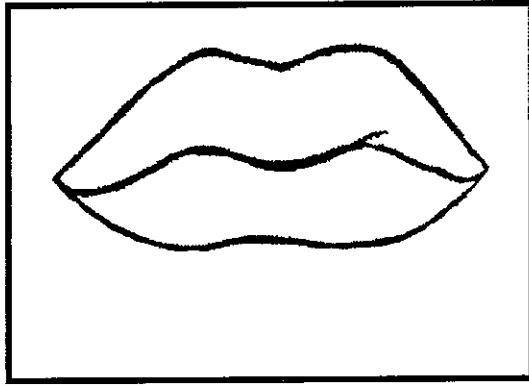
2. เด็ก ๆ ทราบไหมว่า “หู” คือวัยวะที่ใช้ในการฟังเสียง ซึ่งตรงกับรูปภาพใด

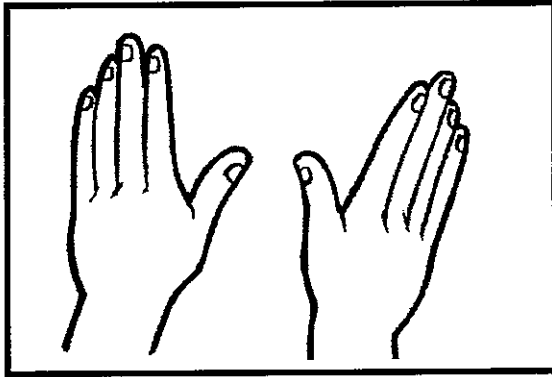
3. เด็ก ๆ จะใช้วัยวะใดเพื่อหายใจและดมกลิ่น

4. ถ้าครูให้เด็กพูดแสดงความคิดเห็นถึงอวัยวะที่ใช้ในการพูด นักเรียนจะเลือกรูปภาพใด

5. ก่อนรับประทานอาหาร เด็ก ๆ ควรล้างทำความสะอาดอวัยวะในภาพใด

ภาคผนวก ง

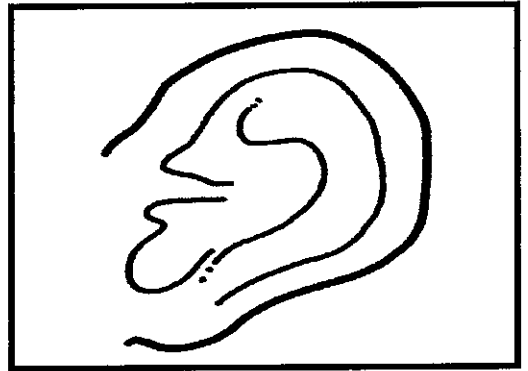
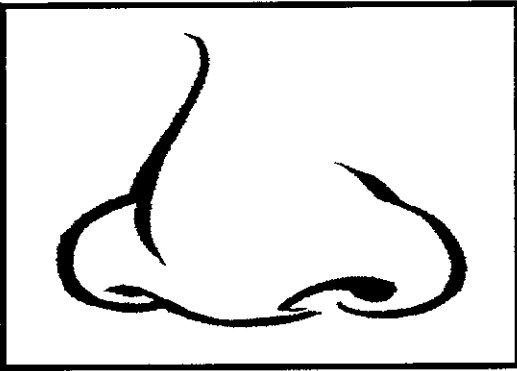
แบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูด (หลังเรียน)

แบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูด (หลังเรียน)

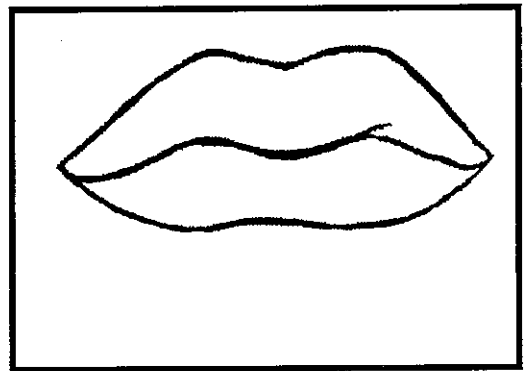
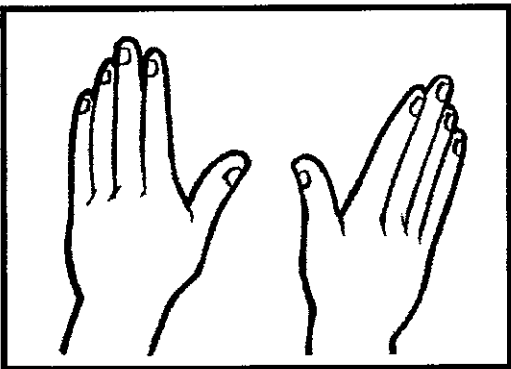
คำชี้แจง ให้เด็กตั้งใจฟังข้อความที่ครูอ่าน พร้อมทำเครื่องหมาย X ทับรูปภาพที่สัมพันธ์กับ

คำถาม 20 ข้อ (20 คะแนน)

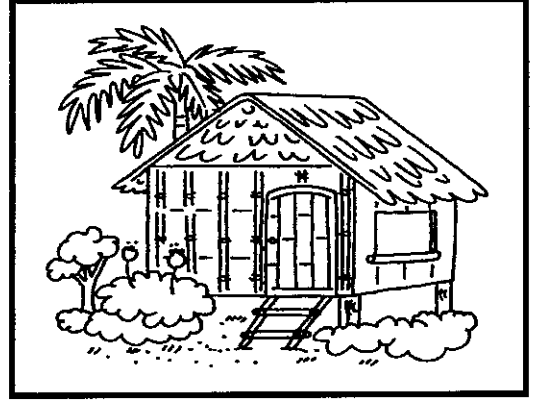
1. เด็ก ๆ ทราบไหมว่า “หู” คืออวัยวะที่ใช้ในการฟังเสียง ซึ่งตรงกับรูปภาพใด
(ทักษะการฟัง)

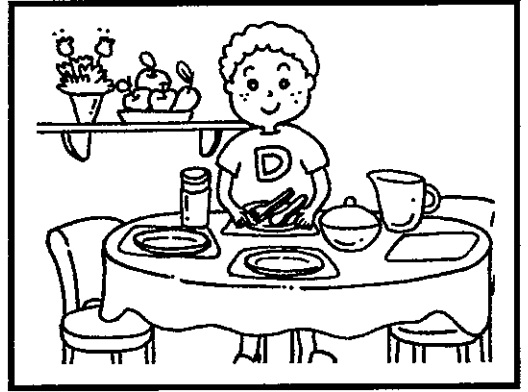
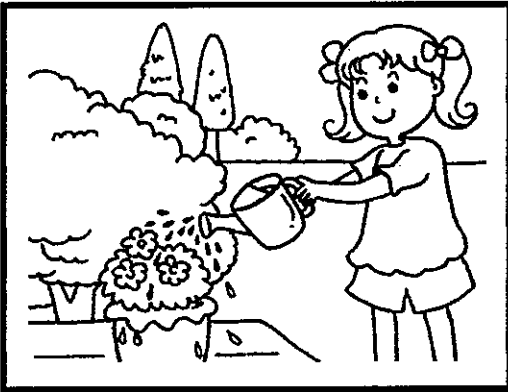
2. ก่อนรับประทานอาหาร เด็ก ๆ ควรล้างทำความสะอาดอวัยวะในภาพใด (ทักษะการฟัง)

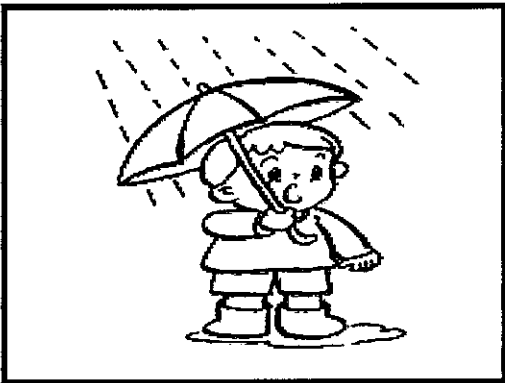
3. หากครูให้เด็กออกมาพูดเล่าเรื่องเกี่ยวกับการดูแลทำความสะอาดบริเวณบ้าน หนูจะเลือก
ภาพใด (ทักษะการพูด)

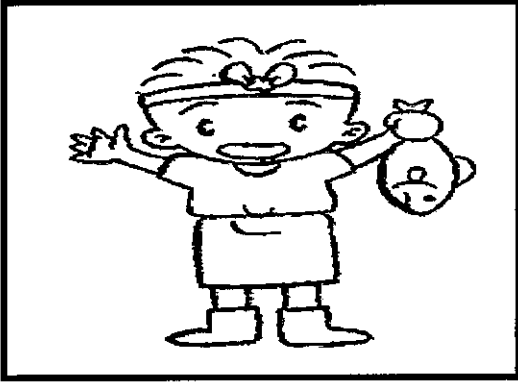
4. หากครูให้เด็กออกมาพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมบริเวณบ้าน
เด็ก ๆ จะเลือกภาพใดประกอบการแสดงความคิดเห็น (ทักษะการพูด)

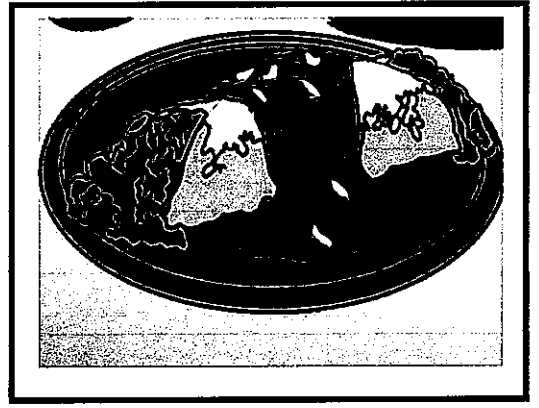
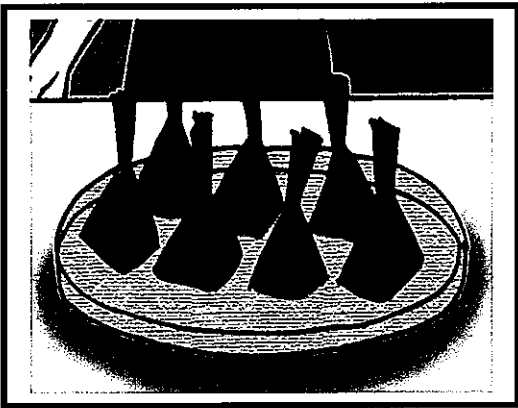
5. ถ้าเราต้องเดินทางมาโรงเรียนขณะฝนตก จะมีวิธีป้องกันไม่ให้เปียกได้ตามภาพใด
(ทักษะการฟัง)

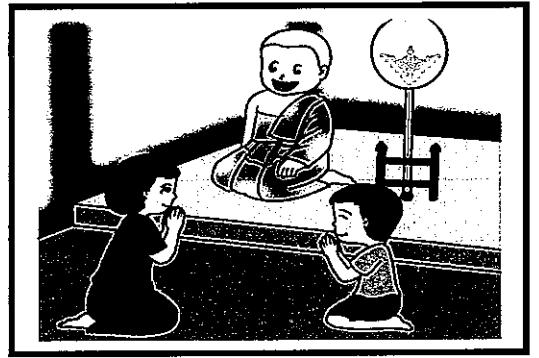
6. ครูพาเด็กพูดคำศัพท์ว่า “จุดฝนคนหาปลา” พร้อมถามว่าสอดคล้องกับภาพใด (ทักษะการพูด)

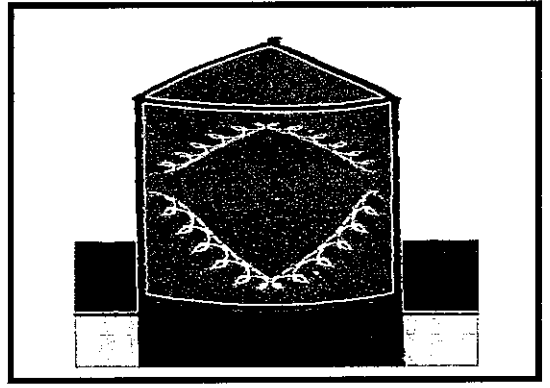
7. ภาพใดคือการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวเป็นขนม (ทักษะการฟัง)

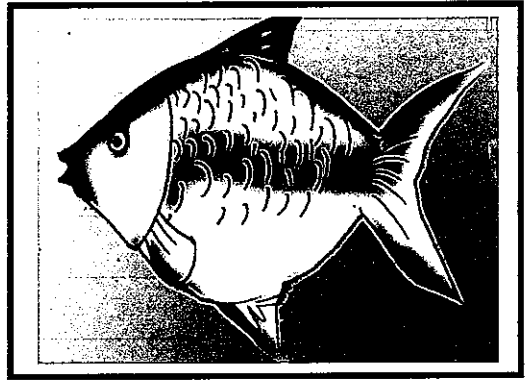
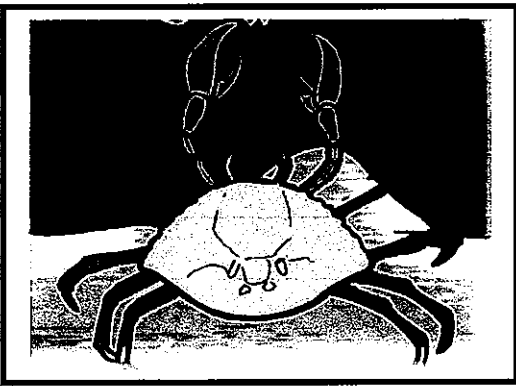
8. ถ้าเด็กต้องการฟังธรรมะในวันเข้าพรรษา ต้องปฏิบัติตามภาพใด (ทักษะการฟัง)

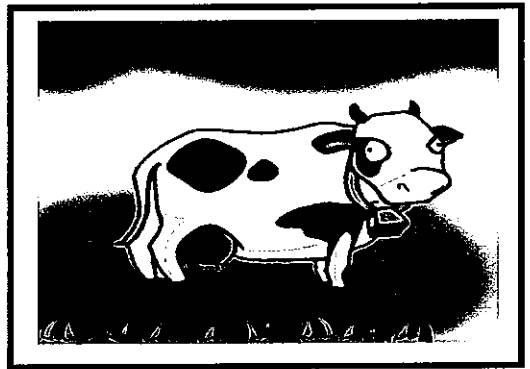
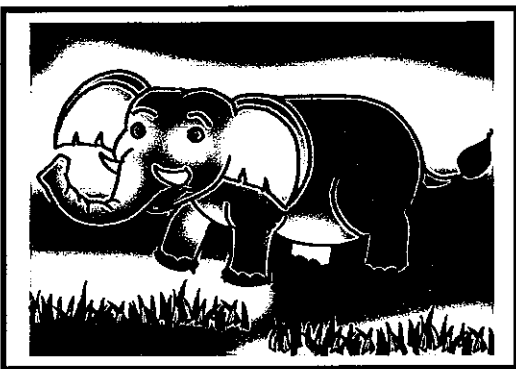
9. ครูพาเด็กแต่งประโยคปากเปล่าความว่า “เข้าพรรษามากrabพระ” ซึ่งตรงกับรูปภาพใด (ทักษะการพูด)

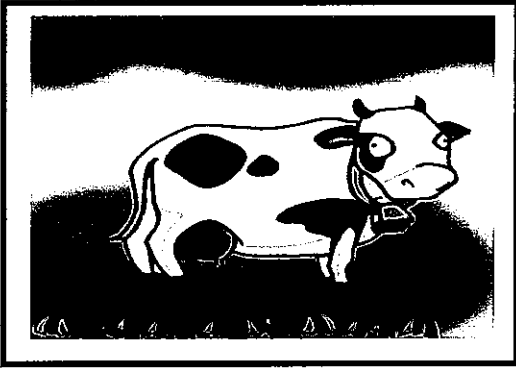
10. ครูและเด็กร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัตว์น้ำที่มีขา พร้อมถามว่า สัมพันธ์กับสัตว์ในภาพใด (ทักษะการพูด)

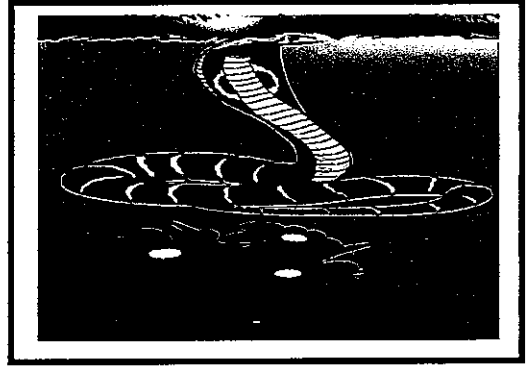
11. นมโรงเรียนที่เด็ก ๆ ดื่มทุกวันนี้มาจากสัตว์บกในภาพใด (ทักษะการฟัง)

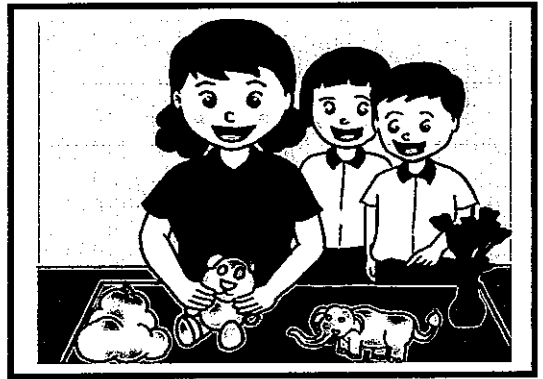
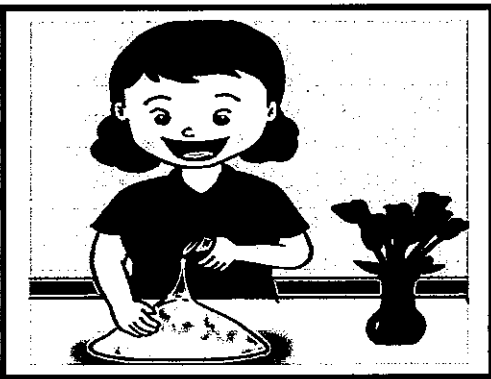
2. ครูพาเด็กแต่งประโยคปากเปล่าความว่า “ยีราฟคอยาวหวานอนเป็นไหม” พร้อมถามว่า หมายถึงสัตว์ในภาพใด (ทักษะการพูด)

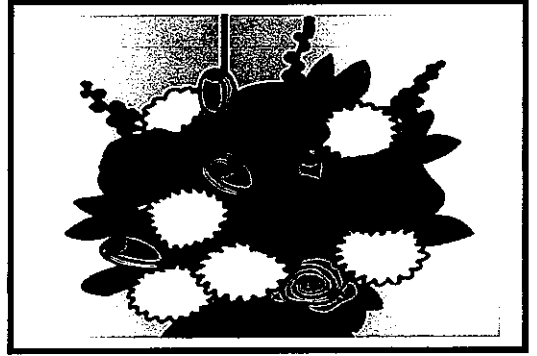
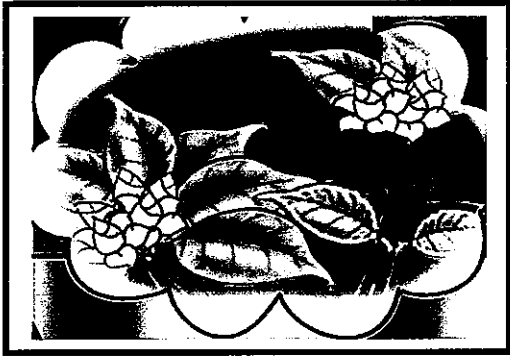
13. ครูและเด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีหลีกเลี่ยงสัตว์บกที่มีพิษ พร้อมถามว่า สัตว์ในภาพใดมีพิษต่อคน (ทักษะการพูด)

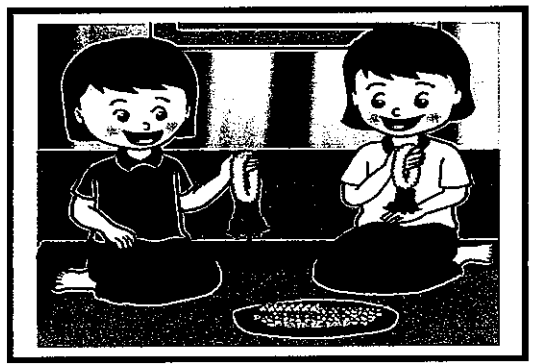
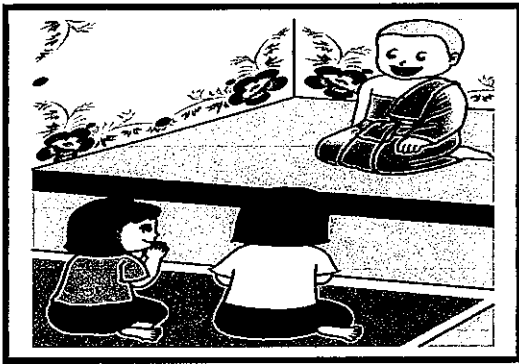
14. ถ้าเด็ก ๆ มีโอกาสมาพูดเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการปั้นดินเหนียว จะเลือกใช้ภาพในรูปใด เป็นสื่อในการพูดเล่าเรื่อง (ทักษะการพูด)

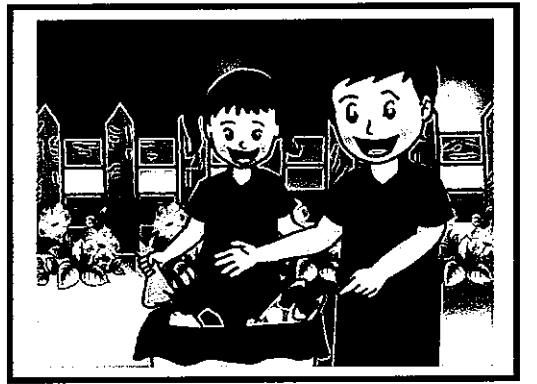
15. ครูพูดคำศัพท์ว่า “ดอกมะลิ” คือดอกไม้ประจำวันแม่ หมายถึงรูปภาพใด (ทักษะการพูด)

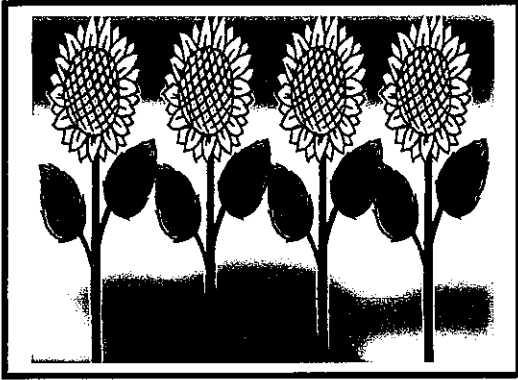
16. ครูและเด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า เราควรปฏิบัติตนตามภาพใดเมื่อถึงวันแม่ (ทักษะการพูด)

17. ครูพูดคำศัพท์ว่า “ปลูกดอกไม้ให้โลกสวย” พร้อมถามว่าสอดคล้องสัมพันธ์กับภาพใด (ทักษะการพูด)

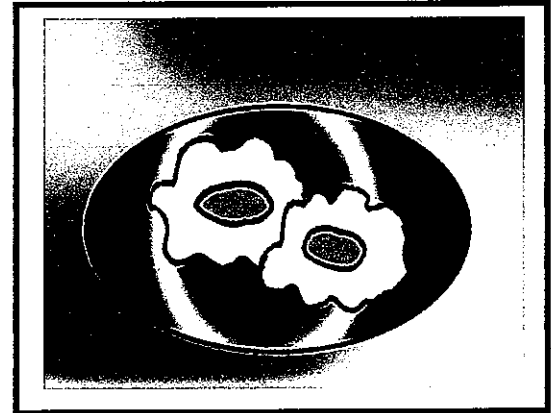
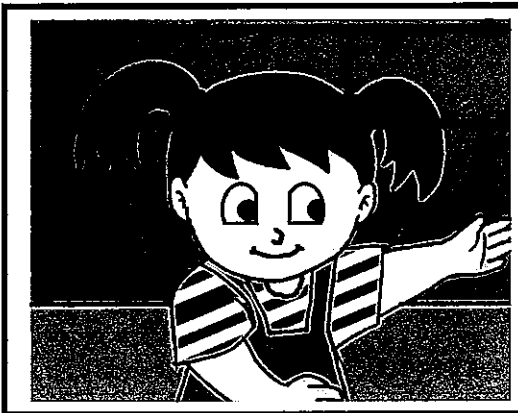
18. ถ้าครูให้เด็กพูดเล่าเรื่องหน้าชั้นเรียนเกี่ยวกับการปลูกดอกทานตะวัน จะเลือกภาพใด ประกอบการเล่า (ทักษะการพูด)

19. ประโยคที่ว่า “ผีเสื้อกำลังบินคลอเคลียดอกไม้” หมายถึงภาพใด (ทักษะการฟัง)

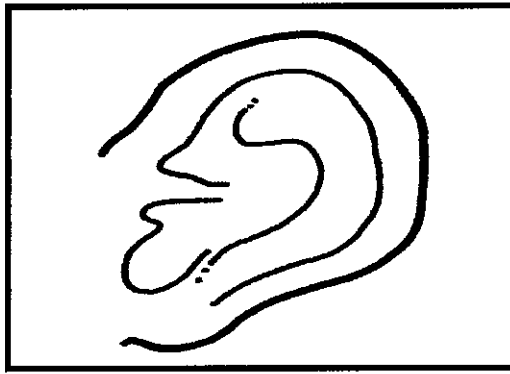
20. คำศัพท์ที่ว่า “ไข่ดาวเด็กข่าวสาวก็ควรทาน” หมายถึงภาพใด (ทักษะการฟัง)

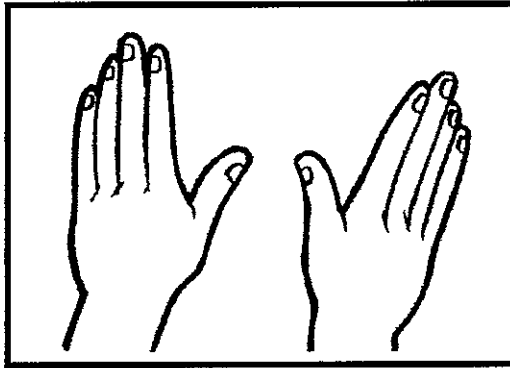
เฉลยแบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูด (หลังเรียน)

คำชี้แจง ให้เด็กตั้งใจฟังข้อความที่ครูอ่าน พร้อมทำเครื่องหมาย X ทับรูปภาพที่สัมพันธ์กับ
คำถาม 20 ข้อ (20 คะแนน)

1. เด็ก ๆ ทราบใหม่ว่า “หู” คืออวัยวะที่ใช้ในการฟังเสียง ซึ่งตรงกับรูปภาพใด
(ทักษะการฟัง)

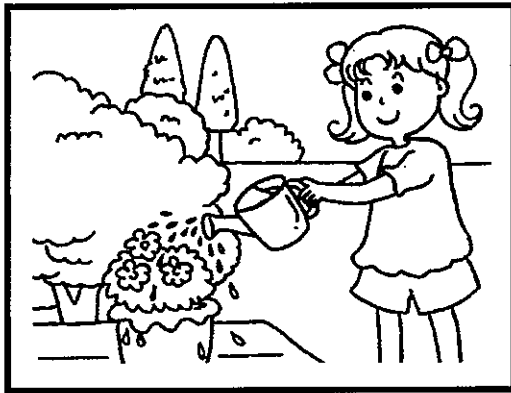
2. ก่อนรับประทานอาหาร เด็ก ๆ ควรล้างทำความสะอาดอวัยวะในภาพใด (ทักษะการฟัง)

3. หากครูให้เด็กออกมาพูดเล่าเรื่องเกี่ยวกับการดูแลทำความสะอาดบริเวณบ้าน หนูจะเลือกภาพใด (ทักษะการพูด)

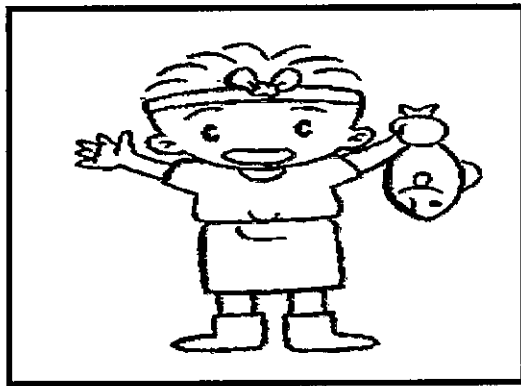
4. หากครูให้เด็กออกมาพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมบริเวณบ้าน เด็ก ๆ จะเลือกภาพใดประกอบการแสดงความคิดเห็น (ทักษะการพูด)

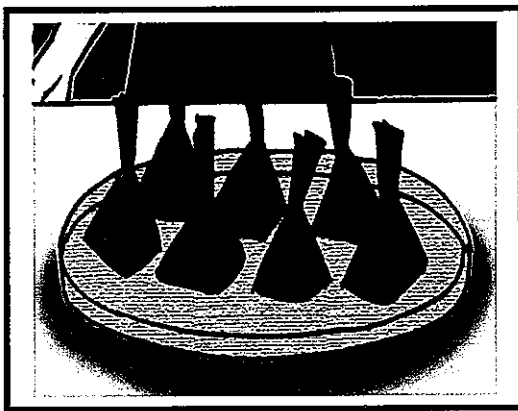
5. ถ้าเราต้องเดินทางมาโรงเรียนขณะฝนตก จะมีวิธีป้องกันไม่ให้เปียกได้ตามภาพใด (ทักษะการฟัง)

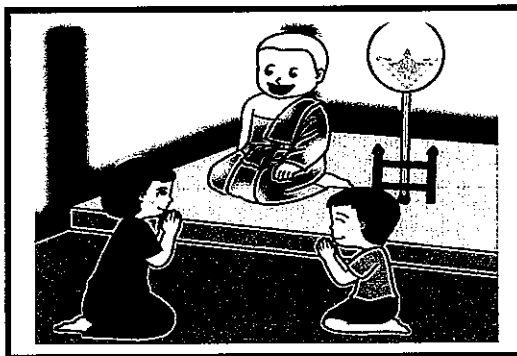
6. ครูพจนานุกรมคำศัพท์ว่า “อุตุฝนคนหาปลา” พร้อมถามว่าสอดคล้องกับภาพใด (ทักษะการพูด)

7. ภาพใดคือการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวเป็นขนม (ทักษะการฟัง)

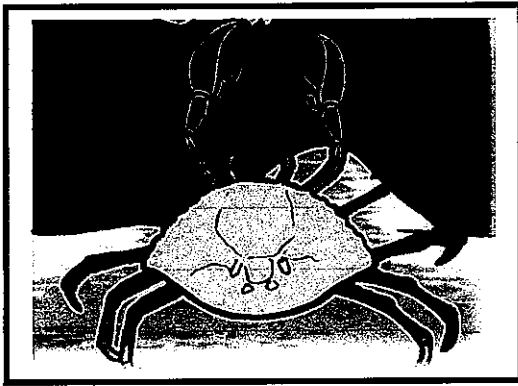
8. ถ้าเด็กต้องการฟังธรรมะในวันเข้าพรรษา ต้องปฏิบัติตามภาพใด (ทักษะการฟัง)

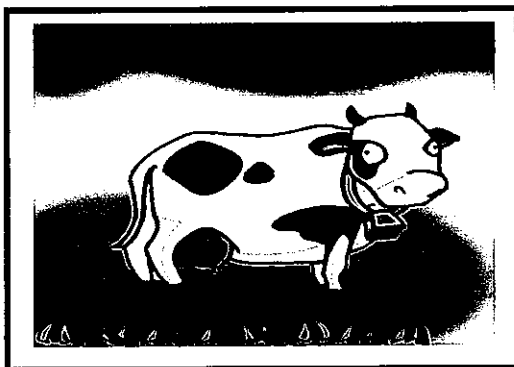
9. ครูพาเด็กแต่งประโยคปากเปล่าความว่า “เข้าพรรษามากราบพระ” ซึ่งตรงกับรูปภาพใด
(ทักษะการพูด)

10. ครูและเด็กร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัตว์น้ำที่มีขา พร้อมถามว่า สัมพันธ์กับสัตว์ในภาพใด (ทักษะการพูด)

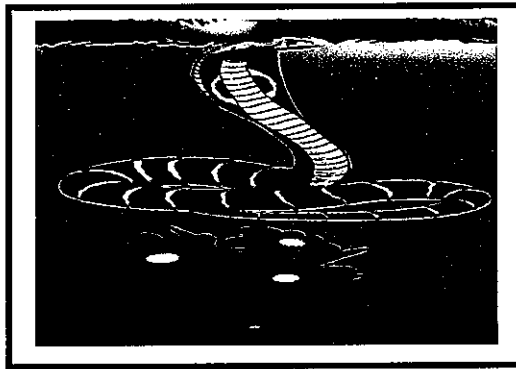
11. นมโรงเรียนที่เด็ก ๆ ดื่มทุกวันนำมาจากสัตว์บกในภาพใด (ทักษะการฟัง)

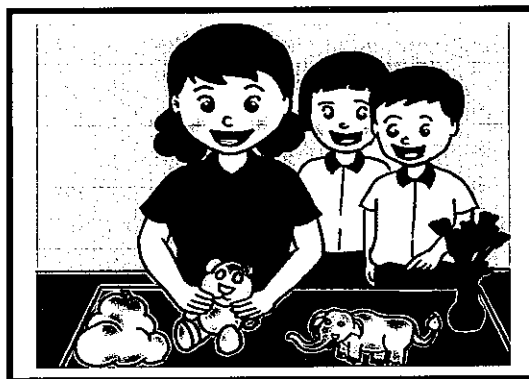
12. ครูพาเด็กแต่งประโยคปากเปล่าความว่า “ยีราฟคอยาวหวานอนเป็นไหม” พร้อมถามว่า หมายถึงสัตว์ในภาพใด (ทักษะการพูด)

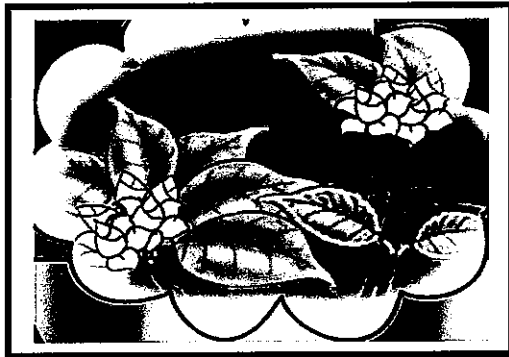
13. ครูและเด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีหลีกเลี่ยงสัตว์บกที่มีพิษ พร้อมถามว่า สัตว์ในภาพใดมีพิษต่อกัน (ทักษะการพูด)

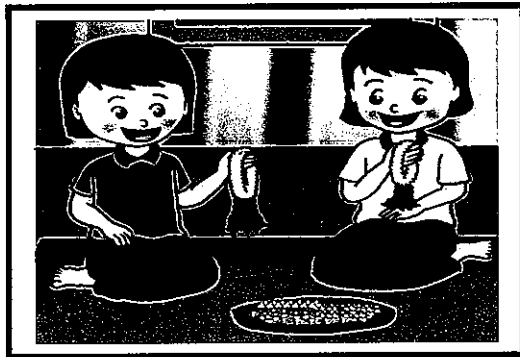
14. ถ้าเด็ก ๆ มีโอกาสมาพูดเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการปั้นดินเหนียว จะเลือกใช้ภาพในรูปใด เป็นสื่อในการพูดเล่าเรื่อง (ทักษะการพูด)

15. ครูพูดคำศัพท์ว่า “ดอกมะลิ” คือดอกไม้ประจำวันแม่ หมายถึงรูปภาพใด (ทักษะการพูด)

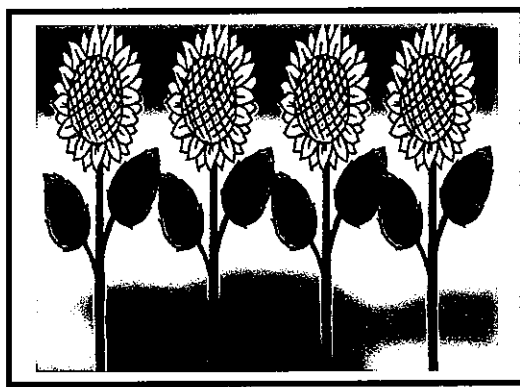
16. ครูและเด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า เราควรปฏิบัติตนตามภาพใดเมื่อถึงวันแม่ (ทักษะการพูด)

17. ครูพูดคำศัพท์ว่า “ปลูกดอกไม้ให้โลกสวย” พร้อมถามว่าสอดคล้องสัมพันธ์กับภาพใด (ทักษะการพูด)

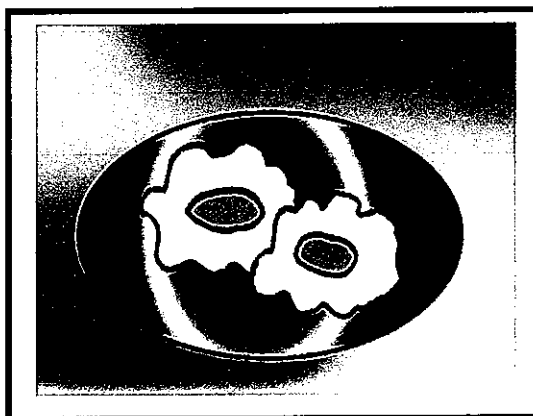
18. ถ้าครูให้เด็กพูดเล่าเรื่องหน้าชั้นเรียนเกี่ยวกับการปลูกดอกทานตะวัน จะเลือกภาพใด ประกอบการเล่า (ทักษะการพูด)

19. ประโยคที่ว่า “ผีเสื้อกำลังบินคลอเคลียดอกไม้” หมายถึงภาพใด (ทักษะการฟัง)

20. คำศัพท์ที่ว่า “ไข่ดาวเด็กบ่าวสาวก็ควรทาน” หมายถึงภาพใด (ทักษะการฟัง)

ภาคผนวก จ
ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือวิจัย

แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสม
ของแผนการจัดประสบการณ์ โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ
เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งมี 5 ระดับ
คือ

คะแนน 5 หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
คะแนน 4 หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมาก
คะแนน 3 หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
คะแนน 2 หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อย
คะแนน 1 หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านสาระสำคัญ					
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
1.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้
1.3 มีความชัดเจนเข้าใจง่าย
2. ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้					
2.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้
2.2 ภาษาที่ใช้มีความเข้าใจง่าย
2.3 ระบุพฤติกรรมที่ต้องการวัดไว้อย่างชัดเจน
3. ด้านสาระการเรียนรู้					
3.1 เนื้อหามีความถูกต้องตรงกับมาตรฐาน การเรียนรู้หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับเด็กปฐมวัย
3.2 เป็นเนื้อหาที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับ เด็กปฐมวัย

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.3 เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด
3.4 น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน
4. ด้านวิธีดำเนินกิจกรรม					
4.1 เน้นการพัฒนาผู้เรียนมากกว่าครูชั้นนำ
4.2 เน้นให้เด็กมีสมาธิในการฟังและปฏิบัติ ตามคำสั่งได้ถูกต้อง
4.3 ส่งเสริมให้เด็กเข้าใจความหมายของคำศัพท์ ได้อย่างถูกต้อง
4.4 ส่งเสริมให้เด็กสามารถพูดคำศัพท์และ แต่งประโยคปากเปล่าจากภาพได้
4.5 เด็กได้มีโอกาสดตอบคำถาม เล่าเรื่อง และพูดแสดงความคิดเห็น
5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้
5.2 เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้
5.3 ส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูด
6. ด้านการประเมินผล					
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
6.2 มีเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ตำแหน่ง

ตารางภาคผนวกที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมของแผนการจัด
 ประสบการณ์ โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริม
 ทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มี ต่อแผนการจัดประสบการณ์					รวม	เฉลี่ย	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
1. ด้านสาระสำคัญ								
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	5	5	25	5.00	มากที่สุด
1.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	5	5	25	5.00	มากที่สุด
1.3 มีความชัดเจนเข้าใจง่าย	5	4	4	5	5	23	4.60	มากที่สุด
2. ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้								
2.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	5	5	25	5.00	มากที่สุด
2.2 ภาษาที่ใช้มีความเข้าใจง่าย	5	4	5	5	5	24	4.80	มากที่สุด
2.3 ระบุพฤติกรรมที่ต้องการวัดไว้อย่างชัดเจน	5	5	5	5	4	24	4.80	มากที่สุด
3. ด้านสาระการเรียนรู้								
3.1 เนื้อหามีความถูกต้องตรงกับ มาตรฐานการเรียนรู้หรือคุณลักษณะ อันพึงประสงค์สำหรับเด็กปฐมวัย	5	5	4	5	4	23	4.60	มากที่สุด
3.2 เป็นเนื้อหาที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับ เด็กปฐมวัย	4	5	5	5	5	24	4.80	มากที่สุด
3.3 เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด	5	5	5	5	5	25	5.00	มากที่สุด
3.4 น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อ ผู้เรียน	5	5	5	5	5	25	5.00	มากที่สุด
4. ด้านวิธีดำเนินกิจกรรม								
4.1 เน้นการพัฒนาผู้เรียนมากกว่าครู ชี้แนะ	5	5	5	5	4	24	4.80	มากที่สุด
4.2 เน้นให้เด็กมีสมาธิในการฟังและ ปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง	5	5	4	5	5	24	4.80	มากที่สุด
4.3 ส่งเสริมให้เด็กเข้าใจความหมายของ คำศัพท์ที่ได้อย่างถูกต้อง	5	5	4	5	5	24	4.80	มากที่สุด
4.4 ส่งเสริมให้เด็กสามารถพูดคำศัพท์ และแต่งประโยคปากเปล่าจากภาพได้	4	5	5	4	5	23	4.60	มากที่สุด
4.5 เด็กได้มีโอกาสตอบคำถาม เล่าเรื่อง และพูดแสดงความคิดเห็น	5	5	5	5	5	25	5.00	มากที่สุด

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มี ต่อแผนการจัดประสบการณ์					รวม	เฉลี่ย	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้								
5.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5	5	5	5	5	25	5.00	มากที่สุด
5.2 เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้	5	5	5	5	5	25	5.00	มากที่สุด
5.3 ส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูด	5	5	5	5	5	25	5.00	มากที่สุด
6. ด้านการประเมินผล								
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	5	5	25	5.00	มากที่สุด
6.2 มีเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจน	5	4	5	5	5	24	4.80	มากที่สุด
รวม	98	97	96	99	97	487	$\bar{X} = 4.87, S.D. = 0.33$	มากที่สุด
เฉลี่ยโดยรวม	4.90	4.85	4.80	4.95	4.85	4.87		

แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสม ของหนังสือคำคล้องจอง
ประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งมี 5 ระดับ
คือ

คะแนน 5 หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
คะแนน 4 หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมาก
คะแนน 3 หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
คะแนน 2 หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อย
คะแนน 1 หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เนื้อเรื่อง					
1.1 ชื่อเรื่องสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง.....
1.2 ใช้การ์ตูนเหมาะสมกับวัยของเด็ก.....
1.3 ได้รับความสนใจของเด็ก.....
1.4 มีคุณค่าส่งเสริมคุณธรรมให้แก่เด็ก.....
1.5 ความยาวของเรื่องเหมาะสม.....
2. ลักษณะรูปเล่ม					
2.1 ขนาดของรูปเล่มเหมาะสมกับเนื้อหา.....
2.2 ปกน่าสนใจ ชวนอ่าน.....
2.3 จำนวนหน้าเหมาะสมกับวัยเด็ก.....
3. การใช้ภาษา					
3.1 ใช้คำศัพท์เหมาะสมกับวัยผู้เรียน.....
3.2 ใช้ภาษาถูกต้องตามหลักภาษา.....
3.3 ใช้คำสละสลวย เหมาะสม

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. ภาพประกอบ					
4.1 ชัดเจนเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง.....
4.2 ดูง่ายไม่ซับซ้อน.....
4.3 ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ..
4.4 สวยงามดึงดูดความสนใจ.....
5. ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน					
5.1 ส่งเสริมพัฒนาการฟังและการพูด.....
5.2 ปลุกฝังทักษะด้านการฟังและการพูด.....
5.3 ให้ความรู้พื้นฐานสามารถนำไปใช้ได้.....
5.4 เป็นสื่อการจัดประสบการณ์ที่ดี.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ตำแหน่ง

ตารางภาคผนวกที่ 3 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสม ของหนังสือคำ
 คล้องจองประกอบภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูด
 สำหรับเด็กปฐมวัย

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อ หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ					รวม	เฉลี่ย	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
1. เนื้อเรื่อง								
1.1 ชื่อเรื่องสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	5	5	5	5	4	24	4.80	มากที่สุด
1.2 ใช้การ์ตูนเหมาะสมกับวัยของเด็ก	5	5	5	4	4	23	4.60	มากที่สุด
1.3 เร้าความสนใจของเด็ก	4	5	5	5	4	23	4.60	มากที่สุด
1.4 มีคุณค่าส่งเสริมคุณธรรมให้แก่เด็ก	5	5	4	5	5	24	4.80	มากที่สุด
1.5 ความยาวของเรื่องเหมาะสม	5	5	5	5	5	25	5.00	มากที่สุด
2. ลักษณะรูปเล่ม								
2.1 ขนาดของรูปเล่มเหมาะสมกับ เนื้อหา	5	4	5	5	5	24	4.80	มากที่สุด
2.2 ปกน่าสนใจ ชวนอ่าน	4	5	5	5	4	23	4.60	มากที่สุด
2.3 จำนวนหน้าเหมาะสมกับวัยเด็ก	5	5	5	5	5	25	5.00	มากที่สุด
3. การใช้ภาษา								
3.1 ใช้คำศัพท์เหมาะสมกับวัยผู้เรียน	5	5	4	4	5	23	4.60	มากที่สุด
3.2 ใช้ภาษาถูกต้องตามหลักภาษา	5	5	4	5	5	24	4.80	มากที่สุด
3.3 ใช้คำสละสลวย เหมาะสม	5	4	5	5	5	24	4.80	มากที่สุด
4. ภาพประกอบ								
4.1 ชัดเจนเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	5	5	5	4	5	24	4.80	มากที่สุด
4.2 ดูง่ายไม่ซับซ้อน	5	5	5	5	5	25	5.00	มากที่สุด
4.3 ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และ จินตนาการ	4	5	5	4	5	23	4.60	มากที่สุด
4.4 สวยงามดึงดูดความสนใจ	5	5	5	4	4	23	4.60	มากที่สุด
5. ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน								
5.1 ส่งเสริมพัฒนาการฟังและการพูด	5	5	5	5	5	25	5.00	มากที่สุด
5.2 ปลูกฝังทักษะด้านการฟังและ การพูด	5	4	5	5	4	23	4.60	มากที่สุด
5.3 ให้ความรู้พื้นฐานสามารถนำไป ใช้ได้	4	5	5	5	4	23	4.60	มากที่สุด
5.4 เป็นสื่อการจัดประสบการณ์ที่ดี	5	5	5	5	5	25	5.00	มากที่สุด
รวม	91	92	92	90	88	453	$\bar{X} = 4.77, S.D. = 0.42$	
เฉลี่ยโดยรวม	4.79	4.84	4.84	4.74	4.63	4.77		มากที่สุด

ตารางภาคผนวกที่ 4 วิเคราะห์ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับความ
เที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูด
(หลังเรียน)

ข้อสอบ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ข้อ 1	+1	+1	0	0	+1	3	0.60	ใช้ได้
ข้อ 2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
ข้อ 4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
ข้อ 5	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
ข้อ 6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
ข้อ 7	0	+1	0	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
ข้อ 8	0	0	+1	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
ข้อ 9	+1	+1	0	0	+1	3	0.60	ใช้ได้
ข้อ 10	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
ข้อ 11	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
ข้อ 12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
ข้อ 13	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
ข้อ 14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
ข้อ 15	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
ข้อ 16	0	0	+1	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
ข้อ 17	+1	+1	0	0	+1	3	0.60	ใช้ได้
ข้อ 18	+1	+1	0	0	+1	3	0.60	ใช้ได้
ข้อ 19	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
ข้อ 20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 5 ค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (B) ของแบบประเมินทักษะ
ด้านการฟังและการพูด (หลังเรียน)

	ค่าความยาก (P)	ค่าอำนาจจำแนก (B)	ข้อ	ค่าความยาก (P)	ค่าอำนาจจำแนก (B)
1	0.34	0.26	11	0.62	0.54
2	0.48	0.70	12	0.65	0.45
3	0.23	0.30	13	0.68	0.71
4	0.52	0.31	14	0.68	0.67
5	0.44	0.28	15	0.39	0.54
6	0.65	0.74	16	0.65	0.26
7	0.62	0.34	17	0.66	0.34
8	0.57	0.46	18	0.68	0.33
9	0.34	0.29	19	0.64	0.70
10	0.62	0.34	20	0.54	0.29

ค่าความยาก (Difficulty) อยู่ระหว่าง 0.23 – 0.68

ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) อยู่ระหว่าง 0.26 – 0.74

ตารางภาคผนวกที่ 6 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินทักษะด้านการฟัง
และการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย

คนที่	X_1	X_1^2	$(X_1 - C)$	$(X_1 - C)^2$
1	18	324	8	64
2	17	289	7	49
3	18	324	8	64
4	18	324	8	64
5	17	289	7	49
6	16	256	6	36
7	17	289	7	49
8	16	256	6	36
9	17	289	7	49
10	19	361	9	81
11	16	256	6	36
12	20	400	10	100
13	16	256	6	36
14	17	289	7	49
15	18	324	8	64
16	17	289	7	49
17	16	256	6	36
18	19	361	9	81
19	17	289	7	49
20	16	256	6	36
21	18	324	8	64
22	18	324	8	64
รวม	381	6625	161	1205

มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.59

วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยทั้งฉบับ มีข้อประเมินทั้งหมด 20 ข้อ มีคะแนนจุดตัดที่ 10 คะแนน โดยประเมินกับเด็กปฐมวัย 22 คน ปรากฏผลดังนี้

จากสูตรการหาค่าความเชื่อมั่นของโลเวทท์
แทนค่าในสูตรคำนวณค่าความเชื่อมั่นของโลเวทท์ได้ค่าดังนี้

$$\begin{aligned}
 r_{cc} &= \frac{1 - 20(381) - 6,625}{20 \times 1,205} \\
 &= \frac{1 - (7,620 - 6,625)}{24,100} \\
 &= \frac{1 - (995)}{24,100} \\
 &= 1 - 0.412863 \\
 &= 0.587173 \cong 0.59
 \end{aligned}$$

ตารางภาคผนวกที่ 7 ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคลังของประกอบภาพ เล่มที่ 1 เรื่อง ตัวเราเฝ้าดูแล

เล่มที่ 1 เรื่อง ตัวเราเฝ้าดูแล				
ข้อ	IOC	P	B	r_{cc}
1	1.00	0.55	0.23	0.78
2	0.60	0.64	0.36	
3	1.00	0.64	0.50	
4	0.60	0.64	0.79	
5	1.00	0.73	0.35	

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

ค่าความยาก (Difficulty) อยู่ระหว่าง 0.55 – 0.73

ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) อยู่ระหว่าง 0.23 – 0.79

ตารางภาคผนวกที่ 8 ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคลังของประกอบภาพ เล่มที่ 2 เรื่อง กตัญญูรู้คุณแม่

เล่มที่ 2 เรื่อง กตัญญูรู้คุณแม่				
ข้อ	IOC	P	B	r_{cc}
1	0.60	0.55	0.60	0.81
2	0.60	0.64	0.77	
3	0.60	0.59	0.88	
4	1.00	0.55	0.90	
5	0.60	0.55	0.70	

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

ค่าความยาก (Difficulty) อยู่ระหว่าง 0.55 – 0.64

ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) อยู่ระหว่าง 0.60 – 0.90

ตารางภาคผนวกที่ 9 ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคลังจองประกอบภาพ เล่มที่ 3 เรื่อง สานฝันบ้านนาอยู่

เล่มที่ 3 เรื่อง สานฝันบ้านนาอยู่				
ข้อ	IOC	P	B	r_{cc}
1	0.60	0.59	0.67	0.80
2	1.00	0.59	0.78	
3	1.00	0.50	0.51	
4	0.60	0.59	0.67	
5	1.00	0.50	0.51	

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

ค่าความยาก (Difficulty) อยู่ระหว่าง 0.50 – 0.59

ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) อยู่ระหว่าง 0.51 – 0.78

ตารางภาคผนวกที่ 10 ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคลังจองประกอบภาพ เล่มที่ 4 เรื่อง เข้าพรรษาพาทำบุญ

เล่มที่ 4 เรื่อง เข้าพรรษาพาทำบุญ				
ข้อ	IOC	P	B	r_{cc}
1	1.00	0.59	0.30	0.83
2	1.00	0.73	0.50	
3	1.00	0.59	0.44	
4	1.00	0.59	0.30	
5	1.00	0.59	0.72	

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) คือ 1.00

ค่าความยาก (Difficulty) อยู่ระหว่าง 0.59 – 0.73

ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) อยู่ระหว่าง 0.30 – 0.72

ตารางภาคผนวกที่ 11 ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เล่มที่ 5 เรื่อง หนูรักธรรมชาติ

เล่มที่ 5 เรื่อง หนูรักธรรมชาติ				
ข้อ	IOC	P	B	r_{cc}
1	1.00	0.45	0.21	0.81
2	1.00	0.55	0.48	
3	1.00	0.50	0.29	
4	0.60	0.55	0.23	
5	0.60	0.55	0.23	

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

ค่าความยาก (Difficulty) อยู่ระหว่าง 0.45 – 0.55

ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) อยู่ระหว่าง 0.21 – 0.48

ตารางภาคผนวกที่ 12 ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ เล่มที่ 6 เรื่อง ร่วมมือกันสร้างสรรค์โลก

เล่มที่ 6 เรื่อง ร่วมมือกันสร้างสรรค์โลก				
ข้อ	IOC	P	B	r_{cc}
1	0.60	0.50	0.29	0.80
2	0.60	0.59	0.44	
3	1.00	0.59	0.56	
4	1.00	0.50	0.29	
5	0.60	0.64	0.52	

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

ค่าความยาก (Difficulty) อยู่ระหว่าง 0.50 – 0.64

ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) อยู่ระหว่าง 0.29 – 0.56

ตารางภาคผนวกที่ 13 ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc})
ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคลังของประกอบภาพ
เล่มที่ 7 เรื่อง ฉันทรักฤดูฝน

เล่มที่ 7 เรื่อง ฉันทรักฤดูฝน				
ข้อ	IOC	P	B	r_{cc}
1	1.00	0.55	0.23	0.78
2	0.60	0.64	0.36	
3	1.00	0.64	0.50	
4	0.60	0.64	0.79	
5	1.00	0.59	0.72	

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00
ค่าความยาก (Difficulty) อยู่ระหว่าง 0.55 – 0.64
ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) อยู่ระหว่าง 0.23 – 0.79

ตารางภาคผนวกที่ 14 ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc})
ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคลังของประกอบภาพ
เล่มที่ 8 เรื่อง ปากเพียรรู้คู่สัตว์บก

เล่มที่ 8 เรื่อง ปากเพียรรู้คู่สัตว์บก				
ข้อ	IOC	P	B	r_{cc}
1	0.60	0.55	0.60	0.83
2	0.60	0.64	0.77	
3	0.60	0.59	0.88	
4	1.00	0.55	0.90	
5	0.60	0.55	0.70	

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00
ค่าความยาก (Difficulty) อยู่ระหว่าง 0.55 – 0.64
ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) อยู่ระหว่าง 0.60 – 0.90

ตารางภาคผนวกที่ 15 ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคลังของประกอบภาพ เล่มที่ 9 เรื่อง มวลหมูสัตว์น้ำ

เล่มที่ 9 เรื่อง มวลหมูสัตว์น้ำ				
ข้อ	IOC	P	B	r_{cc}
1	1.00	0.68	0.60	0.80
2	1.00	0.59	0.89	
3	1.00	0.50	0.29	
4	0.60	0.59	0.89	
5	1.00	0.64	0.97	

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

ค่าความยาก (Difficulty) อยู่ระหว่าง 0.50 – 0.68

ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) อยู่ระหว่าง 0.29 – 0.97

ตารางภาคผนวกที่ 16 ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคลังของประกอบภาพ เล่มที่ 10 เรื่อง มารูจักเด็กรักไข่

เล่มที่ 10 เรื่อง มารูจักเด็กรักไข่				
ข้อ	IOC	P	B	r_{cc}
1	1.00	0.64	0.79	0.79
2	1.00	0.64	0.79	
3	1.00	0.55	0.23	
4	0.60	0.64	0.22	
5	1.00	0.73	0.35	

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

ค่าความยาก (Difficulty) อยู่ระหว่าง 0.55 – 0.73

ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) อยู่ระหว่าง 0.22 – 0.79

ตารางภาคผนวกที่ 17 ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc})
ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ
เล่มที่ 11 เรื่อง เรียนรู้พระคุณข้าว

เล่มที่ 11 เรื่อง เรียนรู้พระคุณข้าว				
ข้อ	IOC	P	B	r_{cc}
1	1.00	0.45	0.21	0.81
2	1.00	0.55	0.48	
3	1.00	0.50	0.29	
4	0.60	0.55	0.23	
5	0.60	0.55	0.23	

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

ค่าความยาก (Difficulty) อยู่ระหว่าง 0.45 – 0.55

ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) อยู่ระหว่าง 0.21 – 0.48

ตารางภาคผนวกที่ 18 ค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc})
ของแบบประเมินท้ายเรื่อง จากหนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ
เล่มที่ 12 เรื่อง รู้หิน ดิน ทราย

เล่มที่ 12 เรื่อง รู้หิน ดิน ทราย				
ข้อ	IOC	P	B	r_{cc}
1	1.00	0.59	0.30	0.83
2	1.00	0.73	0.50	
3	1.00	0.59	0.44	
4	1.00	0.59	0.30	
5	1.00	0.59	0.72	

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) คือ 1.00

ค่าความยาก (Difficulty) อยู่ระหว่าง 0.59 – 0.73

ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) อยู่ระหว่าง 0.30 – 0.72

ตารางภาคผนวกที่ 19 คะแนนจากการทำแบบประเมินระหว่างเรียนและจากการสังเกต
พฤติกรรม เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย

คนที่	คะแนนจากการประเมินระหว่างเรียนและจากการสังเกตพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูด E,												รวม (240)
	เรื่อง 1 (5+15) =20	เรื่อง 2 (5+15) =20	เรื่อง 3 (5+15) =20	เรื่อง 4 (5+15) =20	เรื่อง 5 (5+15) =20	เรื่อง 6 (5+15) =20	เรื่อง 7 (5+15) =20	เรื่อง 8 (5+15) =20	เรื่อง 9 (5+15) =20	เรื่อง 10 (5+15) =20	เรื่อง 11 (5+15) =20	เรื่อง 12 (5+15) =20	
1	20	19	19	19	20	18	19	19	19	20	19	19	230
2	19	20	19	19	19	19	20	19	20	20	19	19	232
3	20	19	19	19	19	19	19	19	19	20	19	20	231
4	17	18	19	20	20	19	20	19	19	19	20	20	230
5	15	15	15	17	16	18	18	18	19	16	16	18	201
6	16	16	18	17	18	18	17	17	18	17	18	17	207
7	17	17	17	17	18	17	17	17	18	19	18	18	210
8	14	15	17	17	16	17	17	17	18	15	17	16	196
9	16	17	18	18	19	17	18	17	18	19	19	19	215
10	20	19	20	20	19	19	19	19	19	19	20	20	233
11	19	19	19	20	18	20	19	20	20	20	18	20	232
12	20	19	20	19	20	20	19	20	19	19	20	19	234
13	16	17	16	15	15	16	17	16	17	17	17	15	194
14	20	19	19	19	20	19	19	19	19	19	19	20	231
15	19	19	19	20	19	19	20	19	19	19	20	20	232
16	18	16	16	17	19	17	17	17	18	20	19	19	213
17	19	19	19	19	19	19	20	20	19	19	19	19	230
18	15	15	16	15	17	15	15	15	16	17	17	16	189
19	18	18	19	19	20	19	19	20	19	19	19	19	228
20	15	14	16	15	16	15	14	15	16	17	18	18	189
21	20	17	18	19	19	19	17	18	18	19	18	18	220
22	17	17	17	18	18	18	17	16	19	17	17	16	207
ΣX	390	384	395	398	404	397	397	396	406	406	406	405	4784
\bar{X}	17.73	17.45	17.95	18.09	18.36	18.05	18.05	18.00	18.45	18.45	18.45	18.41	217.44
คะแนน	88.64	87.27	89.77	90.45	91.82	90.23	90.23	90.00	92.27	92.27	92.27	92.05	90.61

- (5+15) = 20 หมายถึง 5 คะแนน คือ คะแนนจากการทำแบบประเมินระหว่างเรียน
ท้ายหนังสือคำร้องของแต่ละเรื่อง
- 15 คะแนน คือ คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน
ของแผนการจัดประสบการณ์แต่ละแผน

ตารางภาคผนวกที่ 20 ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทำแบบประเมินระหว่างเรียน และจากการ
สังเกตพฤติกรรม เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับ
เด็กปฐมวัย

คนที่	คะแนนจากแบบประเมินและแบบสังเกตพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูด	
	ประเมินและสังเกตระหว่างเรียน (240) E_1	ประเมินหลังเรียน (20) E_2
1	230	18
2	232	17
3	231	18
4	230	18
5	201	17
6	207	16
7	210	17
8	196	16
9	215	17
10	233	19
11	232	16
12	234	20
13	194	16
14	231	17
15	232	18
16	213	17

คนที่	คะแนนจากแบบประเมินและแบบสังเกตพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูด	
	ประเมินและสังเกตระหว่างเรียน (240) E_1	ประเมินหลังเรียน (20) E_2
17	230	16
18	189	19
19	228	17
20	189	16
21	220	18
22	207	18
รวม	4784	381
เฉลี่ย (\bar{X})	217.44	17.32
ร้อยละ	90.61	86.59

ตารางภาคผนวกที่ 21 ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ (E.I.) จากการ
จัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองของประกอบภาพ เพื่อส่งเสริม
ทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย

คนที่	คะแนนจากแบบประเมินเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูด	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	13	18
2	11	17
3	12	18
4	12	18
5	11	17
6	12	16
7	12	17
8	10	16
9	12	17
10	14	19
11	11	16
12	15	20
13	12	16
14	10	17
15	13	18
16	11	17
17	11	16
18	14	19
19	12	17
20	10	16

คนที่	คะแนนจากแบบประเมินเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูด	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน
21	13	18
22	12	18
รวม	263	381
(\bar{X})	11.95	17.32
S.D.	1.33	1.13
ร้อยละ	59.77	86.59

$$\text{ค่าดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมคะแนนหลังเรียนของทุกคน} - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนของทุกคน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนของทุกคน}}$$

$$\begin{aligned} \text{E.I.} &= \frac{381 - 263}{(22 \times 20) - 263} \\ &= \frac{118}{177} \\ &= 0.6666 \end{aligned}$$

ตารางภาคผนวกที่ 22 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย ก่อนกับหลังการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพ

คนที่	คะแนนประเมินด้านทักษะการฟังและการพูด		ΣD	ΣD^2
	ก่อนเรียน (20)	หลังเรียน (20)		
1	13	18	5	25
2	11	17	6	36
3	12	18	6	36
4	12	18	6	36
5	11	17	6	36
6	12	16	4	16
7	12	17	5	25
8	10	16	6	36
9	12	17	5	25
10	14	19	5	25
11	11	16	5	25
12	15	20	5	25
13	12	16	4	16
14	10	17	7	49
15	13	18	5	25
16	11	17	6	36
17	11	16	5	25
18	14	19	5	25
19	12	17	5	25
20	10	16	6	36
21	13	18	5	25
22	12	18	6	36

คนที่	คะแนนประเมินด้านทักษะการฟังและการพูด		ΣD	ΣD^2
	ก่อนเรียน (20)	หลังเรียน (20)		
ΣX	263	381	118	644
\bar{X}	11.95	17.32	t = 34.62	
S.D.	1.33	1.13	มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05	
ร้อยละ	59.77	86.59	df = 21	

ภาคผนวก ฉ

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/วศ๔๒๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๕๔๐๐๐

๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เรียน คุณสุภาพ ปูนอน

ด้วย นายคณัย ช้อนทอง รหัสประจำตัว ๕๖๘๒๑๐๑๘๐๓๑๖ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรภาพ ทองบุ)

คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๕๓๗๑๒๒๓๓

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/วท๙๒๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๕๔๐๐๐

๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณบุญถน อินทธีรภัช

ด้วย นายคณัย ช้อนทอง รหัสประจำตัว ๕๖๘๒๑๐๓๘๐๓๓๖ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่นๆ ระบุ..... คำแนะน้าการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรภาพ ทองบุ)
คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๑๒๒๓๓

216

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว๓๔๒๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๕๕๐๐๐

๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณเทพอมร ประยูรชาณู

ด้วย นายคณัย ช้อนทอง รหัสประจำตัว ๕๖๘๒๑๐๓๘๐๓๑๖ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษาออกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรวัต ทองนุ)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๑๒๒๓๓

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว๓๔๒๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๔๔๐๐๐

๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เรียน คุณเวรตี ชมนาวัง

ด้วย นายคนัย ช้อนทอง รหัสประจำตัว ๕๖๘๒๓๐๓๘๐๓๑๖ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรวัต ทองปู)
 คณบดีคณะครุศาสตร์
 ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒๒๒๓๓

214

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว๓๙๒๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๔๔๐๐๐

๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณกุสุมา สีดาเทลา

ด้วย นายคณีย์ ช้อนทอง รหัสประจำตัว ๕๖๘๒๒๐๓๘๐๓๑๖ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรวิภา ทองบุ)
คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๑๒๒๓๓

218

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว๓๗๒๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๔๔๐๐๐

๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๘

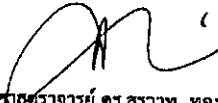
เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย
เรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแสง

ด้วย นายคนัย ช้อนทอง รหัสประจำตัว ๕๖๘๒๓๐๑๘๐๓๓๖ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษานอกระบบราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือคำคล้องจองประกอบภาพเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับ ประชากร คือ เด็กปฐมวัย จำนวน ๒๒ คน เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรวัต ทองนุ)
คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๑๒๒๓๓

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายคนัย ช้อนทอง
วันเกิด	13 ตุลาคม 2527
สถานที่เกิด	34 หมู่ 8 บ้านคอนทอง ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี 72230
ที่อยู่ปัจจุบัน	34 หมู่ 6 บ้านหนองแสง ตำบลโคกก่อ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000
สถานที่ทำงาน	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแสง สังกัดส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลโคกก่อ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000
ตำแหน่ง	พนักงานจ้างตามภารกิจ ตำแหน่ง ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2550	ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) โปรแกรมวิชานิติศาสตร์ (แขนงการประชาสัมพันธ์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2556	ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2558	ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม